

AJPPA

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 093-6359515

Office:
The Office Academic Journal of Political Science
And Public Administration
79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya 13170

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

AJPPA

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2567 Vol. 6 No. 3 September - December 2024

วารสารวิชาการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ACADEMIC JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2567 Vol. 6 No. 3 September - December 2024

ISSN Print: 2822-065X, ISSN Online: 2822-0676

Vol. 6
No. 3 September-December 2024

AJPPA

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
Academic Journal of Political Science and Public Administration

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2567

จำนวนพิมพ์ : 10 เล่ม

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

วัตถุประสงค์

วารสารฯ มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงในด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และนักวิจัยทั้งในและนอกสถาบัน

บรรณาธิการ:

เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง

kietsn@hotmail.com

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ:

พระครูสุธีภิตติบัณฑิต

krisada.sae@mcu.ac.th

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

กองบรรณาธิการ:

พระเมธาวินัยรส, รศ.ดร.

psbud@hotmail.com

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตตโม

maghavin9@gmail.com

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

พระปลัดระพีณ พุทธิสารโ

raphind@yahoo.com

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ธีรโชติ เกิดแก้ว

tongin2000@gmail.com

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ประเทศไทย

บุษกร วัฒนบุตร

busaaiey2516@gmail.com

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ประเทศไทย

บุริมปรัชญ์ คณินพศุตย์
 jpkhaninphasut@gmail.com
 วันชัย สุขตาม
 wanchai2526@srru.ac.th
 วันทนา เนาว์วัน
 wanthana_nt@hotmail.com
 สายชล ปัญญชิต
 saicholpa@g.swu.ac.th
 อนันต์ อุปสอด
 ananupsod9541@gmail.com

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ประเทศไทย
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ประเทศไทย
 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ประเทศไทย
 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ประเทศไทย

กองจัดการวารสาร:

ฝ่ายเลขานุการ:

พระมหาสมชาย ขนติสรโณ
 พระมหาสมค์ อดิภทโท
 ผศ. ดร. นิกร ศรีราช
 สุภัทรชัย สีสะใบ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ศิลปกรรม:

กรกต ชาบัณทิต
 พระพลวัฒน์ สพลโ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

การเงิน:

วรรณที สุวรรณจิรไพศาล
 กษพรณ บุญเทียน

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

พิสูจน์อักษร:

นเรศ ฤทธิเดช
 ดวงจันทร์ แสงอาทิตย์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ฝ่ายกฎหมาย:

รัชชนันท์ อิศรเดช

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

สำนักงาน:

สำนักงานสมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
 สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
 อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี) ชั้น 4 เลขที่ 79 หมู่ที่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำปลายมาศ
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 0919691539

จัดพิมพ์โดย:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทร. 035-248-000 ต่อ 8555, 8556, 5541. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
Academic Journal of Political Science and Public Administration

Vol.6 No. 2 May – August 2024

Number of prints: 10 copies

Release Date Is 3 Copies Per Year.

Issue 1 January – April.

Issue 2 May – August.

Issue 3 September – December.

Objective:

The journal has a policy to publish high-quality articles in political science and public administration. The target groups are faculty members, students, and researchers both inside and outside the institution.

Editor:

Kiettsak Suklueang
kietsn@hotmail.com

Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Assistant Editor:

Phrakhru Suthikittibundit
krisada.sae@mcu.ac.th

Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Editorial Board Members:

Phramedhavinaiyaros
psbud@hotmail.com

Graduate School Mahamakut Buddhist University, Thailand

Phramaha Makhavin Purisuttamo
maghavin9@gmail.com

Graduate School Mahamakut Buddhist University, Thailand

Phrapalad Raphin Buddhisar
raphind@yahoo.com

Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Teerachoot Kerdkaew
tongin2000@gmail.com

Faculty of Liberal Arts
Huachiew Chalermprakiet University, Thailand

Busakorn Watthanabut busaaiy2516@gmail.com	Faculty of Liberal Arts North Bangkok University, Thailand
Purimpratch Khaninphasut jpkhaninphasut@gmail.com	School of Educational Studies Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand
Wanchai Suktam wanchai2526@srru.ac.th	Faculty of Humanities and Social Sciences Surindra Rajabhat University, Thailand
Wanthana Nowwan wanthana_nt@hotmail.com	Faculty of Management Science Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand
Saichol Panyachit saicholpa@g.swu.ac.th	Faculty of Social Sciences Srinakharinwirot University, Thailand

Journal Manager Team:

Secretary:

Nigorn Srirat	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Suphattharachai Sisabai	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Phramaha Somchai Khantisarano	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Phramaha Samak Atibhaddho	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Fine Arts Department:

Korakoth Chabandit	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Phra Phonlawat Sapalo	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Finance Department:

Wantanee Suwanjiraphaisan	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Kotchaphan Bunthian	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Proofreading Department:

Duangchan Saengartid Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Naret Ritthidej Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Legal Subdivision:

Tatchanan Isaradej Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Office:

The Office JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION
Political Science and Public Administration
79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya 13170

Published by:

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing House
79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya. 13170.
Call. 035-248 - 000, ext. 8555,8556,5541 Fax. 035-248-000. ext. 8545.

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ :
วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ARTICLE REVIEW BOARD:
 ACADEMIC JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

1. พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phra Brahmaphundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
2. พระธรรมรัตนารักษ์, ดร.
Dr. Phra Thammaratanaporn	วัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี
Wat Khian Khet, Pathum Thani Province
3. พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phra Thepvatjarabundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
4. พระเทพปริยัติเมธี, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phratheppariyattimethi	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
5. พระราชวัลลาจารย์, ดร.
Dr. Phra Rajwallapajan	วัดหนองหอย จังหวัดราชบุรี
Wat Nong Hoi, Ratchaburi Province
6. พระเมธาวิเชียร, รศ. ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phramedhavinaiyaros	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
7. พระสมุทรวชิรโสภณ, ดร.
Dr. Phra Samut Wachirasopon	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
8. พระพิพัฑฒโรดม
Phra Phiphatphatcharodom	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
9. พระวชิรภิกขิตบัณฑิต, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phra Vajirakittibundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
10. พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phra Udomsittinayok	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
11. พระเมธีวรารักษ์
Phra Metheewaraporn	วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Wat Phananchong Worawihan, Ayutthaya
12. พระครูโสภาสนนทกิตต์, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakhru Opasnonthakit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
13. พระครูนนทกิจโกศล, ดร.
Dr. Phrakru Nonthakitkosol	วัดอ่วม่องประชาชนภูมิ จังหวัดนนทบุรี
Wat Uam Ong Prachanarimit, Nonthaburi
14. พระครูโกศลธรรมานุสิฐ, ดร.
Dr. Phrakhru Kosol Thammanusit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
15. พระเมธีวัชรประชาทร, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phra Methiwatcharaprachathorn	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

16. พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์, ดร.
Dr. Phrakhu Wisutsilapiwat	วัดไผ่ล้อม จังหวัดสระบุรี
Wat Phai Lom, Saraburi Province
17. พระเมธีวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phrametheewatjarabundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
18. พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phra Panyavajrapandit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
19. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปัญโญ, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakhu Sangkharakchakrit Phuripanyo	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
20. พระคมสัน ฐิตเมธโส, ผศ.
Asst. Prof. Phra Khomsan Titamataso	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
21. พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phrakhu Suthikittibundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
22. พระครูชินวีรบัณฑิต, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakru Chinnaverabundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
23. ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง
Prof. Dr. Boonton Dockthaisong	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
24. ศาสตราจารย์ ดร. จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์
Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
25. ศาสตราจารย์ ดร. ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
Prof. Dr. Thirapat Serirangsan	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา
Sukhothai Thammathirat Open University
26. รองศาสตราจารย์ อนุภูมิ โชวเกษม
Assoc. Prof. Anuphum Sowkasem	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
27. รองศาสตราจารย์ ดร. โกนิฐ์ ศรีทอง
Assoc. Prof. Dr. Konit Sithong	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
28. รองศาสตราจารย์ ดร. อภินันท์ จันทะนี
Assoc. Prof. Dr. Aphinant Chantanee	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
29. รองศาสตราจารย์ ดร. วิวัฒน์ หามนตรี
Assoc. Prof. Dr. Wiwat Harmontree	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
30. รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ บุญปู
Assoc. Prof. Dr. Somsak Bunpu	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
31. รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก
Assoc. Prof. Dr. Somchai Sino	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
32. รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
Assoc. Prof. Dr. SutthiPhong Siwichai	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
33. รองศาสตราจารย์ ดร. สมาน นามสนธิ
Assoc. Prof. Dr. Saman Ngamsanit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

34. รองศาสตราจารย์ ดร. ทัชชนันท์ อิศรเดช
Assoc. Prof. Dr. Tatchanan Isaradej
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
35. รองศาสตราจารย์ ดร. พิเชฐ ทั่งโต
Assoc. Prof. Dr. Phichet Thangto
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
36. รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล ใจเย็น
Assoc. Prof. Dr. Pattarapol Chaiyen
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
37. รองศาสตราจารย์ ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์
Assoc. Prof. Dr. Toemsak Thongin
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
38. รองศาสตราจารย์ วราคม ที่สุกะ
Assoc. Prof. Warakhom Thisuka
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
39. รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยยุทธ ชีโนกุล
Assoc. Prof. Dr. Chaiyuth Chinokul
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
National Institute of Development Administration
40. รองศาสตราจารย์ ดร. โยธิน แสงวงดี
Assoc. Prof. Dr. Yothin Sawaengdee
มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University
41. รองศาสตราจารย์ ดร. อีร์โชติ เกิดแก้ว
Asst. Prof. Dr. Teerachoot Kerdkaew
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
Hua Chiew Chalermprakiet University
42. รองศาสตราจารย์ พัฒนะ เรือนใจดี
Assoc. Prof. Phatthana Rueanchaidee
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University
43. รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา แก้วหล้า
Assoc. Prof. Dr. Wasana Kaewla
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Surin Rajabhat University
44. รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิน รักษ์ดี
Assoc. Prof. Dr. Suwin Raksat
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
45. รองศาสตราจารย์ ดร. อีระพงษ์ แก่นอินทร์
Assoc. Prof. Dr. Thiraphong Kaenin
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Prince of Songkla University
46. รองศาสตราจารย์ ดร. สรรเสริญ อินทรรัตน์
Assoc. Prof. Dr. Sansoen Intarat
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University
47. รองศาสตราจารย์ ดร. จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ
Assoc. Prof. Dr. Chamroen Chuchuaisuwan
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
Rajamangala University of Technology Srivijaya
48. รองศาสตราจารย์ ดร. ภักดี โพธิ์สิงห์
Assoc. Prof. Dr. Phakdi Phosing
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Mahasarakham Rajabhat University
49. รองศาสตราจารย์ ดร. สันญา เคนาภูมิ
Assoc. Prof. Dr. Sanya Khenaphum
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Mahasarakham Rajabhat University
50. รองศาสตราจารย์ ดร. ชลวิทย์ เจียรจิตต์
Assoc. Prof. Dr. Chonwit Chianchit
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Srinakharinwirot University
51. รองศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล สรรสวัสดิ์
Assoc. Prof. Dr. Phaisan Sansonwisut
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University

52. รองศาสตราจารย์ ดร. กาสัก เตชะขันหมาก
Assoc. Prof. Dr. Kasak Tekhanmak
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Thepsatri Rajabhat University
53. รองศาสตราจารย์ ดร. ชวลิต สวัสดิ์ผล
Assoc. Prof. Dr. Chawalit Sawatphon
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
Suan Dusit Rajabhat University
54. รองศาสตราจารย์พิเศษ ว่าที่ พ.ต. ดร. สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล
Assoc. Prof. Dr. Sawat Chirattthitikan
กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
Department of Corrections, Ministry of Justice
55. รองศาสตราจารย์ ดร. อังฉรา หล่อตระกูล
Assoc. Prof. Dr. Atchara Lotrakun
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
56. รองศาสตราจารย์ ดร. สำเนียง เลื่อมใส
Assoc. Prof. Dr. Samniang Leurmsai
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University
57. รองศาสตราจารย์ ดร. วันทนา เนาว์วัน
Assoc. Prof. Dr. Wanthana Naowan
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
58. รองศาสตราจารย์ ดร. ศรชัย ท้าวมิตร
Assoc. Prof. Dr. Sornchai Taomitr
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
59. รองศาสตราจารย์ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก
Assoc. Prof. Dr. Sukit Chaimusik
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
60. รองศาสตราจารย์ ดร. จิรายุ ทรัพย์สิน
Assoc. Prof. Dr. Chirayu Sapsin
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Surindra Rajabhat University
61. รองศาสตราจารย์พิเศษ วิชัย ธรรมชอบ
Assoc. Prof. Wichai Thamchop
นักวิชาการอิสระ
Independent Scholar
62. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลัปปึง คงชนะ
Asst. Prof. Dr. Phlapplueng Khongchana
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Srinakharinwirot University
63. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนต์รี เพชรนาจักร
Asst. Prof. Dr. Montri Phetnachak
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Prince of Songkla University
64. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒินันท์ กันทะเตียน
Asst. Prof. Dr. Wutthinan Kanthatian
มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University
65. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วสิน ปัญญาวุฒตระกูล
Asst. Prof. Dr. Wasin Panyawutatrakun
มหาวิทยาลัยนเรศวร
Naresuan University
66. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศนีย์ เจนวิถีสุข
Asst. Prof. Dr. Thatsani Chenwithisuk
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
Chandrakasem Rajabhat University
67. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ ลิทธิ์สูงเนิน
Asst. Prof. Dr. Chonsit Sitisungnoen
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University
68. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สอาด บรรเจิดฤทธิ์
Asst. Prof. Dr. Sa-At Banchoetrit
มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด
Stanford University
69. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร. อนันท์ ใจสมุทร
Asst. Prof. Lt. Jg. Dr. Anan Chaisamut
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Surat Thani Rajabhat University

70. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชยสร สมบุญมาก
Asst. Prof. Dr. Chayason Sombunmak
มหาวิทยาลัยนครพนม
Nakhon Phanom University
71. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร วัฒนบุตร
Asst. Prof. Dr. Busakorn Watthanabut
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
North Bangkok University
72. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมคิด ดวงจักร
Asst. Prof. Dr. Somkhith Duangchak
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Chom Bueng Rajabhat University
73. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญชู ภูศรี
Asst. Prof. Dr. Boonchoo Poosri
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
Ubon Ratchathani University
74. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชชุกร นาคธน
Asst. Prof. Dr. Witchukon Nakathon
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
75. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัชวาล แอร่มหล้า
Asst. Prof. Dr. Chatchawan Araemla
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Chom Bueng Rajabhat University
76. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จตุภูมิ เขตจัตุรัส
Asst. Prof. Dr. Chatuphum Khetchatturat
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khonkaen University
77. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุทัย สติมัน
Asst. Prof. Dr. Uthai Satiman
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University
78. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ ปานสุวรรณ
Asst. Prof. Dr. Apichat Pansuwan
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
79. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนัสสวาส กุลวงศ์
Asst. Prof. Dr. Manassawas Kullawong
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย
Rajamangala University of Technology Srivijaya
80. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาวณี เผือกบัวขาว
Asst. Prof. Dr. Wipavane Phueakbuakhao
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
Phetchaburi Rajabhat University
81. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสกสรรค์ สนวน
Asst. Prof. Dr. Seksan Sonwa
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Roi Et Rajabhat University
82. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง วรรณทอง
Asst. Prof. Dr. Phadung Wanthong
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
83. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัฐพล เย็นใจมา
Asst. Prof. Dr. Rattapol Yenjaima
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
84. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิติวดี หมั่นมี
Asst. Prof. Dr. Thitiwut Manmee
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
85. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ รักขันโท
Asst. Prof. Dr. Suwatsan Ragkhanto
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
86. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ปรานีต
Asst. Prof. Dr. Yuttana Praneet
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
87. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ วรรณวิโรจน์
Asst. Prof. Dr. Phonthip Wannawiro
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

88. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ธิลา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Asst. Prof. Dr. Prasert Thilao	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
89. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุริยา รักษาเมือง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Asst. Prof. Dr. Suriya Raksamueng	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
90. ผศ.ดร. ประสิทธิ์ พุทธศาสนศรีธา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Asst. Prof. Dr. Prasit Phutthasatsattha	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
91. อาจารย์ ดร. อนงค์วิญา สาริบุตร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Dr. Anongwitya Saribut	Ramkhamhaeng University
92. อาจารย์ ดร. วิยะดา วรานนท์วนิช	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Dr. Wiyada Waranonwanit	North Bangkok University
93. อาจารย์ ดร. กฤษณะ ทองแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Dr. Kitsana Thongkaeo	Suratthani Rajabhat University
94. อาจารย์ ดร. จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Dr. Chitwimon Khlaisuban	Suan Dusit University

บทบรรณาธิการ

๐๐-----๐๐

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์นี้เป็นปีที่ 6 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กันยายน - ธันวาคม พ.ศ. 2567 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควบคู่กับการตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้อง น่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

(รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

บรรณาธิการวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(7)
บทบรรณาธิการ	(13)
สารบัญ	(14)

บทความวิจัย :

การบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิง สร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี	1
--	---

*พระอุดมสิทธิธนายก (กำพล คุณมุกโร), จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์,
สุรพล สุยะพรหม*

พลวัตความเป็นถิ่นที่ของชุมชนชายแดนไทย – เมียนมา: กรณีศึกษาชุมชนเขตนอกเมืองแม่สาย- ท่าซี้เหล็ก	14
--	----

ทิฆัมพร สิงโตมาศ

พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดชลบุรี	30
--	----

พระครูสมุทรสุวรรณ วิริโย, สุมาลี บุญเรือง, อนุภูมิ โชวเกษม

การนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยา ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด่านพัทยา)	45
---	----

ธนากร ศิริไทยเจริญสุข, วิจิตรา ศรีสอน

การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก	58
--	----

ฉัตรชัย แนวพญา, เสาร์คำ ไส่แก้ว

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ	74
--	----

มีนาวรรณ นิ้มแย้ม, ภริดา ชัยรัตน์

ยุทธศาสตร์ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน วรพจน์ ก้องเสนาะ	90
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกล่อมเกลາทางการเมืองในความเป็นพลเมืองดี ของประชาชนจังหวัดนนทบุรี พระครูโอภาสสนทกิตติ์ (ศักดา โอภาโส), จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, สุรพล สุษะพรหม	105
การบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิง สร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี พระครูวิมลสุวรรณกร (สมพงษ์ จนทวโร), จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, สุรพล สุษะพรหม	118
การบูรณาการตามแนวพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมี ส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์, วัชรินทร์ ชาญศิลป์, สุมาลี บุญเรือง	130
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ วัชรมน จันรอง, วัชรินทร์ ชาญศิลป์, สุมาลี บุญเรือง	145
พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง เพ็ญภักดิ์ รัตนคำฟู, เดิมศักดิ์ ทองอินทร์, สุรพล สุษะพรหม	157
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สมยุทธิ์ เรือนงาม, อภิญาญา ฉัตรช่อฟ้า, สุรพล สุษะพรหม	172
พุทธวิธีสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองให้แก่ประชาชนของ นักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง พัชรียา ฟองจันทา, เดิมศักดิ์ ทองอินทร์, สุรพล สุษะพรหม	187
พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และ อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ธัญญธรณ์ ชีวะเลิศรัตน์	202

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม <i>ศรัณย์กร สังข์สิงห์</i>	217
บทความวิชาการ : ปฐมบทของพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐไทยสู่รัฐบาลคอมดัม <i>นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา</i>	230
การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการส่งเสริมบทบาทของภาวะผู้นำทาง การเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น <i>พระมหานิรุต ญาณวุฑฺโฒ</i>	240
สาธารณรัฐนิยมพลเมืองกับการเป็นสากลพลเมือง <i>สุพัตรา สันติรุ่งโรจน์, ชาตรี สุขสบาย</i>	256
การบริหารจัดการภาครัฐแนวรัฐบาลนอก <i>พลวัฒน์ ชุมสุข, ภัทรพล ใจเย็น</i>	271
ภาคผนวก	287
คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง	288

การบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี*

INTEGRATING RELIGIOUS PRINCIPLES TO PROMOTE CREATIVE POLITICAL AWARENESS OF YOUTH IN NONTHABURI PROVINCE

พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกร), จ्ञำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, สุรพล สุษะพรหม
Phraudomsitthinayok (Kumphol kunungkaro), Chamnong Adiwattanasit,
Surapon Suyaprom
วัดบางอ้อยช้าง จังหวัดนนทบุรี

Wat Bang Oi Chang, Nonthaburi Province

Corresponding Author E-mail: phraudomsitthinayok.mal@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมือง 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง และ 3. บูรณาการหลักธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี การวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 รูปหรือคนแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 5 รูปหรือคน นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ 5 คน เยาวชน 5 คน และข้าราชการ นักการเมืองและนักปกครองท้องถิ่น 5 คน การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง เยาวชนจาก 4 โรงเรียน ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ตรวจสอบข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนเกิดขึ้นได้จากความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมหรือสิ่งเร้าใหม่ ๆ การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนซึ่งได้มาจากสถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อนและชุมชน สถาบันการศึกษา สถาบันสื่อมวลชนและสถาบันทางการเมือง 2. ปัจจัยกลุ่มเกลาทางการเมืองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.59) และเยาวชนมีการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.70) และเยาวชนตื่นตัวทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15) ปัจจัยการกลุ่มเกลาทางการเมือง (X_1) และหลักอิทธิบาท 4

* Received March 20, 2024; Revised April 20, 2024; Accepted May 1, 2024

(X2) มีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน (Y) ร้อยละ 37.7 3. การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ต้องส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยอาศัยการสนับสนุนจากสถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน มีทัศนคติทางการเมืองที่ดี (ฉันทะ) มีความ پاکเพียรในหน้าที่ ใส่ใจเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง (วิริยะ) ทำในสิ่งที่ถูก ค้นหาข้อเท็จจริง ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกาของสังคม (จิตตะ) และหมั่นตรวจสอบการทำงานของพรรคการเมือง มุ่งมั่นแก้ไขความผิดพลาดอย่างเคร่งครัด (วิมังสา)

คำสำคัญ: การตื่นตัวทางการเมือง; การกล่อมเกลาทางการเมือง; อิทธิบาท 4

Abstract

The objectives of this research article are to 1. the general condition of political awakening, 2. factors affecting political awakening, and 3. the integration of principles to promote the creative political awakening of youth in Nonthaburi Province. Integrated research by qualitative research, 20 key informants or people were divided into 4 groups, including 5 Buddhist scholars. 5 political scientists, 5 youths, and civil servants. Quantitative research A sample of 390 youth from 4 schools in Nonthaburi Province was conducted by 5 politicians and local governments. Check information with specific group conversations.

The research results found that: 1. The general state of political awakening of youth is caused by political interest and participation and can change according to new environments or stimuli. 2. The overall political softening factor was very high ($\bar{X}$ = 3.59), the youth used the 4th influence principle to a large extent ($\bar{X}$ = 3.70), and the youth had a high level of political alertness ($\bar{X}$ = 4.15). (Y) 37.7 percent 3. Integration of the 4 Pillars of Influence in Promoting Creative Political Awareness of Youth in Nonthaburi Province It is necessary to encourage young people to have knowledge and understanding and participate in politics with the support of family institutions, peer groups, educational institutions, and the mass media have an excellent political

attitude (Proxy). Be diligent in your duties. Pay attention to learning and participate in political activities (Viriya). Do what is right and find out the facts. Comply with the rules of society (Chitta), constantly monitor the work of political parties, and strive to correct mistakes strictly (Vimansa).

Keywords: Political Awareness; Political Socialization; Itthipatha 4

บทนำ

ยุคปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ วัฒนธรรมเข้ามาสู่สังคมไทยในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสังคมไทย เมื่อโลกมีความเจริญด้านวัตถุมากยิ่งขึ้นเท่าใด ความเจริญด้านจิตใจของมนุษย์ในสังคมกลับเสื่อมถอยลง และสะท้อนถึงการเมืองที่ส่งผลให้คนในปัจจุบันตกอยู่ภายใต้อำนาจของการเมืองก็ว่าได้ (พุทธทาสภิกขุ (เงื่อม อินทปญโญ), 2542) ผลจากการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมาโดยไม่ไดกลั่นกรองว่าสิ่งใดเหมาะสมกับสังคมไทยหรือไม่ ส่งผลแก่เด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นทรัพยากรอันมีค่าของสังคม ทำให้เยาวชนตกเป็นเป้าหมายของการตลาด คือการโฆษณาโดยใช้เยาวชนเป็นสื่อเพื่อจะได้ขายสินค้าให้ได้มากที่สุด และในขณะเดียวกัน ก็เกิดความอ่อนแอทางด้านวัฒนธรรมไทย (สุชาติ ศรีสุวรรณ, 2546) การพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ ของไทยจะเป็นการพัฒนาในลักษณะจากบนสู่ล่าง โดยปราศจากความคิดเห็นและการรับรู้จากประชาชนหรือเยาวชนจึงทำให้การพัฒนาต่าง ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบาก และทางชุมชนในแต่ละหมู่บ้านแทบจะไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควรเพราะการพัฒนานั้นไม่ตรงกับความต้องการและปัญหาที่ประสบอยู่จริง ๆ ในขณะเดียวกันก็เป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับคนบางกลุ่ม การพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในสังคมไทยเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 แม้อำนาจทางการเมืองจะเปลี่ยนจากพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์มายังสามัญชน อาจกล่าวได้ว่า การเมืองไทยเป็นเรื่องของชนชั้นนำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มข้าราชการทหาร พลเรือน จนกระทั่งมีนักวิชาการอธิบายว่า การเมืองไทยเป็นการเมืองแบบอำมาตยาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยทั่วไปนั้น ถูกจำกัดอย่างมาก พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมอยู่เพียงระยะสั้น ๆ เท่านั้น และมักขาดตอนอยู่เสมอโดยการปฏิวัติรัฐประหาร (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2546)

พระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญต่อเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง ในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง ก็ย่อมมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองเท่าเทียมกับผู้ใหญ่ บางครั้งอาจทำได้ดีกว่า

ผู้ใหญ่บางคนเสียอีก ฉะนั้น พระพุทธศาสนา จึงให้ความสำคัญต่อเด็กและเยาวชนในการกระทำของเขา เมื่อเขามีพฤติกรรมที่ผิดทางกาย วาจา และจิตใจแล้ว ย่อมเป็นผู้ประเสริฐได้แต่เดิมมา เยาวชนไทยจะได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างเป็นระบบจากการไปอยู่ปรนนิบัติและศึกษาเล่าเรียนกับพระสงฆ์ ซึ่งพระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่กุลบุตร จะเห็นได้ว่า การอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมในวัดเช่นนี้ เน้นหนักเรื่องศีลธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา และอาจจัดได้ว่า เป็นการอบรมสั่งสอนที่ได้ผลมาก (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2554) แม้แต่โรงเรียนในสมัยก่อนก็ตั้งอยู่ในวัด ซึ่งมีผลไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับวัดด้วย ทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ (ทัศนีย์ ทองสว่าง, 2557)

การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนนับว่าในยุคปัจจุบันเห็นได้ชัดจากการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองโดยมีเยาวชนเป็นแกนนำและมีเยาวชนจากสถาบันการศึกษาเป็นจำนวนมากเข้าร่วมเพื่อเรียกร้องทางการเมือง บางครั้งอาจจะเข้าใจยังไม่ชัดเจนเข้าร่วมตามแรงกระแส ตามเพื่อน ตามคำสั่ง หรือแม้กระทั่งตามความชอบ แต่ยังไม่ได้นิ่งถึงความชัดเจน ความถูกต้อง หรือแม้กระทั่งผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเยาวชนมีความกล้าคิดกล้าทำกล้าแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องหมายแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมถึงการเมืองในขณะนี้ อนึ่งจังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตปริมณฑล ซึ่งประชาชนส่วนมากเป็นประชาชนที่มาจากหลากหลายจังหวัดที่มาทำงานและตั้งหลักปักฐานในจังหวัดนี้จึงทำให้มีวัฒนธรรมที่หลากหลายตามแต่ละภูมิภาคเดิมของประชาชนที่ย้ายมาอาศัยในที่แห่งนี้

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญต่อการนำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ จึงได้ทำการวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ศึกษาสภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี และบูรณาการหลักธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งจะทำให้เยาวชนเกิดความตื่นตัวทางการเมือง มีความรู้และจิตสำนึกที่ดีทางการเมือง รวมถึงสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองโดยมีพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ อันจะทำให้ประชาธิปไตยในประเทศไทยดำรงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อบูรณาการหลักธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูปหรือคน โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 5 รูปหรือคน 2. กลุ่มนักวิชาการทางรัฐศาสตร์ จำนวน 5 คน 3. กลุ่มเยาวชน จำนวน 5 คน และ 4. กลุ่มข้าราชการ นักการเมืองและนักปกครองท้องถิ่น จำนวน 5 คน

2.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่เยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 14-18 ปี ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี จำนวน 4,035 คน โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี จำนวน 3,897 คน โรงเรียนนนทบุรีวิทยาลัย จำนวน 4,119 คน และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี จำนวน 4,552 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 16,603 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยจากสูตรของ Taro Yamane (1973) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 390 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีการหาค่าคุณภาพ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิค IOC และตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ .875

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล นำส่งไปตามโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายเพื่อขออนุญาต เมื่อได้รับอนุญาตจึงนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์ โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ stepwise

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ความตื่นตัวทางการเมืองเกิดขึ้นได้จากความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมหรือสิ่งเร้าใหม่ ๆ เช่น อิทธิพลจากสื่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารรูปแบบใหม่ เป็นต้น การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนได้รับอิทธิพลมาจากสถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน และสถาบันทางการเมือง ส่งผลต่อความศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยจนเกิดความเชื่อ ความรู้สึก การรับรู้และการประเมินค่าของบุคคลที่มีต่อความเป็นไปของระบบการเมือง โดยเกิดจากการถ่ายทอดการเรียนรู้ในสังคมที่แตกต่างกันไป จนมีพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกัน.

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ปัจจัยกลุ่มกลไกทางการเมือง และหลักอิทธิบาท 4 โดยเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีมีระดับปัจจัยกลุ่มกลไกทางการเมืองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.59) มีการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.70) และเยาวชนมีระดับตื่นตัวทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15) โดย ปัจจัยการกลไกทางการเมือง (X_1) และหลักอิทธิบาท 4 (X_2) มีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี (Y) ร้อยละ 37.7 และ ส่วนอีกร้อยละ 62.3 จะเป็นอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐานคือ $Y = 0.201X_1 + 0.507X_2$

3. การบูรณาการหลักธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการร่วมกับปัจจัยกล่อมเกลாதทางการเมือง ได้แก่ สถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน โดย 1. ฉันทะ (ความพอใจ) ให้ความสำคัญต่อระบบประชาธิปไตย พึงพอใจในระบอบประชาธิปไตย และมีทัศนคติทางการเมืองที่ดี 2. วิริยะ (ความเพียร) พากเพียรในหน้าที่ของตนเอง ใส่ใจในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้อย่างจริงจัง และให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3. จิตตะ (ความเอาใจใส่) รู้จักหน้าที่ตนเอง ทำในสิ่งที่ถูกต้อง เมื่ออยากทำอะไรต้องค้นหาข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจด้วยความใส่ใจ รวมทั้งต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกาของสังคม และ 4. วิมังสา (ความรอบคอบ) หมั่นสอดส่องเอาใจใส่ในการทำงาน ใช้เหตุและผลวิเคราะห์แสวงหาความจริงที่ถูกต้อง มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด มองเป้าหมายเป็นสำคัญ ก็จะส่งผลให้เยาวชนมีการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ ยอมรับความแตกต่าง กฎ กติกาของสังคม นำไปสู่สังคมประชาธิปไตยที่น่าอยู่ในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี” สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การกล่อมเกลாதทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ประกอบไปด้วย 1. สถาบันครอบครัว 2. กลุ่มเพื่อน 3. สถาบันการศึกษา 4. สื่อมวลชน และสถาบันทางการเมือง ซึ่งพบว่า ในปัจจุบันมีการปรับตัว มีการพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชนมีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากการกระตุ้นความรู้ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ เหมือนกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา แซ่ไฟเราะ (2555) เรื่อง ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยช่วงปี พ.ศ. 2549-2554 พบว่า ความตื่นตัวทางการเมือง การกล่อมเกลாதทางการเมืองรวมถึงการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ที่มีจุดก่อกำเนิดมาจากความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติของบุคคลในสังคม แม้จะเกิดจากกระบวนการอบรมหล่อหลอมและปลูกฝังสืบทอดต่อเนื่องเป็นเวลานาน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ทัศนคติต่าง ๆ เหล่านี้จะ

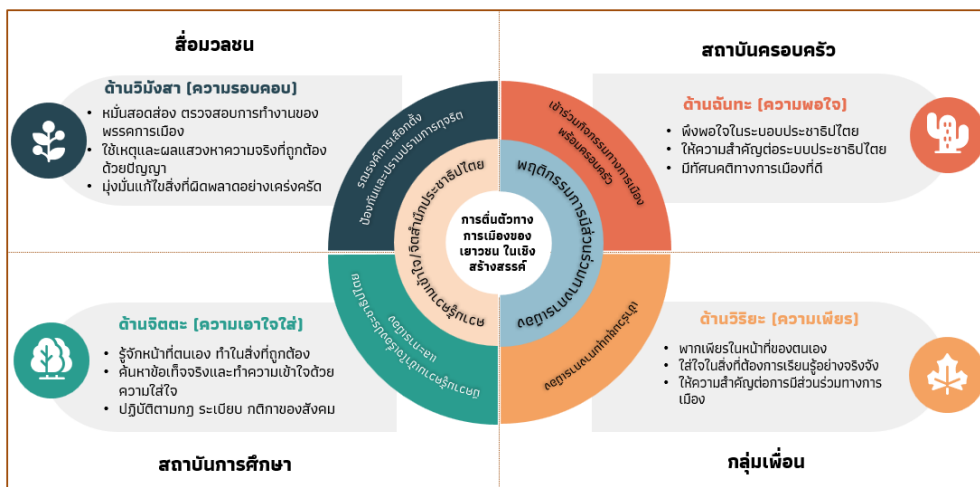
เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นวัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) จึงสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงได้เสมอหากเกิดสภาพเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยและส่งเสริมต่อการเปลี่ยนแปลง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทิตา ภิญโญทรัพย์ (2557) เรื่อง การเสริมสร้างความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนอายุ 18-19 ปี กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านเพชรภูเขียว อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง คือ การรับรู้ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ มีประโยชน์มาก ด้านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง คือ มีการพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับการเมืองกับบุคคลอื่น ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง คือ การไปเลือกตั้งเป็นการแสดงออกทางการเมืองของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และนพพล อัครชาติ (2562) เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความรู้สึกรับผิดชอบทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล พบว่า สังคมไทยในปัจจุบันข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้มีการแพร่กระจายในช่องทางต่าง ๆ ไปสู่การรับรู้ของผู้สนใจในประเด็นต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการสื่อสารออนไลน์ ความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ที่แสดงออกในปัจจุบันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารและการรับรู้ดังกล่าวด้วย

การนำหลักอิทธิบาท 4 บุรณาการเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านฉันทะ ความพอใจ เยาวชนต้องให้ความสำคัญต่อระบบประชาธิปไตย พึงพอใจในระบอบประชาธิปไตย และมีทัศนคติทางการเมืองที่ดี ด้านวิริยะ เยาวชนต้องพากเพียรในหน้าที่ของตนเอง ใส่ใจในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้อย่างจริงจัง และให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านจิตตะ เยาวชนต้องรู้จักหน้าที่ตนเอง ทำในสิ่งที่ถูกต้อง เมื่ออยากรู้อะไรต้องค้นหาข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจด้วยความใส่ใจ รวมทั้งต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ กติกาของสังคม และด้านวิมังสา เยาวชนหมั่นสอดส่องเอาใจใส่ในการทำงาน ใช้เหตุและผลวิเคราะห์แสวงหาความจริงที่ถูกต้อง มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด มองเป้าหมายเป็นสำคัญ โดยนำเข้าไปบูรณาการผ่านการกล่อมเกลารวมทั้งส่งเสริมให้เยาวชนมีการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ ยอมรับความแตกต่าง กฎ กติกาของสังคม ตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อความผาสุกของคนในชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรี ศิลารัตน์ (2557) เรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พ.ศ. 2556 พบว่า การใช้หลัก

อิทธิบาท 4 ของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาบรรจง ตีสรโณ (ศรีสุข) (2560) เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม 4 ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า อิทธิบาทธรรม 4 เป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น การปฏิบัติธรรม การทำงาน การจัดการเรียนการสอน หรือในการดำเนินชีวิต หลักอิทธิบาทธรรม 4 ประกอบด้วย ฉันทะ หมายถึง สร้างความพอใจในการทำงาน ประสคังจะทำยิ่งขึ้น วิริยะ หมายถึง ความขยัน หมั่นเพียร จิตตะ หมายถึง ความมีจิตใจสู้ไม่ท้อถอยต่อปัญหาหรืออุปสรรค วิมังสา หมายถึง การรู้จักใช้ปัญญา ใช้ความคิดพิจารณาอย่างรอบด้านในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระบุญเพ็ง สิทธิวิชา (2562) เรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี คือ 1. ด้านฉันทะ (ความพอใจในสิ่งที่มียุ) จำเป็นจะต้องให้บุคลากร ที่มีอยู่พิจารณาในการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นอย่างรอบคอบและทำการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล 2. ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายาม) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรมีความจริงจังในการบริหารจัดการท้องถิ่นและสร้างเสริมความรับผิดชอบในตัวบุคลากร 3. ด้านจิตตะ (ความตั้งใจในสิ่งที่ทำอยู่) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรมีความเสียสละตั้งใจในการบริหารจัดการท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ขององค์กร เสริมศักยภาพในการบริหารจัดการเสริมสร้างความเข้าใจ 4. ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรองหาเหตุผล) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรใช้สติกำกับในการควบคุมอารมณ์ในการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายรับผิดชอบร่วมกันโดยเสริมสร้างลักษณะนิสัยในทางบวก

องค์ความรู้จากงานวิจัย

องค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง “การบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนันทบุรี” สามารถสังเคราะห์สร้างเป็นความรู้เชิงนวัตกรรม ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากงานวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้ พบว่า การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในเชิงสร้างสรรค์ ต้องส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ/จิตสำนึกประชาธิปไตย และมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยอาศัยการสนับสนุนจากสถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน

1. การมีความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกประชาธิปไตย หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ความรับผิดชอบ สามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนั้นยังต้องมีจิตสำนึกประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึงการมีความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมภายใต้กฎ กติกาของสังคม เยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกประชาธิปไตยที่ดีนี้ จะกลายเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปกครองในระบบประชาธิปไตยให้ก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางได้ในที่สุด และเยาวชนเหล่านั้นจะสามารถดำรงตนได้อย่างปกติสุขในสังคม แบ่งออกเป็น เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย และเยาวชนร่วมมรรธการเลือกตั้งและร่วมป้องกันและปราบปรามการทุจริต

2. พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้น โดยความเต็มใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งจากการวิจัยนี้พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการตื่นตัวทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองพร้อมครอบครัวสถาบันครอบครัวเป็นเป็นสถาบันแรกในการปลูกฝังค่านิยม หรือความคิดทางการเมืองให้แก่เยาวชน และการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง การ

ชุมนุมทางการเมืองเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเป็นการแสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ส่วนราชการในจังหวัดนนทบุรีควรส่งเสริมให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และเปิดกว้างให้เยาวชนสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างเสรี แต่อยู่ในกรอบของ กฎหมาย

2. ส่วนราชการในจังหวัดนนทบุรี ควรส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมือง โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม เช่น หลักอิทธิบาท 4 เข้ามาส่งเสริม โดยเน้นไปที่สถาบันกล่อมเกล่าทางการเมือง เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึกที่ดี เกิดการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ทำหน้าที่พลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรมีกระบวนการอบรมปลูกฝังหรือถ่ายทอดให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ และเกิดพฤติกรรมทางการเมืองรูปแบบต่างๆ ควรปลูกฝังแนวความคิดที่ดี และอบรมเลี้ยงดูลูกหลานให้เป็นพลเมืองที่ดี ให้เกิดความสุขและความอบอุ่นในครอบครัว เป็นคนที่มีหน้าที่ กตัญญูรู้คุณต่อบิดามารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณ เพราะสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลักในการพัฒนาสังคม

2. สถาบันการศึกษาควรมีหลักสูตรเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นด้านสิทธิ หน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสำนึกที่ดีมีความรักชาติ มีความภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีเกียรติและศักดิ์ศรี มีความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และส่งเสริมความเข้าใจทางการเมืองและความรู้ความสนใจทางการเมือง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องภาวะความเป็นผู้นำภาคเยาวชนในการพัฒนาชุมชนและสังคมของประเทศ

2. การพัฒนาทางการเมืองเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองควรศึกษาหลักกรรมหมวดอื่น ๆ มาประยุกต์ให้เกิดการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองที่ดีได้.

เอกสารอ้างอิง

ทัศนีย์ ทองสว่าง (2557). *สังคมไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ธนศ วงศ์ยานนาวา. (2546). รวมบทความเพื่อเป็นเกียรติแก่ ระดม วงษ์น้อย. *รัฐศาสตร์สาร*, 24(พิเศษ), 28-31.

พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา. (2562). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(5), 24-34.

พระมหาบรรจง ดิสรโณ (ศรีสุข). (2560). ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม 4 ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 4(7), 50-61.

พัชรี ศิลารัตน์. (2557). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พ.ศ. 2556. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 5(2), 31-37.

พุทธทาสภิกขุ (เงื่อม อินทปญโญ). (2542). *บางแง่มุมของกามในทัศนะพุทธทาสภิกขุ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาพใจ.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2554). *ความรู้คู่คุณธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัฒนา แซ่ไพเราะ. (2555). *ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยช่วงปี พ.ศ. 2549-2554* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสื่อสารการเมือง), กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และนพพล อัครชาติ. (2562). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความรู้สึกรับสมรรถนะทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล. *วารสารการบริหารปกครอง*, 8(1), 35-37.

สุชาติ ศรีสุวรรณ. (2546, 11 มิถุนายน). เหตุของปัญหาวัยรุ่น. *มติชน*, น. 15.

อุทิสรา ภิญโญทรัพย์. (2557). การเสริมสร้างความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนอายุ 18 - 19 ปีกรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านเพชรภูเขียว อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติ ครั้งที่ 2/2557 *Proceeding, The 2nd CASNIC 2014*. ขอนแก่น: วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed). NewYork: Harper and Row Publications.

พลวัตความเป็นถิ่นที่ของชุมชนชายแดนไทย – เมียนมา:

กรณีศึกษาชุมชนเขตนอกเมืองแม่สาย– ท่าช้างเหล็ก*

THE DYNAMIC LOCALITY OF THAI MYANMAR BORDER COMMUNITIES:

A CASE STUDY OF RURAL AREA COMMUNITIES

ON MAESAI – TACHILEIK BORDER

ทิชัมพร สิงโตมาศ

Thikumphorn Singtomast

ศูนย์วิจัยนวัตกรรมสังคมเชิงพื้นที่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Area-based Social Innovation Research Center (Ab-SIRC), Mae Fah Luang University

Corresponding Author E-mail: Thikumphorn.sin@mfu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ศึกษาความเป็นถิ่นที่ผ่านพื้นที่ทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองของชนชายแดนที่อาศัยอยู่เขตนอกเมือง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย และ จังหวัดท่าช้างเหล็ก ประเทศเมียนมา การศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม โดยมีแนวคิดความเป็นถิ่นที่เป็นกรอบทำความเข้าใจ

ผลการศึกษาพบว่า สภาวะแวดล้อมของอาณาบริเวณพรมแดนที่การเคลื่อนย้ายและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนมากกว่าหนึ่งดินแดน หนึ่งชาติพันธุ์ หนึ่งเชื้อชาติ เกิดขึ้นอย่างเข้มข้นมายาวนานได้หล่อหลอมให้ประวัติศาสตร์สังคมและชีวิตของชนชายแดนวางอยู่บนความสัมพันธ์แบบข้ามเขตแดนและก่อให้เกิดความเป็นคนท้องถิ่นที่หลากหลายซับซ้อน ทั้งนี้ การสร้างความเป็นถิ่นที่แห่งหนึ่งคือการธำรงรักษาตัวตนของผู้คนในท้องถิ่นที่ยังรากลงบนที่ที่ไม่ใช่มาตุภูมิดั้งเดิม ทว่าอีกแง่หนึ่งมีลักษณะเป็นพื้นที่เชิงชาติพันธุ์ที่มีการนับเข้าและกันออกผู้คนที่อยู่โดยรอบและก่อให้เกิดความเป็นเพื่อนบ้านหรือผู้รู้กล้า อย่างไรก็ตาม ความเป็นถิ่นที่เป็นกระบวนการทางสังคมที่มีพลวัต สามารถเปลี่ยนแปลงไปตาม การสร้างใหม่ที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นเอง บางกรณีความเป็นถิ่นที่นำมาสู่การสลายความเป็นเขต

*Received December 21, 2023; Revised January 19, 2024; Accepted January 31, 2024

แดนของรัฐชาติระหว่างถิ่นที่ ขณะที่บางกรณีกลับเป็นกระบวนการสร้างซ้ำความเป็นเขตแดนทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ขึ้นมาใหม่

คำสำคัญ: พลวัต; ความเป็นถิ่นที่; ชนชายแดน; ชุมชนชายแดน; ชายแดนไทย-เมียนมา

Abstract

This research article examines locality through the social, cultural, economic, and political spaces of border people who live in the rural areas of Mae Sai district, Chiang Rai province, Thailand, and Tachylalic district, Myanmar. The study used qualitative research methods and collected data through interviews, small talk, and participant observation, with locality as a framework for understanding.

The study results found that borderlands milieu where mobility and interaction between people from more than one territory, ethnicity, and race have been occurring intensively for a long time have shaped the social history and lives of border people on cross-border relationships and created a diverse and complex local identity. On the one hand, creating a locality is a way to preserve the identity of local people rooted in a place that is not their original homeland. On the other hand, it has the characteristic of being an ethnic space that counts in and excludes people around it and creates a sense of neighbourliness or intrusion. However, locality as a dynamic social process can change according to the new creation within the locality itself. In some cases, locality leads to the dissolution of the state-nation borders between localities, while in other cases, it is a process of recreating cultural and ethnic boundaries.

Keywords: Dynamic; Locality; Border People; Border Community; Thai Myanmar Border

บทนำ

กว่าสองทศวรรษที่ผ่านมา มีงานด้านสังคมศาสตร์ที่ศึกษาแม่สายในฐานะเมืองชายแดนจำนวนมาก อาทิ ประเด็น คนอพยพ การจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนยุคหลังสมัยใหม่ (Pongsawat, 2007) ปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในอาณาบริเวณชายแดน ผลกระทบจากนโยบายการพัฒนา (วีระศักดิ์ ญาวีระ, 2548) แนวทางการพัฒนาการค้าชายแดน (ภัทรา เจริญลาภ, 2556) และความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ (ราญ ฤนาถ และชลีพร วิมุกตานนท์, 2530) งานดังกล่าวฉายภาพแม่สายในฐานะพื้นที่พิเศษ 2 ลักษณะ ด้านหนึ่งเป็นพื้นที่ที่ก่อตัวขึ้นจากการปะทะประสานกันระหว่างกลุ่มทางสังคมที่หลากหลายทั้งเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และระดับความสัมพันธ์ทั้งภายในรัฐและข้ามรัฐชาติ อีกด้านก็เป็นพื้นที่ที่รัฐสถาปนาระบบอบอานาจและระเบียบวินัยมากำกับควบคุมผู้คนและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสะสมทุนอย่างสลับซับซ้อน แต่กระนั้นผู้คนก็พยายามปรับตัวและฉกฉวยโอกาสใหม่ ๆ ที่จะมีชีวิตภายใต้กระแสการพัฒนาที่ขับเคลื่อนด้วยทุนโลกาภิวัตน์ อนึ่ง แม่แม่สายจะมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับท่าซำเหล็ก ซึ่งเป็นเมืองชายแดนที่ตั้งอยู่อีกฝากฝั่งในเมียนมา ทว่างานศึกษาการเปลี่ยนแปลงของแม่สายควบคู่ไปกับท่าซำเหล็กในฐานะส่วนหนึ่งของอาณาบริเวณชายแดนที่มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ร่วมกันยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะการศึกษาผ่านประสบการณ์ของคนท้องถิ่นที่เรียกได้ว่าเป็นชนชายแดน (Martinez, 1994) ผู้เคลื่อนย้าย/หยั่งรากอยู่บริเวณนั้น

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาของเมืองแม่สาย พบว่า งานของวสันต์ ปัญญาแก้ว (2553) คืองานชิ้นแรก ๆ ที่ชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของเมืองชายแดนแม่สาย-ท่าซำเหล็กผ่านโลกทัศน์และปฏิบัติการทางสังคมของคนลื้อที่ดำรงชีวิตอยู่ในเมืองชายแดนทั้งสองฝั่ง งานของวสันต์พิจารณาแม่สาย-ท่าซำเหล็กในฐานะพื้นที่ชายแดนที่ดำรงอยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจสังคมแบบเดียวกันที่ประกอบสร้างขึ้นจากบริบททางประวัติศาสตร์ การผสมผสานความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม กระนั้นชนชายแดนไม่จำเป็นต้องมีลักษณะเป็นคนลูกผสมและมีชีวิตอยู่ภายใต้สภาวะพลัดถิ่นไร้ถิ่นฐานไปเสียหมด หากแต่มีการหยั่งรากสร้างความเป็นถิ่นที่ในอาณาบริเวณหนึ่ง ๆ ทั้งเชิงกายภาพ การปฏิสัมพันธ์ หรือการกระทำทางสังคมบางอย่างเพื่อรักษา สร้าง และแสดงออกถึงตัวตนความเป็นคนท้องถิ่น กระทั่งอ้างถึงประวัติศาสตร์ความเป็นคนพื้นถิ่นที่ใช้ชีวิตอยู่มาอย่างยาวนานเพื่อยืนยันสิทธิความชอบธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ อย่างไรก็ดี งานศึกษาแม่สายในฐานะเมืองชายแดนทั้งหมดข้างต้นให้ความสนใจเฉพาะพื้นที่ชุมชนเขตเมืองแม่สาย - ท่าซำเหล็กเป็นหลัก ขณะที่พัฒนาการทางประวัติศาสตร์และความ

เป็นถิ่นที่ของชุมชนชายแดนในเขตนอกเมืองที่ทอดยาวตลอดพรมแดนแม่สาย – ท่าซี้เหล็ก
ดูจะเป็นช่องว่างทางความรู้ที่หายไปต่อการทำความเข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงพื้นที่
ชายแดนของแม่สายและจังหวัดเชียงรายกับประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน เพื่อเติมเต็ม
ช่องว่างดังกล่าว งานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาการสร้างความเป็นถิ่นที่ของชนชายแดนผู้อาศัย
อยู่ชุมชนนอกเมืองบริเวณพรมแดนแม่สาย – ท่าซี้เหล็ก โดยเลือกชุมชนบ้านป่าห่าและป่า
ซาง เป็นกรณีศึกษาด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ 1. บ้านป่าห่า – ป่าซาง เป็นชุมชนเครือ
ญาติสืบเชื้อสายจากคนลื้อที่อพยพมาจากลำพูน โดยเข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณแม่น้ำรวกฝั่ง
ขวา (เมียนมาในปัจจุบัน) เกิดเป็นชุมชนบ้านป่าซางก่อน แล้วขยายมาฝั่งซ้ายของแม่น้ำเป็น
ชุมชนบ้านป่าห่า แม้การเปลี่ยนแปลงพรมแดนรัฐชาติในเวลาต่อมาทำให้บ้านป่าซาง
กลายเป็นดินแดนของเมียนมา กระนั้นสองชุมชนยังมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดผ่านความเป็น
เครือญาติ 2. หลังการปรับเปลี่ยนนโยบายความสัมพันธ์ไทย-พม่าและการดำเนินนโยบาย
เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าในทศวรรษ 2530 เป็นต้นมา ท่าซี้เหล็กถูกพัฒนาเป็น
เมืองชายแดนคู่ค้ากับแม่สายพร้อมกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สะพาน ถนน และ
ด่านพรมแดนสากล เพื่อเชื่อมโยงเมืองต่าง ๆ ของรัฐฉานกับท่าซี้เหล็กและเมืองชายแดน
อื่น ๆ ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง การเติบโตของเมืองชายแดนดึงดูดผู้คนจากหลายพื้นที่เข้ามา
เป็นแรงงานในแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก ด้วยระยะห่างจากเมืองแม่สายเพียง 7 กิโลเมตร และมี
พื้นที่การผลิตหลากหลายทั้งเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ละแวกบ้านป่า
ห่าและป่าซางปรากฏกลุ่มผู้อพยพหน้าใหม่เพิ่มมากขึ้น อาทิ คนไทใหญ่ คนลื้อจากเมือง
ยองและสิบสองปันนา และคนพม่าจากตอนกลาง ซึ่งผู้มาใหม่ต่างก็สร้างถิ่นที่และความเป็น
คนท้องถิ่นของตนเองขึ้นมาด้วยเช่นกัน จึงเกิดเป็นคำถามว่า ชนชายแดนเหล่านั้นประกอบ
สร้างความเป็นถิ่นที่อย่างไรภายใต้บริบทการพัฒนาสมัยใหม่บนพื้นที่ชายแดน

ทั้งนี้ ความเป็นถิ่นที่มีลักษณะต่างจากคำว่า “Community” ที่ถูกใช้แทนกัน
บ่อยครั้งในแง่ที่มองพื้นที่บนฐานของความเป็นพลวัตมากกว่าการเป็นพื้นที่แบบหยุดนิ่งคงที่
มีขอบเขตทางกายภาพชัดเจน หรือมีความเป็นเอกภาพ (Day & Murdoch, 1993)
กล่าวคือ การสร้างความเป็นถิ่นที่เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีการสร้างซ้ำ/สร้างใหม่ได้
ตลอดเวลา ซึ่งทำให้สถานที่หรือพื้นที่หนึ่งอาจไม่สามารถคงความหมายหรือหยั่งรากความ
เป็นถิ่นที่แบบใดแบบหนึ่งไปได้ตลอด โดยสรุปความเป็นถิ่นที่คือสำนักซึ่งผู้คนท้องถิ่นหนึ่งมี
ต่อสถานที่หรือพื้นที่ทางกายภาพที่อาศัยอยู่และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันจนก่อให้เกิดความรู้สึก
เป็นส่วนหนึ่งและมีตัวตนยึดโยงกับท้องถิ่นนั้น ความเป็นถิ่นที่ไม่ใช่สิ่งสามารถสังเกตเห็นได้
จากพื้นที่ทางกายภาพ แต่ต้องทำความเข้าใจผ่านพิธีกรรม กิจกรรมในชีวิตประจำวัน และ

อารมณ์ความรู้สึกของผู้คนที่มีความสัมพันธ์กันนั้น ๆ ที่ผันแปรไปตามบริบทประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาบริบทของบ้านป่าห้าว – ป่าซางดังที่กล่าวไปข้างต้น จึงน่าสนใจว่าชนชายแดน ที่อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณดังกล่าวมีการสร้างความเป็นถิ่นที่อยู่อย่างไรผ่านการทำกิจกรรม ชีวิตประจำวันบนพื้นที่ทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง และความเป็นถิ่นที่ เหล่านั้นมีพลวัตอย่างไรภายใต้ประวัติศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ชายแดน

วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาพลวัตความเป็นถิ่นที่อยู่ของชนชายแดนบ้านป่าห้าว – ป่าซางผ่านพื้นที่ทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์ การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ได้แก่ สมาชิกชุมชนบ้านป่าห้าว อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย จำนวน 7 คน แบ่งเป็นผู้สูงอายุ 3 คน วัยทำงาน 3 คน เยาวชน 1 คน และสมาชิกชุมชน บ้านป่าซาง เมืองพง จังหวัดท่าขี้เหล็ก ประเทศเมียนมา จำนวน 6 คน แบ่งเป็นผู้สูงอายุ 2 คน วัยทำงาน 3 คน และเยาวชน 1 คน รวมทั้งสิ้น 13 คน ทั้งนี้ เพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ชื่อชุมชนและผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดที่ปรากฏในบทความนี้จึงเป็นนาม สมมติทั้งหมด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสัมภาษณ์ใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดและมีการขอความยินยอมจากผู้ให้ สัมภาษณ์ก่อนการเริ่มสัมภาษณ์และใช้บันทึกภาคสนามสำหรับบันทึกการพูดคุยอย่างไม่ เป็นทางการและการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มจากการทำงานภาคสนามด้วยการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการและการ สังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมตามพื้นที่กายภาพต่าง ๆ ที่สมาชิกทั้งสองชุมชนดำเนิน กิจกรรมประจำวัน เช่น จุดผ่อนปรนการค้า ตลาดนัด งานบุญ และงานประเพณีที่สำคัญ

เมื่อสมาชิกในชุมชนมีความคุ้นเคยและให้ความไว้วางใจที่จะพูดคุย จึงเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมมาศึกษาและวิเคราะห์ตามกรอบการศึกษาที่กำหนด คือ การสร้างความเป็นถิ่นที่ผ่านพื้นที่ทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก การสร้างความเป็นถิ่นที่ทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งวิเคราะห์ผ่านการสร้างชุมชน พื้นที่ทางศาสนา และโรงเรียน ส่วนที่สอง การสร้างความเป็นถิ่นที่ทางเศรษฐกิจการเมืองบนอาณาบริเวณพรมแดน วิเคราะห์กิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นบริเวณท่าหน้า/จุดผ่านแดน/จุดผ่อนปรนการค้า

ผลการวิจัย

1. การสร้างความเป็นถิ่นที่ผ่านพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรม

หากพิจารณาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ของสองชุมชน ความเป็นถิ่นที่บ้านป่าห้า – ป่าซางถูกสร้างซ้ำขึ้นจากกลุ่มคนที่เคลื่อนย้ายไปมาบริเวณแม่น้ำรวกพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเหนือเส้นเขตแดน ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเป็นคนท้องถิ่น ความเป็นเพื่อนบ้าน และผ่านการสร้างพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรม 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1.1 การสร้างชุมชน จากคำบอกเล่าสืบต่อมาระหว่างสมาชิก 3 รุ่น บรรพบุรุษของชาวป่าห้า – ป่าซางคือชาวลื้อเมืองยองที่ถูกกวาดต้อนเทครัวจากรัฐฉานเข้ามาเมืองเชียงใหม่และลำพูนในยุคพื้นฟูอาณาจักรล้านนาของเจ้ากาวิละที่เรียกว่า “เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” ก่อนจะถูกพามาฟื้นฟูเมืองเชียงใหม่ แล้วเคลื่อนย้ายไปตามเมืองชายแดนหลายแห่งบริเวณสามเหลี่ยมทองคำจนมาลงหลักปักฐานบริเวณแม่น้ำรวกฝั่งขวาตรงบ้านป่าซาง เมืองพง จ.ท่าขี้เหล็ก ประเทศเมียนมาในปัจจุบัน ช่วงเวลาที่ชาวยองกลุ่มนี้บุกเบิกที่ทำกินบริเวณแม่น้ำรวกฝั่งขวานั้น อังกฤษที่เข้าครอบครองพม่าตอนบนและหัวเมืองต่าง ๆ ของรัฐฉานได้ตกลงปักปันเขตแดนกับสยามไปแล้วช่วงปี พ.ศ. 2428-2438 การกำหนดเขตแดนคราวนั้นทำให้ดินแดนตอนเหนือของสยามสิ้นสุดลงที่แม่สาย ส่วนเมืองเชียงตุง เมืองยอง รวมถึงดินแดนฝั่งขวาของแม่น้ำสาย-แม่น้ำรวกเป็นของอังกฤษ ด้วยบริเวณส่วนใหญ่ของน้ำรวกฝั่งขวาเป็นพื้นที่ราบกว้างอุดมสมบูรณ์มากกว่า บ้านป่าซางจึงเกิดเป็นชุมชนก่อนแล้วขยายพื้นที่ข้ามแม่น้ำมาเป็นชุมชนบ้านป่าห้า โดยคนทั้งสองชุมชน

ต่างเรียกตัวเองว่าคนยongลำพูน (อัยแสง, 29 พฤษภาคม 2562; อัยแก้ว, 30 พฤษภาคม 2562) หลังกำหนดเส้นเขตแดนบนน้ำสาย-น้ำรวกแล้ว การแผ่อำนาจเข้ามาควบคุมพื้นที่ชายแดนบริเวณดังกล่าวของสยามและอังกฤษมิได้มีความเข้มข้นมากนัก ทั้งแง่การออกกฎระเบียบควบคุมการเคลื่อนย้ายของคนและการจัดจำแนกชนชายแดนเพื่อแบ่งแยกว่าใครเป็นคนของใคร การเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนของประชาชนสองฝั่งเพื่อตั้งถิ่นฐานจึงเป็นไปอย่างอิสระ กล่าวคือแม้ว่าที่ตั้งของสองชุมชนจะมีขอบเขตชัดเจนเชิงกายภาพและพรมแดนรัฐชาติ ทว่าพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านป่าห้า-ป่าซางแทบจะไม่เคยแยกออกจากกัน ผู้คนยังคงมีชีวิตรูปแบบ “ไป ๆ มา ๆ” ระหว่างสองพื้นที่ หลายคนมีบ้านและที่ทำกินอยู่ทั้งในป่าห้าและป่าซาง และส่งผลให้การนิยามขอบเขตของชุมชนมีความพร่าเลือน ดังจะกล่าวถึงในหัวข้อถัดไปว่าด้วยการสร้างความเป็นถิ่นที่ผ่านพื้นที่ทางศาสนาและโรงเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นการหลอมหล่อมความเป็นคนท้องถิ่นและความเป็นเพื่อนบ้านที่ซับซ้อนระหว่างคนป่าห้า-ป่าซางด้วยกัน ไปจนถึงชุมชนชายแดนโดยรอบ

1.2 การสร้างพื้นที่ทางศาสนา เมื่อตั้งชุมชนเป็นหลักแหล่งแล้ว ราวทศวรรษ 2480 คนยongลำพูนบ้านป่าห้าและป่าซาง ที่นับถือพุทธผสมผีมาแต่เดิมได้สร้างพื้นที่ทางศาสนาและความเชื่อขึ้น เริ่มจากการตั้งเสา “ไจบ้าน” อันเป็นลักษณะเด่นเฉพาะของชาวลื้อที่มีร่วมกันแถบลุ่มน้ำโขงตอนบนเพื่อปกป้องรักษาชุมชน จากนั้นก็ตั้งศาลผีพ่อบ้านหรือดงชาวบ้าน สำนักสงฆ์ และวัดตามมาโดยใช้ชื่อเดียวกับชุมชน นอกจากนี้ คนบ้านป่าซางบางส่วนยังนับถือศาสนาคริสต์ โดยเป็นกลุ่มคนยongลำพูนจากเชียงใหม่ที่อพยพเข้ามาระลอกสาม ซึ่งเดิมนับถือพุทธผสมผี แต่ภายหลังได้ฟังเรื่องราวของพระเจ้าจากการไปมาหาสู่ที่น้องในเชียงใหม่จึงรับเชื่อ ละทิ้งศาสนาเดิม และตั้งสถานที่นมัสการพระเจ้าขึ้นโดยใช้ชื่อว่า คริสตจักรสุวรรณชัยศรี (อัยคำ, 5 พฤศจิกายน 2563) จากนั้นเป็นต้นมาชาวพุทธและคริสเตียนบ้านป่าซางต่างก็สร้างความเป็นถิ่นที่ผ่านพื้นที่ทางศาสนาและพิธีกรรมของตนเอง นำมาสู่สำนึกความเป็นคนท้องถิ่นที่แตกต่างกันไป การเรียกคนบ้านป่าซางถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ คนป่าซางเหนือที่เป็นชุมชนพุทธกับคนป่าซางใต้ที่เป็นคริสเตียน ด้วยมีรากความเป็นชาติพันธุ์เดียวกัน คนป่าซางเหนือกับป่าซางใต้จึงยังรู้สึกถึงความเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน เพียงแต่ไม่สนิทแนบแน่นเหมือนพี่น้องเท่ากับคนป่าห้าที่มีความเป็นถิ่นที่คล้ายกันมากกว่า เห็นได้ชัดจากการเกี่ยวดองทางเครือญาติที่พบว่าคนป่าซางเหนือนิยมแต่งงานกับคนป่าห้ามากกว่ากับคนป่าซางใต้ (สมศักดิ์, 15 ธันวาคม 2562) ช่วงปลายทศวรรษ 2490 บ้านป่าห้ามีประชากรอพยพมาเพิ่มอีก 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือคนลื้อจากเมืองยองและสิบสองปันนา และคนไทใหญ่ที่เข้ามาเป็นแรงงานโรงบ่มไยยาสูบ อีกกลุ่มคือคริส

เดียนจากป่าซางใต้บางส่วนที่อพยพหนีการปะทะของทหารพม่ากับทหารจีนคณะชาติมาอยู่บ้านป่าห้าและเกิดเป็นย่านคนคริสต์ขึ้น ทั้งนี้ คนป่าห้าและป่าซางไม่ว่าพุทธหรือคริสต์ล้วนให้ความสำคัญกับพิธีกรรมทางศาสนาและร่วมกิจกรรมลักษณะการเอามื้อเสมอ เช่น ถ้าบ้านป่าห้ามีตานก้วยสลาภ คนบ้านป่าซางเหนือก็จะข้ามมาร่วม หรือเมื่อบ้านป่าซางใต้จัดงานคริสต์มาส คริสเตียนจากบ้านป่าห้าก็จะข้ามไปร่วมเช่นกัน บางครั้งมีการทำกองกฐินข้ามไปมาระหว่างคนป่าห้า - ป่าซางเหนือ - คนยองลำพูนในแม่จันและเชียงแสนด้วย ทั้งนี้ นอกจากงานประเพณีประจำปี ความเป็นเครือญาติใกล้ชิดยังทำให้คนป่าห้าและป่าซางต่างมีส่วนร่วมในพิธีกรรมเปลี่ยนผ่านของกันและกันแทบทุกช่วงชีวิตไม่ว่างานบวช แต่งงาน หรืองานศพ แม้กระทั่งกระบวนการเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นไทยของคนสองชุมชนก็ยังดำเนินไปพร้อมกัน (น้าพร, 8 พฤศจิกายน 2563)

1.3 การสร้างโรงเรียน ความเป็นถิ่นที่ของคนป่าห้า-ป่าซางที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมอีกลักษณะหนึ่งคือการศึกษา อันจะนำมาสู่การหลอมหลอมสำนึกความเป็นไทยที่จะส่งผลต่อการสร้างความเป็นคนท้องถิ่นที่ซับซ้อน นับจากมีการสร้างชุมชนวัดและโบสถ์มีส่วนสำคัญต่อการศึกษาของเยาวชนบ้านป่าห้า-ป่าซาง ไปพร้อมกับการสร้างความเป็นคนท้องถิ่นที่ถูกนิยามผ่านความเป็นคนยองลำพูนไว้อย่างเหนียวแน่น กระทั่งมีการตั้งโรงเรียนบ้านป่าห้าใน พ.ศ.2497 ลูกหลานของคนป่าห้าจึงได้เรียนหนังสือไทยและสำนึกเกี่ยวกับความเป็นชาติที่ยึดโยงกับรัฐส่วนกลาง เนื่องจากบ้านป่าซางขณะนั้นไม่มีโรงเรียน เพื่อให้ลูกหลานสามารถอ่านเขียนภาษาไทยและได้รับการศึกษา คนป่าซางจึงส่งลูกหลานข้ามแม่น้ำรวกมาเรียนหนังสือที่บ้านป่าห้า แม้มีการตั้งโรงเรียนของพม่าที่บ้านป่าซางใต้ช่วงทศวรรษ 2520 โดยสอนเป็นภาษาพม่าและอังกฤษ แต่คนป่าซางที่สามารถแบกรับค่าใช้จ่ายการเดินทางและดูแลบุตรหลานได้ก็ยังนิยมส่งลูกมาเรียนที่บ้านป่าห้าและโรงเรียนแถวเมืองแม่สายอยู่เช่นเดิม ด้วยถนนจากท่าน้ำรวกเข้ามาโรงเรียนเป็นทางเกวียนและมักถูกน้ำท่วมในฤดูฝนจึงมีการฝากบุตรหลานให้กินอยู่กับญาติที่ป่าห้าจนกว่าจะปิดภาคการศึกษา ต่อมาเมื่อเด็กที่ข้ามมามีจำนวนมากจนมีการเปิดสถานรับดูแลเด็กป่าซางที่ข้ามมาเรียนหนังสือโดยเฉพาะ เด็กเหล่านี้จึงเติบโตมาอย่างคุ้นชินกับสภาพแวดล้อมของบ้านป่าห้าและชุมชนรอบๆ ในฝั่งไทยโดยปริยาย อย่างไรก็ตาม ความเป็นคนท้องถิ่นของคนป่าซางไม่ได้ถูกเปลี่ยนไปสู่การนิยามตนเองว่าเป็นคนไทย แต่เป็นคนป่าซางที่มีทั้งความเป็นคนยองลำพูน คนไทย และคนพม่าอยู่ด้วยกัน อีกทั้งคนแต่ละรุ่นยังมีการนิยามแตกต่างกันออกไป คนเผ่าคนแกลจะมองว่าตัวเองเป็นคนยองลำพูน คนวัยทำงานมองตัวเองเป็นลูกผสมระหว่างคนยองลำพูน คนไทย และคนพม่า ซึ่งแต่ละครอบครัวมีความยึดโยงกับด้านที่เป็น

ไทยหรือพม่าในระดับที่ต่างกันออกไป บางคนต้องการให้ลูกหลานเข้าเรียนมาเรียนที่ป่าห้ำ เพราะมองว่าตนเองมีความเป็นคนไทยมากกว่าพม่า (น้าสม, 9 พฤศจิกายน 2563) บางคนไม่ได้ยึดโยงตัวเองกับความเป็นยองลำพูน ไทย หรือพม่าเป็นการเฉพาะ แต่มองว่าตนเองเป็นชนชายแดนที่สามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จากความเป็นคนท้องถิ่นที่ซับซ้อนใน ต่อรองกับโครงสร้างและกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ส่งลูกมา เรียนโรงเรียนไทย แต่ก็ให้เรียนภาษาพม่าด้วยเพื่อเอาไว้เพิ่มโอกาสที่จะสามารถทำงานได้ ทั้งสองฝั่ง (พิน้ำ, 10 พฤศจิกายน 2563) เช่นเดียวกับ เยาวชนบางคนที่มองว่าการถูกพ่อแม่ส่งมาเรียนที่ไทยวางอยู่บนความคิดเรื่องโอกาสทางเศรษฐกิจมากกว่าการอ้างอัตลักษณ์ ความเป็นไทย แต่ยอมรับว่าการมีสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นของคนป่าซางกับฝั่งไทยทำให้คน ป่าซางประสบปัญหาในการเข้าถึงงานราชการที่มั่นคงในเมียนมา ซึ่งมักถูกสงวนไว้สำหรับ คนที่ถูกมองมีความเป็นพม่าแท้มากกว่า (ปอ, 9 พฤศจิกายน 2563)

2. การสร้างความเป็นถิ่นที่ผ่านพื้นที่ทางเศรษฐกิจและการเมือง บ้านป่าห้ำ - ป่าซางมีระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพากันมาตั้งแต่สมัยก่อตั้งชุมชน โดยเฉพาะการค้าขาย เนื่องจากแม่น้ำรวกเป็นเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำสายสำคัญ เช่น แม่น้ำสาย แม่น้ำโขง และแม่น้ำกก ในอดีตทำนํ้ารวกของบ้านป่าห้ำ-ป่าซางเป็นจุดพักเรือของพ่อค้าที่ ผ่านไปมาระหว่างเมืองชายแดนอย่างแม่สาย เชียงแสน และตันตึ้ง บริเวณดังกล่าวไม่เพียง เป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจของบ้านป่าห้ำ-ป่าซาง แต่ยังเชื่อมโยงเศรษฐกิจท้องถิ่นไปสู่เมือง ชายแดนอื่นในระดับภูมิภาค ด้วยทำนํ้าป่าห้ำ-ป่าซางเป็นจุดการเคลื่อนย้ายทั้งคนและ สิ่งของ สถานที่ดังกล่าวจึงมีความเป็นพื้นที่ทางการเมืองที่ตัวแสดงต่าง ๆ ทั้งระดับรัฐและ ท้องถิ่นเข้ามาปะทะสังสรรค์กันเพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ การสร้างความเป็น ถิ่นที่บนอาณาบริเวณทำนํ้าบ้านป่าห้ำ-ป่าซางจึงมีความเป็นพลวัตสูงและถูกปรับเปลี่ยน ความหมายของพื้นที่อยู่เสมอตามบริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการเมืองที่เกิดขึ้น บนอาณาบริเวณพรมแดน โดยสามารถสรุปพลวัตความเป็นถิ่นที่ของทำนํ้าป่าห้ำ-ป่าซาง ออกเป็น 3 ช่วงเวลา ดังนี้

2.1 ชุมทางการค้าและด่านประเพณีของชุมชน โดยดำเนินมานับตั้งแต่การตั้ง ชุมชนมาจนกลางทศวรรษ 2530 ซึ่งถือเป็นยุคทองของการค้าชายแดนบ้านป่าห้ำ-ป่าซาง เมื่อมีการเปิดโป๊ะขนส่งสินค้าบริเวณทำนํ้ารวกโดยกำนันน้อย นักธุรกิจข้ามแดนผู้ใช้ชีวิตไป มาระหว่างแม่สาย-ท่าขี้เหล็ก ณ เวลานั้นการค้าส่วนใหญ่ในพม่าผูกขาดอยู่กับรัฐบาล การค้าบริเวณพื้นที่ชายแดนหลายแห่งเป็นการตกลงค้าขายระหว่างชุมชนกับชุมชนโดยไม่ ผ่านรัฐหรือมีลักษณะเป็นเศรษฐกิจลักลอบ ด้วยสินค้าจากไทยเป็นที่ต้องการมากในท่า

ชีเหล็ก โปะะส่งสินค้าของกำนันน้อยจึงสร้างมูลค่าเป็นอย่างดีและส่งผลพลอยได้ต่อเศรษฐกิจบ้านป่าห้า-ป่าซาง ทั้งการจ้างงานในชุมชนจากธุรกิจขนส่งสินค้าและการเอื้อให้ผู้ประกอบการรายย่อยในท้องถิ่นเติบโตจากการส่งสินค้าไปขายฝั่งพม่า (อัญญา, สัมภาษณ์ 8 ธันวาคม 2564) เมื่อชุมชนสองฝั่งน้ำรวกขยายตัวมากขึ้น ประกอบกับมีการตัดถนนจากบ้านป่าห้าไปถึงแม่สายและเชียงแสนทำให้การเดินทางสะดวกสบาย กำนันน้อยจึงเสนอให้สองชุมชนเปิดประตูการค้าข้ามฝากและพัฒนาบริเวณทำน้ำที่อยู่ห่างจากโปะไปเล็กน้อยเป็นท่าคนข้ามเพื่อคนสองฝั่งลำน้ำจะได้ไม่ต้องถ่อเรือข้ามกันเอง จากนั้นมาทำน้ำป่าห้า – ป่าซางก็กลายเป็นชุมทางการค้าและด่านประเพณีของชุมชน นอกจากเป็นจุดเคลื่อนย้ายคนและสินค้าของชุมชนชายแดนริมแม่น้ำรวก พื้นที่ดังกล่าวยังมีบทบาททางสังคมวัฒนธรรม เพราะเป็นสถานที่จัดงานประเพณีที่คงความสัมพันธ์ระหว่างสองชุมชน เช่น งานลอยกระทง อันเป็นงานใหญ่ประจำปีที่ชาวบ้านสองฝั่งจะมาร่วมทำบุญ ทำขบวนแห่กระทง ฟ้อนรำ และออกร้านขายของกันอย่างคึกคัก

2.2 การเป็นด่านพรมแดนรัฐชาติ การเคลื่อนย้ายของคนและสินค้าบริเวณทำน้ำป่าห้า-ป่าซางดำเนินไปอย่างอิสระจนกระทั่งต้นทศวรรษ 2530 เมื่อรัฐบาลเมียนมาดำเนินนโยบายเปิดประตูรับการลงทุนจากประเทศเพื่อนบ้านและหันมาให้ความสำคัญกับการค้าชายแดนมากขึ้น มีการทำข้อตกลงการค้ากับรัฐบาลไทยอนุญาตให้เอกชนเข้ามาทำการค้าในเมียนมาเพื่อแก้ปัญหาลักลอบค้าขายสินค้ากันเองตามพื้นที่ชายแดน พื้นที่ชายแดนตามชุมชนริมน้ำสาย-น้ำรวกถูกจัดระเบียบและมีการจัดตั้งจุดผ่อนปรนการค้าบ้านป่าห้าขึ้นในพ.ศ. 2538 บนทำน้ำของชุมชน เปลี่ยนด่านประเพณีอันเคยเป็นพื้นที่เชื่อมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างคนสองชุมชนไปสู่ด่านพรมแดนรัฐชาติที่มีบทบาทในฐานะกลไกการจัดจำแนกและควบคุมการเคลื่อนย้ายผู้คนและสินค้าด้วยกฎระเบียบและอัตลักษณ์เอกสาร อนึ่ง การเปิดจุดผ่อนปรนช่วงแรกไม่ได้ส่งผลกระทบต่อ การไปมาหาสู่ของคนป่าห้า-ป่าซางมากนัก เพราะการบังคับใช้ระเบียบของเจ้าหน้าที่ไม่ได้เคร่งครัดด้วยเห็นว่าคนสองหมู่บ้านต่างคุ้นเคยกันดีจึงไม่ค่อยเรียกคุบัตรหรือออกเอกสารผ่านแดน อย่างไรก็ตาม ระเบียบการควบคุมการเข้าออกสินค้าที่มาพร้อมกับการตั้งจุดผ่อนปรนส่งกระทบอย่างมากต่อการค้าชายแดนท้องถิ่น สินค้าหลายชนิดไม่สามารถขนส่งหรือส่งได้ในปริมาณเดิม ส่วนการขนส่งสินค้าผ่านโปะกำนันน้อยที่ดำเนินการอยู่ก็เป็นไปอย่างจำกัด ขณะเดียวกัน อิทธิพลบนสนามการเมืองที่เพิ่มมากขึ้นและการมีท่าเรือส่วนตัวบริเวณชายแดนทำให้กำนันน้อยเป็นที่จับตาของหลายฝ่าย กระทั่งในปี พ.ศ. 2544 ก็เกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดขึ้น เมื่อกำนันน้อยถูกยิงเสียชีวิตท่ามกลางข่าวลือมากมาย หลังการ

เสียชีวิตของกำนันน้อย โปะชนส่งสินค้าถูกปิดอย่างถาวร ฝ่ายมันคงส่งเจ้าหน้าที่เข้าควบคุมจุดผ่อนปรนการค้าหยาต่าขึ้น การข้ามแดนไประหว่างสองชุมชนมีการตรวจตราเอกสารและบังคับใช้กฎระเบียบเคร่งครัด การค้าขายแดนป่าห้า-ป่าซางซบเซาลงทันที เหลือเพียงการค้าขายสินค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ บริเวณเท่านั้น บางครั้งก็มีการปิดพรมแดนชั่วคราวจากเหตุการณ์สู้รบระหว่างกองกำลังต่าง ๆ ในรัฐฉาน คนป่าห้าและป่าซางจึงไม่สามารถไปมาหาสู่กันได้อิสระเหมือนเคย

แม้การเมืองเหนือเส้นเขตแดนของรัฐจะสร้างบรรยากาศตึงเครียดบนพื้นที่ทำน้ารวก ทว่าความเป็นถิ่นที่มีร่วมกันของสองชุมชนกลับไม่ได้ลดน้อยลง ในทางตรงกันข้ามคนป่าห้าและป่าซางกลับรู้สึกถึงการสร้างเขตแดนภายในรัฐชาติเดียวกันมากกว่า กรณีของบ้านป่าซาง หลังการรัฐประหารในพม่าปี พ.ศ. 2505 กองกำลังทหารแห่งพรรคคอมมิวนิสต์พม่าได้เริ่มเข้ามาควบคุมดูแลชุมชนชายแดนแม่สาย-ท่าซี้เหล็กและมีการส่งกำลังของเจ้าหน้าที่กระจายตัวอยู่หลายชุมชนรอบนอกเรื่อยมาจนถึงบ้านดินแดง ซึ่งเป็นชุมชนคนลี้ภัยเมืองยองที่อพยพเข้ามาปลายทศวรรษ 2490 ทว่ากลับไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำการอยู่ในพื้นที่บ้านป่าซางทั้งที่เป็นชุมชนติดกัน กระนั้น เมื่อคนบ้านป่าซางเดินทางเข้าไปในเขตบ้านดินแดงก็มักจะถูกทหารพม่าจับหรือเพ่งเล็ง จนทำให้คนป่าซางหลายคนหลีกเลี่ยงการเดินทางออกจากพื้นที่ชุมชนของตนเองหากไม่จำเป็น และรู้สึกแปลกแยกกับชุมชนโดยรอบ (อัยหนาน, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2562) ส่วนการเข้ามาควบคุมพื้นที่ทำน้าและสลายอำนาจท้องถิ่นของรัฐไทยทำให้คนป่าห้ารู้สึกถึงความเป็นผู้บุกรุกและความเป็นคนอื่นของรัฐ (ลุงหมู, 14 พฤศจิกายน 2563) ความรู้สึกนี้ยังปรากฏผ่านการเรียกชื่อจุดผ่อนปรนการค้าอีกด้วย กล่าวคือที่ตั้งของจุดผ่อนปรนการค้าไม่ใช่จุดเดียวกับโปะก้านน้อย แต่ด้วยพื้นที่ดังกล่าวถูกพัฒนาขึ้นโดยกำนันน้อย คนป่าห้าและป่าซางจึงเรียกว่าทำน้ากำนันน้อยเหมือนกัน แต่จะเข้าใจร่วมกันว่าทำน้าสำหรับคนข้าม ช่วงปลายทศวรรษ 2550 รัฐได้สนับสนุนการรวมกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านป่าห้าและบรรจุจุดผ่อนปรนการค้าเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ พร้อมจัดทำป้ายบอกทางเพื่อประชาสัมพันธ์ กระนั้น ณ จุดเดียวกันของป้ายบอกทาง ปรากฏป้ายไม้ทำโดยชุมชนเขียนว่า “ทำน้ากำนันน้อย” ซึ่งจากการพูดคุยกับคนในชุมชนหรือสังเกตเวลามีนักท่องเที่ยวถามทางพบว่า ชาวบ้านน้อยคนมากที่จะเรียกบริเวณดังกล่าวว่าจุดผ่อนปรนการค้า แม้แต่คนป่าห้าที่เกิดและเติบโตหลังทศวรรษ 2540 ก็ตาม (ต่อม, 13 พฤศจิกายน 2563) สิ่งนี้แสดงให้เห็นการสร้างความเป็นถิ่นที่และความรู้ท้องถิ่นของชนชายแดนที่อำนาจรัฐถูกทำให้เป็นสิ่งที่แปลกแยกจากสำนึกของคนท้องถิ่น ขณะที่รัฐมองเศรษฐกิจหลักถือเป็นสิ่งผิดกฎหมายและกระทบกับความ

มันคงขายแดน แต่คนป่าห้า-ป่าซางกลับมองว่าเศรษฐกิจลักลอบเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่และมีพัฒนาการควบคู่กับการเติบโตของพื้นที่ขายแดน ตลอดจนเป็นวิธีการค้าที่นำมาสู่ความเจริญทางเศรษฐกิจของชุมชน แต่การเข้ามาควบคุมพื้นที่ขายแดนของรัฐต่างหากที่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของชุมชน เหล่านี้คือความเป็นคนท้องถิ่นอันคลุมเครือที่ถูกหล่อหลอมขึ้นจากสภาวะแวดล้อมอาณาบริเวณขายแดนที่มักทำให้ชนขายแดนมีอัตลักษณ์กำกวมและถูกตั้งคำถามถึงการกระทำที่ดูเบี่ยงเบนหรือท้าทายการควบคุมบงการของรัฐในชีวิตประจำวัน

2.3 การเป็นพื้นที่ต่อรองในชีวิตประจำวันของชนขายแดน หลังจุดผ่อนปรนกลับมาเปิดทำการปกติอีกครั้ง คนป่าห้า-ป่าซางต่างก็ปรับตัวใช้ชีวิตข้ามพรมแดนภายใต้การควบคุมของอำนาจรัฐที่ละน้อย โดยอาศัยความเป็นคนท้องถิ่นมาต่อรองและประกอบสร้างระเบียบการข้ามแดนระหว่างรัฐกับท้องถิ่นในระดับปฏิบัติการที่ยืดหยุ่น เช่น การขอเปิดด่านล่วงหน้าช่วงงานเทศกาลระหว่างสองชุมชน การพักอาศัยอยู่ในพื้นที่นานกว่ากำหนดด้วยเหตุผลของการไปดูแลญาติที่เจ็บป่วย เป็นต้น ขณะเดียวกันก็แสวงหาวิถีดำรงชีพภายใต้ข้อจำกัดเหล่านั้น ตัวอย่างหนึ่งคือเครือข่ายพ่อค้าไก่เมือง (ไก่บ้าน) ข้ามแดน ซึ่งตระเวนรับซื้อไก่จากเครือข่ายเกษตรกรในชุมชนป่าห้าและหมู่บ้านใกล้เคียงส่งไปขายที่ป่าซางผ่านท่าน้ำรวก เนื่องจากคนป่าซางไม่นิยมใช้ไก่พันธุ์ทำอาหารท้องถิ่น แต่ด้วยจำนวนไก่เมืองที่เลี้ยงแถบนั้นไม่เพียงพอบริโภคจึงต้องสั่งจากป่าห้ามาทดแทน นอกจากนี้ บางส่วนยังถูกส่งไปขายที่เชียงตุงและชายแดนจีนตอนใต้ ซึ่งมักจะมีการสั่งซื้อเป็นจำนวนมากช่วงตรุษจีนและให้ราคาดี (น้ำเตียน, 14 พฤศจิกายน 63) ขณะที่คนป่าซางพึ่งพาการเลี้ยงไก่เมืองจากป่าห้า คนป่าห้าก็พึ่งพาสินค้าบางอย่างที่ไม่สามารถผลิตได้หรือมีราคาถูกกว่าในบ้านป่าซาง เช่น หวายสด น้ำมันพืช และถ่านไม้ที่มีการนำเข้ามาบ่อยที่สุด เนื่องจากการผลิตถ่านไม้ในฝั่งไทยมีน้อยและราคาสูง หลายครัวเรือนที่ยังใช้ถ่านประกอบอาหารหรือชาวลื้อที่ยึดอาชีพตีไม้แบบดั้งเดิมก็จะสั่งซื้อถ่านจากบ้านป่าซาง นอกจากนี้ยังมีสินค้าเพื่อความบันเทิงอย่างการพนันที่บ้านที่คนป่าห้ามักจะข้ามไปเล่นเวลาว่างมีการจัดงานเทศกาลออกร้านบริเวณท่าน้ำฝางบ้านป่าซาง สิ่งเหล่านี้เป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมในชีวิตประจำวันแบบหนึ่งที่แสดงความเป็นคนท้องถิ่นของคนยองลำพูนในอดีต ทว่าภายใต้กรอบคุณค่าศีลธรรมของรัฐไทยสมัยใหม่ได้ถูกทำให้กลายเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ท่านี้ป่าซางจึงเป็นพื้นที่ต่อรองอำนาจระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นชายแดนและวัฒนธรรมไทยของรัฐ ส่วนกลางของคนป่าห้าที่ยังต้องการดำรงความเป็นคนท้องถิ่นผ่านการละเล่นเหล่านี้ ปัจจุบันการค้าขายข้ามแดนของชุมชนสองฝั่งอาจมีจำนวนและมูลค่าครั้งละไม่มากเหมือน

อดีต แต่ก็มีชีวิตและต่อเนื่องจนสามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงระดับหนึ่งให้ครัวเรือนป่าห่า-ป่าซาง ขณะเดียวกันก็แสดงออกถึงการรักษาความเป็นถิ่นที่และตัวตนคนท้องถิ่นของสองชุมชนผ่านกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ดำเนินไปอย่างเกื้อหนุนกันและกันภายใต้บริบทการควบคุมพื้นที่ชายแดนของรัฐสมัยใหม่

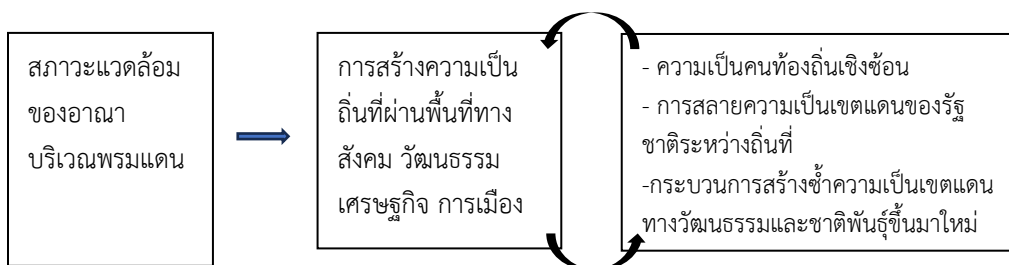
อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สภาวะแวดล้อมของอาณาบริเวณพรมแดนที่การเคลื่อนย้ายและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนมากกว่าหนึ่งดินแดน หนึ่งชาติพันธุ์ หนึ่งเชื้อชาติ เกิดขึ้นอย่างเข้มข้นมายาวนานได้หล่อหลอมให้ชุมชนบ้านป่าห่า-ป่าซางมีลักษณะเป็นพื้นที่แบบที่ Donnan และ Wilson (2005) เรียกว่า พื้นที่ในระหว่าง (Place In-Between) ซึ่งผู้คนสามารถไหลเวียนแทรกซึมไปมาโดยไม่ยึดติดอยู่กับพรมแดนที่ถูกนิยามโดยรัฐชาติ ประวัติศาสตร์สังคมและชีวิตคนป่าห่า-ป่าซางจึงวางอยู่บนความสัมพันธ์แบบข้ามเขตแดน และก่อให้เกิดความเป็นคนท้องถิ่นที่หลากหลายซับซ้อน แต่ก็สามารถปรับตัวใช้ประโยชน์จากความเป็นซับซ้อนนี้ต่อรองกับโครงสร้างและกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับลักษณะของชนชายแดนในงานศึกษาของ Martinez (1994) และความเป็นพลวัตของคนสองน้ำที่ปรากฏในงานศึกษาของณัฐชวัล โกคาพานิชวงศ์ (2559) เรื่อง ‘คนสองน้ำ’: พลวัต ‘คนสองสัญชาติ’ ในเมืองชายแดนจังหวัดระนอง พบว่าคนสองสัญชาติที่ยังรกรออยู่บริเวณชายแดนไทย-เมียนมาในพื้นที่จังหวัดระนองมีการผลิตซ้ำวิถีชีวิตในแบบสองท้องถิ่นและการเชื่อมต่อความเป็นบ้านและความผูกพันต่อท้องถิ่นสองแห่ง ควบคู่ไปกับการถูกตั้งคำถามเรื่องสำนึกภักดี อย่างไรก็ตาม สิ่งต่างออกไปในงานศึกษานี้คือแม้คนป่าซางกว่าครึ่งจะมีบัตรประชาชนไทยและใช้ชีวิตแบบคน 2 สัญชาติที่สามารถปรับตัวในการเคลื่อนย้ายและลงหลักปักฐานไปพร้อมกันหลายสถานที่อย่างยืดหยุ่น แต่กระบวนการสร้างความเป็นถิ่นที่ของคนเหล่านี้แง่หนึ่งมีลักษณะเป็นพื้นที่เชิงชาติพันธุ์ที่มีการนับเข้าและกันออกผู้คนที่อยู่โดยรอบและก่อให้เกิดความเป็นเพื่อนบ้านหรือผู้รกรออยู่เสมอ แม้หลายคนมิได้โยยหากการกลับไปเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยในฐานะแผ่นดินแม่ ทว่าคนป่าซางจำนวนหนึ่งเริ่มวิตกกังวลถึงความเป็นถิ่นที่ของตนเองที่เริ่มหดแคบลง เมื่อคนหนุ่มสาวทยอยออกจากชุมชนไปอยู่เมืองแม่สายและเมืองเชียงราย ขณะที่หลายครอบครัวขายบ้านเพื่อย้ายไปอยู่ฝั่งไทยถาวร ทำให้สองข้างทางของบ้านป่าซางทุกวันนี้มีบ้านเรือนถูกปิดร้างสลับกับบ้านที่มีคนอยู่อาศัยในสัดส่วนใกล้เคียงกันและมี

แนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกัน การขยายตัวของเมืองทำให้พื้นที่ดั้งเดิมผู้คนจากพื้นที่ต่าง ๆ ของเมียนมาให้เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณชายแดนแม่น้ำรวกทำให้เกิดรุกคืบของผู้มาใหม่เข้ามาในถิ่นที่ของผู้มาก่อนมากขึ้นทุกที เช่นกรณีบ้านป่าฮี้ ชุมชนคนเมืองที่อยู่ติดกับป่าซาเงาใต้ ซึ่งขณะนี้ได้กลายเป็นชุมชนคนไทยใหญ่และคนลี้ภัยจากเมืองยองเป็นที่ยอมรับเรียบร้อยแล้ว ส่วนคนพม่าจากตอนกลางก็เริ่มเข้ามาอยู่อาศัยในบ้านป่าซาเงาเหนือและได้มากขึ้นพร้อมกับสร้างถิ่นที่ของตนบนพื้นที่กายภาพของชุมชน เช่น บ้าน โรงเรียน ร้านค้า และตลาด ทำให้ผู้เฒ่าผู้แก่บ้านป่าซาเงาเกิดความรู้สึกว่าวันหนึ่งชุมชนคนไทยริมแม่น้ำรวกก็อาจถูกกลืนหายไปจนหมด เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ความเป็นถิ่นที่เป็นกระบวนการทางสังคมที่มีพลวัต สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามการสร้างซ้ำที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นเอง โดยบางกรณีความเป็นถิ่นที่นำมาสู่การสลายความเป็นเขตแดนของรัฐชาติระหว่างถิ่นที่ ขณะที่บางกรณีกลับเป็นกระบวนการสร้างซ้ำความเป็นเขตแดนทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ขึ้นมาใหม่ ฉายภาพของชุมชนชายแดนมีลักษณะการเป็นพื้นที่ที่มีการเคลื่อนไหว (Moving Border) และซ่อมสร้างตัวเองอยู่เสมอจากกลุ่มคนที่เคลื่อนย้ายและหยั่งรากอยู่บนอาณาบริเวณเหล่านั้น

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ ได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

นโยบายการพัฒนาชุมชนชายแดนควรเป็นไปอย่างคำนึงถึงมิติทางประวัติศาสตร์และปฏิสัมพันธ์ข้ามพรมแดนของผู้คนในพื้นที่ กระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่คนท้องถิ่น

ทุกระดับและให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศของการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ระหว่างผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาพลวัตความเป็นถิ่นที่ของชุมชนชายแดนไทย-เมียนมาหลังเหตุการณ์การเมืองในเมียนมาปีพ.ศ. 2564 ที่จะนำมาสู่คำถามสำคัญอย่างน้อย 2 ประการ คือ 1. คนในชุมชนชายแดนเมียนมาที่มีรากร่วมกับชุมชนชายแดนในไทยมีความคิดการย้ายถิ่นหรือไม่ อย่างไร คนที่ต้องการย้ายถิ่นจะมีการปรับตัวเพื่อสร้างความเป็นถิ่นที่อย่างไร ส่วนคนไม่ต้องการย้าย/ไม่สามารถย้ายได้จะดำรงชีวิตอย่างไรภายใต้ความเป็นถิ่นที่เปลี่ยนไปทั้งจากสถานการณ์การเมืองและการกดขี่ของจำนวนประชากรที่มีรากร่วมกับชุมชนชายแดนไทย 2. กรณีที่คนกลุ่มนี้ย้ายถิ่นเข้ามาในประเทศไทย รัฐจะนิยามพวกเขาอย่างไร มีนโยบายบริหารจัดการชายแดนและนโยบายทางสังคมเพื่อดูแลคนกลุ่มนี้อย่างไร

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยรหัส 622C014077 ภายใต้ชุดแผนงานวิจัย ปฏิสัมพันธ์ของ “ชนชายแดน” ในอาณาบริเวณพรมแดนของจังหวัดเชียงราย ได้รับทุนสนับสนุนจากแผนบูรณาการพัฒนาศักยภาพ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐชวัล โกคาพานิชวงศ์. (2559). ‘คนสองน้ำ’: พลวัต ‘คนสองสัญชาติ’ ในเมืองชายแดน จังหวัดระนอง. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 12(1), 175-196.
- ต่อม. (2563, 13 พฤศจิกายน). ชาวบ้านชุมชนแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก [บทสัมภาษณ์].
- น้ำเทียน. (2563, 14 พฤศจิกายน). ชาวบ้านชุมชนแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก [บทสัมภาษณ์].
- น้ำพร. (2563, 8 พฤศจิกายน). ชาวบ้านชุมชนแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก [บทสัมภาษณ์].
- น้ำสม. (2563, 9 พฤศจิกายน). ชาวบ้านชุมชนแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก [บทสัมภาษณ์].
- ปอ. (2563, 9 พฤศจิกายน). ชาวบ้านชุมชนแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก [บทสัมภาษณ์].
- พีน้า. (2563, 10 พฤศจิกายน). ชาวบ้านชุมชนแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก [บทสัมภาษณ์].
- ภัทรา เจริญลาภ. (2556). *แนวทางการพัฒนาการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย : กรณีศึกษา อำเภอแม่สายและจังหวัดท่าซี้เหล็ก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต)

- สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน). เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ราญ ฤณ และชูลีพร วิมุกตานนท์. (2530). *การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชาวไทยลื้อที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย*. เชียงใหม่: ศูนย์วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ.
- ลูงหมู. (2563, 14 พฤศจิกายน). ชาวบ้านชุมชนแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก [บทสัมภาษณ์].
- วสันต์ ปัญญาแก้ว. (2555). *กลไกรัฐ การเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ และปฏิบัติการของลื้อชายแดนที่เมืองชายแดนแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก* (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วีระศักดิ์ ญาวิระ. (2548). *ผลกระทบของนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่ออำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย* (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สำนักวิชาศิลปศาสตร์). เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- สมศักดิ์. (2562, 15 ธันวาคม). อนุศาสนาจารย์กิตติคุณ [บทสัมภาษณ์].
- อัยแก้ว. (2563, 30 พฤษภาคม). ชาวบ้านชุมชนแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก [บทสัมภาษณ์].
- อัยคำ. (2563, 5 พฤศจิกายน). ชาวบ้านชุมชนแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก [บทสัมภาษณ์].
- อัยนา. (2564, 8 ธันวาคม). ชาวบ้านชุมชนแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก [บทสัมภาษณ์].
- อัยแสง. (2562, 29 พฤษภาคม). ชาวบ้านชุมชนแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก [บทสัมภาษณ์].
- อัยหนาน. (2562, 10 ตุลาคม). ชาวบ้านชุมชนแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก [บทสัมภาษณ์].
- Day, G. & Murdoch, J. (1993). Locality and Community: Coming to Terms with Place. *The Sociological Review*, 41(1), 82-111.
- Donnan, H. & Wilson, T.M. (2005). *Culture and Power at the Edges of the State: National Support and Subversion in European Border Regions*. Transaction Publishers and LIT Verlag.
- Martinez, O.J. (1994). *Border People: life and society in the U.S. – Mexico borderlands*. United States of America: The University of Arizona Press.
- Pongsawat, P. (2007). *Border Partial Citizenship, Border Towns, and Thai Myanmar Cross-Border Development: Case Studies at the Thai Border Towns* (A Doctoral Dissertation, City and Regional Planning). United States of America: University of California, Berkeley.

พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อ การตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดชลบุรี*

BUDDHIST INTEGRATION FOR THE DEVELOPMENT OF PEOPLE'S POLITICAL PARTICIPATION FOR DECISION-MAKING IN LOCAL ELECTIONS IN CHONBURI PROVINCE

พระครูสมุห์สุวรรณ วิริโย, สุมาลี บุญเรือง, อนุภูมิ โสวเกษม

Phrakhrakhrusamu Suwan Viriyo, Sumalee Bunruang, Anubhumi Sowkasem

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: s.kampol2509@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ 3. เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน โดยใช้การสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพทั่วไปของการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีสิ่งที่ประชาชนให้ความสำคัญคือการเคารพในกฎหมายและสิทธิหน้าที่พลเมืองของประชาชนการใช้สิทธิและอำนาจหน้าที่ตามบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญการรับฟังความคิดเห็นหรือมติของประชาชน 2. การสื่อสารทางการเมืองสามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีโดยการประยุกต์หลักพุทธธรรมคือความสามัคคีการมีความ

* Received September 28, 2023; Revised October 11, 2023; Accepted October 18, 2023

รับผิดชอบร่วมกันการปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับการเคารพผู้อาวุโส ผู้ที่ควรเคารพการให้สิทธิเสรีภาพความเสมอภาคความเท่าเทียมการเคารพประชาชนชุมชนองค์กรทางการเมืองและการสนับสนุนคนดีมีคุณธรรม

คำสำคัญ: อปรีหานิยธรรม; การมีส่วนร่วมทางการเมือง; การเลือกตั้งท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this paper are: 1. To study the general conditions of the development of political participation. 2. To study the factors affecting political participation, and 3. To present an integrated Buddhist model for developing people's political participation in local election decision-making in Chonburi Province. Quantitative Research Data were collected using a questionnaire from a sample of 400 people. Qualitative Research Collect data from 18 key informants using interviews. Analyse data with content-based analysis techniques

The results of the study found that 1. General conditions of the development of political participation of citizens for decision-making in local elections in Chonburi Province. The people value respect for the law, citizens' civil rights and duties, and the exercise of rights and responsibilities as provided in constitutional law. I was listening to the opinions or resolutions of the people 2. Political communication can predict the political participation of citizens in local election decision-making in Chonburi Province with statistical significance at the 0.01 level. 3. Integrated Buddhism for the development of political participation of citizens for decision-making in local elections in Chonburi Province by applying the principles of Buddhism, namely unity, shared responsibility, compliance with laws and regulations, respect for elders., those who should respect the granting of rights, freedom, equality, respect for people, communities, political organisations and support for good and moral people.

Keywords: Aparihaniyadhamma; Political Participation; Local election

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นคือหน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รูปแบบหนึ่งโดยปกติการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อ เลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง (เรียกว่าการเลือกตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อม ตามลำดับ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการบริหารจากรัฐได้ใน ระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องมีระบบ การดำเนินการที่โปร่งใส เป็นธรรม มีการเปิดเผยข้อมูล และจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน การบริหารงานและการกำกับดูแลเท่าที่จำเป็น เพื่อให้เป็นไปตามหลักของธรรมาภิบาล (ปธาน สุวรรณมงคล, 2560) อุปสรรคสำคัญในการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ข้อจำกัดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงคะแนนเสียง ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ที่มีเงื่อนไข คือ การตั้งจำนวนประชาชนผู้ มีสิทธิถอดถอนที่กำหนดไว้ค่อนข้างสูง ซึ่งในทางปฏิบัตินั้นมีความเป็นไปได้น้อยมากที่จะ สามารถรวบรวมผู้ที่จะมาเข้าชื่อให้ได้ตามเกณฑ์ที่กฎหมาย (วิชราภรณ์ จุ้ยลำเพ็ญ, 2558) เช่นเดียวกับสิทธิเลือกตั้งในการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ค่อนข้างสูงเช่นกัน นอกจากนี้ ข้อจำกัดทางกฎหมายอีกประการ คือ การให้ประชาชนร่างข้อบัญญัติประกอบ คำร้องมาทั้งหมดฉบับเพื่อเสนอต่อประธานสภาท้องถิ่น ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ประชาชนทั่วไป ในท้องถิ่นไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะร่างข้อบัญญัติขึ้นมาทั้งหมดฉบับได้ประการ สุดท้ายคือการออกเสียงประชามติซึ่งบัญญัติถึงสิทธิของประชาชนในการออกเสียง ประชามติอย่างชัดเจนแต่ในความเป็นจริงนั้นการออกเสียงประชามติในระดับท้องถิ่นมีน้อย มาก หรือในบางท้องถิ่นไม่เคยมีการทำประชามติเลย เนื่องจากอุปสรรคสำคัญ คือ ประชาชนในท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายทำให้ไม่สามารถใช้สิทธิที่ กฎหมายรองรับไว้ได้ (อนุรักษ์ นิยมเวช, 2554)

นักวิชาการตั้งข้อสังเกตว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยประชาชนถูกปลูกฝังให้ ยอมรับหรือเชื่อฟังอำนาจรัฐมาโดยตลอดนั้น ได้พัฒนามาสู่การตื่นตัวทางการเมืองหรือการ เคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการ ร่วมติดตามฟังข่าวสารทางการเมือง หรือการร่วมฟังการอภิปราย การร่วมรณรงค์หาเสียง หรือการเรียกร้องผลักดันนโยบาย และการชุมนุมประท้วงหรือการดื้อแพ่งไม่เชื่อฟังรัฐ ตลอดจนการเผยแพร่สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ทางการเมืองสิ่งเหล่านี้ถูกดำเนินการไปอย่าง กว้างขวาง (วัฒนา แซ่โง้ว, 2555) การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จะ

ทำให้รัฐบาลตระหนักรู้ถึงความ ต้องการของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ การตรวจสอบ ถอดถอนนักการเมือง ล้วนแต่ ช่วยทำให้ประชาธิปไตยเข้มแข็งการสร้าง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยผ่านสถาบันการศึกษา และหน่วยงานของ รัฐ ซึ่งมีอิทธิพลในฐานะเป็นตัวกำหนดสำคัญของพฤติกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะ การเมืองท้องถิ่นยังเป็นเวทีหรือพื้นที่สาธารณะทางการเมืองของกลุ่มการเมืองหรือกลุ่ม ผลประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชนท้องถิ่นดังนั้นการเมืองท้องถิ่นจึงเป็นเสมือนโรงเรียนในการให้ การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเมื่อประชาชนมีความตื่นรู้ทาง การเมืองมากขึ้นแล้วประชาชนก็จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ ของคนในท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นโดยรวม และเป็นการส่งเสริมและสร้างความมั่นคงอย่าง ยั่งยืนให้แก่ระบอบประชาธิปไตย (ลิขิต อีร์เวคิน, 2529)

จังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งที่ภาพลักษณ์ของตระกูลทางการเมืองมีความโดดเด่น มีรูปแบบของการเมืองท้องถิ่นที่น่าสนใจและมีภาพจำเกี่ยวกับชั่วอำนาจทางการเมือง ที่มีการผูกขาดมาเป็นเวลานานของผู้มีอิทธิพลบางกลุ่มในพื้นที่ ซึ่งแม้ว่าการเมืองภายใน จังหวัดชลบุรีจะมีการแข่งขันทางการเมืองที่ดุเดือด แต่ที่ผ่านมาก็มีเพียงกลุ่มนักการเมือง ตั้งเดิมที่ยังคงไว้ซึ่งอำนาจทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีหลายการศึกษา ที่มุ่งศึกษาในพื้นที่จังหวัดชลบุรี โดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเรื่องของโครงสร้างอำนาจ ท้องถิ่นเครือข่ายอำนาจทางการเมือง ระบบอุปถัมภ์ และพรรคการเมืองกับการเลือกตั้ง ล้วนเกี่ยวข้องกับตระกูลการเมืองท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทมากในการเมืองท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี (โอฬาร ถิ่นบางเตียว, 2563) จากอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่ารูปแบบการพัฒนาการเมือง การปกครองของประเทศไทย ยังถูกจำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มคนบางกลุ่ม ซึ่งขัดกับหลักการที่ สำคัญในระบอบประชาธิปไตย คือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อ ประชาชน โดยประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอังไม่มีส่วนร่วมของประชาชนในด้าน ทางพัฒนาการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นของจังหวัดชลบุรีเท่าที่ควร (พระนิคม จันทมโม, 2563)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยในเรื่องพุทธบูรณาการ เพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่น ของจังหวัดชลบุรีเพื่อเพิ่มการตัดสินใจของประชาชนสู่เวทีประชาคมท้องถิ่นหน่วยงาน เทศบาลตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วน ร่วมทางการเมืองของประชาชนให้มีประสิทธิภาพออกมาใช้สิทธิในการเลือกตั้งและ

เสริมสร้างความรู้และสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยเพื่อการเลือกตั้งที่
สุจริตเที่ยงธรรมมากขึ้นอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
เพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการ
ตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีโดยการประยุกต์
หลักอภิธานิธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี
ขึ้นไป ที่มีสิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชลบุรี จำนวน 800,109 คน (สำนักงาน
คณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2562) คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro
Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ประกอบด้วยนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนานักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ผู้บริหารองค์กร
ปกครองท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนักการเมืองท้องถิ่นและผู้อำนวยการเขต
เลือกตั้งรวมทั้งสิ้น 18 รูปหรือคน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 4 ส่วน คือ 1. ปัจจัย
ส่วนบุคคล 2. การสื่อสารทางการเมือง 3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อ

การตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่น และ 4. หลักอุปหรณ์ธรรมในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือโดยการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ใน 8 เขตเลือกตั้ง จำนวน 400 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาข้อมูลจากเอกสารนโยบายที่เกี่ยวข้องและเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยใช้ค่าความถี่ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมานใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการวิจัย

สภาพทั่วไปของการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีสิ่งที่ประชาชนให้ความสำคัญคือการเคารพในกฎหมายและสิทธิหน้าที่พลเมืองของประชาชนการใช้สิทธิและอำนาจหน้าที่ตามบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญการรับฟังความคิดเห็นหรือมติของประชาชนการติดตามตรวจสอบอำนาจรัฐเพื่อป้องกันการทุจริตและการทำให้กระบวนการทางกฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์และเป็นมาตรฐาน โดยสภาพทั่วไปของการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.50$, $S.D.=0.65$) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการไปเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น ($\bar{X}=3.73$, $S.D.=0.69$) รองลงมาคือด้านการเข้าชื่อเสนอการออกกฎหมายท้องถิ่น ($\bar{X}=3.65$, $S.D.=0.73$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการลงประชามติ ($\bar{X}=3.47$, $S.D.=0.81$) ด้านการตรวจสอบอำนาจรัฐในระดับท้องถิ่น ($\bar{X}=3.43$, $S.D.=0.79$) และด้านการเข้าชื่อถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น ($\bar{X}=3.33$, $S.D.=0.74$) ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดชลบุรี มีดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านข่าวสารทางการเมืองอย่างน้อย 1 ด้านส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 1 การสื่อสารทางการเมืองที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี

ปัจจัยการสื่อสารทางการเมือง	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.239	0.244	-	4.186***	0.000
ด้านโทรทัศน์	0.235	0.078	0.296	8.564***	0.000
ด้านสื่อทางสังคม	0.352	0.088	0.395	8.779***	0.000

Multiple R = .792a, R Square = .589, Adjusted R Square = 0.546, Std. Error = 0.245

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 1 พบว่า การสื่อสารทางการเมือง 2 ด้าน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีได้ร้อยละ 58.9 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่าด้านสื่อทางสังคมสามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีได้ร้อยละ 39.5 รองลงมาคือด้านโทรทัศน์สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีได้ร้อยละ 29.6 โดยมีสมการดังนี้

$$\hat{Y} = 0.239 + 0.395 + 0.296$$

$$Z = 0.239 + 0.352 + 0.235$$

สมมติฐานที่ 2 หลักอุปหรณานิยมอย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 2 หลักอภินายธรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี

หลักอภินายธรรม	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.352	0.154	-	7.775***	0.000
ด้านการหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์	0.318	0.039	0.372	4.443***	0.000
ด้านความพร้อมเพรียงกันประชุม	0.190	0.041	0.297	4.312***	0.000
ด้านการสักการะ เคารพ นับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย	0.182	0.035	0.264	3.778***	0.000
ด้านการอารักขา ค้ำครอง ป้องกันโดยธรรม	0.175	0.043	0.229	3.846***	0.000

Multiple R = .756e, R Square = .522, Adjusted R Square = .509, Std. Error = .278

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 2 พบว่า โดยมีสมการดังนี้หลักอภินายธรรมสามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีได้ร้อยละ 52.2 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่า ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีได้ร้อยละ 37.2 ด้านความพร้อมเพรียงกันประชุมสามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีได้ร้อยละ 29.7 ด้านการสักการะเคารพนับถือบูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลายสามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีได้ร้อยละ 26.4 และด้านการอารักขาค้ำครองป้องกันโดยธรรมสามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีได้ร้อยละ 22.9 ตามลำดับโดยมีสมการดังนี้

$$\hat{Y} = 1.352 + 0.318 + 0.190 + 0.182 + 0.175$$

$$Z = 1.352 + 0.372 + 0.297 + 0.264 + 0.229$$

พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีโดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม คือ 1. ด้านการหมั่นประชุมกันเนื่องในศรัทธาความสามัคคี 2. ด้านความพร้อมเพรียงกันประชุมความรับผิดชอบร่วมกัน 3. ด้านการไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติการปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ 4. ด้านการสักการะเคารพนบถบูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลายการเคารพผู้อาวุโส ผู้ที่ควรเคารพ 5. ด้านการไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลายการให้สิทธิเสรีภาพความเสมอภาคความเท่าเทียม 6. ด้านการสักการะเคารพนบถบูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลายประชาชนชุมชนองค์กรทางการเมือง 7. ด้านการอารักขาคุ้มครองป้องกันโดยธรรมการสนับสนุนคนดีมีคุณธรรมโดยหลักอปริหานิยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน โดยมีด้านการหมั่นประชุมกันเนื่องในศรัทธาอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพทั่วไปของการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการไปเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น ด้านการเข้าชื่อเสนอการออกกฎท้องถิ่นและอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการลงประชามติ ด้านการตรวจสอบอำนาจรัฐในระดับท้องถิ่น และด้านการเข้าชื่อถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งสิ่งที่ประชาชนให้ความสำคัญ คือ การเคารพในกฎหมาย และสิทธิหน้าที่พลเมืองของประชาชนการใช้สิทธิและอำนาจหน้าที่ตามบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญการรับฟังความคิดเห็นหรือมติของประชาชนการติดตามตรวจสอบอำนาจรัฐเพื่อป้องกันการทุจริตและการทำให้กระบวนการทางกฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ และเป็นมาตรฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของพัทพล เสวตวรรณ (2564) เรื่องการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า การพัฒนาทางการเมืองต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาปัจจัยการสื่อสารทางการเมืองที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านสื่อทางสังคม รองลงมา คือ ด้านโทรทัศน์ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านวิทยุ และด้านหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ ซึ่งสิ่งที่ประชาชนให้ความสำคัญ คือ การ

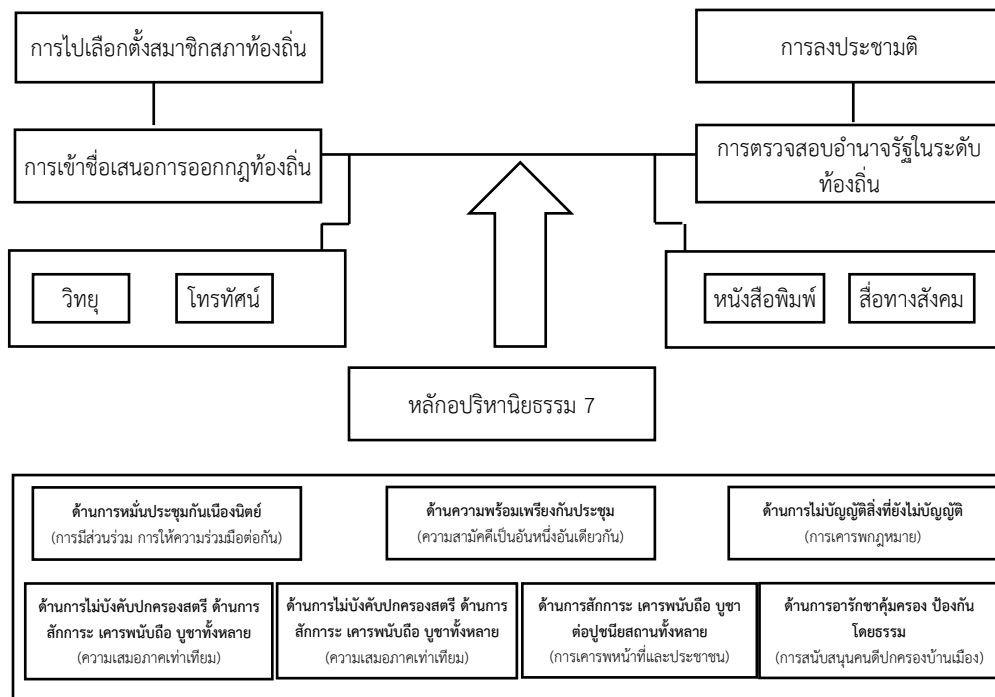
สื่อสารทางการเมืองช่วยขยายความรู้เรื่องการเมืองในท้องถิ่นและสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งได้มีส่วนสำคัญในการให้ความรู้แก่ประชาชนและเป็นช่องทางให้ประชาชนร้องเรียนเรื่องต่าง ๆ ได้และการสื่อสารควรมีเนื้อหาสาระที่ให้ประชาชนสามารถเลือกได้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับงานวิจัยของอิรวดี ณ แจ่มกระจ่าง (2557) เรื่อง ความสัมพันธ์ของการสื่อสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครจังหวัดสมุทรปราการมีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระดับเป็นครั้งคราว หรือ 5 - 6 วันต่อสัปดาห์ มีการเปิดรับสูงสุดคือสื่อสารมวลชนซึ่งอยู่ในระดับบ่อยและมีการเปิดรับในระดับเป็นครั้งคราวได้แก่สื่อกิจกรรมทางการเมืองสื่อบุคคลและสื่อสังคมออนไลน์ตามลำดับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองด้านสื่อมวลชนส่งผลที่ดีต่อทัศนคติทางการเมืองความสนใจทางการเมืองและความรู้ทางการเมืองของประชาชนในขณะที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองด้านสื่อบุคคลและสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลที่ดีต่อความรู้ทางการเมืองของประชาชนซึ่งทัศนคติทางการเมืองความรู้ทางการเมือง

3. การนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ รองลงมา คือ ด้านความพร้อมเพรียงกันประชุม ด้านการสักการะเคารพนับถือบูชาท่านผู้ใหญ่อันทั้งหลาย ด้านการสักการะเคารพนับถือบูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย ด้านการไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย ด้านการอารักขาคุ้มครองป้องกันโดยธรรม และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ซึ่งสิ่งที่ประชาชนให้ความสำคัญคือการมีส่วนร่วมการให้ความร่วมมือต่อกันจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทำให้ได้แนวทางและเกิดการระดมความคิดที่หลากหลายได้ข้อตกลงร่วมกัน ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันการเคารพกฎหมายระเบียบข้อบังคับบทบัญญัติศีลธรรมอันดีงามที่ยึดถือร่วมกันในส่วนรวมการเคารพให้เกียรติผู้อื่นความเสมอภาคเท่าเทียมกันการเคารพหน้าที่และประชาชนกาเคารพสถานที่หรือรูปแบบความศรัทธาและการสนับสนุนคนดีมีคุณธรรมให้ปกครองบ้านเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของนิติพันธ์ อินทโชติ (2564) เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทยในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทยโดยบูรณาการประยุกต์หลักธรรมอภิธานียธรรม 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชุมพล เฟื่องศิริ (2563) เรื่อง การส่งเสริม

ความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ด้านหมั่นประชุมกันเป็นประจำประชาชนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองโดยแสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการประชุม
2. ด้านพร้อมเพรียงกันประชุมพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม
3. ด้านประสานให้เกิดการประชุมอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นการประชุมโดยพร้อมเพรียงกันและเลิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน
4. ด้านปฏิบัติตามกฎข้อบังคับการส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มการเมืองปฏิบัติตามมติที่ประชุม
5. ด้านเคารพนับถือผู้ใหญ่ประชาชนจะให้ความเคารพนับถือต่อประธานที่ประชุมหรือผู้ดำเนินกิจกรรม
6. ด้านการไม่ลุแก่อำนาจแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีลักษณะของการไม่ลุแก่อำนาจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
7. ด้านรักสันติภาพจัดเวทีทางการเมืองเพื่อสร้างสันติภาพพิจารณาความคิดเห็นของทุกคนด้วยความเป็นกลาง
8. ด้านตั้งใจสนับสนุนคนดีการสร้างเครือข่ายการเมืองภาคประชาชนเพื่อปกป้องและรักษาคนดีส่งเสริมคนดีให้เข้ามามีบทบาททางการเมือง

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดชลบุรีโดยการประยุกต์หลักพุทธธรรมสังเคราะห์จากองค์ประกอบคือการสื่อสารทางการเมือง + หลักอภิธานิธรรม = การนำไปสู่การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดชลบุรีสามารถสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นจะเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ได้ต้องอาศัยการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองที่เพียงพอที่จะกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของประชาชนได้ซึ่งจำเป็นต้องมีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นวิทยุโทรทัศน์หนังสือพิมพ์หรือสื่อทางสังคมออนไลน์ประเภทต่างๆเพื่อให้สามารถสื่อสารไปยังประชาชนทุกกลุ่มได้อย่างครอบคลุมมีการส่งเสริมให้เกิดบรรทัดฐานทางการเมืองที่ดีมีความบริสุทธิ์ ยุติธรรมซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกศรัทธาและหันมามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้นโดยการน้อมนำเอาหลักการทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการทางการเมืองต่าง ๆ ทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับและมีความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งเพื่อสรรหาคนดีที่มีความรู้ความสามารถและมีศีลธรรมเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการบริหารท้องถิ่นโดยมีประชาชนคอยให้การสนับสนุนและติดตามตรวจสอบเพื่อให้การดำเนินงานทางการเมืองท้องถิ่นเป็นไปอย่างโปร่งใสและถูกต้องตามครรลองของกฎหมายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีนโยบายเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้เกิดขึ้นกับประชาชน ทำให้การบังคับใช้กฎหมายการเลือกตั้งท้องถิ่นมีความศักดิ์สิทธิ์ บริสุทธิ์ ยุติธรรม โปร่งใส บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างตรงไปตรงมา ตรวจสอบได้ และเท่าเทียมกันทุกฝ่าย
2. ภาครัฐควรมีติดตามและตรวจสอบเกี่ยวกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของหน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเคร่งครัดและรัดกุม เป็นกลาง และคำนึงถึงการใช้งบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ อย่างคุ้มค่าที่สุด กำหนดให้หน่วยงานท้องถิ่นต้องชี้แจงและเปิดเผยรายละเอียดข้อมูลของการดำเนินโครงการให้สาธารณชนรับทราบร่วมกัน
3. ภาครัฐควรมีการบังคับใช้กฎหมายหรือข้อบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่นอย่างจริงจัง มีการ

กำหนดแนวทางและบังคับใช้ถึงข้อปฏิบัติในการรับฟังเสียงของประชาชนในทุกกิจกรรม การเมืองท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานมีความโปร่งใสมากที่สุด

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการตัดสินใจ เลือกตั้งท้องถิ่น มีการรณรงค์เชิญชวนให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งเพื่อ เลือกตัวแทนที่ดีเข้าไปบริหารท้องถิ่น รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนในความโปร่งใส ยุติธรรม ของกระบวนการเลือกตั้งและการสรรหาทางการเมือง

2. ควรให้ความสำคัญกับการทำประชาคมในพื้นที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ แสดงให้ประชาชนเห็นถึงการเคารพเสียง และมติของประชาชนไม่กระทำการหรือตัดสินใจในโครงการใดที่ขัดกับมติของประชาชนใน ท้องถิ่น และยึดหลักการของธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน

3. ควรเป็นผู้นำในการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมสำคัญในการ ตรวจสอบอำนาจรัฐในระดับท้องถิ่นและการเข้าชื่อถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นเมื่อพบว่ามี การทุจริตคอร์รัปชัน ให้การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในกระบวนการติดตามและ ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐหรือการดำเนินงานต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นเพิ่มเติมกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ หรือในการเลือกตั้ง ระดับชาติ เพื่อขยายขอบเขตองค์ความรู้จากผลการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนเพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นในบริบทของจังหวัดอื่น ๆ เพิ่มเติม หรือใช้ หลักธรรมทางพุทธศาสนาในรูปแบบอื่นมาศึกษา เพื่อให้ได้การบูรณาการองค์ความรู้ทาง การเมืองกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมที่น่าสนใจยิ่งขึ้น เช่น หลักสารานิยมธรรม หลักโยนิโส มนสิการ เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการ ตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นเพิ่มเติมในประเด็นทางการเมืองที่น่าสนใจ อาทิ การสื่อสารทาง การเมืองในรูปแบบอื่น ๆ เช่น องค์กรทางการเมือง สื่อ ประชาชนหรือผู้รับสาร ประเด็น การพัฒนาทางการเมือง หรือประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การแสดงความ คิดเห็นทางการเมือง และการเคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อให้งานวิจัยมีความหลากหลาย และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชุมพล เพ็งศิริ. (2563). การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ถิรวัฒน์ แจ่มกระจ่าง. (2557). ความสัมพันธ์ของการสื่อสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครจังหวัดสมุทรปราการ. วารสารดุชนิพนธ์บัณฑิตทางสังคมศาสตร์ (ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 4(1), 46-58.
- นิติพันธ์ อินทโชติ. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทยในจังหวัดชัยภูมิ (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2560). การเมืองท้องถิ่นของใครโดยใครเพื่อใคร. กรุงเทพฯ: จตุพรดีไซน์.
- พระนิคม จันทมโม. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการเมืองการปกครองตามแนวธรรมาธิปไตยในเขตเทศบาลนครระยองจังหวัดระยอง. วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ, 3(1), 70-79.
- พัททล เสวตวรรณ. (2564). การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2529). วัฒนธรรมทางการเมืองและการกล่อมเกลารเรียนรู้ทางการเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชรภรณ์ จุ้ยลำเพ็ญ. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- วัฒนา แข่งไฟเราะ. (2555). ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยช่วงปีพ.ศ. 2549-2554 (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาสื่อสารการเมือง). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2562). ประกาศผู้มีสิทธิเลือกตั้ง. ชลบุรี: คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี.
- อนรรักษ์ นิยมเวช. (2554). การพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

โอฬาร ถิ่นบางเตียว. (2556). กำนันเป๊าะไม่ได้เป็นเจ้าพ่อภาคตะวันออก. *วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย*, 5(3), 369 - 383.

Yamane, T. (1967). *Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

การนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไป ปฏิบัติ กรณีศึกษา การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานด่านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพัทยา)*

THE IMPLEMENTATION POLICY OF MAINTAINING ORDER AND SECURITY IN PATTAYA CASE STUDY OF OPERATIONS OF CHONBURI IMMIGRATION (PATTAYA)

ธนากร ศิริไทยเจริญสุข, วิจิตรา ศรีสอน

Thanakorn Sirithaicharoensuk, Wichitra Srisorn

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: niwes2534@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติของเจ้าพนักงานด่านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพัทยา) และ 2. เพื่อเปรียบเทียบการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติของเจ้าพนักงานด่านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพัทยา) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากเจ้าพนักงานด่านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพัทยา) จำนวน 50 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งทดสอบสมมติฐานด้วยค่า t-test และ F-test

ผลการศึกษาพบว่า การนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติ กรณีศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานด่านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพัทยา) ในภาพรวม พบว่า ภาพรวมมีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านการวางแผน และการควบคุม ด้านองค์การ หรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติและด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านมาตรการในการตรวจตราและประเมินผล ส่วนด้านที่มีระดับความ

* Received March 20, 2024; Revised April 17, 2024; Accepted May 1, 2024

คิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมาย ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพหุวิทยา) ที่แตกต่างกัน มีผลต่อปัจจัยการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพหุวิทยาไปปฏิบัติ ของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพหุวิทยา) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย พบว่า ควรมีการศึกษากระบวนการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในช่วงสถานการณ์โควิด เพื่อนำผลการศึกษามากำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมและกำหนดเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนต่อไป

คำสำคัญ: นโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง; การปฏิบัติตามนโยบาย; เจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง

Abstract

The objectives of this study are: 1. To study the level of opinions towards the implementation of the policy of maintaining order and security in Pattaya, the implementation of the immigration officers. Chonburi Province (Pattaya) and 2. To compare the implementation of the policy of maintaining order and security in Pattaya to the implementation of the immigration officers. Chonburi (Pattaya) classified by personal factors which is quantitative research. Data were collected with questionnaires from the immigration officers. Chonburi Province (Pattaya), 50 people Analyze the data by finding the percentage. Mean and Standard Deviation and test the hypothesis with t-test and F-test. The results of the study found that

Implementing a policy of maintaining order and security in Pattaya A case study of the operation of an immigration checkpoint officer Chonburi Province (Pattaya) as a whole, found that Overall, there was a high level of opinion towards the implementation of the policy. The items with the highest level of opinion were planning and control, organizational or policy-implementation, and public relations. and measures for monitoring and evaluation. The item with the lowest opinion level was Assigning tasks and assignments. The hypothesis testing revealed that the personal factors of the

immigration officers Chonburi Province (Pattaya) different Effects on factors in implementing the policy to maintain order and security in Pattaya of the immigration checkpoint officer Chonburi Province (Pattaya) was not significantly different at the .05 level. Recommendations from the research found that There should be a study of the operating process. Problems and obstacles in operating during the covid situation to use the results of the study to determine the guidelines for preparation and to formulate a clear practice guideline.

Keywords: The Policy of Maintaining Order and Security; The Implementation Policy; Operations of An Immigration

บทนำ

หาดพัทยาอยู่ในตัวเมืองพัทยา จากพัทยาเหนือถึงพัทยาใต้เป็นหาดที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีโรงแรมและสถานบันเทิงบริการตลอดเวลา ระยะทางทั้งหมดประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นหาดที่มีถนนเลียบริมชายหาดที่ร่มรื่นด้วยพรรณไม้ นานาชนิด ชายหาดทางด้านเหนือเป็นบริเวณที่ค่อนข้างเงียบสงบ นักท่องเที่ยวนิยมไปเล่นน้ำ นั่งพักผ่อน หรือเล่นกีฬาทางน้ำต่าง ๆ ส่วนชายหาดช่วงกลางไปจนถึงสุดหาดทางด้านใต้ เป็นบริเวณที่มีธุรกิจบริการบริการหนาแน่น ทั้งแหล่งอาหาร เครื่องดื่ม ห้างสรรพสินค้า ร้านขายของที่ระลึก ตลอดจนแหล่งบันเทิงเริงรมย์ต่าง ๆ มากมาย

หาดพัทยา โค้งอ่าวสุดสวยของเมืองพัทยาที่นักเดินทางรู้จักกันทั่วโลก พัทยาเป็นจุดหมายหนึ่งของนักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศไทย รองรับผู้คนจากทุกมุมโลกปีละหลายล้านคน พัทยาจึงเติบโตเป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ มีธุรกิจบริการแทบทุกชนิด โรงแรมหรูระดับห้าดาวไปจนถึงเกสเฮ้าส์ สถานบันเทิง สถานบริการ ภัตตาคาร ร้านอาหาร ธุรกิจท่องเที่ยว ธุรกิจการเงิน ห้างสรรพสินค้า ร้านขายของที่ระลึก ทุกอย่างมีหมดที่พัทยา หาดพัทยา แบ่งเป็นสามช่วงคือหาดพัทยาเหนือ หาดพัทยากลาง และหาดพัทยาใต้ ยาวต่อเนื่องกันตามโค้งอ่าว ร่มรื่นด้วยร่มเงาต้นหูกวางที่เป็นเอกลักษณ์ หาดพัทยาเหนือค่อนข้างสงบ หาดสวยเอียงลาดน้อย เล่นน้ำได้ มีที่ท่องเที่ยวเอกชนตั้งอยู่ เมืองพัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยวหลัก มีความสำคัญและเป็นที่รู้จักระดับโลก ที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก สามารถสร้างรายได้ สร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่ประชาชนจำนวนมาก ประชาชนทั่วประเทศเดินทางเข้ามา ทำงาน พักอาศัย

และนำสินค้าหลากหลายรูปแบบมาค้าขายหารายได้จากนักท่องเที่ยว เช่น พ่อค้า หาบเร่ รถฟุ้งข้าง และจำนวนมากที่ใช้วิธีเดินขายไปตามที่สาธารณะ ตรอกซอย ซายหาด และแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการ ร้านค้า สถานประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวได้มีการนำพื้นที่สาธารณะ เช่น ทางเท้า ถนน ตรอก ซอย ตั้งวางอุปกรณ์สินค้าป้ายโฆษณารุกล้ำกีดขวางทางสัญจรของประชาชนและนักท่องเที่ยวส่วนรวม จากสภาพปัญหาดังกล่าว ส่งผลทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ประชาชนหรือนักท่องเที่ยวต้องเดินลงบนถนน เสี่ยงต่ออุบัติเหตุ กีดขวางทางจราจร ทำให้การจราจรติดขัด และสร้างความเดือดร้อนรำคาญใน ลักษณะรบกวนนักท่องเที่ยวซื้อสินค้า

เมืองพัทยาเองได้ตระหนักถึงประเด็นปัญหาดังกล่าวเสมอมา เมืองพัทยาก็มีการปรับปรุงและพัฒนาเมืองพัทยอย่างต่อเนื่องเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต ตาม นโยบายของรัฐบาลในการเพิ่มขีดความสามารถในเวทีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวระดับโลกและโดยเริ่มจากแผนพัฒนาเมืองพัทยา 3 ปี พ.ศ. 2562 – 2564 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “นครศูนย์กลางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน ยั่งยืนและน่าอยู่สำหรับทุกคน” ยุทธศาสตร์หลักคือพัฒนาสู่การเป็นเมืองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวระดับโลกและมหานครศูนย์กลางภูมิภาค และเป้าประสงค์ให้ “ประชากรผู้มาเยือน นักท่องเที่ยว นักลงทุน ได้รับความสะดวกสบายความเชื่อมั่นต่อความปลอดภัยสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด่านพัทยา)
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด่านพัทยา) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติ กรณีศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด่าน

พทยา) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาเอกสารและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง โดยได้ทำการวิเคราะห์ความสำเร็จ โดยการศึกษาตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติที่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ทำศึกษานั้นก็คือ ตัวแบบเชิงบูรณาการ และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีต่อผลความสำเร็จหรือล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพทยา) จำนวน 50 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ เจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพทยา) ทั้งหมด จำนวน 50 คน (ประชากรทั้งหมดคือกลุ่มตัวอย่าง) เนื่องจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีการปฏิบัติงานในลักษณะใกล้เคียงกัน และส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติงานแทนอัตรากันได้ จึงเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงขององค์กรเท่ากัน และในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนจึงขอเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์เพียงพอต่อการจัดทำวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ชั้นยศ ประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 การนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพทยาไปปฏิบัติ กรณีศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพทยา) ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมาย ด้านทรัพยากร ด้านองค์การ หรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านผู้บริหารและผู้กำหนดนโยบาย ด้านผู้ปฏิบัติงาน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกลุ่มเป้าหมายและประชาชนผู้รับบริการ ด้านการประสานงานและความร่วมมือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการวางแผนและการควบคุม ด้านมาตรการในการตรวจตราและประเมินผล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data) การศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Study) ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ชัยยศ ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Checklist) วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ ตอนที่ 2 การนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติ กรณีศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพญา) ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมาย ด้านทรัพยากร ด้านองค์การ หรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านผู้บริหารและผู้นำคนนโยบาย ด้านผู้ปฏิบัติงาน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกลุ่มเป้าหมายและประชาชนผู้รับบริการ ด้านการประสานงานและความร่วมมือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการวางแผนและการควบคุม และด้านมาตรการในการตรวจตราและประเมินผล ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่า t-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ ซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียวใช้ One - way ANOVA หรือ F-test สำหรับตัวแปรที่แบ่งกลุ่มมากกว่า 2 กลุ่ม หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheff's Test) ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติ วิเคราะห์ด้วยการสรุป วิเคราะห์เนื้อหาและพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน และร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 40 คน (ร้อยละ 80) เพศหญิง จำนวน 10 คน (ร้อยละ 20) อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 12 คน (ร้อยละ 24) อายุระหว่าง 31-40 ปีจำนวน 15 คน (ร้อยละ 30) ระหว่าง 41-50 ปีจำนวน 13 คน (ร้อยละ 26) อายุมากกว่า 51 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน (ร้อยละ 20) ระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน (ร้อยละ 14) ระดับปริญญาตรีจำนวน 28 คน (ร้อยละ 56) สูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 15 คน (ร้อยละ 30) สถานภาพสมรสโสดจำนวน 14 คน (ร้อยละ 28) สมรส จำนวน 32 คน (ร้อยละ 64) หม้าย/หย่าร้าง จำนวน 4 คน (ร้อยละ 8) ชัยยศชั้นสัญญาบัตรจำนวน 17 คน (ร้อยละ 34) ชั้นประทวนจำนวน 33 คน (ร้อยละ 66) ประสบการณ์การทำงาน ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 4 คน (ร้อยละ 8) ระหว่าง

5-7 ปี จำนวน 12 คน (ร้อยละ 24) ระหว่าง 7 – 10 ปี จำนวน 18 คน (ร้อยละ 36) และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 16 คน (ร้อยละ 32)

2. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติ กรณีศึกษา การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพญา) ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติ กรณีศึกษา การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพญา) ในภาพรวม พบว่า ภาพรวม มีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.52$) เมื่อเรียงลำดับด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ด้านการวางแผนและการควบคุมระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.66$) ด้านองค์การ หรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติและด้านการประชาสัมพันธ์ มีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.60$) และด้านมาตรการในการตรวจตราและประเมินผล มีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.57$) ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมาย มีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.30$)

3. ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพญา) ที่แตกต่างกัน มีผลต่อปัจจัยการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติ ของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพญา) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

การทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพญา) ที่แตกต่างกัน มีผลต่อปัจจัยการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติ ของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพญา) แตกต่างกัน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อปัจจัยการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติ ของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพญา) “ไม่แตกต่างกัน”

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติ กรณีศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพญา) จากสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพญา) ผลการศึกษาพบว่า การนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติ กรณีศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพญา) พบว่า การนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติ กรณีศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพญา) ในภาพรวม พบว่า ภาพรวมมีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือด้านการวางแผนและการควบคุมระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านองค์การ หรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติและด้านการประชาสัมพันธ์ มีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านมาตรการในการตรวจตราและประเมินผล มีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมาย มีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอธิบายได้ดังนี้ ด้านนโยบาย พบว่า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดได้แก่ นโยบายกำหนดตัวชี้วัดและมาตรฐานของการบรรลุผลสำเร็จไว้อย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดได้แก่ นโยบายกำหนดตัวชี้วัดและมาตรฐานของการบรรลุผลสำเร็จไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศาสนีย์ ศรีศิลป์ (2563) เรื่อง นโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยกับมิติของกระบวนการนโยบายแบบปรึกษาหารือ พบว่า การบริหารปกครอง (Governance) เปิดโอกาสให้ตัวแสดงอื่น ๆ ที่ไม่ใช่รัฐเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายมากขึ้น นอกจากกระแสของการบริหารปกครองที่เรียกร้องให้ภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมกับการกำหนดนโยบายสาธารณะ ด้านทรัพยากร พบว่า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับปาน ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี สถานที่ เหมาะสมตามภารกิจของ

ผู้ปฏิบัติงาน ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ การมีทรัพยากรทางการเงินสนับสนุนเจ้าพนักงานในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย นามราช (2561) เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการมาตรฐานงานพิสูจน์หลักฐานของศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 4 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการมาตรฐานงานพิสูจน์หลักฐานของศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 4 ควรมีการสนับสนุนให้มีอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจพิสูจน์หลักฐานของศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 4 ที่ได้มาตรฐานและทันสมัยด้านการ หรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติมีกฎระเบียบในการดำเนินงานขององค์กรซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐฉิ ฌิวัฑฒ์ (2564) เรื่อง บทบาทการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจของพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า ความเห็นในเรื่องบทบาทการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านความรู้เรื่องการรักษาความปลอดภัย และต้องทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมร่วมกับองค์กรอื่น ๆ มีการประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นอย่างเป็นระบบ ด้านผู้บริหารและผู้นำกำหนดนโยบาย พบว่า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารมีกระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจให้กับเจ้าพนักงานในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัครเศ ศันสนีย์วิทยกุล (2556) เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์นโยบายการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมโดยใช้ตัวแบบเครือข่ายนโยบาย พบว่า วิธีการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ที่คำนึงถึงหลักประสิทธิภาพสูงสุดขององค์กรอย่างไรก็ตาม นโยบายกิจการเพื่อสังคม ถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย ซึ่งยังต้องการปัจจัยสนับสนุนในหลากหลายมิติของทุก ๆ ภาคส่วน รวมทั้งการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตของกิจการเพื่อสังคม และการสื่อสารคุณค่าให้เป็นที่รับรู้และเข้าใจอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ ผู้นำในองค์กรต้องทำความเข้าใจเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจพัฒนาองค์กร ด้านผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ เจ้าพนักงานมีทักษะความรู้ความสามารถสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เป้าหมายของนโยบาย ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดได้แก่ เจ้าพนักงานได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของสัญญาชัย ชนะคช (2564) เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการความปลอดภัยจากอาชญากรรมให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้าพักโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า มาตรการป้องกันอาชญากรรมที่นักท่องเที่ยวของโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เห็นด้วยมากด้านบุคลากรต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการปฏิบัติงานเข้าในสภาพพื้นที่เป็นอย่างดี จึงจะสามารถรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ ด้านกลุ่มเป้าหมายและประชาชนผู้รับบริการ พบว่า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดได้แก่ กลุ่มเป้าหมายในการปฏิบัติงานมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายในการปฏิบัติงานมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนธรร ตันติเวชยานนท์ (2560) เรื่อง การนำนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงของชาติไปปฏิบัติตามหลักอัฐธังคิคมรรค เพื่อความผาสุกของปวงชนชาวไทย พบว่า พัฒนาการนำนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงของชาติไปปฏิบัติตามหลักอัฐธังคิคมรรคซึ่งการนำไปปฏิบัตินั้นต้องเกิดประโยชน์กับตนเอง ชุมชนให้มากที่สุด ทั้งนี้ ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความมั่นคงผาสุกที่เป็นแก่นหลัก ด้วยสัมมาทิฐิ คือ ความเข้าใจถูกต้อง สัมมาสังกัปปะคือความใส่ใจถูกต้อง สัมมาวาจาคือการพูดจาถูกต้อง และสัมมาภีระ คือ การกระทำถูกต้อง และด้านความมั่นคงผาสุกทั่วไป ด้วยสัมมาอาชีวะ คือ การดำรงชีพถูกต้อง สัมมาวายามะ คือ ความพากเพียรถูกต้อง สัมมาสติ คือ การระลึกประจําใจถูกต้องและสัมมาสมาธิ คือ การตั้งใจมั่นถูกต้อง

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพัทยา) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพัทยา) ที่แตกต่างกัน มีผลต่อปัจจัยการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพัทยาไปปฏิบัติ ของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด้านพัทยา) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวุฒิ ผิวนุ่มคำ (2564) เรื่อง บทบาทการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจของพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตในการป้องกันอาชญากรรม ผลการศึกษาพบว่าพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตทั้งหมดไม่แน่ใจว่ามีความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย แต่ก็เห็นด้วยว่าสภาพแวดล้อมส่วนใหญ่ของหน่วยงานเอื้อต่อการรักษาความปลอดภัย และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบ t-test

พระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มาตรา 41 ระบุให้พนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมพบว่า สถานภาพที่แตกต่างกันพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตที่ผ่านการฝึกอบรม ทบทวนหลังจบหลักสูตรรักษาความปลอดภัยจะช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้ผ่านการฝึกอบรม

องค์ความรู้จากการวิจัย

1. ผลของการศึกษาการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและ ความมั่นคง ในเมืองพญาไปปฏิบัติของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด่านพญา) นำมากำหนดแนวทางการพัฒนาปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ อีกทั้งความล้มเหลวที่เกิดขึ้นมักมีสาเหตุที่ไม่แน่ชัด จนเป็นผลทำให้นโยบาย แผนงาน หรือโครงการต้องล้มเลิกไปในที่สุด ความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติก่อผลเสียหายต่อประเทศชาติ หลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจคือสิ้นเปลืองงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์ สิ้นเปลืองเวลาในการดำเนินนโยบายที่ผ่านมาแต่ต้องล้มเหลวและล้มเลิกไป ตลอดจนสิ้นเปลืองบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและการดำเนินนโยบายดังกล่าว

2. ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในเมืองพญาไปปฏิบัติ ของเจ้าพนักงานด้านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดชลบุรี (ด่านพญา) และแนวทางในการแก้ปัญหา อุปสรรค และนำเสนอแนะมาเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อหาทางออกในการแก้ปัญหาสาธารณะให้สัมฤทธิ์ผล ไม่อาจจะใช้วิธีหรือนโยบายเพียงอย่างเดียวหรืออย่างใดอย่างหนึ่งได้ อาจจะต้องใช้หลายนโยบายหลายโครงการ ตลอดจนหลายวิธีการในการแก้ไขปัญหาของนโยบายสาธารณะเพราะปัญหาของนโยบายสาธารณะมีโครงสร้างที่สลับซับซ้อนไม่อาจหาทางเลือกที่ดีที่สุดได้ เพียงแต่อาจจะหาทางเลือกที่เหมาะสมได้เท่านั้น เนื่องจากปัจจัยการกำหนดและการยอมรับ ในนโยบายนั้น ได้เกี่ยวพันกับหลายทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความสับสนและซับซ้อนของ การกำหนดนโยบายอย่างมาก โดยเฉพาะในนโยบายที่ต้องอาศัยระยะเวลา ในการกำหนดและดำเนินการต่อเนื่องอย่างยาวนานหลายยุคหลายสมัยของรัฐบาล ที่เป็นโครงการเกี่ยวพันกับงบประมาณที่สูงมาก

3. ผลการศึกษานำไปเป็นต้นแบบของการนำนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงไปสู่ด่านตรวจคนเข้าเมืองด่านอื่น ๆ ต่อไป จากการศึกษาการนำนโยบาย

ไปปฏิบัติ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ ในความหมายแนวคิด ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติผู้วิจัยจะได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ตลอดจนนำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การกำหนดนโยบายมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน ซึ่งข้อดีคือการปฏิบัติงานนั้นสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างชัดเจน แต่สำหรับแนวปฏิบัตินั้นเกิดความตึงเครียดไม่มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน หากต้องปฏิบัติงานให้สำเร็จต้องอาศัยผู้ปฏิบัติงานที่มีความชำนาญเป็นอย่างมาก

2. ผู้บริหารและผู้กำหนดนโยบาย เนื่องจากการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานนั้นจำเป็นต้องได้รับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานจากผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้กับเจ้าพนักงานในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การกำหนดภารกิจและการมอบหมาย ในด้านของภารกิจในการนำนโยบายไปปฏิบัติกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติไว้ชัดเจน แต่เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันที่ประสบปัญหาเรื่องของการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จึงทำให้ไม่สามารถรายงานผลการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ในภารกิจได้ตรงตามตัวชี้วัดที่กำหนด

2. องค์กร หรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ปัญหาสำคัญในการปฏิบัติงานคือการที่หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติมีกฎระเบียบในการดำเนินงานขององค์กรเนื่องจากระเบียบการปฏิบัติต้องยึดหลักกฎหมายเป็นสำคัญ แต่เมื่อปฏิบัติจริงไม่สามารถนำกฎหมายทุกฉบับไปตีความเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้ จำเป็นต้องมีหลักของศีลธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

3. ผู้ปฏิบัติงานควรกำหนดแนวทางหรือ ส่งเสริมให้เจ้าพนักงานได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือ การอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่

4. สภาพแวดล้อมสำหรับการปฏิบัติงานทุกครั้งเจ้าพนักงานต้องได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากพื้นที่ หากเจ้าพนักงานได้รับการสนับสนุนจากการเมืองในพื้นที่เป็นอย่างดีจะทำให้การปฏิบัติงานไม่ส่งผลกระทบหรือเกิดปัญหาในพื้นที่

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากระบวนการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ในช่วงสถานการณ์โควิด เพื่อนำผลการศึกษามากำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมและ กำหนดเป็นแนวปฏิบัติ
2. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบกับด้านตรวจคนเข้าเมืองในจุดอื่น ๆ เพื่อ วิเคราะห์ศักยภาพ วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาองค์กร และกำหนดภาพรวมในการพัฒนา องค์กรร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐภูมิ ผิวบัวคำ. (2564) บทบาทการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจของพนักงานรักษาความ ปลอดภัยรับอนุญาตในการป้องกันอาชญากรรม. *วารสารวิชาการคณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 12(1) 71 – 90.
- พัฒนธรร ตันติเวทยานนท์. (2560) การนำนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงของชาติไป ปฏิบัติตามหลักอัฐสังคิมรรค เพื่อความผาสุกของปวงชนชาวไทย. *วารสารพุทธ อาเซียนศึกษา*, 2(2), 95 – 103.
- วินัย นามราช. (2561). *ประสิทธิภาพการบริหารจัดการมาตรฐานงานพิสูจน์หลักฐานของ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 4 (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐ ประศาสนศาสตร์)*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรม ราชูปถัมภ์.
- ศาสนีย์ ศรีศิลป์. (2563) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยกับมิติของกระบวนการ นโยบายแบบปรึกษาหารือ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัย ธนบุรี*, 15(1), 105 – 115.
- สัญญา ชนะคช (2564) แนวทางการพัฒนาการจัดการความปลอดภัยจากอาชญากรรม ให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้าพักโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. *วารสารรัชต์ ภาควัย*, 15(39), 161 – 174.
- อิศเรศ ศันสนีย์วิทยกุล (2556) การศึกษาวิเคราะห์นโยบายการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคม โดยใช้ตัวแบบเครือข่ายนโยบาย. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 11(2), 39 - 57

การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก*
ANALYSIS OF PROBLEMS AND OBSTACLES OF NATURAL RESOURCES
AND ENVIRONMENTAL BALANCING BASED ON
EASTERN ECONOMIC CORRIDOR (EEC)

ฉัตรชัย แนวพญา, เสาร์คำ ใส่แก้ว

Chatchai Naewphaya, Saokum Saikaew

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Saokum.sai@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป สาเหตุ และทางออกของปัญหาและอุปสรรคในการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก ใช้การวิจัยแบบผสานวิธี เก็บข้อมูลกับประชาชนในจังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปรัฐบาลยังให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่ทรัพยากรธรรมชาติยังเสื่อมโทรม ปริมาณน้ำไม่เพียงพอตามความต้องการของผู้บริโภค ในอนาคตอาจดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอยู่มาก ส่วนผลกระทบที่ตามมา ราคาส่งสารเคมีสูงขึ้น การกำหนดผังเมืองไม่มีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการน้ำเสียชุมชนไม่ถูกวิธี ปัญหาคุณภาพอากาศ การเอื้อสิทธิพิเศษสำหรับนักลงทุน และเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่ไม่ตอบโจทย์คนในพื้นที่ ดังนั้น ภาครัฐควรจัดการเชิงรุกที่เน้นการป้องกันผลกระทบล่วงหน้าโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีระบบนิเวศที่เปราะบางและพื้นที่เสี่ยง ควรวางแผนฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม อากาศ น้ำ และดิน สร้างความมั่นใจในการ

* Received October 18, 2023; Revised December 24, 2023; Accepted January 2, 2024

พัฒนาและการลงทุนในพื้นที่ และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องตามศักยภาพของพื้นที่

คำสำคัญ: การจัดสมดุล; ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม; เขตระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

Abstract

This research aims to examine the general situation, causes, and possible solutions to the issues and obstacles in achieving a balance in natural resources and the environment based on the Eastern Economic Corridor (EEC) framework. The study employs a mixed-methods research approach, gathering data from 400 residents in Chonburi province and 20 key informants. Data collection tools include questionnaires and interviews. The research utilises frequency analysis, percentages, averages, standard deviations, and content analysis to analyse the data.

The research findings indicate that the government still prioritises addressing environmental issues, but natural resources are deteriorating, and the water supply needs to be increased to meet consumer needs. Sustainable development goals may be pursued in the future, but climate change significantly impacts the environment. The consequences include rising property prices, urban planning without public participation, inadequate community wastewater management, air quality issues, investor privileges, and the Eastern Economic Corridor needing to meet local needs. Therefore, it is recommended that the government takes proactive measures focusing on proactive impact prevention, especially in environmentally vulnerable and at-risk areas. Plans for environmental restoration should be established for air, water, and soil quality. This would instil confidence in development and investment in the region while ensuring land use is suitable and aligned with the area's potential.

Keywords: Context; Natural Resources and Environment; Eastern Economic Corridor

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมสมัยใหม่ มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์โดยตรงกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรง และทางอ้อม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นแหล่งที่มาของวัตถุดิบเป็นที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆของมนุษย์และช่วยเกื้อกูลให้มนุษย์ได้ดำรงชีวิตอยู่ได้ เป็นแหล่งรองรับของเสียจากกระบวนการผลิตสินค้าและบริการของภาคอุตสาหกรรมและจากการใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติเป็นจำนวนมาก ย่อมนำมาสู่ ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติได้เสื่อมโทรมลงเป็นอย่างมากเมื่อเทียบกับอดีตซึ่งก็มีที่มาจากหลายปัจจัย เช่น การเพิ่มขึ้นของประชากร การพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งการเจริญเติบโตและการแข่งขันทางด้านการลงทุน และการค้า ทำให้มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมาก เกิดผลกระทบในเชิงนิเวศ และความสมดุลทางธรรมชาติ พื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดภัยพิบัติสาธารณะ อุทกภัย เพราะพื้นที่ป่าไม้ช่วยดูดซับน้ำตามธรรมชาติ ทำให้เกิดภัยแล้ง ความเสื่อมโทรมและมีการขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เกิดการเข้าถือครองพื้นที่ตามธรรมชาติรวมถึงการเข้าครอบครองใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อนุรักษ์ของนายทุน เป็นสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน (อารตี อยู่ทอคร, 2564)

ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือ ยุทธศาสตร์ชาติที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) มุ่งเน้นการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล พื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ ยกย่องกระบวนการทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม จึงต้องมองถึงกระบวนการวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) (นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร, 2545) คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เมื่อทราบถึงปัจจัยภายใน-ภายนอกองค์กรแล้ว เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการแก้ไขที่สมบูรณ์ จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์รากสาเหตุปัญหา (Root Cause Analysis) คือ การทบทวนเหตุการณ์ หรือกระบวนการทำงานที่มีปัญหาเพื่อค้นหาสาเหตุ โดยเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการวิเคราะห์ที่เหมาะสมกับปัญหา ให้สามารถนำไปสู่การค้นหา

และวางแผนแนวทางแก้ไขในเชิงระบบ และพัฒนาปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง ตอบสนองความต้องการของผู้รับผลงานหรือผู้รับบริการ ทำให้ผลลัพธ์การดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมายที่หน่วยงานและองค์กรกำหนดไว้ ประกอบด้วย (วันทนา รอดบุตร, 2561)

จังหวัดชลบุรี มีเขตพื้นที่ติดต่อกับทะเลอ่าวไทยเป็นระยะทางที่ยาวและเป็นพื้นที่สำหรับการทำการประมงชายฝั่งซึ่งใช้เป็นแหล่งอาหาร แหล่งท่องเที่ยว และเป็นแหล่งสินค้าทางทะเลที่มีมายาวนาน โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ เมืองพัทยา ชายหาดบางแสน และยังเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออกอย่างมาก ทั้งในด้านพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นหนึ่งในโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ (Mega-Project) และการพัฒนาในทุกมิติที่จะส่งผลกระทบต่อด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม ที่สำคัญ ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้ กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินงาน เพื่อรองรับปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น จากการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ในการขับเคลื่อนนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก นอกจากประสานงานกับหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบโดยตรงแล้ว ยังต้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดให้คงอยู่อย่างยั่งยืนด้วย เพราะหากภาครัฐ หน่วยงานในพื้นที่ ปลดปล่อยไม่วางแผนหรือแนวทางในการป้องกันที่ดี ก็จะเป็นสาเหตุก่อให้เกิดมลพิษและสิ่งแวดล้อมในเขตพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสังคมและชุมชนในระยะยาว (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562)

ดังนั้น การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการพัฒนาแนวระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะว่าหากกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีปัญหาขึ้นมาจากการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ไม่ว่าจะเป็นในทางด้านการคมนาคม ด้านอุตสาหกรรม การขนส่ง ด้านการท่องเที่ยว ด้านมลพิษและสิ่งแวดล้อม ก็ส่งผลกระทบต่อประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัด และอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยอีกด้วย การวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาแนวระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี จึงมีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก ทั้งในระดับจุลภาค และในระดับมหัพภาคอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของปัญหา และอุปสรรคในการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก
2. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และอุปสรรคในการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก
3. เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรี ซึ่งทำการคำนวณโดยใช้สูตร Yamane Taro (1967) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนผู้ให้ข้อมูล 20 คน ประกอบด้วย 1. กลุ่มผู้บริหารหน่วยงานส่วนราชการด้านสิ่งแวดล้อม และมีความเชี่ยวชาญในการจัดการสิ่งแวดล้อม จำนวน 9 คน 2. ผู้บริหารฝ่ายปกครอง จากอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรี จำนวน 11 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 สำหรับเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณใช้เป็นแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจำนวน 57 ข้อคำถาม โดยทำการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา เป็น .910 (91%)

3.2 เครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (Open Ended Question) เป็นเครื่องมือวิจัย คือ สาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีการปฏิบัติการศึกษาวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้ ขอนหนังสือจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำลงไปขอความร่วมมือในพื้นที่หรือองค์กรที่ศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผล ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในโมเดล 3 ชนิด คือ การวิเคราะห์โมเดล SWOT Analysis การวิเคราะห์โมเดล Root – Cause Analysis และการวิเคราะห์โมเดล TOWS Matrix Analysis

สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของปัญหาและอุปสรรคในการจัดสมดุลดุทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก พบว่า

1.1 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสมดุลดุทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนำเสนอด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 1 ปัญหา อุปสรรคในการจัดสมดุลดุทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก

ปัญหา อุปสรรคในการจัดสมดุลดุทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก	ระดับปัญหา			
	$\bar{x}$	SD	แปลความ	ลำดับ
1. ด้านปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	3.25	0.518	ปานกลาง	3
2. ด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองและพื้นที่สำคัญทางสิ่งแวดล้อม	3.37	0.267	ปานกลาง	1
3. ด้านปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ	3.32	0.248	ปานกลาง	2
รวม	3.31	0.349	ปานกลาง	

จากตารางพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองและพื้นที่สำคัญทางสิ่งแวดล้อม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 เกิดปัญหาคุณภาพน้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน และดิน เกิดการปนเปื้อนรองลงมา คือ ด้านปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 เกิดปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตรปนเปื้อน และน้อยที่สุด คือ ด้านปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 เกิดปัญหาความขัดแย้งจากการแย่งชิงน้ำจากเกษตรและอุตสาหกรรม

1.2 สาเหตุของปัญหาในการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนำเสนอด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 2 สาเหตุของปัญหาในการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สาเหตุของปัญหาในการจัดสมดุล ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ระดับปัญหา			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	ลำดับ
1. สาเหตุด้านปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	3.16	0.314	ปานกลาง	1
2. สาเหตุด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองและพื้นที่สำคัญทางสิ่งแวดล้อม	3.06	0.425	ปานกลาง	3
3. สาเหตุด้านปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ	3.12	0.384	ปานกลาง	2
รวม	3.11	0.364	ปานกลาง	

จากตารางพบว่า สาเหตุของปัญหาในการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สาเหตุด้านปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นสาเหตุของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.16 อันเนื่องมาจากขยะ และสิ่งปฏิกูลจากเรือประมงและเรือพาณิชย์ รองลงมา คือ สาเหตุด้านปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเป็นสาเหตุของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.12 อันเนื่องมาจากการขาดการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่องและน้อยที่สุด คือ สาเหตุด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองและพื้นที่สำคัญทางสิ่งแวดล้อม เป็นสาเหตุของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.06 อันเนื่องมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ 1.3 การ

วิเคราะห์โมเดล SWOT Analysis สถานการณ์การจัดสมดุทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการวิเคราะห์พบว่า 1. Strengths ได้แก่ ลักษณะที่ตั้งเหมาะสม รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม มีศักยภาพสูงในการเป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม มีความพร้อมทางสาธาณูปโภค ประชาชนให้ความใส่ใจและตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม มีกลุ่มเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ 2. Weaknesses ได้แก่ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและมลพิษสิ่งแวดล้อมปริมาณน้ำไม่เพียงพอตามความต้องการของผู้บริโภค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินการด้านการจัดการมลพิษจากการพัฒนาอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมยังไม่มีประสิทธิภาพ การควบคุมการเติบโตของเมืองยังไม่มีประสิทธิภาพ 3. Opportunities ได้แก่ การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพ จำนวนนักท่องเที่ยวภายในประเทศและจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง 4. Threats ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กฎ ระเบียบ และข้อตกลงไม่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคในการจัดสมดุทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก พบว่า 1. การเปลี่ยนแปลงของบริบทพื้นที่ ได้แก่ ปัญหาด้านราคาอสังหาริมทรัพย์ ปัญหาการกำหนดผังเมืองโดยไม่มีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำที่กระทบต่อการใช้น้ำในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัญหาการบริหารจัดการขยะ ปัญหาผลกระทบด้านท่องเที่ยว 2. ผลกระทบหลังเกิดปัญหา ได้แก่ คุณภาพน้ำผิวดินลดลง คุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรม การจัดการน้ำเสียชุมชนไม่ถูกวิธี มีปัญหาคุณภาพอากาศ ได้แก่ ฝุ่นละออง การจัดการขยะมูลฝอยไม่ถูกหลักวิชาการ การจัดการของเสียอันตรายชุมชนไม่ถูกวิธี ขยะมูลฝอยติดเชื้อสะสม 3. สาเหตุของปัญหา ได้แก่ สาเหตุอันเนื่องมาจากอำนาจพิเศษของ คสช. ไม่เป็นธรรม สาเหตุอันเนื่องจากสิทธิพิเศษสำหรับนักลงทุน สาเหตุอันเนื่องจากเขตพัฒนาพิเศษที่ไม่ตอบโจทย์คนในพื้นที่ 4. ปัจจัยในการพิจารณาปัญหา ได้แก่ ปัญหาการรวมอำนาจไว้ที่คนกลุ่มน้อย ปัญหาการให้ผู้ประกอบการที่เป็นต่างด้าวถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการเช่า เช่าช่วง ให้เช่า ปัญหาการให้สิทธิประโยชน์นำคนต่างด้าวเข้ามาและทำงาน ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัญหาการให้สิทธิประโยชน์ยกเว้น หรือลดหย่อนภาษี

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก พบว่า 1. การบริหารแบบกลยุทธ์เชิงรุก (SO) ควรจัดการเชิงรุกที่เน้นการป้องกันผลกระทบล่วงหน้า โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีระบบนิเวศที่เปราะบางและพื้นที่เสี่ยง โดยนำแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ มาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเสนอทางเลือกในการตัดสินใจเชิงนโยบายของภาครัฐ ส่งเสริมแนวทางและมาตรการที่จะนำมาช่วยแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและพื้นที่ต้นน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ สนับสนุนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาคเอกชนภาคประชาสังคม และภาคประชาชนที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคมเพื่อให้เกิดการแบ่งปัน 2. การบริหารแบบกลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) ควรจัดการและฟื้นฟูพื้นที่วิกฤติที่ประสบปัญหาการปนเปื้อนสารเคมีและมลพิษในสิ่งแวดล้อม ทั้งอากาศ น้ำ ดิน และใต้ดิน เพื่อสร้างความมั่นใจในการพัฒนาและการลงทุนในพื้นที่ เพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนที่มีอยู่ ควบคู่กับการจัดหาระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนที่มีความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละพื้นที่ จัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางเพื่อให้มีการนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด จัดการกากของเสียอุตสาหกรรม และควบคุมการลักลอบทิ้งของเสียจากอุตสาหกรรมสู่พื้นที่สาธารณะอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมพื้นที่สีเขียวยั่งยืนในเมืองให้ได้ตามมาตรฐานสากล ที่ให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยส่งเสริมให้มีพื้นที่สีเขียวรอบเมือง (Green Belt) มีการจัดทำฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายสาขา เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ 3. การบริหารแบบกลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) ควรส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ ตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีสีเขียวมีส่วนช่วยลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ปรับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีการอนุรักษ์มากยิ่งขึ้น หรือการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) จัดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ส่งเสริมบทบาทของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ การพัฒนาที่ให้ความสำคัญต่อสิทธิ เสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน 4. การบริหารแบบกลยุทธ์เชิงรับ (WT) ควรกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องตามศักยภาพของพื้นที่ โดยมุ่งการบริหารจัดการเชิงระบบนิเวศ (Ecosystem Approach) ที่คำนึงถึงความสัมพันธ์เชิง

ระบบหรือองค์รวม (Holistic Approach) กำหนดและจำแนกเขตการผลิตทางการเกษตร เพื่อคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมและส่งเสริมความมั่นคงทางอาหาร โดยกำหนดเป็นเขตแหล่งผลิตอาหาร (Food Zone) หรือเขตการผลิตทางการเกษตรตามศักยภาพของพื้นที่ โดยเฉพาะสวนผลไม้ (Fruit Zone) และพัฒนาเมืองและจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นเมืองที่มีความยืดหยุ่น พร้อมปรับตัวและรับมือภัยธรรมชาติจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของปัญหาและอุปสรรคในการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก

1.1 สภาพทั่วไปของปัญหาและอุปสรรค ผลการวิเคราะห์พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 โดยด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองและพื้นที่สำคัญทางสิ่งแวดล้อมเกิดปัญหาคุณภาพน้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน และดิน เกิดการปนเปื้อน ด้านปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเกิดปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตรปนเปื้อน และด้านปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเกิดปัญหาความขัดแย้งจากการแย่งชิงน้ำจากเกษตรและอุตสาหกรรม ซึ่งเกิดปัญหาคุณภาพน้ำและดินเช่นเดียวกับจังหวัดชลบุรี ในงานวิจัยของสุธิดา อุทะพันธ์ และคณะ (2556) กล่าวถึงการศึกษาการปนเปื้อนของสารพิษในสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะอันตรายจากชุมชน ว่า ดินชั้น B รอบบ่อขยะของจังหวัดเชียงใหม่พบสารหนู แคดเมียม และสังกะสี เกินค่ามาตรฐาน ส่วนรอบบ่อขยะของจังหวัดลำปาง อุดรธานี กาฬสินธุ์ นครสวรรค์ กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และภูเก็ต พบโคบอลต์ เกินค่ามาตรฐาน ส่วนน้ำผิวดิน พบเหล็กเกินค่ามาตรฐานใน 4 จังหวัด คือ จังหวัดอุดรธานี นครสวรรค์ ฉะเชิงเทรา และสุราษฎร์ธานี ซึ่งเกิดปัญหาคุณภาพน้ำและดินเช่นเดียวกับจังหวัดชลบุรี

1.2 สภาพทั่วไปของสาเหตุของปัญหาในการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการวิเคราะห์พบว่า สาเหตุของปัญหาในการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สาเหตุด้านปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากขยะ และสิ่งปฏิกูลจากเรือประมงและเรือพาณิชย์ สาเหตุด้านปัญหาทรัพยากรธรรมชาติอันเนื่องมาจากการขาดการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง และสาเหตุด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองและพื้นที่สำคัญทางสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ไม่สามารถใช้

ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ในงานวิจัยของกรมควบคุมมลพิษ (2563) ได้กล่าวถึงผลกระทบสิ่งแวดล้อมและภาวะมลพิษ กรณีการขนส่งสินค้าบริเวณเกาะสีชัง เพื่อประเมินศักยภาพและผลกระทบสิ่งแวดล้อมในการเป็นเขตขนส่งสินค้าระดับภูมิภาคเพื่อรองรับการขยายตัวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการขนส่งสินค้าทางเรือบริเวณอ่าวศรีราชา-เกาะสีชัง ประกอบด้วย ปัญหาฝุ่นละอองในอากาศจากการขนถ่ายสินค้าเข้า-ออก สินค้าเทกอง) ประเภถ้ำมันสำปะหลังจากเรือลำเลียงขึ้น-ลงเรือเดินทะเลที่มีผลกระทบถึงชุมชน ปัญหาฝุ่นละอองในอากาศจากการขนถ่ายสินค้าเข้า-ออก (สินค้าเทกอง) ประเภถ่านหินจากเรือลำเลียงขึ้น-ลงเรือเดินทะเลที่มีผลเฉพาะบริเวณขนถ่าย ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจากเรือขนส่งประเภทต่าง ๆ ปัญหาน้ำเสียจากเรือและจากการล้างระวางเรือและเศษวัสดุจากการขนถ่ายสินค้า และปัญหาความเสื่อมโทรมของตะกอนดินพื้นทะเล

2. การวิเคราะห์โมเดล SWOT Analysis สถานการณ์ การจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นถึง จุดแข็ง มีลักษณะที่ตรงเหมาะสมรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม มีศักยภาพสูงในการเป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม มีความพร้อมทางสาธาณูปโภค ประชาชนให้ความใส่ใจและตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม มีกลุ่มเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ มีความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและมลพิษสิ่งแวดล้อมปริมาณน้ำไม่เพียงพอตามความต้องการของผู้บริโภค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินการด้านการจัดการมลพิษจากการพัฒนาอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมยังไม่มีประสิทธิภาพ การควบคุมการเติบโตของเมืองยังไม่มีประสิทธิภาพ มีการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพ จำนวนนักท่องเที่ยวภายในประเทศและจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง มีการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กฎ ระเบียบ และข้อตกลงไม่เกี่ยวข้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในงานวิจัยของวิทวัส ขุนหนู และคณะ (2563) เรื่อง การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนบ้านแหลมนาวเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน พบว่า การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนบ้านแหลมนาวเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืนตามหลัก SWOT Analysis ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง มีปัญหาที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัยและระบบสาธาณูปโภค

สาธารณูปการ มีโอกาสได้รับการพัฒนาพื้นที่เนื่องจากอยู่ในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ยั่งยืนและสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ อย่างไรก็ตาม ยังขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการวิเคราะห์เชิงสาเหตุตามโมเดล Root –Cause Analysis แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของบริบทพื้นที่ (Turning Point) ได้แก่ ปัญหาด้านราคาส่งหาริมทรัพย์ ปัญหาการกำหนดผังเมืองโดยไม่มีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำที่กระทบต่อการใช้น้ำในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัญหาการบริหารจัดการขยะ ปัญหาผลกระทบด้านท้องทะเล ผลกระทบหลังเกิดปัญหา (Cognitive Walkthrough) ได้แก่ คุณภาพน้ำผิวดินลดลง คุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรม การจัดการน้ำเสียชุมชนไม่ถูกวิธี มีปัญหาคุณภาพอากาศ ได้แก่ ฝุ่นละออง การจัดการขยะมูลฝอยไม่ถูกหลักวิชาการ การจัดการของเสียอันตรายชุมชนไม่ถูกวิธี ขยะมูลฝอยติดเชื้อสะสม สาเหตุของปัญหา (Conventional Why) ได้แก่ สาเหตุอันเนื่องมาจากอำนาจพิเศษของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ไม่เป็นธรรม สาเหตุอันเนื่องมาจากสิทธิพิเศษสำหรับนักลงทุน สาเหตุอันเนื่องจากเขตพัฒนาพิเศษที่ไม่ตอบโจทย์คนในพื้นที่ ปัจจัยในการพิจารณาปัญหา (Comprehensive Scan) ได้แก่ ปัญหาการรวมอำนาจไว้ที่คนกลุ่มน้อย ปัญหาการให้ผู้ประกอบการที่เป็นต่างด้าวถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการเช่า เช่าช่วงให้เช่า ปัญหาการให้สิทธิประโยชน์นำคนต่างด้าวเข้ามาและทำงาน ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัญหาการให้สิทธิประโยชน์ยกเว้น หรือลดหย่อนภาษี ในงานวิจัยของณัฐภัทร ธีรางค์กุล (2564) เรื่อง กฎหมายสิ่งแวดล้อมกับองค์กรภาคธุรกิจ กรณีศึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อมจากภาคธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน พบว่า กฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ในปัจจุบันการดำเนินการตามกฎหมายยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ โดยปัญหาที่พบมีสองลักษณะ คือ ปัญหาที่เกี่ยวกับคุณภาพของกฎหมาย และปัญหาเกี่ยวกับการบังคับการใช้อกฎหมาย ซึ่งควรจะต้องปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพจากปัญหาที่เกิดขึ้น

4. ผลการวิเคราะห์โมเดล TOWS Matrix Analysis แสดงให้เห็นถึงแนวทางการบริหารจัดการที่ดี 4 อย่าง คือ การบริหารแบบกลยุทธ์เชิงรุก (SO) จัดการเชิงรุกที่เน้นการป้องกันผลกระทบล่วงหน้า บริหารจัดการทรัพยากรน้ำและพื้นที่ต้นน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในภาคส่วนต่างๆ การบริหารแบบกลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) จัดการและฟื้นฟูพื้นที่วิกฤติที่ประสบปัญหา เพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน จัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารแบบกลยุทธ์เชิงป้องกัน

(ST) กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสม กำหนดและจำแนกเขตการผลิตทางการเกษตร พัฒนาเมืองและจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในงานวิจัยของนุสสา พูนผล และคณะ (2563) เรื่อง กลยุทธ์การส่งเสริมความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า กลยุทธ์การส่งเสริมความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต กำแพงแสน ตามรูปแบบ TOWS Matrix

องค์ความรู้จากการวิจัย

	S : ลักษณะที่ตั้งเหมาะสม มีความพร้อมทางสาธารณูปโภค มีกฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ มีกลุ่มเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	W : ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและมลพิษสิ่งแวดล้อม ปริมาณน้ำไม่เพียงพอตามความต้องการของผู้บริโภค การควบคุมการเติบโตของเมืองยังไม่มีประสิทธิภาพ
O: การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวนนักท่องเที่ยวภายในประเทศและจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม	SO : จัดการเชิงรุกที่เน้นการป้องกันผลกระทบล่วงหน้า บริหารจัดการทรัพยากรน้ำและพื้นที่ต้นน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม	WO : จัดการและฟื้นฟูพื้นที่วิกฤติที่ประสบปัญหา เพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน จัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ
T : การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศบ่อยครั้ง ฤดู ระเบียบ และข้อตกลงที่ทำ ไม่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ST : ส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ จัดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมบทบาทของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาพื้นที่	WT : กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสม กำหนดและจำแนกเขตการผลิตทางการเกษตร พัฒนาเมืองและจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

1. จังหวัดชลบุรีมีกฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อม แต่ในภาคส่วนต่างๆยังต้องบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและพื้นที่ต้นน้ำให้เป็นระบบ พร้อมทั้งส่งเสริมบทบาทของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาพื้นที่

2. ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและมลพิษยังมีอยู่มารวมถึงปริมาณน้ำที่ยังไม่เพียงพอต่อฤดูกาล จุจควรฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และบริหารระบบบำบัดน้ำเสีย และการจัดการขยะในชุมชนอย่างจริงจัง

3. จังหวัดชลบุรีมีโอกาสที่จะเติบโตได้จากการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมเป็นหลัก จึงต้องมุ่งเน้นนโยบายด้านการท่องเที่ยว และการวางแผนด้านโครงสร้างพื้นฐานอย่าง

รัดกุม รวมถึงวางระเบียบที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรม เพื่อให้ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

4. การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศของจังหวัดชลบุรี ยังเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการฟื้นฟูของสิ่งแวดล้อม หากต้องมุ่งเน้นนโยบายด้านการท่องเที่ยวอันเป็นจุดเด่นของจังหวัดควรมีการแบ่งเขตเวลา รวมถึงการจัดสรรพื้นที่การท่องเที่ยว และพื้นที่ทำกินให้เหมาะสม เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ได้บังคับใช้มาเป็นเวลานาน จึงไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน รวมถึงมีการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เกิดขึ้น ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีความรุนแรงและความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาด้าน สิ่งแวดล้อมดังกล่าว จึงเห็นควรปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายดังกล่าวให้ทันสมัย ซึ่งจะส่งผลให้การ บริหาร จัดการวิกฤติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนแก้ไขปัญหาภัยพิบัติทาง ธรรมชาติและภาวะ โลกร้อนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรเร่งกระจายอำนาจทางกฎหมายเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และกระจายอำนาจทางปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ กำหนดรายละเอียดและแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยการกำหนดให้เพิ่มองค์ประกอบตัวแทน ชุมชน ท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาค ธุรกิจ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราโทษเมื่อมี การฝ่าฝืน กฎหมายสิ่งแวดล้อมให้สูงขึ้น โดยเฉพาะโทษปรับควรกำหนดให้มีอัตราโทษปรับ สูงขึ้น เพื่อให้มี ผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการ เพราะการปรับใน อัตราสูงจะทำให้ผู้กระทำ ความผิดเกรงกลัวและไม่กล้ากระทำความผิดอีกต่อไป จึงเป็นการ ลดผู้ก่อมลพิษอีกทางหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การส่งเสริมให้โรงงานอุตสาหกรรมมีการใช้กระบวนการผลิตโดยใช้ เทคโนโลยีการผลิตที่ สะอาด เพื่อป้องกันมลพิษที่เกิดจากกระบวนการผลิต โดยเลือกใช้

วัตถุดิบที่มีคุณภาพ ลดหรือเลิกการใช้ วัตถุดิบที่เป็นอันตราย เพื่อหลีกเลี่ยงการปนเปื้อนของสารอันตรายที่จะเข้าไปในกระบวนการผลิต และ พยายามใช้วัตถุดิบที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เพราะกระบวนการผลิตที่สะอาดจะช่วยให้การปล่อย มลพิษออกสู่บรรยากาศของโลกน้อยลง

2. การส่งเสริมการผลิตสินค้าบริการและการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการผลิตสินค้า ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจะทำให้ผู้ประกอบการได้รับประโยชน์จากสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร ซึ่งจะ ส่งผลดีต่อผู้ประกอบการและสิ่งแวดล้อม จึงเห็นควรส่งเสริมการลงทุนและการผลิตที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ด้วยการส่งเสริมการรับรอง สินค้าที่เป็นมิตรทางสิ่งแวดล้อม เช่น การติดฉลากคาร์บอน การติดฉลากพืชที่ได้รับการตัดแต่ง พันธุกรรม เป็นต้น

3. การจัดตั้งองค์กรและเครือข่ายในการติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังสถานการณ์ปัญหา สิ่งแวดล้อม โดยการจัดให้มีส่วนร่วมที่มาจากทุกภาคส่วน เพื่อปฏิบัติงานในการรักษาสิ่งแวดล้อมจาก แหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งการดำเนินการป้องกันและลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากโรงงาน อุตสาหกรรมอย่างถูกหลักวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2563). *ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและภาวะมลพิษ กรณีการขนส่งสินค้าบริเวณเกาะสีชัง เพื่อประเมินศักยภาพและผลกระทบสิ่งแวดล้อมในการเป็นเขตขนส่งสินค้าระดับภูมิภาคเพื่อรองรับการขยายตัวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). *แผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.2561-2564*. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ณัฐภัทร ธีรางค์กุล. (2564). กฎหมายสิ่งแวดล้อมกับองค์กรภาคธุรกิจ กรณีศึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อมจากภาคธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน. *วารสารวิชามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 30(1), 63 - 72.
- นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2545). *SWOT: การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน*. อุบลราชธานี: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

- นุสสา พูนผล และคณะ. (2563). กลยุทธ์การส่งเสริมความตระหนัkd้านสิ่งแวดล้อมของ
นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. *วารสาร
สังคมศาสตร์วิจัย*, 11(1), 110 - 131.
- วันทนา รอดบุตร. (2561). วิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของการส่งออกมัน
สำปะหลังไทยไปตลาดจีน. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 9(3), 99-110.
- วิทวัส ขุนหนู และคณะ. (2563). การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนบ้านแหลมนาวเพื่อกำหนด
แนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*,
13(1), 33 - 57.
- สุธิดา อุทะพันธ์. (2556). การศึกษาการปนเปื้อนของสารพิษในสิ่งแวดล้อมและการจัดการ
ขยะอันตรายจากชุมชน. *วารสารควบคุมโรค*, 39(3), 258-265.
- อารตี อยุทธกร. (2564). *ระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกและเครือข่ายทุนจีนข้าม
ชาติ* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- Yamane Taro. (1967). *Statistic: An Introductory Analysis* (2nd ed.). New York:
Harpen and Row.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ*

FACTORS INFLUENCING THE WORK EFFICIENCY OF DEFENCE
TECHNOLOGY INSTITUTE EMPLOYEES

มินาวรรณ นิมแยม, กิรดา ชัยรัตน์

Meenawan Nimyaem, Pirada Chairatana

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University

Corresponding Author E-mail: nayon_beer@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (สทป.) จำนวน 190 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกตามสังกัดกลุ่มงาน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากร สทป. มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และบุคลากร สทป. ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับตำแหน่ง ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ด้านกลุ่มงานที่สังกัดต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยในการทำงานในด้านความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในที่ทำงาน ด้านความมั่นคงก้าวหน้าในงาน และด้านขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ องค์ความรู้ที่ได้รับการวิจัยคือ ปัจจัยในการทำงานส่งผลทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรได้ผลงานตามเวลาที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว มีคุณภาพ และมีมาตรฐานตามเป้าหมาย และหากบุคลากรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแสดงว่า

*Received March 15, 2024; Revised April 26, 2024; Accepted May 1, 2024

องค์กรนั้นมีการทำงานโดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างประหยัดที่สุดหรือน้อยที่สุดจากที่ตั้งเป้าไว้ ทั้งในด้านต้นทุนการผลิต ระยะเวลาที่ใช้ในการทำงาน มีความถูกต้อง รวดเร็วทันตามกำหนด ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นตามไปด้วย

คำสำคัญ: สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ; ปัจจัยในการทำงาน; ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

Abstract

The purpose of this quantitative research is to study the efficiency of work, compare work efficiency based on personal factors, and study factors that influence work efficiency. The data was collected via a questionnaire from 190 Defence Technology Institute (DTI) personnel who were selected by quota sampling according to their work group affiliations.

In the results of the research, DTI personnel with various personal factors such as gender, age, position, education level, and average monthly income were found to be highly efficient in their work. In terms of work performance, there is no difference. Even though the work groups were under different jurisdictions, there was a statistically significant difference in operational efficiency between the groups. Factors relevant to job performance, such as knowledge, understanding, and relationships with people in the workplace, as well as job security and advancement, are statistically significant. The knowledge gained through research contributes to employees' performance in completing their work in a timely manner, with quality and according to the standards as intended, and in performing their tasks efficiently. This indicates that the organization uses available resources most economically or least efficiently possible. In terms of production costs, the time spent working is efficient, fast, and on-time, which can result in a more efficient work process.

Keywords: The Defence Technology Institute; Working Factor; Work Performance

บทนำ

สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (องค์การมหาชน) (สทป.) เป็นองค์การมหาชนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2551 และได้รับการยกระดับให้เป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. 2562 เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2562 และเปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ โดยมีบทบาท หน้าที่ และอำนาจในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม หน่วยงานอื่นของรัฐ และภาคเอกชน รวมถึงการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องเพื่อให้กิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยขับเคลื่อนอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้ก้าวไปสู่อุตสาหกรรมป้องกันประเทศในอนาคต สามารถแข่งขัน รวมทั้งลดการพึ่งพาหรือนำเข้ายุทธโธปกรณ์จากต่างประเทศ และสร้างรายได้ให้กับประเทศในด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ดังนั้น บุคลากรของสถาบัน จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนภารกิจขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ แต่ในปัจจุบัน สทป. ยังคงประสบปัญหาในเรื่องจำนวนบุคลากรที่ลาออกและจำนวนบุคลากรที่มีการโยกย้ายจากตำแหน่งงานเดิม ไปตำแหน่งงานใหม่ ทำให้ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งภาระงานของคนเก่าที่ยังค้างค้าง ขาดความต่อเนื่อง และอาจจะส่งผลให้ผู้บังคับบัญชาต้องมอบหมายภาระงานใหม่ให้กับบุคลากรในส่วนงานต้องเรียนรู้งานใหม่ ซึ่งอาจทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพในการทำงานลดลง โดยจะเห็นได้จากสถิติจำนวนคนลาออกและโยกย้าย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 – 2566 พบว่า ปี 2562 คนลาออกมีจำนวน 32 คน และคนโยกย้ายมีจำนวน 3 คน ปี 2563 คนลาออกมีจำนวน 1 คน ปี 2564 คนลาออกมีจำนวน 7 คน และคนโยกย้ายมีจำนวน 18 คน ปี 2565 คนลาออกมีจำนวน 12 คน และคนโยกย้ายมีจำนวน 6 คน และปี 2566 คนลาออกมีจำนวน 14 คน และคนโยกย้ายมีจำนวน 17 คน (ฝ่ายทรัพยากรบุคคล สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ, 2566)

ในปี พ.ศ. 2562 สทป. ได้มีการยกระดับฐานะเดิม ให้มีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งไม่ได้เป็นส่วนราชการ ความเปลี่ยนแปลง และความไม่แน่นอนของการเปลี่ยนผ่านสถานะองค์กรในช่วงเวลานั้น ประกอบกับการที่ สทป. มีบทบาท อำนาจ หน้าที่ที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้บุคลากรของ สทป. บางท่าน เลือกที่จะโยกย้ายจากตำแหน่งงานเดิมไปสู่ตำแหน่งงานใหม่ ที่มีความมั่นคงและมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น และมีจำนวนบุคลากรหลายท่านที่เลือกลาออกจากสถาบัน ด้วยปัจจัยหลาย ๆ ประการ ต่อมาในปี พ.ศ. 2563 ถึงปัจจุบัน

จำนวนบุคลากรที่ลาออกและโยกย้ายก็ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง ความกดดันในการปฏิบัติงานของบุคลากร ค่าตอบแทนที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน ความไม่ก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การที่บุคลากรไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชา และการที่บุคลากรได้รับผิดชอบงานไม่ตรงตามความรู้ความสามารถที่มี สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามที่ อัครเดช ไหมจันทร์ (2560) กล่าวว่าไว้ ปัจจัยในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ความรู้และเข้าใจในงานที่ทำ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสัมพันธ์กับบุคคลในที่ทำงาน ความมั่นคงก้าวหน้าในงาน และขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ได้แก่ สำนักบริหารกลาง กลุ่มกลยุทธ์และพัฒนากิจการ กลุ่มวิจัย กลุ่มบริหารงานวิจัย กลุ่มบริการทางวิชาการและเทคโนโลยี กลุ่มสนับสนุน ศูนย์ฝึกอบรมระบบอากาศยานไร้คนขับ และฝ่ายตรวจสอบภายใน จำนวน 354 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้มาจากการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด โดยใช้สูตรของ Taro

Yamane's ซึ่งกำหนดระดับความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูลจำนวน 190 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งออกเป็นดังนี้ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล 2. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการทำงาน 3. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และ 4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1. ทำการขออนุญาตสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ โดยจัดทำเป็นหนังสือผ่านทางคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อเข้าทำการแจกแบบสอบถาม 2. คณะผู้วิจัยจะเข้าไปทำการแจกแบบสอบถามในสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ โดยทำการแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละราย 3. ชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างแต่ละรายนั้น จะถูกเก็บเป็นความลับ และผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของการสรุปภาพรวมเท่านั้น 4. ทำการสอบถามกลุ่มตัวอย่างตามประเด็นที่ต้องการรวบรวมข้อมูลในแบบสอบถามจนครบทุกข้อ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามไปบันทึกลงเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ 2. วิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลที่ได้หลังจากการประมวลผล และจัดทำตารางแสดงผลร้อยละและแสดงค่าทางสถิติ เพื่อทำรายงานอธิบายสรุปผลการศึกษาในลำดับต่อไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 1. ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ระดับค่าเฉลี่ยใช้เพื่ออธิบายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการทำงาน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ 3. การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติการทดสอบ (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการเปรียบเทียบความคิดเห็น 4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการทำงาน กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยภาพรวม

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคุณภาพของงาน	4.31	0.639	มาก
2. ด้านปริมาณงาน	4.08	0.775	มาก
3. ด้านเวลา	4.35	0.587	มาก
4. ด้านค่าใช้จ่าย	4.29	0.649	มาก
รวม	4.30	0.563	มาก

จากตารางที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่ามีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่ามีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านเวลาอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.35) รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของงาน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่ามีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.31) ในขณะที่ด้านปริมาณงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.08) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่ามีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปรต้น	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน				ผลรวม
	ด้านคุณภาพของงาน	ด้านปริมาณงาน	ด้านเวลา	ด้านค่าใช้จ่าย	
1. เพศ	X	X	X	X	X
2. อายุ	X	X	X	X	X
3. ระดับตำแหน่ง	X	X	X	X	X
4. ระดับการศึกษา	X	X	X	X	X
5. กลุ่มงานที่สังกัด	✓	✓	✓	✓	✓
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	X	X	X	X	X

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีกลุ่มงานที่สังกัดแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ (n=190)

ปัจจัยในการ ทำงาน	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน					ผลรวม
		ด้าน คุณภาพ ของงาน	ด้าน ปริมาณ งาน	ด้าน เวลา	ด้าน ค่าใช้จ่าย	
1. ด้านความรู้และ ความเข้าใจในงานที่ ทำ	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	.616** 0.000	.450** 0.000	.543** 0.000	.455** 0.000	.612** 0.000
2. ด้าน สภาพแวดล้อมใน การทำงาน	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	.317** 0.000	.461** 0.000	.356** 0.000	.332** 0.000	.371** 0.000
3. ด้านความสัมพันธ์ กับบุคคลในที่ทำงาน	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	.531** 0.000	.583** 0.000	.588** 0.000	.427** 0.000	.547** 0.000
4. ด้านความมั่นคง ก้าวหน้าในงาน	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	.403** 0.000	.581** 0.000	.488** 0.000	.361** 0.000	.437** 0.000
5. ด้านขวัญและ กำลังใจในการ ทำงาน	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	.495** 0.000	.600** 0.000	.520** 0.000	.522** 0.000	.581** 0.000

จากตารางที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการทำงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พบว่าปัจจัยในการทำงานด้านความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในที่ทำงาน ด้านความมั่นคงก้าวหน้าในงาน และด้านขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพของงานในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยมากเท่ากับ 4.31 ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพของงานในระดับมาก คือ ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ตรงตามวัตถุประสงค์ เห็นได้จากเจ้าหน้าที่ทุกคนในสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ มีความรู้ความสามารถ และมีศักยภาพตรงตามงานที่ตนเองได้รับตามหน้าที่งาน และคุณสมบัติ

ตำแหน่ง (Job Description, Job Specification and Role Profile) ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อึ้ง สิทธิมนต์ (2546) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมองค์การ” ที่กล่าวว่า ความสามารถในการปฏิบัติงาน หมายถึง บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย ถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาองค์การให้เกิดประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2559) เรื่อง การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ที่กล่าวว่า วิธีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการพลเรือนสามัญ ด้านมุ่งเน้นคุณภาพงาน คือ การพิจารณาจากความถูกต้องเรียบร้อยตามมาตรฐานของผลงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพาวิดี เมฆสุวรรณ (2538) เรื่อง การส่งเสริมประสิทธิภาพในระบบราชการ ที่กล่าวว่า การทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน ถือเป็นประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการการบริหารในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านปริมาณงานในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านปริมาณงานในระดับมาก คือ สามารถจัดสรรงานได้สอดคล้องกับปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย เห็นได้จากเจ้าหน้าที่ของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศหลาย ๆ คน นอกจากจะทำงานตามหน้าที่งาน และคุณสมบัติตำแหน่ง (Job Description, Job Specification and Role Profile) ของตนเองอยู่แล้ว ก็ยังต้องทำงานในด้านการวิจัยและพัฒนา เช่น ผู้จัดการโครงการ (Project Manager) ผู้ช่วยผู้จัดการโครงการ (Assistant Project Manager) ผู้อำนวยการโครงการ (Project Director) หรือภาระงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานหลัก เป็นต้น จึงทำให้ทุกคนต้องบริหารจัดการผลงานของตนเอง เพื่อให้แล้วเสร็จทันตามแผนที่กำหนด กลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านเวลาในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านเวลาในระดับมาก คือ สามารถจัดอันดับความสำคัญของงานที่ได้รับมอบหมาย เห็นได้จาก เจ้าหน้าที่ของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศหลาย ๆ คน มีภาระงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานหลัก ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศจึงสามารถจัดลำดับความสำคัญ (Priority Management) ของงานตามที่ตนเองได้รับมอบหมาย เพื่อเพิ่มทางเลือกและลดจำนวนขั้นตอนการทำงาน ให้สามารถปฏิบัติงานทุกอย่างได้ตรงตามเวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Peterson & Plowman (1989) เรื่อง Business organization and Management ที่กล่าวว่า เวลาในการดำเนินงานจะต้องอยู่ในลักษณะที่เหมาะสมกับปริมาณงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพาวิดี เมฆสุวรรณ (2538) เรื่อง

การส่งเสริมประสิทธิภาพในระบบราชการ ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ ได้แก่ การทำงานให้ทันเวลา และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชดาภรณ์ สงฆ์สุวรรณ (2549) เรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรณีศึกษา สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ ที่กล่าวว่า ความทันเวลาพิจารณาจากเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง กับเวลาที่กำหนดไว้ และกลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านค่าใช้จ่ายในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านค่าใช้จ่ายในระดับมาก คือ ใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างถูกวิธีและเหมาะสมกับลักษณะงาน เห็นได้จาก สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศเป็นหน่วยงานในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีป้องกันประเทศ จึงมีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาที่ต้องถูกฝึกมาใช้เฉพาะทาง ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศจึงมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับการปฏิบัติงานมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2559) เรื่อง การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ที่กล่าวว่า การใช้วัสดุอุปกรณ์ ต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการทำงาน อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด เป็นวิธีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการพลเรือนสามัญ

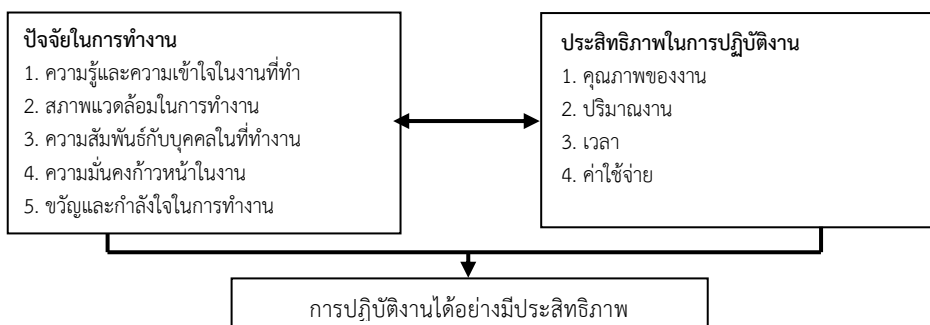
2. บุคลากรสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับตำแหน่ง ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันไปมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจาก สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ จึงมีการกำหนดหน้าที่งาน และคุณสมบัติตำแหน่ง (Job Description, Job Specification and Role Profile) ที่เฉพาะเจาะจงอยู่แล้ว ในการคัดเลือกบุคลากรที่มีขีดความสามารถ ทักษะความชำนาญตามตำแหน่งงานนั้น ๆ เพื่อขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและเป้าหมายขององค์กรให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของวิชญ์ กิตติพงษ์วรการ (2563) เรื่อง ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง โดยพบว่า ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน พื้นที่ที่ทำงาน สายงานที่ทำงาน ที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการทำงานแตกต่างกัน ในขณะที่บุคลากรสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านกลุ่มงานที่สังกัด แตกต่างกันไปมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศแตกต่างกัน

โดยบุคลากรกลุ่มงานสังกัดกลุ่มวิจัย กลุ่มบริหารงานวิจัย กลุ่มบริการทางวิชาการและเทคโนโลยี กลุ่มสนับสนุน และศูนย์ฝึกอบรมระบบอากาศยานไร้คนขับ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากกว่าบุคลากรกลุ่มงานสังกัดสำนักบริหารกลาง และบุคลากรกลุ่มงานสังกัดกลุ่มวิจัย กลุ่มบริหารงานวิจัย กลุ่มบริการทางวิชาการและเทคโนโลยี และศูนย์ฝึกอบรมระบบอากาศยานไร้คนขับ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากกว่าบุคลากรกลุ่มงานสังกัดกลุ่มกลยุทธ์และพัฒนานวัตกรรม สะท้อนให้เห็นว่า บุคลากรกลุ่มงานสังกัดสำนักบริหารกลาง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มงานหลักที่มีอำนาจหน้าที่ตามพันธกิจหลักขององค์กร ถือเป็นกลุ่มงานที่เข้ามาสนับสนุนในการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กรให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เช่น ด้านการอำนวยความสะดวกปฏิบัติงานของผู้อำนวยความสะดวก การบริหารคุณภาพโดยรวม ด้านการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย การส่งเสริมการกำกับดูแลองค์กรที่ดี งานธุรการ การประชาสัมพันธ์และสื่อสารองค์กรและงานด้านกฎหมาย โดยจะแตกต่างกับกลุ่มงานอื่น ๆ อย่างกลุ่มวิจัย กลุ่มบริหารงานวิจัย กลุ่มบริการทางวิชาการและเทคโนโลยี กลุ่มสนับสนุน และศูนย์ฝึกอบรมระบบอากาศยานไร้คนขับ ที่เป็นกลุ่มงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการศึกษาค้นคว้า วิจัย และพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ซึ่งจากการที่สำนักบริหารกลางไม่ใช่กลุ่มงานหลักที่มีอำนาจหน้าที่ตามพันธกิจหลักขององค์กรนั้น จึงทำให้ไม่ได้เป็นกลุ่มงานที่สามารถแสดงถึงประสิทธิภาพการทำงานได้มากนัก ทั้งด้านปริมาณงานและด้านค่าใช้จ่าย เช่นเดียวกับบุคลากรกลุ่มงานสังกัดกลุ่มกลยุทธ์และพัฒนานวัตกรรม ก็ไม่ใช่กลุ่มงานหลักในการค้นคว้า วิจัย และพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีป้องกันประเทศ เพื่อนำไปสู่อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ แต่เป็นกลุ่มงานมีที่หน้าที่และความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ การบริหารจัดการทำแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ประสานงาน (Fine Tune) ในเชิงยุทธศาสตร์และเป้าหมายอย่างใกล้ชิดร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน รวมทั้งเป็นกลุ่มงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในภาครัฐและเอกชน และเป็นหน่วยงานหารายได้ให้กับ สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ โดยการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา และการให้บริการข้อมูลเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ดังนั้น เมื่อไม่ใช่กลุ่มงานหลักที่ขับเคลื่อนองค์กรในด้านวิจัยและพัฒนา แต่เป็นเพียงกลุ่มงานที่ช่วยสนับสนุนในการขับเคลื่อนองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้การแสดงผลประสิทธิภาพการทำงานอาจจะน้อยกว่ากลุ่มวิจัย กลุ่มบริหารงานวิจัย กลุ่มบริการทางวิชาการและเทคโนโลยี และศูนย์ฝึกอบรมระบบอากาศยานไร้คนขับ

3. ปัจจัยในการทำงานด้านความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในที่ทำงาน ด้านความมั่นคงก้าวหน้าในงาน และด้านขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานการวิจัย สามารถอธิบายได้ดังนี้ ด้านความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำ อาจเป็นเพราะสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเชิงวิชาการที่มีองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ด้านเทคโนโลยีจรวด ยานรบ ยานไร้คนขับ รวมทั้งเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ตลอดจนมีความสามารถด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยี นวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ประกอบกับมีแผนแม่บทด้านการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. 2566 – 2570 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางดำเนินงานด้านการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยมีเป้าประสงค์ (Goal) ที่ชัดเจน ทำให้บุคลากรของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศมีความรู้ สมรรถนะขีดความสามารถ ทักษะความชำนาญตามตำแหน่งรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนองค์กร ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gilmer (1967) เรื่อง Applied Psychology ที่กล่าวว่า การที่บุคลากรได้ทำงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถ ถือเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้พนักงานเกิดความพึงพอใจและส่งผลถึงการทำงานให้บรรลุตรงตามวัตถุประสงค์ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน สะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญ์ กิตติพงศ์วรการ (2563) ที่เรื่อง ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในที่ทำงาน อาจเป็นเพราะในปัจจุบันสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ มีทุนองค์กร (Organization Capital) ที่มีโครงสร้างองค์กรแบบแนวราบและเป็นเครือข่าย เน้นการทำงานเป็นทีม ทำให้ทุกคนในสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งการปฏิสัมพันธ์กันดังกล่าว ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดความรู้สึกร่วมคลาไคลในการทำงาน และส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้านความมั่นคงก้าวหน้าในงาน อาจเป็นเพราะสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ส่งเสริมให้

เจ้าหน้าที่ทุกคนในสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศเติบโตตามแผนความก้าวหน้าทางอาชีพอย่างเหมาะสม มีการพัฒนาบุคลากรที่หลากหลาย แม้ว่าในปัจจุบันสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศจะมีงบประมาณอย่างจำกัด แต่ก็มีแนวทางส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้สามารถหาความรู้ด้วยตนเองจาก Open Source หรือ Free Course ต่าง ๆ เพื่อส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการพิจารณาเลื่อนตำแหน่ง ปรับเงินเดือนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประกาศสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการพิจารณาปรับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gilmer (1967) เรื่อง Applied Psychology ที่กล่าวว่า การที่บุคลากรมีโอกาสนในการเลื่อนระดับ ปรับตำแหน่งให้สูงขึ้น ถือเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้พนักงานเกิดความพึงพอใจและส่งผลถึงการทำงานให้บรรลุตรงตามวัตถุประสงค์ ด้านขวัญและกำลังใจในการทำงาน อาจเป็นเพราะสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศได้จัดสวัสดิการแก่เจ้าหน้าที่ให้มีความสอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และครอบคลุมสวัสดิการประเภทต่าง ๆ ตามกำลังความสามารถของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ โดยมีโครงสร้างเงินเดือน และการจ่ายค่าตอบแทนที่สูง รวมถึงมีการให้สวัสดิการและประโยชน์ตอบแทนอื่น เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและจูงใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากร อาจเป็นเพราะสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศได้จัดสวัสดิการแก่เจ้าหน้าที่ให้มีความสอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และครอบคลุมสวัสดิการประเภทต่าง ๆ ตามกำลังความสามารถของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ โดยมีโครงสร้างเงินเดือน และการจ่ายค่าตอบแทนที่สูง รวมถึงมีการให้สวัสดิการและประโยชน์ตอบแทนอื่น

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้งานสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ประกอบด้วย

1. ความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำ หมายถึง ความรู้และความเข้าใจในงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาหรือสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ซึ่งมีลักษณะงานตรงตามตำแหน่งหน้าที่ ความสามารถหรือสมรรถนะ หรือกลุ่มงานที่บุคลากรสังกัด รวมทั้งการได้รับการฝึกอบรมก่อนการปฏิบัติงาน

2. สภาพแวดล้อมในการทำงาน หมายถึง สภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน สภาพพื้นที่ในการทำงาน แสงสว่าง อุณหภูมิ ความปลอดภัยในการทำงาน

3. ความสัมพันธ์กับบุคคลในที่ทำงาน หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ กับ ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน

4. ความมั่นคงก้าวหน้าในงาน หมายถึง งานที่ทำอยู่มีความเหมาะสมกับตนเอง มีความท้าทาย และกระตุ้นให้เกิดความต้องการอยากจะทำงาน ส่งเสริมให้ได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงานในอนาคต และได้รับความยุติธรรมในการพิจารณาเลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน

5.ขวัญและกำลังใจในการทำงาน หมายถึง แนวทางในการเสริมสร้างขวัญกำลังใจของบุคลากร เช่น ความรู้สึกมั่นคงต่อหน่วยงาน การจัดให้มีสวัสดิการ สถานที่พักผ่อน และกิจกรรมสันทนาการให้กับของบุคลากรของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ โดยประสิทธิภาพมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. คุณภาพของงาน – งานที่ได้ต้องมีคุณภาพที่ตามมาตรฐาน ไม่ผิดพลาด และต้องเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร 2. ปริมาณงาน – ต้องเป็นไปตามแผนงานหรือเป้าหมายขององค์กร ปริมาณเหมาะสมกับทรัพยากรที่จำกัด 3. เวลา – ต้องอยู่ในลักษณะที่เหมาะสมกับปริมาณงานที่ได้รับ มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยให้มีความสะดวก รวดเร็ว ลดขั้นตอนในการทำงาน 4. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน - องค์กรต้องมีแผนการใช้จ่ายในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับประโยชน์ที่ได้รับ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด เพื่อเป็นการประหยัดต้นทุน หรือทรัพยากร และยังช่วยให้ได้ผลตอบแทน หรือกำไรเพิ่มขึ้น ประสิทธิภาพด้านค่าใช้จ่าย ได้แก่ การใช้ ทรัพยากรด้านเงิน คน วัสดุหรือเทคโนโลยี ที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างคุ้มค่า และเกิดการสูญเสียทรัพยากรให้น้อยที่สุด

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง การทำงานหรือความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการทำงานโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างประหยัดที่สุดหรือน้อยที่สุดจากที่ตั้งเป้าไว้ ทั้งในด้านต้นทุนการผลิต ระยะเวลาที่ใช้ในการทำงานมีความถูกต้อง รวดเร็ว ทันตามกำหนด หรือการใช้ทรัพยากรที่น้อยที่สุดหรือประหยัดที่สุด แต่ได้ผลผลิตหรือผลลัพธ์ตามเป้าหมายหรือมากกว่าเป้าหมายที่องค์การตั้งเป้าไว้

จะเห็นได้ว่า ปัจจัยในการทำงานทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในที่ทำงาน ด้านความมั่นคงก้าวหน้าในงาน และด้านขวัญและกำลังใจในการทำงาน ส่งผลทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรได้ผลงานตามเวลาที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว มีคุณภาพ และมีมาตรฐานตามเป้าหมายของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และประหยัดที่สุด และหากบุคลากรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่าย แสดงว่าองค์กรนั้นมีการทำงานหรือความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการทำงานโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างประหยัดที่สุดหรือน้อยที่สุดจากที่ตั้งเป้าไว้ ทั้งในด้านต้นทุนการผลิต ระยะเวลาที่ใช้ในการทำงานมีความถูกต้อง รวดเร็ว ทันตามกำหนด หรือการใช้ทรัพยากรที่น้อยที่สุดหรือประหยัดที่สุด แต่ได้ผลผลิตหรือผลลัพธ์ตามเป้าหมาย หรือมากกว่าเป้าหมายที่องค์การตั้งเป้าไว้ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร HR ควรกำหนดนโยบายให้แก่ทุกกลุ่มงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันตามหน้าที่งาน และคุณสมบัติตำแหน่ง (Job Description, Job Specification and Role Profile) ของแต่ละกลุ่มงาน รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์ประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน (Performance) ที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ทุกกลุ่มงานว่าจะได้รับการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน (Performance) อย่างเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศควรมีการจัดฝึกอบรมบุคลากร ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ก่อนการลงมือปฏิบัติงานจริงเพื่อรองรับกับการดำเนินงานโครงการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมตามเทคโนโลยีเป้าหมายทั้ง 8 ด้านของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ รวมทั้งควรมีการแนะนำและให้ความรู้ในเรื่อง

ของการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อที่จะช่วยให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

2. สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศจึงควรพิจารณาถึงความจำเป็นในการจัดซื้ออุปกรณ์ หรือเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับบุคลากร อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน และส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ฝ่ายทรัพยากรบุคคลควรมอบใบประกาศนียบัตรเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกได้รับการยกย่องและมีกำลังใจในการทำงานที่ดีต่อไป รวมทั้งผู้บังคับบัญชาแต่ละส่วน/ฝ่ายควรใส่ใจความเป็นอยู่ของเจ้าหน้าที่ให้มากขึ้น เช่น สอบถามพูดคุย ให้กำลังใจ หรือลงไปช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาประสบพบเจอ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา

4. ฝ่ายทรัพยากรบุคคลควรพิจารณาปรับปรุงระบบการประเมินสมรรถนะความสามารถให้ตรงกับสมรรถนะที่แท้จริงขององค์กร ครอบคลุมกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แต่ละประเภท เพื่อให้หลักเกณฑ์การเลื่อนระดับ ปรับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้อง ชัดเจน โปร่งใส และยุติธรรม รวมถึงฝ่ายทรัพยากรบุคคลควรมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การปรับเงินเดือน โดยกำหนดให้แต่ละเกรดมีอัตราการปรับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเพิ่มระดับเกรดมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถจำแนกผลงานของคนแต่ละกลุ่มได้ละเอียดมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้เจ้าหน้าที่เกิดความรู้สึกเชื่อมั่นต่อองค์กร เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากช่วงเวลาที่ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนั้น เป็นช่วงเวลาที่สถานการณ์ของการจัดตั้งรัฐบาลช่วงก่อนหน้ามีความล่าช้า ทำให้การเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อให้มีเงินหมุนเวียนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจต้องสะดุดลง จึงส่งผลกระทบต่อ การอนุมัติงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ 2567 ที่จะประกาศใช้ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2567 ทำให้สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศได้รับผลกระทบในเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอ จึงอาจส่งผลให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณได้ค่าเฉลี่ยน้อยไปด้วย ดังนั้น การศึกษาครั้งหน้า ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงสถานการณ์ทางการเมืองเป็นปกติ ไม่ใช่ช่วงเปลี่ยนผ่านของรัฐบาลเก่าและรัฐบาลใหม่ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ไม่คาดเคลื่อนในการสรุปผลการศึกษา และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมากที่สุด การศึกษาในครั้งหน้าควรมีการศึกษาเชิงลึก โดยใช้แบบ

สัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษา มุ่งศึกษารายละเอียดปัจจัยรายชื่อของแต่ละบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ อันนำไปสู่แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- ทิพาวดี เมฆสุวรรณ. (2538). *การส่งเสริมประสิทธิภาพในระบบราชการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ก.พ.
- ฝ่ายทรัพยากรบุคคล สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ. (2566). *แผนแม่บทด้านการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. 2566 - 2570*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ.
- รัชดาภรณ์ สงฆ์สุวรรณ. (2549). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรณีศึกษาสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ*. (สารนิพนธ์บัณฑิตศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สาขาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิชญ์ กิตติพิงศ์วรการ. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง*. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). *การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ*. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb01.pdf>
- อัครเดช ไม้จันทร์. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อึ้ง สิทธิมนต์. (2546). *พฤติกรรมองค์กร* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ซีวีแอล.
- Gilmer, V.H. (1967). *Applied psychology*. New York: McGraw - Hill Book. Good.
- Peterson, E., & Plowman, E.G. (1989). *Business organization and management*. Homewood.

ยุทธศาสตร์ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน*

EASTERN ECONOMIC CORRIDOR STRATEGY
AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

วรพจน์ ก้องเสนาะ

Worapot Kongsanoh

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชลบุรี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chonburi Buddhist College

Corresponding Author E-mail: Saokum.sai@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. ศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของ
ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2. ศึกษายุทธศาสตร์ระเบียง
เศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3. นำเสนอยุทธศาสตร์ระเบียงเศรษฐกิจ
ภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน การวิจัยใช้วิธีผสมผสานคือ เชิงปริมาณและเชิง
คุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารส่วนราชการ ผู้นำชุมชน และประชาชน ในจังหวัดชลบุรี

ผลการวิจัยพบว่า 1. ต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ ตั้งแต่เริ่มต้น
และระหว่างดำเนินโครงการและรับฟังความเห็นของประชาชน 2. ต้องดำเนินการอย่าง
บูรณาการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการยอมรับและให้การสนับสนุน 3. การกำหนด
นโยบายที่ชัดเจน ให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน องค์ความรู้ใหม่ คือ ประชาชนได้รับการ
ยกระดับคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจ ด้านโครงสร้างพื้นฐานคมนาคม และด้านการพัฒนา
เมือง

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์; ระเบียงเศรษฐกิจ; การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

This article has objectives: 1 . Study the internal and external
environment of the Eastern Economic Corridor and sustainable development,
2 . Study the Eastern Economic Corridor strategy and sustainable
development, 3 . Present the Eastern Economic Corridor strategy and

* Received February 3, 2024; Revised April 21, 2024; Accepted April 23, 2024

sustainable development. The research uses a combination of quantitative and qualitative approaches. Target audience Government executives, community leaders and people in Chonburi province.

The results of the research show that: 1. An area development strategy must be formulated from the beginning and during the project implementation and public opinion must be heard. 2. It must be implemented in an integrated manner by both the government and the private sector to achieve recognition and support. 3. Setting clear policies to make the industry sustainable the new body of knowledge is that the quality of life of the people has been improved. Transportation infrastructure and urban development

Keywords: Strategy; Economic Corridors; Sustainable Development

บทนำ

จังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดที่มีระบบเศรษฐกิจและศักยภาพสูงระดับประเทศ โดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) 1,059,797 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.44 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 1 (จังหวัด EEC) และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.27 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ อยู่ในลำดับที่ 3 รองจากจังหวัดระยอง และกรุงเทพมหานคร โดย GPP ของจังหวัดชลบุรี ปี 2562 ขยายตัวจากปีก่อนร้อยละ 3.82 เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของภาคนอกการเกษตร ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 98.28 ส่วนภาคการเกษตร มีสัดส่วนร้อยละ 1.72 ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวประชากร ปี 2562 เท่ากับ 571,234 บาทต่อปี เป็นอันดับ 3 ของประเทศ รองจากจังหวัดระยอง และกรุงเทพมหานคร โครงสร้างเศรษฐกิจหลักอยู่ในภาคอุตสาหกรรมสาขาการผลิต ซึ่งมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการขยายตัวตามนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และส่งผลต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวเนื่องสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในปี พ.ศ. 2563 ต่อเนื่องถึงปี พ.ศ. 2564 (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2565)

เศรษฐกิจในเดือนมกราคม 2566 มีสัญญาณขยายตัวจากเดือนเดียวกัน ของปีก่อน โดยขยายตัวจากด้านอุปทาน โดยด้านอุปทานขยายตัวจากภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และภาคเกษตรกรรม ขณะที่ด้านอุปสงค์หดตัว จากการใช้จ่ายภาครัฐ ส่วนการบริโภค

ภาคเอกชน และการลงทุนภาคเอกชนขยายตัว และสำหรับเสถียรภาพ เศรษฐกิจจังหวัด อัตราเงินเฟ้อและการจ้างงานขยายตัว เศรษฐกิจด้านอุปทาน (การผลิต) พบว่าขยายตัว จากเดือนเดียวกันของปีก่อน สะท้อนจากดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรม ขยายตัวร้อยละ 0.1 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกัน ของปีก่อน พิจารณาจากจำนวนทุนจดทะเบียนและโรงงาน อุตสาหกรรม ส่วนหนึ่งจากการขยายกิจการของโรงงานอุตสาหกรรม ดัชนี ผลผลิตภาค บริการขยายตัวร้อยละ 21.2 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน จากการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง และการเปิดรับนักท่องเที่ยว ต่างชาติเดินทางเข้าประเทศได้สะดวกมากขึ้น ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ ชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้น และดัชนีผลผลิตภาค เกษตรกรรม ขยายตัวร้อยละ 13.2 เมื่อเทียบ กับเดือนเดียวกันของปีก่อน (จังหวัดชลบุรี, 2566)

เรื่องการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในพื้นที่อีอีซี ซึ่งภาครัฐมองว่าจะส่ง ผลบวกไม่เพียงแต่ในพื้นที่อีอีซีเท่านั้น แต่ยังกระจายไปยังพื้นที่ใกล้เคียง และภาพรวมของ ประเทศไทย เศรษฐกิจไทยมีโอกาสที่จะขยายตัวจากการลงทุนใหม่ ๆ ในอีอีซีความยืดหยุ่น เรื่องการเข้ามาของคนต่างด้าว โดยเฉพาะคนต่างด้าวที่มีทักษะความสามารถ ความ เชี่ยวชาญที่จะส่งผลบวกให้กับประเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาระบบ เศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรีอย่างยั่งยืน ซึ่งส่งผลต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นวงกว้าง ทั้งผู้ ประกอบกิจการและลูกจ้างและรายได้จากการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของระเบียบเศรษฐกิจภาค ตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนในพื้นที่ จังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีผสมผสานคือ เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐาน

ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก แผนแม่บทกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ศึกษาภาคีเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่
11 อำเภอ จังหวัดชลบุรี จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

2.2 กลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์ผู้บริหารส่วนราชการ
ปลัดอำเภอ และผู้นำชุมชน จำนวน 31 คน สัมภาษณ์และสนทนากลุ่มร่วมกับประชาชนใน
ระดับอำเภอ จำนวน 22 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน 1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล จำนวน 5
ข้อ 2. ยุทธศาสตร์ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ จังหวัด
ชลบุรี จำนวน 40 ข้อ 3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ยุทธศาสตร์ระเบียบ
เศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.2 แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง เทปบันทึกเสียง และจดบันทึกในรายละเอียด
เพิ่มเติมลงในสมุดบันทึก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีในการลงพื้นที่ด้วยตนเองและ
ผู้ช่วยงานวิจัยในการรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการ
ติดต่อ นัดหมาย วันเวลา ขอบพบผู้ให้สัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้รับความร่วมมือ
เป็นอย่างดี

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลกลับคืนมาตรวจทาน คัดแยก
ข้อมูลเป็นหมวดหมู่ จดบันทึกสภาพทั่วไปของแบบสอบถามครบตามจำนวน นำไป
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูล
ประมวลผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้เห็นแนวทางการจัด
ยุทธศาสตร์ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ จังหวัดชลบุรี

ผลการวิจัย

จากข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย
ส่วนใหญ่อายุ ระหว่าง 41-50 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/

ปวช. และส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม และรับรู้ข่าวสารทางโทรทัศน์ ซึ่งทำให้ทราบถึงสถานะภาพรวม ของผู้ตอบแบบสอบถามว่ามีลักษณะทั่วไปเป็นอย่างไร ที่ส่งผลต่อการศึกษายุทธศาสตร์ระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในจังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชากรโดยรวม

ยุทธศาสตร์ระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน	ระดับการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การพัฒนาสภาพแวดล้อม	4.03	.512	มาก
2. การพัฒนาทรัพยากรดิน	4.51	.432	มากที่สุด
3. การพัฒนาทรัพยากรแร่	4.05	.424	มาก
4. การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้	4.31	.354	มากที่สุด
5. การพัฒนาทรัพยากรน้ำ	4.23	.300	มากที่สุด
6. การพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	4.24	.368	มากที่สุด
7. การพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาค	4.22	.307	มากที่สุด
8. การพัฒนาทรัพยากรอากาศและมลพิษ	4.31	.336	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.24	.188	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ยุทธศาสตร์ระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การพัฒนาทรัพยากรดิน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.51 รองลงมา การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ และการพัฒนาทรัพยากรอากาศและมลพิษ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.31 การพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อยู่ ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.24 การพัฒนาทรัพยากรน้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.23, การพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาค ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.22, การพัฒนาทรัพยากรแร่ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.05 และ การพัฒนาสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.03 ตามลำดับ

1. สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนพื้นที่ใน จังหวัดชลบุรี นับว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ดี ด้วยพื้นที่ที่สามารถเชื่อมโยงภูมิภาคเอเชียตะวันออกและภูมิภาคเอเชียใต้ ด้วยการคมนาคมผ่านเส้นทางได้อย่างสะดวก การที่จะพัฒนาระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกอย่างยั่งยืนนั้น เพื่อความสามารถในการแข่งขันและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยให้เติบโตได้ในระยะยาว

จำเป็นต้องจะมีการวางแผน หรือกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ ซึ่งหมายถึง การพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมเพื่อสร้างรายได้ให้ประเทศชาติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การรักษาสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและสังคมในพื้นที่ ให้เติบโตและยั่งยืนควบคู่กันไปหรือการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความสมดุลทั้ง 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ EEC โดยต้องเริ่มจากการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ในประเด็นทิศทางการพัฒนา ให้มีการร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนา ร่วมติดตามและตรวจสอบการดำเนินโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นและระหว่างดำเนินโครงการ รวมทั้งเฝ้าระวังผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ทั้งนี้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และรับฟังความเห็นของประชาชนในพื้นที่ จะเป็นการสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นของประชาชนในพื้นที่ว่าการพัฒนาต่าง ๆ จะไม่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ EEC ต้องดำเนินการอย่างบูรณาการของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน โดยต้องการทำความเข้าใจแก่ภาคส่วนต่าง ๆ ถึงความสำคัญของการร่วมมือกันในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสร้างความเข้าใจในบทบาทของตนเอง เพื่อให้การดำเนินงานมีความสอดคล้องกันและกัน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ศึกษายุทธศาสตร์ระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ จังหวัดชลบุรี ยุทธศาสตร์ระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนา 1. พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ พร้อมกับเร่งรัดการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ 2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจที่มีศักยภาพ รองรับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและเชื่อมโยงสู่ตลาดโลก 3. พัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โครงสร้างพื้นฐานและบริการทางสังคม และสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน สร้างสมดุลของการพัฒนา และกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชน 4. พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองสำคัญของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่ เอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีสมดุล และ 5. ให้สิทธิประโยชน์และการอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนเพิ่มขึ้นจากเดิม และปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์ระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การนำระบบ

มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001: 2015) และระบบมาตรฐานการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (ISO 45001: 2018) มาใช้ มีการดำเนินงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงาน การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถและส่งเสริมให้ทุกคนมีจิตสำนึกตระหนักถึงอันตรายและความเสี่ยง และการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก EEC สู่การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียว มีการลงทุนด้านเครื่องจักร ด้านกระบวนการจัดการภายใน การจะผลักดันองค์กรให้ประสบผลสำเร็จในการเป็นองค์กรสีเขียวได้นั้น ปัจจัยอยู่ที่การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง สังคม มีผลกระทบและมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้องค์กรปรับตัวและพัฒนาให้เป็นอุตสาหกรรมสีเขียวอย่างยั่งยืน หากองค์กรไม่ได้รับการยอมรับ การทำธุรกิจก็จะเป็นเรื่องยุ่งยาก การที่บริษัทเป็นองค์กรสีเขียวจะส่งผลดีแก่สังคมและชุมชนรอบองค์กร การเรียนรู้และการเติบโตในปัจจุบันตลาดยังไปในทิศทางการผลิต การใช้สินค้าที่มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การปรับเปลี่ยนองค์กร รวมถึงกระบวนการผลิตให้เป็นสีเขียว นั้น จะช่วยสร้างความเชื่อมั่น ความมั่นใจและความคุ้มค่าให้แก่ลูกค้าได้เป็นอย่างดี ประชาชนได้รับการยกระดับคุณภาพชีวิต อยู่ในสิ่งแวดล้อมเมืองที่ได้มาตรฐานสากล ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างสมดุลเป็นธรรม

3. นำเสนอรูปแบบยุทธศาสตร์ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ จังหวัดชลบุรี รูปแบบยุทธศาสตร์ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ จังหวัดชลบุรี ควรพัฒนางานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค 1. พัฒนาประปาชุมชนที่สะอาด พอเพียง และมีคุณภาพ 2. จัดการแหล่งน้ำ ให้เพียงพอ เพื่อเป็นต้นทุนใช้ในด้านเกษตร อุตสาหกรรม อุปโภคบริโภค และการท่องเที่ยว 3. พัฒนาถนน สะพาน ให้ได้มาตรฐาน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม 4. ปรับปรุงเครือข่ายเส้นทางคมนาคม ความเชื่อมโยงสู่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 5. พัฒนาระบบจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนน 6. พัฒนาระบบไฟฟ้า 7. ส่งเสริมและพัฒนาขนส่งมวลชน 8. พัฒนาระบบโทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง 9. พัฒนาระบบผังเมือง และงานการควบคุมอาคาร 10. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สู่การเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรม 2. การส่งเสริมวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวสู่นวัตกรรมวิถีใหม่ 1. พัฒนารูปแบบวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนมีส่วนร่วมจัดการและสร้างจุดเด่นที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว 2. กำหนดโซน

รูปแบบท่องเที่ยวและบุคลากรท่องเที่ยว ภาคีทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยมีแผนที่ชัดเจนร่วมกัน 3. ยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมให้เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว และคงเอกลักษณ์ชุมชน 4. พัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของท้องถิ่นให้ได้มาตรฐาน 5. ส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว 6. ส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ยั่งยืน 7. ส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่และยั่งยืน 8. พัฒนานวัตกรรมด้านการท่องเที่ยวสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะ 3. การพัฒนาเกษตร อุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน 1. ยกระดับความรู้ทักษะด้านการเกษตร และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมที่เหมาะสม 2. เพิ่มมูลค่าสินค้าการเกษตรให้ได้มาตรฐาน รวมกลุ่มวิสาหกิจในการบริการจัดการ 3. พัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับการบริหารการจัดการจัดสรรน้ำ ระบบนิเวศที่เหมาะสม 4. สร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการในการพัฒนาธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐาน 5. พัฒนาเกษตรนวัตกรรมสู่การดำรงชีพที่ยั่งยืน 4. การพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่เมื่องนวัตกรรม น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง 1. ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้พิการให้มีสวัสดิการที่ดีได้มาตรฐานมีอาชีพทางเลือกที่เหมาะสม 2. ส่งเสริมเด็ก เยาวชนให้มีทักษะชีวิตที่ดี และเพิ่มพื้นที่สร้างสรรค์ที่เหมาะสม 3. ส่งเสริมคุณภาพสินค้า ผลิตภัณฑ์และความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นสู่ระดับภาค 4. ส่งเสริมและเพิ่มโอกาสการมีงานทำและมีรายได้เพิ่มมากขึ้น 5. พัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในและนอกระบบตามอัธยาศัย และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก เยาวชน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม 6. พัฒนาการกีฬาเด็ก เยาวชน ประชาชน พร้อมทั้งจัดหาสถานที่ บำรุงรักษาซ่อมแซมให้พร้อมสำหรับการรองรับการพัฒนา 7. พัฒนาส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี 8. พัฒนาและส่งเสริมการป้องกันและระงับการระบาดของโรคติดต่อ 9. การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมของประชาชน 10. พัฒนาคุณภาพชีวิตผ่านแนวคิดนวัตกรรมอย่างยั่งยืน 11. เสริมสร้างนวัตกรรมที่เข้มแข็งสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12. ส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ศูนย์นวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลง 5. การอนุรักษ์ ปันฟูสิ่งแวดล้อมและพลังงาน 1. พัฒนาระบบการบริหารจัดการขยะ น้ำเสีย และมลภาวะอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ 2. ปลุกฝังจิตสำนึกเด็ก เยาวชน และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม/มีเครือข่ายเฝ้าระวังที่ดี 3. อนุรักษ์ ปันฟูทรัพยากรที่ดิน ป่าไม้ ทะเล ชายฝั่ง โดยการจัดการแบบบูรณาการให้คงความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน และส่งเสริมการใช้พลังงานที่เหมาะสม 4. ส่งเสริมเครือข่าย จัดตั้งศูนย์และกลไกเฝ้าระวังเตือนภัยด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ 5. นวัตกรรมสีเขียวสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน 6. การบริหารจัดการตาม

หลักธรรมาภิบาลสู่نواتกรรมสมัยใหม่ 1. พัฒนาทักษะผู้นำ ระบบข้อมูลและยกระดับการวางแผนชุมชนให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง 2. พัฒนาหน่วยงานศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นให้มีทักษะ เชี่ยวชาญเฉพาะทางและสามารถประยุกต์ความรู้ในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ 3. ส่งเสริมการบริหารจัดการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ 4. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรม 5. พัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมสู่องค์กรที่ทันสมัย 6. พัฒนาองค์กรสู่نواتกรรมที่ยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

ยุทธศาสตร์ระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การพัฒนาทรัพยากรดิน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.51 รองลงมา การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ และการพัฒนาทรัพยากรอากาศและมลพิษ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.31 การพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอยู่ ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.24 การพัฒนาทรัพยากรน้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.23 การพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาค ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.22 การพัฒนาทรัพยากรแร่ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.05 และ การพัฒนาสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.03 ตามลำดับ 1. สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ จังหวัดชลบุรี การแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ EEC ต้องดำเนินการอย่างบูรณาการของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยต้องการทำความเข้าใจแก่ภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของชคตตริย ระยะสวัสดิ์ (2559) เรื่อง การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนาพื้นที่ด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม พบว่า ในส่วนของกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วมกับภาคีในพื้นที่ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา นั้น พบว่า มีขั้นตอนในการดำเนินงาน จำนวน 8 ขั้นตอน คือการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ การจัดเวทีประชุมการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การจัดทำกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการติดตามความก้าวหน้าการนำ กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ และสอดคล้องกับการศึกษาของณัฐวรรณ สุนทรวิทธิโชติ (2556) เรื่อง การศึกษาสภาพ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตตำบลสามบัณฑิต: กรณีศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน พบว่า การมีส่วนร่วม การบำรุงรักษามีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวัดจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแม่น้ำลำคลอง การชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแหล่งน้ำเนื่องในวันสำคัญ และการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการหมู่บ้านในชุมชน พบว่า การบำรุงรักษามีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเช่นกัน สำหรับปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพล ต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเลย คือ การมีจิตสำนึก ได้แก่ การกำจัดขยะ การกำจัดฟางข้าว การสร้างส้วม การจับสัตว์น้ำ พบว่าการมีจิตสำนึกไม่มีอิทธิพลใด ๆ ต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในส่วนของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันได้จัดทำแผนฯ (ระยะที่ 2) พ.ศ. 2565-2569 ดังนั้น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความเชื่อมโยงระหว่างส่วนกลางกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีหน้าที่ประสาน ให้ความรู้ และเป็นพี่เลี้ยงให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผลักดันให้โครงการที่เป็น Flagship Project ภายใต้อำนาจหน้าที่ มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งจะต้องเป็นผู้รวบรวม ติดตามข้อมูล เพื่อจัดส่งให้หน่วยงานส่วนกลาง สำหรับประมวลผล เสนอต่อกลไกในการกำกับดูแลต่อไป สอดคล้องกับ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2565) มีอำนาจหน้าที่ ข้อ (5) ดำเนินการเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการหรือกิจกรรมของภาครัฐหรือเอกชน ซึ่งมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ข้อ (6) บริหารงานกองทุนสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนนโยบาย แผนและมาตรการ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทุกภาคส่วน ข้อ (7) เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบาย และแนวทางการบริหารที่ดินและทรัพยากรดิน การวางแผนการถือครองที่ดิน การสงวนและพัฒนาที่ดินเพื่อจัดให้แก่ประชาชน และการสงวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐ

2. ศึกษายุทธศาสตร์ระยะเป็ยงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ จังหวัดชลบุรี สิทธิประโยชน์และการอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนเพิ่มขึ้นจากเดิม อาทิ ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล ยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบ ซึ่ง

สอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐพร ยงวงศ์ไพบูลย์ (2564) รูปแบบการจัดการอุตสาหกรรมเหล็กไทยสู่การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวอย่างยั่งยืน พบว่า มิติที่ 1 มุมมองด้านการเงินมีผลต่อการจัดการอุตสาหกรรมเหล็กไทย สู่การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวในระดับเห็นด้วยมาก จากการสัมภาษณ์นั้นผู้บริหารลงความคิดเห็นว่าการปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมเหล็กให้เป็นอุตสาหกรรมสีเขียวได้นั้น ต้องมีการลงทุนด้านเครื่องจักร มิติที่ 2 มุมมองทางด้านกระบวนการจัดการภายในอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก การจะผลักดันองค์กรให้ประสบผลสำเร็จในการเป็นองค์กรสีเขียวได้นั้น ปัจจัยอยู่ที่การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง มิติที่ 3 มุมมองทางด้านลูกค้าและสังคม ผลในระดับเห็นด้วยมาก จากการสัมภาษณ์ สังคม มีผลกระทบและมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้องค์กรปรับตัวและพัฒนาให้เป็นอุตสาหกรรมสีเขียวอย่างยั่งยืน หากองค์กรไม่ได้รับการยอมรับ การทำธุรกิจก็จะเป็นเรื่องยุ่งยาก อีกทั้งการที่บริษัทเป็นองค์กรสีเขียวจะส่งผลดีแก่สังคมและชุมชนรอบองค์กร มิติที่ 4 มุมมองทางการเรียนรู้และการเติบโต จากการสัมภาษณ์พบว่า ในปัจจุบันเทรนของตลาดยังไปในทิศทางการผลิต การใช้สินค้าที่มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การปรับเปลี่ยนองค์กร รวมถึงกระบวนการผลิตให้เป็นสีเขียว นั้น จะช่วยสร้างความเชื่อมั่น และความมั่นใจ และความคุ้มค่าให้แก่ลูกค้าได้เป็นอย่างดี แนวทางจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อีอีซี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของณนุช อักษรพิมพ์ และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2565) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการดำเนินงานระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001: 2015) และระบบมาตรฐานการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (ISO 45001: 2018) ของบริษัทจำหน่ายรถยนต์แห่งหนึ่ง ในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ ชลบุรี พบว่า ในด้านประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดไว้ ในด้านผู้มีส่วนได้เสีย พบว่าผู้มีส่วนได้เสีย มีความพึงพอใจมากที่มีการดำเนินงานตามมาตรฐาน ในด้านการบริหารจัดการ มีการจัดทำนโยบายไว้อย่างชัดเจน การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงาน มีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และในด้านการเรียนรู้และการพัฒนา มีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถของพนักงาน อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรมีการตั้งวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงานให้ชัดเจน และส่งเสริมให้พนักงานทุกคนมีจิตสำนึก ตระหนักถึงอันตรายและความเสี่ยง

3. นำเสนอยุทธศาสตร์ระยะเบี่ยงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ จังหวัดชลบุรี ในขณะที่สิทธิประโยชน์ที่ให้กับผู้ลงทุน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ลงทุนต่างชาติ ถือว่าให้สิทธิประโยชน์ที่ค่อนข้างมากทั้งสิทธิทางการเงิน การลงทุน ความ

ยืดหยุ่นในการพาต่างด้าวเข้ามาอยู่อาศัย และกรรมสิทธิ์ในที่ดิน จนนักวิชาการในแวดวง
อสังหาฯ เป็นกังวลว่าให้มากเกินไปหรือไม่ โดยเฉพาะกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ที่เปิดโอกาสให้
ต่างชาติมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือห้องชุดในโซนอีอีซี ทั้งเพื่อประกอบกิจการและเพื่ออยู่
อาศัยได้ จากประมวลกฎหมายที่ดินปกติแล้ว จะไม่สามารถถือกรรมสิทธิ์ได้โดยตรง ซึ่ง
สอดคล้องกับผลการศึกษาของอภิญญา ดิสสะมาน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางแก้ไข
ปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยสันติวิธี พบว่า การจัดการ
ความขัดแย้งทรัพยากรที่ดิน ควรบังคับใช้กฎหมายเท่าที่จำเป็น การบูรณาการบริหาร
จัดการที่ดินระหว่างหน่วยงานของรัฐต้องทำอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วมทั้งกลางมาร่วม
ฟังปัญหาความขัดแย้ง การจัดการความขัดแย้งด้านทรัพยากรน้ำมีกระบวนการตรวจสอบ
การแย่งชิงและเผื่อระวังคุณภาพด้วยกันจากทุกภาคส่วนโดยร่วมกันกำหนดมาตรการในการ
แก้ไขปัญหา ในลักษณะเครือข่ายและสร้างต้นแบบปฏิบัติที่ดีในการรักษาแหล่งน้ำและการ
บริหารจัดการน้ำร่วมกัน การจัดการความขัดแย้งด้านทรัพยากรป่าไม้ และสิ่งแวดล้อม
ประชาชนมีพื้นที่จัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยมีกระบวนการริเริ่มปฏิบัติและจัดการจาก
แผนชุมชนก่อน ต้องมีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบและ
ทันสมัยเพื่อทันต่อกระบวนการแก้ไขปัญหาเชิงรุก เพื่อความเข้มแข็งในการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ
สอดคล้องกับผลการศึกษาของชิสณุพงศ์ พงศ์สินโชติ และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การ
จัดการความรู้เชื่อมโยงกระบวนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สู่การจัดการดินและน้ำตามแนว
พระราชดำริเพื่อเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของเครือข่ายป่าชุมชน อำเภอพาน จังหวัด
เชียงราย พบว่า การเชื่อมโยงองค์ความรู้หลัก คือ แนวพระราชดำริป่า 3 อย่าง ประโยชน์
4 อย่าง กับแนวคิดป่าชุมชน เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่เชื่อมโยงการ
อนุรักษ์ดินและน้ำให้เป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน จึงต้องคำนึงถึงการใช้อย่าง
ประโยชน์จากป่า ของคนในชุมชน และการอำนวยความสะดวกจากพื้นที่ป่าให้กับคนในชุมชน
เป็นสำคัญ โดยต้องมีกระบวนการนำพาท้องถิ่นความรู้ให้เกิดการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน และ
สร้างคุณค่าเพิ่มให้ชุมชนเกิดความรู้ใหม่ ๆ ดำเนินการจัดการให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา
ป่าชุมชนแนวใหม่ที่แตกต่างจากการปฏิบัติที่ผ่านมา เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมอย่างดีที่สุด โดยใช้ให้น้อย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึงระยะเวลาใน
การใช้ให้ยาวนาน และก่อให้เกิดผลเสียต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด
รวมทั้งต้องมีการกระจายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง

องค์ความรู้จากการวิจัย

ยุทธศาสตร์	แนวทางพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค	- พัฒนาประปาชุมชนที่สะอาด พอเพียง และมีคุณภาพ - จัดการแหล่งน้ำให้เพียงพอ เพื่อเป็นต้นทุนใช้ในด้านเกษตร อุตสาหกรรม อุปโภคบริโภค และการท่องเที่ยว - พัฒนาถนน สะพานให้ได้มาตรฐาน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม - ปรับปรุงเครือข่ายเส้นทางคมนาคม ความเชื่อมโยงสู่การพัฒนา ด้าน เศรษฐกิจการท่องเที่ยวและการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน - พัฒนาระบบจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนน - พัฒนาระบบไฟฟ้า - ส่งเสริมและพัฒนาขนส่งมวลชน - พัฒนาระบบโทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง - พัฒนาระบบผังเมือง และงานการควบคุมอาคาร - พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สู่การเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรม
2. การส่งเสริมวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวสู่ นวัตกรรมวิถีใหม่	- พัฒนารูปแบบวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนมีส่วนร่วมจัดการและสร้างจุดเด่นที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว - กำหนดโซน รูปแบบท่องเที่ยวและบุคลากรท่องเที่ยว ภาศิทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยมีแผนที่ชัดเจนร่วมกัน - ยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมให้เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว และคงเอกลักษณ์ชุมชน - พัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของท้องถิ่นให้ได้มาตรฐาน - ส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว - ส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ยั่งยืน - ส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่และยั่งยืน - พัฒนานวัตกรรมด้านการท่องเที่ยว สู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะ
3. การพัฒนาเกษตร อุตสาหกรรมให้ได้ มาตรฐาน	- ยกระดับความรู้ ทักษะด้านการเกษตร และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมที่เหมาะสม - เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน และรวมกลุ่มวิสาหกิจในการบริหารจัดการ - พัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการจัดสรรน้ำ ระบบนิเวศน์ที่เหมาะสม - สร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการในการพัฒนาธุรกิจที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐาน - พัฒนาเกษตรนวัตกรรมการค้าขายที่ยั่งยืน
4. การพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่เมืองนวัตกรรมน้อม นำหลักเศรษฐกิจพอเพียง	- ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ให้มีสวัสดิการที่ดี ได้มาตรฐานมีอาชีพทางเลือกที่เหมาะสม - ส่งเสริมเด็ก เยาวชนให้มีทักษะชีวิตที่ดี และเพิ่มพื้นที่สร้างสรรค์ที่เหมาะสม - ส่งเสริมคุณภาพสินค้า ผลิตภัณฑ์ และความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นสู่ระดับภาค - ส่งเสริมและเพิ่มโอกาสการมีงานทำและรายได้เพิ่มมากขึ้น - พัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งใน – นอกกระบบตามอัธยาศัย และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก เยาวชน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม - พัฒนาการกีฬาเด็ก เยาวชน ประชาชน พร้อมทั้งจัดหาสถานที่ บำรุงรักษาซ่อมแซมให้พร้อมสำหรับการรองรับการพัฒนา - พัฒนาส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี - พัฒนาและส่งเสริมการป้องกันและระงับการระบาดของโรคติดต่อ - การพัฒนาแบบสวัสดิการสังคมของประชาชน - พัฒนาคุณภาพชีวิตผ่านแนวคิดนวัตกรรมอย่างยั่งยืน - เสริมสร้างนวัตกรรมที่เข้มแข็ง สู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน - ส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ สุนัขนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลง
5. การอนุรักษ์ พื้นฟู สิ่งแวดล้อม และพลังงาน	- พัฒนาระบบบริหารจัดการขยะ น้ำเสีย และมลภาวะอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ - ปลูกฝังจิตสำนึกเด็ก เยาวชน และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมมีเครือข่ายเฝ้าระวังที่ดี - อนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรที่ดิน ป่าไม้ ทะเล ชายฝั่ง โดยการจัดการแบบบูรณาการให้คงความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน และส่งเสริมการใช้พลังงานที่เหมาะสม - ส่งเสริมเครือข่าย จัดตั้งศูนย์และกลไกเฝ้าระวังเตือนภัยด้านสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ - นวัตกรรมสีเขียวสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
6. การบริหารจัดการตาม หลักธรรมาภิบาลสู่ นวัตกรรมสมัยใหม่	- พัฒนาทักษะผู้นำ ระบบข้อมูลและยกระดับการวางแผนชุมชนให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง - พัฒนาหน่วยงาน ศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นให้มีทักษะ เชี่ยวชาญเฉพาะทางและสามารถประยุกต์ความรู้ในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ - ส่งเสริมการบริหารจัดการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ - ปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรม - พัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมสู่องค์กรที่ทันสมัย - พัฒนาองค์กรสู่นวัตกรรมที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กรมสิทธิในการให้ต่างชาติดูแลครอบครองสิทธิที่ดินได้ รวมถึงระยะเวลาการเช่ารัฐควรดำเนินการอย่างถูกต้องรอบคอบ ป้องกันการกว้านซื้อที่ดินทำกินจากชาวบ้าน
2. ควรกำหนดอัตราจัดเก็บภาษีการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เพื่อให้ภาษีเข้าสู่ท้องถิ่นทดแทนประโยชน์การใช้ที่ดินในระยะยาว
3. การจะเปิดให้ต่างชาติดูแลสิทธิที่ดินได้เช่าที่ดินในระยะยาว ก็ควรมีเกณฑ์ที่ภาคท้องถิ่นได้ประโยชน์ระยะยาวด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. จากการรวบรวมข้อมูล นโยบาย พื้นที่เขตส่งเสริมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก หรืออีอีซี ย่อมเป็นแนวคิดที่ดีในการส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับประเทศ ซึ่งในทศวรรษนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจย่อมมีทั้งข้อดี ข้อเสีย ผู้ที่ได้รับประโยชน์ และผู้ที่เสียประโยชน์ สิ่งสำคัญ คือ สิ่งที่ภาครัฐยอมเสียไปได้ผลกลับคืนมาคุ้มค่าหรือไม่ และมีการวางแผนปิดจุดอ่อนอย่างรอบคอบมากน้อยแค่ไหน เพื่อให้เป็นประโยชน์กับท้องถิ่นและประเทศได้
2. ในมุมมองของผู้บริโภคหรือคนท้องถิ่นแล้วจะมองว่า สิทธิประโยชน์ที่ภาครัฐนำเสนอให้กับนักลงทุนโซนอีอีซี ก่อเกิดประโยชน์กับเขาด้วยหรือไม่ นั่น ก็เป็นสิ่งที่ภาครัฐควรต้องเริ่มฟังเสียงคนรอบพื้นที่อีอีซีด้วย
3. จำเป็นต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ คำนึงถึงข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่บนฐานระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเป็นหลัก เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ยุทธศาสตร์ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาเมือง ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการและการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองในเขตพื้นที่ EEC
2. การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลสู่นวัตกรรมสมัยใหม่ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2565). *แผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ระยะที่ 2) พ.ศ. 2565-2569*. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

- จังหวัดชลบุรี. (2566). รายงานภาวะเศรษฐกิจการคลัง. สืบค้น 15 มกราคม 2567, จาก https://ww2.chonburi.go.th/news_report/showList?cid=16
- ชัคตตรัย ระยะสวัสดิ์. (2559). การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนาพื้นที่ด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม. *วารสารราชพฤกษ์*, 14(3), 42-48.
- ชิสนุพงศ์ พงศ์สินโชติ และคณะ. (2560). การจัดการความรู้เชื่อมโยงกระบวนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สู่การจัดการดินและน้ำตามแนวพระราชดำริเพื่อเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของเครือข่ายป่าชุมชน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ณัฐพร ยวงศ์ไพบูลย์. (2564). รูปแบบการจัดการอุตสาหกรรมเหล็กไทยสู่การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวอย่างยั่งยืน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 9(4), 1580-1593.
- ณัฐวรรณ สุนทรวริทธิโชติ. (2556). การศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตตำบลสามัคคี: กรณีศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน (รายงานวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นงนุช อักษรพิมพ์ และ จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการดำเนินงานระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001: 2015) และระบบมาตรฐานการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (ISO 45001: 2018) ของบริษัทจำหน่ายรถยนต์แห่งหนึ่งในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ ชลบุรี. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 18(2), 18-35.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535. (2535, 29 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 109 ตอนที่ 37 หน้า 1-47.
- อภิญา ดิสสะมาน. (2558). แนวทางแก้ไขปัญหาคาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยสันติวิธี. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 11(2), 60-75.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกล่อมเกลາทางการเมืองในความเป็นพลเมืองดี ของประชาชนจังหวัดนนทบุรี*

FACTORS AFFECTING THE POLITICAL SOCIALIZATION IN PERPLE'S GOOD CITIZENSHIP OF NONTHABURI PROVINCE

พระครูโอภาสณทนทิตต์ (ศักดิ์ โอภาโส), จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, สุรพล สุษะพรหม

Phrakhru Opatnontakitti (Sakda Opasso), Chamnong Adivadhanasit, Surapon Suyaprom

วัดจันทร์ จังหวัดนนทบุรี

Wat Chan, Nonthaburi Province

Corresponding Author E-mail: sakda_opa@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนจังหวัดนนทบุรี มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ความรับผิดชอบ 2. มีวินัย เคารพกฎหมาย กตिका 3. มีคุณธรรม จริยธรรม 4. เคารพสิทธิ เสรีภาพผู้อื่น 5. ยอมรับความแตกต่าง 6. เคารพความเสมอภาค 7. เคารพเหตุผล 8. มีจิตสาธารณะ 9. มีความซื่อสัตย์สุจริต และ 10. มีความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า

* Received March 21, 2024; Revised August 1, 2024; Accepted August 7, 2024

หลักสารณียธรรมทั้ง 6 เมตตากายกรรม (แสดงออกต่อกันด้วยความปรารถนาดี) สีสสามัญญตา (มีความประพฤติสุจริตเสมอกับผู้อื่น) และ ทิฏฐิสามัญญตา (มีความเห็นชอบร่วมกับผู้อื่น) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้ร้อยละ 60.2

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล; การกล่อมเกลາทางการเมือง; ความเป็นพลเมืองดี

Abstract

The objectives of this research article were: 1. to study the good citizenship of the people, 2. to study the factor affecting the political socialization for good citizenship of the people in Nonthaburi province. The mixed research methods were used in the study. The qualitative data were collected by semi-structured interviews with 20 key-informants and focus group discussions with 10 experts, and then analyzed by content analysis. The quantitative data were collected by questionnaires from 400 samples and analyzed the data by using Frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The findings were as follow; 1. The good citizenship of the people in Nonthaburi province including 1. Responsibility 2. Discipline and rule of law 3. Morality 4. Respect in the rights of others 5. Difference acceptance 6. Respect in equality 7. Respect in reason 8. Public mind 9. Sincerity and honesty and 10. Loyalty to nation. religion and monarch in overall was at a high level ($X=4.09$). 2. the factor affecting the political socialization for good citizenship of the people in Nonthaburi province found that Saraniyadhamma including Mettaakayakarma (expressing one another with good wishes) Silasamanyata (have honest behavior equal to others) and view of common sense (Have agreement with others) that affected the good citizenship of the people of Nonthaburi Province. Significant at the .01 level was 60.2 percent.

Keywords: Factors Affecting; Political Socialization; Good Citizenship

บทนำ

การปกครองในอดีตเป็นการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบการปกครองซึ่งพระมหากษัตริย์มีอำนาจสิทธิขาดในการบริหารประเทศ (Absolute Monarchy) ซึ่งระบอบนี้มีปรากฏก่อนสมัยพุทธกาลเป็นต้นมา อีกทั้งพระพุทธเจ้าก่อนที่จะทรงผนวชนั้น พระองค์ก็มีสถานะเป็นกษัตริย์ เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว กลุ่มคนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญกลุ่มแรก ๆ (Target Group) คือ ผู้ปกครอง หรือ ผู้นำทางการเมือง ในแว่นต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเรียกชื่อว่า กษัตริย์ หรือ พระราชา หากจะวิเคราะห์เหตุผลสำคัญของการเลือกนั้น พระองค์อาจจะทรงตระหนักดีว่ากลุ่มคนที่เป็นผู้ปกครอง ผู้นำทางการเมือง หรือกษัตริย์นั้นมีพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ และเข้าใจแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาได้ง่าย อีกทั้งกลุ่มคนเหล่านี้มีศักยภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปสู่กลุ่มคนอื่น ๆ ได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุญญกร), 2557)

พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลต่อการสรรค์สร้างสังคมและวัฒนธรรมไทยขึ้นมาเพื่อให้มีเอกลักษณ์ (Identity) เป็นของตนเองขณะที่พระพุทธศาสนาได้เข้ามาตั้งมั่นในดินแดนสุวรรณภูมิเป็นระยะเวลาอันยาวนานนับตั้งแต่สมัยของพระโสณะ และพระอุตตระ พระธรรมทูตสายแรกที่ได้เดินทางมาเผยแผ่หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาให้แก่ชาวไทยในสมัยนั้น ได้รับเอากรอบแนวคิดและหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และได้ปลูกฝังแนวคิดดังกล่าวให้อนุชนรุ่นหลังมาเป็นลำดับ เราจะพบว่าดินแดนใดที่พระพุทธศาสนาแผ่เข้าไปถึงดินแดนนั้นก็จะมีประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นมา และผู้คนที่นับถือพระพุทธศาสนาในดินแดนนั้น ๆ ก็จะมียึดมั่นในคำสอนของพระพุทธศาสนาสืบต่อกันเรื่อยมา (กาญจนาภรณ์ฐ ประธาตุ, 2560)

รากฐานการเปลี่ยนแปลงทางพระพุทธศาสนาของไทย มีจุดเริ่มต้นจากพุทธศตวรรษที่ 24 ซึ่งเป็นยุคใหม่ของพระพุทธศาสนาไทย (A New Era in Thai Buddhism) (Tomomi, 2012) นับเป็นการเปลี่ยนแปลงทางภูมิปัญญาพระพุทธศาสนา จากฐานแนวคิดแบบจารีตนิยมมาสู่เหตุผล-มนุษย์นิยม นับตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ที่โลกทัศน์หรือจักรวาลวิทยาแบบไตรภูมิพระร่วงเริ่มเสื่อมคลายลง (สายชล สัตยานุรักษ์, 2546) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตีความหลักพระพุทธศาสนาที่ได้ถูกร้อยรัดเข้ากับอุดมการณ์ความเป็นชาติที่มีพระมหากษัตริย์ทางเป็นศูนย์กลาง ขณะเดียวกัน จารีตวิถีปฏิบัติทาง

พระพุทธศาสนาที่แตกต่างกันหลายในแต่ละท้องถิ่น ก็ได้ถูกทำให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

เมื่อสังคมไทยมีความผูกพันต่อพระพุทธศาสนาแล้วทำให้มุมมองทางการเมืองการปกครองก็จะสอดคล้องกัน โดยที่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความเชื่อว่า “การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ดีมีจุดเริ่มต้นมาจากพลเมืองที่ดี” พระสงฆ์ถือว่าเป็นพลเมืองของประเทศชาติที่ควร เข้าไปทำหน้าที่ในการช่วยรัฐพัฒนา “คนดี” ให้กลายเป็น “พลเมืองที่ดี” ของประเทศชาติ และของ โลก ซึ่งหลักการในพระพุทธศาสนาเอื้อต่อแนวทางในการพัฒนาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นหลักสังคหัตถุธรรม หลักสุจริตธรรม หลักการวธธรรม หลักเมตตาธรรม และหลักสันติธรรม จะเห็นได้ว่า การเมืองทั้งฝ่ายอาณาจักรและโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาณาจักรไทย วิถีชีวิตของคนไทยมีสถาบันหลัก 3 ประการ ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีความสัมพันธ์มาโดยตลอดนับตั้งแต่โบราณ พระพุทธศาสนานั้นเป็นเสมือนหลักเกณฑ์ทางศีลธรรมและพลังทางสังคมที่แทรกซ้อนวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชนในทุก ๆ ด้าน ทั้งวิถีชีวิตส่วนตัวและวิถีชีวิตทางสังคม ที่มีความสำคัญก็คือ เป็นที่มาของวัฒนธรรมและมรดกแห่งชาติของชาวพุทธ ดังนั้นพระพุทธศาสนาจึงเป็นสัญลักษณ์และพื้นฐานของความผูกพันของคนในชาติและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาติ ความคิดเช่นนี้ นำไปสู่ความเชื่อที่ว่าความเจริญรุ่งเรืองของชาติและสถาบันของพระมหากษัตริย์มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา ในทำนองเดียวกันความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาบ่งชี้ถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาติศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์จึงไม่อาจจะแยกออกจากกันได้” (พระชลญาณมุนี, 2562) เพราะเหตุนี้ สถาบันหลัก 3 ประการ จึงไม่อาจจะแยกออกจากกันได้และพุทธศาสนานั้นนับว่าเป็นเครื่องมือที่แท้ที่จะทำให้เกิดความชอบธรรมในการปกครองหรือระบบการเมือง ดังนั้นศาสนาจึงเป็นเรื่องของสังคมและการเมืองด้วยเมื่อพิจารณาในแง่พระพุทธศาสนาจะเกี่ยวข้องกับการเมืองได้ในลักษณะที่มีอยู่และดำรงอยู่ในสังคมของมนุษย์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง ความเป็นไปของการเมืองและความเป็นไปของพระพุทธศาสนาต่อสังคมก็มีวัตถุประสงค์เดียวกัน พุทธศาสนาจึงไม่ขัดต่อความเป็นไปของ การเมือง หากแต่มีส่วนช่วยเสริมสนับสนุนช่วยชี้ทางให้การเมืองเดินทางไปในแนวทางที่ถูกต้อง พุทธศาสนาจึงเกี่ยวข้องกับการเมือง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงต้องการทราบถึงความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ว่าเป็นอย่างไร ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกล่อมเกลาทางการเมืองในความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี มีอะไรบ้าง โดยใช้กระบวนการวิจัย ที่เป็น

วิทยาศาสตร์ ในการตอบปัญหาการวิจัย เพื่อให้ได้หลักปัจจัยที่เป็นส่วนในการส่งเสริมการ
กล่อมเกลາทางการเมือง กับความเป็นพลเมืองดี ของประชาชนจังหวัดนนทบุรี อันจะ
นำไปสู่การได้ชุดองค์ความรู้ที่มีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ เพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทาง
การเมือง ไปใช้ในการสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาประชาชน เพื่อความเป็นพลเมืองดี ของ
ประเทศในภาพกว้างต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อม
เกลาทางการเมืองที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ/ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
จำนวน 20 รูปหรือคน และดำเนินการจะดำเนินการจัดประชุมสนทนากลุ่มย่อยกับกลุ่มผู้ให้
ข้อมูลสำคัญสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 13 รูปหรือคน ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้
กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ที่มีสิทธิเลือกตั้ง มีอายุตั้งแต่ 18 ปี
ขึ้นไป จำนวน 400 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบการสนทนากลุ่ม
เฉพาะ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ
(Structured Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูปหรือคน เพื่อทำการสัมภาษณ์
โดยเจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามจุดมุ่งหมาย โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายและการ
สนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยดำเนินการจะดำเนินการจัดประชุม
สนทนากลุ่มย่อยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 13 รูปหรือ

คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง การวิจัยเชิงปริมาณเก็บจากแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้ การวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ความรับผิดชอบ 2. มีวินัย เคารพกฎหมาย กติกา 3. มีคุณธรรม จริยธรรม 4. เคารพสิทธิ เสรีภาพผู้อื่น 5. ยอมรับความแตกต่าง 6. เคารพความเสมอภาค 7. เคารพเหตุผล 8. มีจิตสาธารณะ 9. มีความซื่อสัตย์สุจริต และ 10. มีความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 10 ด้าน โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ด้านเคารพความเสมอภาค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 รองลงมา คือ ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านมีความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกลมเกลียวทางการเมืองที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่า .766 และกำลังสองของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่า .602 แสดงว่าตัวพยากรณ์ คือ หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกลมเกลียวทางการเมือง ได้แก่ หลักสาราณียธรรมทั้ง 6 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ ความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 60.2 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์มีค่า .265 ซึ่งมีตัวแปรที่ศึกษา 3 ตัวแปร โดยเรียงลำดับ ตามสมการ ดังนี้ คือ เมตตากายกรรม (แสดงออกต่อกันด้วยความปรารถนาดี) สีสามัญญตา (มีความประพฤติสุจริตเสมอกับผู้อื่น) และ ทิฏฐิสามัญญตา (มีความเห็นชอบร่วมกับผู้อื่น) ที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้ร้อยละ 60.2 ซึ่งสามารถนำมาสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (UNSTANDARDIZED EQUATION)

$$\hat{Y} = 1.070 + -.148 (\text{เมตตาทายกรรม}) + .237 (\text{สัณยธรรม}) + .499 (\text{ทฤษฎี สัณยธรรม})$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (STANDARDIZED EQUATION)

$$Z = -.158 (\text{เมตตาทายกรรม}) + .275 (\text{สัณยธรรม}) + .536 (\text{ทฤษฎีสัณยธรรม})$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ประชาชนมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 10 ด้าน โดยด้านที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ด้านเคารพความเสมอภาค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 รองลงมา คือ ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ด้านมีวินัย เคารพกฎหมาย กติกา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ด้านยอมรับความแตกต่าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ด้านมีจิตสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ด้านเคารพเหตุผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ด้านเคารพสิทธิ เสรีภาพผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านมีความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ทั้งนี้จะเห็นว่า สังคมปัจจุบันให้ความสำคัญกับด้านการเคารพความเสมอภาค ด้านคุณธรรมจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม แต่ให้ความสำคัญกับความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ น้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556) ที่ได้ดำเนินการสร้างแบบวัดความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ที่พบว่า ความเป็นพลเมืองดี 10 คุณลักษณะ ได้แก่ 1. รักชาติ ศาสนา กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์ สุจริต 3. มีวินัย เคารพกฎหมายและกติกาสังคม 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่น รับผิดชอบในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ 9. มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น และ 10. เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของชินทร์ มั่งคั่ง (2553) เรื่อง การศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งคือ เพื่อศึกษาการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนเกี่ยวกับการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมในด้านความเป็นพลเมืองดี กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังคมศึกษา 17 คน และนักเรียน

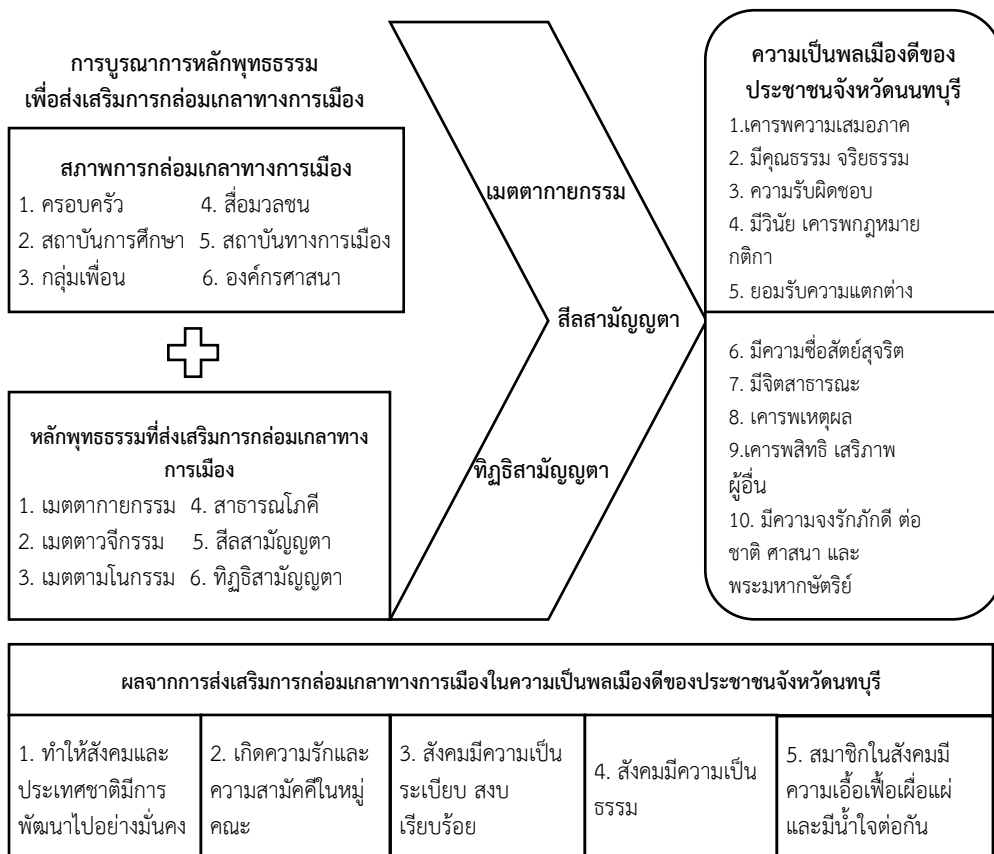
ระดับมัธยมศึกษา 223 คน ในโรงเรียนพหุวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวิเคราะห์เนื้อหา แบบสัมภาษณ์ครูสังคัมศึกษา และ แบบสอบถามนักเรียน ผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนสาระวิชาสังคมศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมในด้านความเป็นพลเมือง พบว่า ครูสังคัมศึกษามีความรู้เกี่ยวกับ การศึกษาพหุวัฒนธรรมระดับน้อย และครูสังคัมศึกษาร้อยละ 100 มีความต้องการพัฒนาการจัดการเรียน การสอนเชิงพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน และผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีมากกว่า ร้อยละ 50 จำนวน 6 คุณลักษณะ คือ ซื่อสัตย์สุจริต คิดเป็นร้อยละ 91.93 จิตสำนึกสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 81.73 มีวินัย คิดเป็นร้อยละ 80.42 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ คิดเป็นร้อยละ 79.09 มุ่งมั่นในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 73.54 และรักความเป็นไทย คิดเป็นร้อยละ 72.20 อย่างไรก็ตามยังพบว่า นักเรียนไม่ได้ปฏิบัติตามมากกว่าร้อยละ 50 จำนวน 2 คุณลักษณะ คือ ใฝ่เรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 73.84 และอยู่อย่างพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 54.86 นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนร้อยละ 95.07 มีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรมในระดับน้อย

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนันทบุรี ผลการศึกษาปัจจัยหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนันทบุรี พบว่า ทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวก โดยด้านทิวภูมิสามัญญตา มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนันทบุรี ในทางบวกอยู่ในระดับสูง รองลงมา ด้านศีลสามัญญตา ส่วนในด้านสาธารณโภคี ด้านเมตตาโมกกรรม ด้านเมตตาวิจิตรกรรม มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนันทบุรี ในทางบวกอยู่ในระดับน้อย และ ด้านเมตตาภายกรรมมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนันทบุรี ในทางบวกอยู่ในระดับน้อยมาก เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ เพื่อค้นหาหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนันทบุรี พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่า .766 และกำลังสองของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่า .602 แสดงว่าตัวพยากรณ์ คือ หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมือง ได้แก่ หลักสาราณียธรรมทั้ง 6 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ ความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนันทบุรี ได้

ร้อยละ 60.2 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ค่า .265 ซึ่งมีตัวแปรที่ศึกษา 3 ตัวแปร โดยเรียงลำดับ ตามสมการ ดังนี้ คือ เมตตากายกรรม (แสดงออกต่อกันด้วยความปรารถนาดี) สีสามัญญูตา (มีความประพฤติสุจริตเสมอกับผู้อื่น) และ ทิฏฐิสามัญญูตา (มีความเห็นชอบร่วมกับผู้อื่น) ที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้ร้อยละ 60.2 ส่วนตัวแปรที่เหลืออีก 3 ตัวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของโชคชัย ศรีรักษา (2566) เรื่อง การพัฒนาการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยแก่เยาวชนจังหวัดลพบุรี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยของเยาวชนจังหวัดลพบุรีให้ประสบความสำเร็จ จะต้องให้ความสำคัญและพัฒนาปัจจัยการกล่อมเกลางานการเมือง จำนวน 3 ด้าน คือ กลุ่มเพื่อนสถาบันครอบครัว และสถาบันทางการเมือง และปัจจัยด้านหลักสารณียธรรม 6 จำนวน 4 ด้าน คือ สาธารณโภคี (การได้มาแบ่งกันกิน แบ่งกันใช้) ทิฏฐิสามัญญูตา (การปรับความเห็นให้เข้ากันได้) สีสามัญญูตา (ความประพฤติดี เหมือนกัน) และเมตตากายกรรม (การปฏิบัติต่อกันด้วยความเมตตา) โดยมีประสิทธิภาพพยากรณ์ ร้อยละ 81.8 ($R\text{-Square} = .818$) เช่นเดียวกับผลการศึกษาของพระประเสริฐ เตชโก (ชาภักดี) (2566) ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อใช้สร้างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ในการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้ง หลักสารณียธรรม 6 ส่งผลต่อการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแบบประชาธิปไตย มี 4 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ ด้านสีสามัญญูตา ด้านเมตตากายกรรม ด้านทิฏฐิสามัญญูตา และด้านเมตตาวจีกรรม พบว่า ส่งผลต่อการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแบบประชาธิปไตย และเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการศึกษาของพระครูวินัยธรรอริษฐ์ สุวทโธ (สุขพานิช) (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1). ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) โดยการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบด้วยความเสมอภาคและมีกิริยาท่าทางด้วย ความสุภาพด้วยความจริงใจตามหลักด้านเมตตากายกรรม ($\bar{X} = 3.90$) แจกจ่าย ให้มีส่วนร่วมทั่วกันตามหลัก ด้านสาธารณโภคี เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.85$) มีความคิดเห็นชอบร่วมกันด้วยความศรัทธาตามหมู่คณะตามระบอบประชาธิปไตยโดยยึดหลักด้านทิฏฐิสามัญญูตา ($\bar{X} = 3.80$) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วยความยุติธรรม

เป็นกลางตามหลักด้านเมตตามโนกรรม ($\bar{X}$ = 3.79) เคารพในสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกโดยปราศจากอคติไม่เลือกปฏิบัติในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามหลักด้านศีลสามัญญตา ($\bar{X}$ = 3.74) ใช้วาจาที่สุภาพโดยใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วยเหตุผล แม้แต่มีความเห็นที่แตกต่างตามหลัก ด้านเมตตาวจกรรม ($\bar{X}$ = 3.70) พบว่า อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 : องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองกับความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี พบว่าโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งแสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่าการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมือง มีผลต่อความเป็นพลเมืองดีของประชาชน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์กรทางศาสนา พระสงฆ์ ควรมีบทบาทนำในการใช้หลักพุทธธรรมมากล่อมเกล่าประชาชนเพื่อความเป็นพลเมืองดี

2. สถาบันการศึกษา ควรร่วมกับองค์กรศาสนา ในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ จัดให้มีเทศนา จากพระภิกษุสงฆ์ เพื่ออบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับเยาวชนไทยอยู่เสมอ หรือเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันศึกษากับองค์กรศาสนา เพื่อการใช้หลักพุทธธรรมมาใช้ในการส่งเสริมการกล่อมเกล่าทางการเมืองที่มีสภาพแวดล้อมในการกล่อมเกล่าที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้เยาวชน เรียนรู้การเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน ประเมินผลการทำงานของสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่น เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีจิตสำนึกถึงประโยชน์ต่อสังคม ชุมชนอันจะนำไปสู่การส่งเสริมลักษณะนิสัยที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไป

2. การนำแนวทางการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกล่าทางการเมืองในความเป็นพลเมืองดี ไปประยุกต์ใช้ควรปรับให้เข้ากับบริบทที่เกี่ยวข้อง และควรได้รับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนเป็นนโยบาย ไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงการกำกับ ดูแล วัดและประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสะท้อนผลเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืนตลอดไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยควรมุ่งเพียงศึกษาในกลุ่มเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 - 25 ปี ในระดับบัณฑิตศึกษาและมัธยมศึกษา โดยผู้ที่สนใจศึกษาในกรอบมิติประเด็นเรื่อง การกล่อมเกล่าทางการเมืองและความเป็นพลเมืองดีควรมุ่งศึกษาต่อกลุ่มประชากรกลุ่มอื่น หรือกลุ่มพื้นที่อื่น ว่ากลุ่มประชากรอื่นสามารถใช้โมเดลแบบเดียวกันนี้ได้หรือไม่ หรือควรมีการ

ปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของโมเดลในแนวทางใดเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการกล่อมเกลາทางการเมืองและความเป็นพลเมืองดีในประเทศไทยที่เหมาะสม ชัดเจนมากขึ้น

2. การวิจัยควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกล่อมเกลาทางการเมืองเพื่อความเป็นพลเมืองดี ด้วยสถิติทำนาย เพื่อนำเอาปัจจัยที่มีความสำคัญมาพัฒนาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองเพื่อความเป็นพลเมืองดีเกิดผลเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

3. การวิจัยควรมีการพัฒนาแบบวัดหรือตัวบ่งชี้หลักพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองกับความเป็นพลเมืองดีของประชาชน ในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นตัวบ่งชี้มาตรฐาน เพื่อจะได้นำมากำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาพลเมืองให้มีความเป็นพลเมืองดีที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรณัฐ ระงับทุกข์. (2564). การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพมหานคร (ดุष्ณิณณ์ปริญาปรัชญาดุष्ณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กาญจนาภรณ์ ประธาตุ. (2560). พระพุทธศาสนากับสังคมไทย : การยืนหยัดและท้าทายในรอบทศวรรษ (พ.ศ. 2548 – 2558). วารสารศิลปการจัดการ, 1(2), 103 - 118.
- จุฑามาศ ช่อคง. (2556). การสร้างแบบวัดความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 8(1), 23 - 36.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2553). การศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โชคชัย ศรีรักษา. (2566). การพัฒนาการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยแก่เยาวชนจังหวัดลพบุรี (ดุष्ณิณณ์ปริญาปรัชญาดุष्ณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระครูวินัยธรธัญญ์ สุภาพโฒ (สุภาพนิช). (2556). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 7(1), 46 - 63.
- พระชลญาณมุนี. (2562). พุทธศาสนากับการเมือง. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 2(1), 40 - 55.
- พระประเสริฐ เตชโก (ชาภักดี). (2566). การสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง ในการตัดสินใจใช้สิทธิ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ดุขกัณิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตินุญยากร). (2557). แนวโน้มบทบาทพระสงฆ์กับการเมืองไทยในสองทศวรรษหน้า (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: ศูนย์พุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายชล สัตยานุรักษ์. (2546). พุทธศาสนากับแนวคิดทางการเมืองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (พ.ศ. 2325 - 2352). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- Tomomi T. (2012). *Modern Thai Buddhism and Buddhadasa Bhikkhu: A Social History*. Singapore: NUS Press.

การบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี*

INTEGRATING RELIGIOUS PRINCIPLES TO PROMOTE CREATIVE POLITICAL AWARENESS OF YOUTH IN NONTHABURI PROVINCE

พระครูวิมลสุวรรณกร (สมพงษ์ จันทวโร), จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, สุรพล สุษะพรหม
Phrakru Vimonsuwannakon (Sompong Chantawaro), Chamnong Adiwattanasit,
Surapon Suyaprom
วัดกุ จังหวัดนนทบุรี

Wat Ku, Nonthaburi Province

Corresponding Author E-mail: ohjanta@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 รูปหรือคน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนา และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 10 รูปหรือคน

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี โดยประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติดังต่อไปนี้ 1. ผู้บริหารเทศบาลควรปฏิบัติตนเป็นผู้ให้ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ มีจิตสาธารณะ ช่วยประชาชน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ต้องเป็นผู้เสียสละเป็นเบื้องต้น เมื่อผู้บริหารเทศบาลมีจิตเป็นผู้เสียสละ 2. ผู้บริหารเทศบาล เป็นผู้ที่มีเหตุ มีผล พุดจริง ทำจริง รับปากแล้วต้องทำได้ เป็นผู้ที่มีสื่อสารได้เป็นอย่างดี อยู่ในสภาสื่อสารในสิ่งที่ประชาชนต้องการ 3. ผู้บริหารเทศบาลเป็นผู้สังเคราะห์ประชาชน ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนร่วม ไปร่วมงาน เป็นประธานให้กับงานของประชาชน และประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ลงพื้นที่รับทราบปัญหาและเข้าใจเข้าถึงปัญหาอย่างสม่ำเสมอ 4. ผู้บริหารเทศบาลวางตนพอดี วางตนเหมาะสม ทำตนเป็นตัวอย่างกับประชาชน พบปะง่าย อยู่ทุกที่ที่ประชาชนต้องการ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ทำตนถูก

* Received March 31, 2024; Revised May 7, 2024; Accepted May 8, 2024

กาลเทศะ เข้าถึงง่าย เข้าถึงประชาชน พบปะประชาชนเป็นประจำ ไม่ถือตัว สร้างความรัก
สามัคคี ให้กับประชาชน ทำตัวเหมือนเดิม

คำสำคัญ: การส่งเสริม; ความนิยมทางการเมือง; ผู้บริหารเทศบาล

Abstract

This research has the objectives: to study the promotion of political popularity of citizens towards municipal administrators in Nonthaburi Province. The research is a qualitative research method. key informants 20 people, using in-depth interviews. Using interviews to analyze the data in an explanatory and descriptive manner. And focus group discussions 10 people.

The research results found that: Promoting the political popularity of citizens towards municipal administrators in Nonthaburi Province by applying the 4 Sanghahavatthu principles to lead to the following practices: 1. Municipal administrators should act as givers. Give help, give advice, have a public mind, help people, communities, society and the nation. You must be the one who sacrifices first. The city's municipal administrators have the spirit of sacrifice. 2. Municipal administrators be a person who has reason, results, speaks the truth, does the truth, has promised to do it. He is a person who communicates very well. Being in the council communicates what the people want. 3. Municipal administrators are the people's welfare workers. Make yourself useful to the stakeholders, go to work and act as chairman of the people's work. and behave morally Make yourself useful to others. Go to the area to acknowledge problems and understand them regularly. 4. Municipal administrators behave appropriately, behave appropriately, act as an example to the people, are easy to meet, and are everywhere the people need them. Be consistent Make yourself timely, easily approachable, and accessible to the public. Meet with people regularly, don't be selfish, build love and unity. to the people Act like you used to.

Keywords: Promoting; Political Popularity; Municipal Administrator

บทนำ

ประเทศไทยได้นำแนวคิดด้านการแบ่งส่วนราชการส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลมาใช้ในการบริหารกิจการส่วนท้องถิ่น เพื่อที่จะได้อำนวยประโยชน์สาธารณะแก่ประชาชนได้อย่างเข้าถึงปัญหาและเข้าถึงประชาชน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการกระจายอำนาจในการบริหารราชการ ลงสู่ส่วนท้องถิ่น งบประมาณต่าง ๆ ก็จะถูกจัดสรรลงสู่ส่วนท้องถิ่นมากขึ้น จึงเกิดปัญหาการบริหารบ้านเมือง คือบริหารงานโดยทุจริต คอร์รัปชัน บริหารกิจการสาธารณะโดยไม่เป็นระบบ ระเบียบแบบแผน ทั้งยังขาดความโปร่งใสที่ประชาชนจะสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานกิจการของเทศบาลได้ นอกจากนี้ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐหรือเอกชนส่วนใหญ่ย่อมมีปัญหาเกี่ยวกับการทำงานด้วยกันทั้งสิ้น แล้วแต่องค์กรนั้นจะมีการแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไร ซึ่งองค์กรการทำงานนั้นส่วนมากจะมีปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจ บุคลากร การดำเนินงานภายในองค์กร แต่ส่วนใหญ่ปัญหาเหล่านี้ ปัญหาในเรื่องบุคลากรจะเป็นปัญหาสำคัญยิ่งในการดำเนินงานภายในองค์กรของแต่ละองค์กร เพราะบุคลากรเป็นตัวแปรสำคัญในการที่จะทำให้องค์กรพัฒนาได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับบุคลากรเช่นกัน

องค์กรแต่ละองค์กรนั้นจะสามารถพัฒนาให้ถึงขีดสุดของความสามารถและศักยภาพสูงสุดได้ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกองค์กร ปัจจัยภายในองค์กร สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ค่านิยมและทัศนคติของบุคลากรซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ภายในองค์กรที่มีต่อการปฏิบัติงาน หากปัจจัยที่ส่งผลถึงการพัฒนางานองค์กร เป็นปัจจัยที่มีประสิทธิภาพก็จะทำให้องค์กรพัฒนาและเติบโตได้อย่างเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ในทางกลับกันหากปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรเป็นปัจจัยที่ด้อยคุณภาพเสื่อมประสิทธิภาพก็จะทำให้องค์กรเสื่อมประสิทธิภาพลงด้วย อีกทั้งองค์กรจะหยุดการพัฒนาอย่างชะงัก ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม

การกระจายอำนาจการปกครองออก ทุกภาคส่วน เป็นรากแก้วของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางหรือศูนย์กลางของประเทศทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาประเทศซึ่งเป็นไปด้วยความล่าช้า ไม่สนองตอบความต้องการของประชาชน หรือไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทันทั่วถึง ด้วยเหตุนี้การกระจายอำนาจจึงไม่เพียงแต่เป็นการปูพื้นฐานการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังมีความจำเป็นสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมอีกด้วย (อภิชัย พันธเสน, 2539)

เทศบาลถือได้ว่าเป็นรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีวิวัฒนาการมาจนสิ้นสุดนับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา และมีบทบาทหน้าที่ในการ

ให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในเขตชุมชนเมืองซึ่งมีความเจริญทางเศรษฐกิจมีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น และมีปัญหาที่หลากหลาย สลับซับซ้อนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้จำเป็นต้องมีการปรับปรุงโครงสร้าง อำนาจหน้าที่และระบบการบริหารงานของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นให้ทันกับสภาพการณ์ดังกล่าว และสามารถรองรับการกระจายอำนาจหน้าที่ที่ส่วนกลางถ่ายโอนมาให้ตามแผนกระจายอำนาจ (โกวิทย์ พวงงาม, 2543) เป็นองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นที่ถือว่า มีโครงสร้างและระบบการบริหารงานที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง เพราะเป็นสถาบันทางการเมืองระดับท้องถิ่น ที่ได้รับความสนใจจากประชาชนที่มีการศึกษาสูง เข้ามาบริหารงานในฐานะผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังปรากฏชัดในระดับของเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีเพื่อความถูกต้องและความเป็นธรรม และเป็นกลางทางการเมือง เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบการปกครอง ประชาธิปไตย เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมบริหารจัดการ กิจกรรมทางการเมืองหรือการกระจายอำนาจการตัดสินใจ การจัดสรรทรัพยากรในชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนให้เกิดความเสมอภาคเป็นธรรมตามลักษณะของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participation Democracy) ซึ่ง ประชาธิปไตยอย่างกว้างขวางมากตามกระบวนการทางการเมืองของประเทศไทย มีประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกระจายอำนาจตั้งแต่ระดับประเทศจนถึง ระดับท้องถิ่นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมทางการเมือง หากพิจารณาบริบทค่านิยมหรือความนิยมของของประชาชนไทยในปัจจุบัน ที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อมในรูปแบบตามธรรมเนียมปฏิบัติและรูปแบบที่ไม่เป็นไปตามธรรมเนียม ปฏิบัติตั้งแต่การแสดงความคิดเห็นระดับกลุ่มบุคคล กลุ่มชุมชน สื่อสังคมออนไลน์ การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การร่วมชุมนุม/ประท้วง เคลื่อนไหวทางการเมือง การลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม เยาวชนและประชาชนทั่วไปที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ทาง การเมืองผ่านเฟซบุ๊ค สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ส่งผลทำให้เกิดกระแสรวมกลุ่ม ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกลุ่มแนวคิดอนาคตใหม่ที่คาดหวังให้การเมืองไทย เปลี่ยนแปลงไปจากการเมืองแบบดั้งเดิมที่อำนาจการปกครองรวมอำนาจไว้เพียง เฉพาะกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองไม่กี่กลุ่มเท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้จากการเลือกตั้ง วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 ที่กลุ่มพรรคการเมืองตั้ง

ใหม่ขนาดเล็กและขนาดกลาง สามารถได้รับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจากคะแนนเสียงของ ประชาชนทั่วประเทศ

การบริหารงานเทศบาลจังหวัดนนทบุรีเป็นหน่วยงานที่มีปัญหาต่อความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อประชาชนซึ่งส่วนใหญ่มีการเข้าถึงยาก และตรวจสอบในการบริหารให้กับประชาชนที่เข้ามาใช้บริการแล้วรู้สึกไม่สบายใจ เนื่องจากการบริหารไม่ได้ยึดหลักธรรมาภิบาลหรือไม่ได้มีการประยุกต์หลักธรรมาภิบาลมาเป็นแบบ หรือแนวทางในการบริการให้มีการควบคู่กันไปในทางโลกและทางธรรม การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานของเทศบาลจังหวัดนนทบุรี บางครั้งประชาชนที่ไปใช้บริการในหน่วยงานอาจจะไม่พึงพอใจต่อการบริหาร และบางครั้งการบริหารไม่โปร่งใสเพราะไม่มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสำหรับผู้บริหาร จึงเป็นสาเหตุทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวในการศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและมั่นใจต่อการบริหารตลอดถึงสร้างความนิยมชมชอบในการบริหาร ตลอดถึงการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการของหน่วยงานเทศบาล และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป จากการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดนนทบุรีจำเป็นต้องมีการประยุกต์หลักธรรมในการบริหารงานเพื่อส่งเสริมความนิยมหรือความไว้วางใจจากประชาชนที่มาใช้บริการ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบวิธีการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวศึกษาสภาวะการณ์โดยไม่มีการทดลอง (The One shot Non-Experiment Case Study) รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยที่เรียกว่าวิธีอุปนัย (Inductive Approach) (พรศักดิ์

ผ่องแผ้ว, 2529) โดยเริ่มจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เจาะจงเลือกมาจำนวนหนึ่งแล้ววิเคราะห์หาข้อสรุป หรือคำอธิบายเชิงทฤษฎีที่มีลักษณะทั่วไปของข้อมูลนั้น

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวนทั้งสิ้น 20 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี โดยประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 4 ด้าน ประกอบด้วย ทาน (การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น) ปิยวาจา (การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ) อตถจริยา (ช่วยเหลือกัน) สมานัตตตา (การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 รูปแบบ ประกอบด้วย 1. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Structured Interview) เพื่อทำการสัมภาษณ์โดยเจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามจุดมุ่งหมาย โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย 2. การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยดำเนินการจะดำเนินการจัดประชุมสนทนากลุ่มย่อยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน กลุ่มนักการเมือง จำนวน 3 คน และกลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 4 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้ 1. วางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความที่จะถูกนำมาวิเคราะห์ แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ และสามารถตัดสินใจได้ว่า จะดึงคำหรือข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบท (Text) และจะทิ้งคำหรือข้อความใดออกไป 2. คำนึงถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ โดยมีการโยงเข้ากับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความกว้างขึ้น และนำไปสู่การอ้างอิงกับข้อมูลอื่น ๆ ได้ 3. วิเคราะห์เนื้อหาตามที่ปรากฏ (Manifest Content) ในเอกสารโดยวัดความถี่ของคำหรือข้อความในเอกสารเท่านั้น ไม่ใช้การตีความหมายของข้อความ

ผลการวิจัย

การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี การนำเสนอการส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี โดยประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารเทศบาลควรปฏิบัติตนเป็นผู้ให้ การให้ความช่วยเหลือประชาชน ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ คือ สอบถาม รับเรื่อง ช่วยเหลือ ช่วยงาน เข้าพื้นที่ เพื่อพบปะประชาชนในพื้นที่อยู่เป็นประจำและสม่ำเสมอ ปฏิบัติหน้าที่การเมืองผู้บริหารเทศบาลที่ดีและให้ประสบผลสำเร็จ ทำงานด้วยจิตอาสา เข้าใจเข้าถึงประชาชน หาแนวทางในการทำงานร่วมกับประชาชนกับส่วนร่วม ทำงานด้วยหลักการประจำใจของการเป็นผู้บริหารเทศบาล เข้าไปดูแล สอบถาม แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ถูกเวลา ทุกครั้งที่มีโอกาสในการทำงานเพื่อประชาชนในพื้นที่ แก้ปัญหาตรงจุด ตรงใจประชาชน ให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้น มีความสุขกับการแก้ไขปัญหา มีความสุขต่อการบริการประชาชน การรู้ตัวตนว่าถ้าสิ่งใดไม่ถนัดอย่าลงมือทำ ต้องรักที่จะทำงานบริการให้พี่น้องประชาชน การทำงานจิตอาสา เป็นการทำงานเพื่อผู้อื่น การทำงานอาสาเป็นกิจกรรมที่ทำคุณประโยชน์แก่ผู้อื่นเป็นที่ตั้ง ด้วยความตั้งใจที่ส่งเสริมสิ่งที่ดีหรือปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้อื่นให้ได้รับสิ่งที่ดี เป็นการช่วยส่งเสริมความนิยมกับประชาชนที่มีต่อการเป็นผู้บริหารเทศบาล

2. ผู้บริหารเทศบาลเป็นผู้ที่มีการพูดจาไพเราะ มีเหตุผล ผล ถูกกาลเทศะ สื่อสารได้อย่างเข้าใจ เป็นผู้แทนประชาชนกล้าพูด กล้าแสดงออก พูดจา มีเหตุผล ให้กำลังใจแก่ประชาชน พูดจริงทำจริง เป็นคนสาธารณะพูดแล้วต้องชัดเจน พูดในสิ่งที่จริง มีพลังมาจากการพูด เช่น พูดมีเหตุผลมีความน่าเชื่อถือ ต้องหนักแน่น ควรพูดจริงจึงมีเหตุผลที่สำคัญคือการเป็นผู้บริหารเทศบาลต้องสื่อสารถ่ายทอดสู่ประชาชน การพูดด้วยวาจาที่สุภาพด้วยความจริงใจ ผู้รับฟังได้ยินสิ่งที่พูด พบที่ไหนอะไรยังไม่ได้ยิน เห็นบุคลิกของผู้บริหารเทศบาลท่านนี้ เห็นรอยยิ้มมาแต่ต้นแล้ว คำพูดที่ออกมาน่าฟัง นอกจากคำพูดน่าฟังแล้วยังมองเห็นได้ว่าสิ่งที่ท่านพูดมานั้นน้ำหนักในความจริงที่จะประกาศว่าการใช้วาจาทางการพูดที่ดีทางการสื่อสารต่าง ๆ

3. ผู้บริหารเทศบาลเป็นผู้สงเคราะห์ประชาชน ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนร่วมไปร่วมงาน เป็นประธานให้กับงานของประชาชน และประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ลงพื้นที่รับทราบปัญหาและเข้าใจเข้าถึงปัญหาอย่างสม่ำเสมอ งานศพงานบวชงานแต่งงานต้องไปร่วมงานทั้งหมด งานสัมมนาประชุมชาวบ้านเพราะ

ประชาชนแต่ละท่านมีความรู้ไม่เท่ากัน ผู้บริหารเทศบาลต้องสื่อสารให้ประชาชนที่ไม่มี ความรู้เลย แต่ต้องพูดใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถ่ายทอดแล้วเข้าใจก็จะเป็นผู้บริหารเทศบาลที่ดี ช่วยส่งเสริมด้วยวิธีการลงพื้นที่ทุกพื้นที่เป็นประจำ ถึงจะไม่ได้คะแนนเสียงจากพื้นที่นั้น พัฒนาและทำให้ประชาชนอยู่อย่างสงบสุข และให้ความช่วยเหลือประชาชน ไม่ว่าผู้บริหาร เทศบาลจะอยู่พรรคไหน ก็จะเป็นผู้บริหารเทศบาลอยู่หรือไม่ ประชาชนก็ยังเคารพและ นับถือตลอดไป ยิ้มให้ดูแล อยู่ด้วย มีกิจกรรมลงช่วยในการดำเนินการไม่มาก ก็น้อยต้องมี ส่วนร่วมทุก ๆ กิจกรรมของชุมชน

4. ผู้บริหารเทศบาลวางตนพอดี ทำตนเป็นตัวอย่างกับประชาชน พบปะง่าย อยู่ ทุกที่ที่ประชาชนต้องการ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ทำตนถูกกาลเทศะ เข้าถึงง่าย เข้าถึง ประชาชน พบปะประชาชนเป็นประจำ ไม่ถือตัว สร้างความรักสามัคคี ให้กับประชาชน ทำ ตัวเหมือนเดิม จะเป็นผู้บริหารเทศบาลหรือไม่เป็นผู้บริหารเทศบาลก็ทำตัวเหมือนเดิม เมือง เป็นผู้บริหารเทศบาลแล้วไม่เรียกร้องสิ่งพิเศษ ต้องคิดเสมอว่าสักวันหนึ่งก็อาจจะสอบตกได้ ถ้าสอบตกก็ต้องยอมรับ มีบุคลิกส่วนตัวที่แสดงออกถึงความสม่ำเสมอ ไม่ถือตัว เข้าถึงง่าย รับฟังทุกปัญหาอย่างเป็นประจำ โดยเฉพาะชนบทบุรีมีความรักสามัคคี ทั้งชุมชนมีความ สามัคคีกันแล้วแก้ปัญหาอะไรก็สำเร็จได้ด้วยดี

อภิปรายผลการวิจัย

การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาลใน จังหวัดนนทบุรี นำเสนอการส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหาร เทศบาลในจังหวัดนนทบุรี โดยประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติดังต่อไปนี้

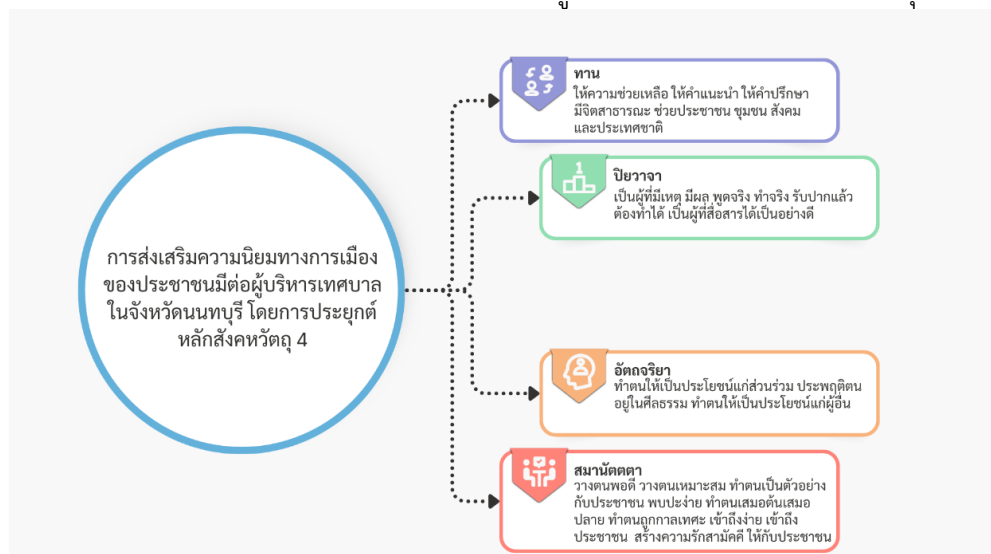
1. ผู้บริหารเทศบาลควรปฏิบัติตนเป็นผู้ให้ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา มี จิตสาธารณะ ช่วยประชาชน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ต้องเป็นผู้เสียสละเป็นเบื้องต้น เมืองผู้บริหารเทศบาลมีจิตใจเป็นผู้เสียสละช่วยเหลือแล้วเป็นการสร้างความนิยมทาง การเมืองให้กับประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาลได้เป็นอย่างดี
2. ผู้บริหารเทศบาลเป็นผู้ที่มี วาจาไพเราะ พูดถูกกาลเทศะ เป็นผู้ที่มีเหตุ มีผล คำพูดเป็นที่ทำให้ผู้อื่น คือ ประชาชน สบายใจ พูดตรงไปตรงมา ไม่รับปากในสิ่งที่ทำไม่ได้ พูดจริง ทำจริง รับปากแล้วต้องทำได้ เป็นผู้ที่สื่อสารได้เป็นอย่างดี อยู่ในสภาสื่อสารในสิ่งที่ประชาชนต้องการ เมื่อผู้บริหาร เทศบาลมีการพูดที่ดีตามที่กล่าวมาเป็นการสร้างความนิยมทางการเมืองให้กับประชาชนมี ต่อผู้บริหารเทศบาลได้เป็นอย่างดี
3. ผู้บริหารเทศบาลเป็นผู้ส่งเสริมประชาชน เมืองใน ชุมชนมีงาน มีกิจกรรม ประเพณีในชุมชน สังคม ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ มีส่วนร่วม มีส่วน

ช่วยอยู่เสมอทุกงาน เมื่อมีกิจกรรมได้เห็นผู้บริหารเทศบาลผู้เป็นตัวแทนของสังคมอยู่เป็นประจำ ช่วยเป็นประธานให้ เป็นต้น เป็นการไม่ทิ้งประชาชนผู้ให้ความไว้วางใจเป็นผู้แทน เมื่อผู้บริหารเทศบาลสงเคราะห์ประชาชนอยู่เนืองนิตย์เป็นการสร้างความนิยมทางการเมืองให้กับประชาชนมีต่อผู้บริหารเทศบาลได้เป็นอย่างดี 4. ผู้บริหารเทศบาลวางตนพอดี วางตนเหมาะสม ทำตนเสมอตนเสมอปลาย วางตัวทำตนสม่ำเสมอ เขาถึงง่าย ไม่ทอดทิ้งประชาชนผู้มอบคะแนนเสียงให้ มีทุกข์ร่วมทุกข์ มีสุขร่วมสุข กล่าวคือชอบในผลการตัดสินใจของตน เป็นผู้ที่ออกมาปกป้องประชาชน ไม่หนีเอาตัวรอดเมื่อประชาชนเดือดร้อน เมื่อผู้บริหารเทศบาลวางตนพอดีเป็นการสร้างความนิยมทางการเมืองกับประชาชนมีต่อผู้บริหารเทศบาลได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับชุดิพนธ์ วงษ์อมรวิทย์ และคณะ (2563) ได้เรื่อง การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1.จริยธรรมทางการเมืองประกอบด้วย 1. ด้านความดีงาม ยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ขยันอดทน 2. ด้านความถูกต้อง มีความโปร่งใส คำนึงถึงความสำเร็จของงาน 3. ด้านความเหมาะสม ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน 2. การประยุกต์หลักทศธรรม 4 ได้แก่ 1. หลักสัจจะ บริหารงานด้วยความโปร่งใส และเป็นแบบอย่างที่ดี 2. หลักทมะ การใช้สติปัญญา เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน 3. หลักขันติมีความอดทน ทำหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร 4. หลักจาคะ เสียสละ อดทน เห็นประโยชน์ของประชาชน 3. การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองประกอบด้วย 1. การสร้างความภาคภูมิใจในวิชาชีพต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 2. การสร้างความตระหนักในจริยธรรม ปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต 3. การสร้างความร่วมมือในชุมชนมุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน 4. การสร้างความรู้ความเข้าใจปฏิบัติงานธรรมาภิบาลก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชน สอดคล้องกับไพวรรณ ปุริมาทร (2564) เรื่อง พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น พบว่า การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นประกอบด้วย 1. การมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบของตน 2. เคารพกฎหมายและกติกาในการอยู่ร่วมกันในสังคม 3. รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริต 4. มีจิตสาธารณะ 5. มีความสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง กระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นประกอบด้วย 1. การมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2. การยึดมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล 3. การเคารพกติกาของ

การปกครองแบบประชาธิปไตย 4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง
5. การมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเอง 6. การมองโลกในแง่ดีมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ 7. การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ 8. การไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีทางการเมืองการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ เพื่อศึกษาการส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนมีต่อผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปได้ว่า การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี โดยประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติดังต่อไปนี้
1. ผู้บริหารเทศบาลควรปฏิบัติตนเป็นผู้ให้ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา มีจิตสาธารณะ ช่วยประชาชน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ต้องเป็นผู้เสียสละเป็นเบื้องต้น
เมื่อผู้บริหารเทศบาลมีจิตใจเป็นผู้เสียสละ 2. ผู้บริหารเทศบาล เป็นผู้ที่มีเหตุ มีผล พูดจริง ทำจริง รับปากแล้วต้องทำได้ เป็นผู้สื่อสารได้เป็นอย่างดี อยู่ในสภาวะสื่อสารในสิ่งที่ประชาชนต้องการ 3. ผู้บริหารเทศบาลเป็นผู้สังเคราะห์ประชาชน ทำตนให้เป็นประโยชน์

แก่ส่วนร่วม ไปร่วมงาน เป็นประธานให้กับงานของประชาชน และประพุดิตนอยู่ในศีลธรรม ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ลงพื้นที่รับทราบปัญหาและเข้าใจเข้าถึงปัญหาอย่างสม่ำเสมอ 4. ผู้บริหารเทศบาลวางตนพอดี วางตนเหมาะสม ทำตนเป็นตัวอย่างกับประชาชน พบปะง่าย อยู่ทุกที่ที่ประชาชนต้องการ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ทำตนถูกกาลเทศะ เข้าถึงง่าย เข้าถึงประชาชน พบปะประชาชนเป็นประจำ ไม่ถือตัว สร้างความรักสามัคคี ให้กับประชาชน ทำตัวเหมือนเดิม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรกำหนดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ด้วยการที่ภาครัฐสำรวจความต้องการของประชาชน นำมากำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการ
2. ภาครัฐควรมีนโยบายกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารเทศบาลต้นแบบ มีการพัฒนาคุณสมบัติผู้บริหารเทศบาลให้เป็นไปตามความต้องการ
3. พรรคการเมืองควรกำหนดนโยบายการสร้างชื่อเสียงให้แก่ผู้บริหารเทศบาลตามหลักการที่ดี เพื่อการบริหารบ้านเมืองที่ดี และเสริมด้วยการกำหนดให้ผู้บริหารเทศบาลต้องลงพื้นที่เข้าหาประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารเทศบาลให้เกิดการตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยการปลูกฝังให้ผู้บริหารเทศบาลน้อมถือประชาชนและเข้าใจเข้าถึงประชาชน
2. ควรส่งเสริมการใช้หลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารเทศบาลในหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์กร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาอิทธิพลที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาล
2. ควรศึกษาองค์ประกอบของหลักธรรมที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาล

3. ควรศึกษาวิจัยรากฐานการส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาล

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2543). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์, และคณะ. (2563). การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 9(4), 14-26.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2529). *ศาสตร์แห่งการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ไพวรรณ บุริมาตร. (2564). พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 6(1), 120 – 130 .
- อภิชัย พันธเสน. (2539). *พัฒนาชนบทไทย : สมุทัยและมรรค แนวคิด ทฤษฎีและภาพรวมของการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์พรินติ้ง.

การบูรณาการตามแนวพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมี
ส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์*
INTEGRATION ACCORDING TO BUDDHIST METHODS FOR PROMOTING
PEOPLE'S PARTICIPATORY POLITICAL CULTURE
IN NAKHON SAWAN PROVINCE

อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์, วชรินทร์ ชาญศิลป์, สุมาลี บุญเรือง
Anongnat Kaewpaitoon, Vacharin Chansilp, Sumalee Boonrueang
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: Anongnatmam102@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ 3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการตามแนวพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธีโดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 18 รูปหรือคน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจงและสนทนากลุ่ม จำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 1. การมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2. ด้านการเชื่อมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคลที่เป็นผู้นำ 3. การเคารพปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม 4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกิจกรรมทางการเมือง 5. ความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองที่ดี 6. ความไว้วางใจ 7. การวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ 8. ด้านไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ คือ 1. การกล่อมเกลาทาง

* Received August 6, 2024; Revised August 20, 2024; Accepted August 25, 2024

การเมือง ด้านสถาบันทางการเมือง ด้านสถาบันสื่อมวลชน ด้านสถาบันการศึกษา และด้านกลุ่มอาชีพ มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 แสดงว่าการglomเกลาทางการเมืองส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ 56.90

2. การบูรณาการตามแนวพุทธวิธีหลักสาราณียธรรม 6 ด้าน เมตตาวจีกรรม ทิฏฐิสามัญญตา สีสสามัญญตา เมตตากายกรรม มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 แสดงว่าหลักสาราณียธรรม 6 สามารถบูรณาการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ 65.20

คำสำคัญ: การบูรณาการตามแนวพุทธวิธี; วัฒนธรรมทางการเมือง; การเมืองแบบมีส่วนร่วม

Abstract

This research aims as follows: 1. To study the participatory political culture of the people in Nakhon Sawan Province, 2. To study the factors affecting the participatory political culture of the people in Nakhon Sawan Province, 3. To present the integration of Buddhist methods to promote the participatory political culture of the people in Nakhon Sawan Province. The research design was mixed methods. Qualitative research used in-depth interview with key informants. Data was analyzed by descriptive content analysis and focus group discussions. Quantitative research used questionnaires to collect data from a sample of 400 people. Data were analyzed by finding frequency, percentage, mean, and standard deviation. and multiple regression analysis.

The research results found that 1. The participatory political culture of the people in Nakhon Sawan Province consists of, 1. having confidence in participation, 2. having confidence in the equality of persons, 3. Respect for following social rules, 4. Participation in decision-making in political activities, 5. Responsibility as a good citizen, 6. Trust, 7. Creative criticism, 8. Have a love for equality. 2. Factors affecting the participatory political culture of the people in Nakhon Sawan Province are, 1. Political nurturing in terms of political institutions, media institutions, educational institutions, and

professional groups, with statistical significance at 0.01, indicating that political nurturing affects the participatory political culture of the people in Nakhon Sawan Province by 56.90 percent. 2. Integration according to the Buddhist principles of the 6 Saraniya Dhammas in terms of Metta-Vacikamma Ditthisamanyata Silasamanyata Metta-Kayakamma, with statistical significance at 0.05, indicating that the 6 Saraniya Dhammas can integrate and promote the participatory political culture of the people in Nakhon Sawan Province by 65.20 percent.

Keywords: Integration According to Buddhist Principles; Political Culture; Participatory Politics

บทนำ

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมหรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง ร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจในความสนใจทางการเมือง มีความตื่นตัว มีการยอมรับวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองเป็นส่วนหนึ่งทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ความเข้มแข็งของการปกครองจะเกิดขึ้นได้จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งจึงเป็นส่วนสำคัญในการที่ส่งเสริมระบบการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตยและก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยได้อย่างยั่งยืน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นกระบวนการหนึ่งตามหลักการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขซึ่งเป็น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในสังคมไทยเข้ามามีบทบาท ในการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมสร้างและร่วมตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย ยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำ (อรทัย ก๊กผล และฉัตรระวี ปริสุทธิญาณ, 2553)

ในปัจจุบันปัญหาทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองในการมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนใหญ่จะถูกหล่อหลอมจากครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการเมือง สถาบันการศึกษาหรือกลุ่มอาชีพแนวทางและกระบวนการคิดทางการเมืองทำให้มีความแตกต่างทางความคิดแสดงออกทางการเมืองได้ชัดเจน ตลอดจนประชาชนมีความรู้มี

ความเข้าใจและสนใจทางการเมืองมากขึ้น ประชาชนบางกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองได้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่อาจเกิดความไม่เข้าใจตรงกัน เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปทำให้เกิดกลุ่มหลายกลุ่มที่มีหลากหลายความคิดเห็นทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดนครสวรรค์นั้น ในอดีตที่ผ่านมาประชาชนบางกลุ่มไม่ได้ให้ความสำคัญทางการเมืองเท่าที่ควร แต่บางส่วนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองได้ให้ความสนใจการเมืองเพิ่มขึ้น ประชาชนยังมีความเคยชินวัฒนธรรมทางการเมืองเดิม บางกลุ่มถูกหล่อหลอมมาตั้งแต่ความรู้ ความเข้าใจ อุดมการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติและพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมเอื้อต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองและเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทางการเมืองอันเป็นรากฐานของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมที่เป็นไปตามกฎหมายโดยลักษณะทางวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์บางกลุ่มขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งเกิดจากการกล่อมเกลางานทางการเมืองขาดความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับทางการเมืองรวมไปถึงค่านิยมต่าง ๆ ที่ส่งผลให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ไม่เต็มที่ แต่ก็ยังมีบางกลุ่มโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจอย่างเต็มที่ การแสดงออกทางความคิดการมีอิสระทางการวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการแตกต่างที่หลากหลาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญของการบูรณาการตามแนวพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์เพื่อเป็นพื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นจำเป็นต้องอาศัยรากฐานด้านจิตใจ ความรักความสามัคคีและการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมเกิดความสามัคคีธรรมโดยมีหลักธรรมเข้ามาบูรณาการหลักสาราณียธรรม 6 ได้แก่ 1. ด้านเมตตากายกรรม 2. ด้านเมตตาวาจากรรม 3. ด้านเมตตาโมโนกรรม 4. ด้านสาธารณโภคิ 5. ด้านศีลสามัญญตา 6. ด้านทฎฐิสามัญญตา (ที.ปา.(ไทย) 11/324/321-322) บูรณาการเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความเข้าใจความเป็นประชาธิปไตยสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1 เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์

2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์

3 เพื่อนำเสนอการบูรณาการตามแนวพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนมีภูมิลำเนาในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 15 อำเภอ รวมทั้งหมด 838,896 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2566)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 400 คน จากสูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973)

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยเลือกแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ จำนวน 18 รูปหรือคน ได้แก่ 1. กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 2. กลุ่มนักการเมือง จำนวน 5 คน 3. กลุ่มนักปกครองท้องถิ่น จำนวน 5 คน 4. กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ 3 คน 5. กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน

2.4 สนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการกล่อมเกลางานการเมืองของแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดนครสวรรค์ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดนครสวรรค์ ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบูร

ณาการหลักกรรมหลักสารณียธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมใน
จังหวัดนครสวรรค์

4. การรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยการเจาะจงคำตอบ เฉพาะเรื่องตามวัตถุประสงค์ โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย 18 รูปหรือคน การสนทนากลุ่ม เฉพาะ (Focus Group Discussion) จากนั้นกวีวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยมี 9 รูปหรือคน

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย อำเภอโกรกพระ อำเภอเมือง อำเภอชุมแสง อำเภอหนองบัว อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอเก้าเลี้ยว อำเภอดาคลี อำเภอท่าตะโก อำเภอไพศาลี อำเภอพยุหะคีรี อำเภอลาดยาว อำเภอดาคลี อำเภอแม่เปิน อำเภอชุมตาบง จำนวน 15 อำเภอ รวมทั้งสิ้น จำนวน 400 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัย เมื่อได้รับและรวบรวมแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วนำมาวิเคราะห์โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ 1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายถึง การบูรณาการตามแนวพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้านการทดสอบการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธีแบบ Stepwise

ผลการวิจัย

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์

1.1 วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 1. การมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2. ด้านการเชื่อมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคลที่เป็นผู้นำ 3. การเคารพปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม 4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกิจกรรมทางการเมือง 5. ความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองที่ดี 6. ความไว้วางใจ 7. การวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ 8. ด้านไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับสภาพัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของ ประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ด้านความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย	3.87	0.76	มาก
2. ด้านยึดมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล	3.97	0.66	มาก
3. ด้านเคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย	3.85	0.72	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง	3.88	0.67	มาก
5. ด้านมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตน	4.05	0.69	มาก
6. ด้านความไว้วางใจมองโลกในแง่ดี	4.03	0.66	มาก
7. ด้านวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล	3.84	0.61	มาก
8. ด้านไม่มีจิตใจเผด็จการ	3.91	0.62	มาก
รวม	3.93	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษา คือ ด้านมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตน ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.69) ด้านความไว้วางใจมองโลกในแง่ดี ($\bar{X} = 4.03$,

S.D. = 0.66) ด้านยึดมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.66) ทุกด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 2 การถดถอยแบบพหุคูณของการเมืองที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์

ตัวแปรการถดถอยทางการเมือง	B	Std.Error	Standardized CoefficientsBeta	t	Sig.
ค่าคงที่(Constant)	1.042	.137		7.611**	.000
ด้านสถาบันทางการเมืองSumF	.640	.057	.733	11.147**	.000
ด้านสถาบันสื่อมวลชนSumE	-.402	.074	-.426	-5.417**	.000
ด้านสถาบันการศึกษาSumC	.298	.052	.310	5.739**	.000
ด้านกลุ่มอาชีพSumD	.220	.048	.232	4.606**	.000

Multiple R = .757d R Square = .573 Adjusted R Square = .569 Std. Error = .381

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า การถดถอยแบบพหุคูณของการเมืองที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ส่งผลอยู่ 4 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับดังนี้ คือ ด้านสถาบันทางการเมือง ด้านสถาบันสื่อมวลชน ด้านสถาบันการศึกษา และด้านกลุ่มอาชีพ แสดงว่าการถดถอยแบบพหุคูณของการเมืองส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ 56.90

ตารางที่ 3 หลักสารานุกรม 6 ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์

ตัวแปรหลักสารานุกรม 6	B	Std.Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
ค่าคงที่(Constant)	1.041	.110		9.440*	.000
เมตตาวจีกรรมSumBBB	.301	.035	.373	8.623*	.000
ทฤษฎีสามัญญตาSumFFF	.299	.044	.357	6.749*	.000
ศีลสามัญญตาSumEEE	.253	.050	.289	5.088*	.000
เมตตากายกรรมSumAAA	-.098	.041	-.115	-2.415*	.016

Multiple R = .810d R Square = .656 Adjusted R Square = .652 Std. Error = .342

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่าหลักสาราณียธรรม 6 ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ 4 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ เมตตาวาจิกรรม ทิฐิสามัญญตา สีสสามัญญตา เมตตา กายกรรม แสดงว่าหลักสาราณียธรรม 6 สามารถร่วมกันทำนายการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ 65.20

3. การบูรณาการตามแนวพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ โดยการนำการกล่อมเกลางานทางการเมืองที่ส่งผลทางวัฒนธรรมทางการเมือง คือ สถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันทางการเมือง สถาบันสื่อมวลชน สถาบันการศึกษา กลุ่มอาชีพ มาส่งเสริมกับหลักสาราณียธรรม 6 คือ เมตตาวาจิกรรม เมตตาวาจิกรรม เมตตามโนกรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญตา ทิฐิสามัญญตา ย่อมส่งผลให้การบูรณาการพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 1. การมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2. ด้านการเชื่อมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคลที่เป็นผู้นำ 3. การเคารพปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม 4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกิจกรรมทางการเมือง 5. ความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองที่ดี 6. ความไว้วางใจ 7. การวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ 8. ด้านไม่มีจิตใจแบบเผด็จการแสดงให้เห็นว่าประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมโดย 1. มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อมั่นว่าตนเองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น เคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและบุคคลอื่น 2. ความไว้วางใจมองโลกในแง่ดี ความเชื่อมั่นและเชื่อถือในตัวนักการเมืองและไว้วางใจนักการเมือง 3. ยึดมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคลผู้นำทางการเมือง การยึดมั่นและเชื่อถือในตัวผู้นำทางการเมืองเคารพศักดิ์ศรีของตนเอง เชื่อมั่นในความเสมอภาคของบุคคล 4. ไม่มีจิตใจเผด็จการ อิสระทางด้านความคิดประชาธิปไตยยึดหลักเสียงข้างมาก ยอมรับความแตกต่างของผู้อื่นในการใช้สิทธิเสรีภาพ 5. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง ร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมเสวนาในเรื่องเหตุการณ์การเมืองเป็นสิ่งที่ทำได้อย่างสร้างสรรค์ 6. ความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อหลักการ

ปกครองระบอบประชาธิปไตย หลักเสรีภาพคือระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อหลักประชาธิปไตย หลักสิทธิความเสมอภาคกัน 7. เคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเคารพในการแสดงออกทางความคิดเห็นเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย หลักการตัดสินใจโดยยึดเสียงข้างมาก 8. วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล สามารถวิจารณ์การเมืองได้ในทางสร้างสรรค์ การวิจารณ์ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพวรรณ บุรีมาตร (2563) เรื่อง พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างวัฒนธรรม มีหลักดำเนินการคือ 1. ศรัทธาต่อหลักการปกครอง 2. ให้ความสำคัญของบุคคล 3. เคารพกติกา กฎระเบียบ 4. การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง 5. มีหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองที่ดี 6. การไว้วางใจมองในแง่ดี 7. การวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ 8. มีไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ จะเห็นว่าประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม มีความศรัทธา มีความยึดมั่นและเชื่อมั่น การเคารพกติกา ความเชื่อ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ตลอดจนวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองและรักประชาธิปไตยและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิยม เวชกามา (2563) เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง ประชาชนทำหน้าที่เป็นสภาใช้อำนาจอธิปไตย บัญญัติบริหารและตุลาการด้วยตนเองโดยมีความคิด พุด และทำด้วยเมตตาต่อกันกระจายผลประโยชน์ปฏิบัติตามระเบียบวินัยและกฎหมายรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพความคิดที่แตกต่าง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยอ้อม ประชาชนเลือกผู้แทนไปใช้อำนาจอธิปไตยและบริหารแทนตนผ่านการเลือกตั้งด้วยความรู้รักสามัคคีปรารถนาดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของธงชัย สิงอุดม (2563) เรื่อง พัฒนารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเลย พบว่า การพัฒนารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเลย ด้านการสื่อสารทางการเมือง ด้านจิตสำนึกทางการเมือง การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนและคนรุ่นใหม่ และธรรมาภิบาลทางการเมือง

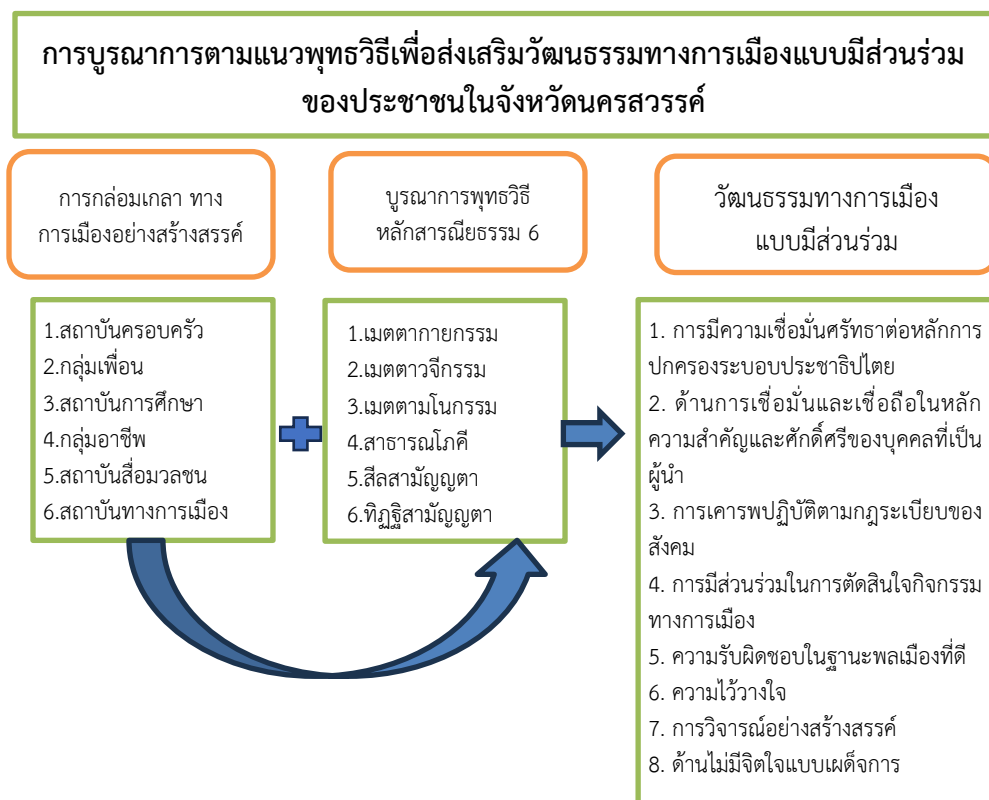
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ การกล่อมเกลாதทางการเมือง ด้านสถาบันทางการเมือง ด้านสถาบันสื่อมวลชน ด้านสถาบันการศึกษา และด้านกลุ่มอาชีพ ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 แสดงว่าการกล่อมเกลாதทางการเมือง

ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ 56.90 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการกล่อมเกลாதางการเมือง โดยผ่าน ด้านสถาบันทางการเมือง ด้านสถาบันสื่อมวลชน ด้านสถาบันการศึกษา และด้านกลุ่มอาชีพส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยสอดคล้องกับงานวิจัยของ กำพล ศรีโท (2566) เรื่อง รูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า 1. การกล่อมเกลาทางการเมือง คือ ด้านสถาบันสื่อมวลชน ด้านสถาบันการศึกษา ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านสถาบันทางการเมือง และด้านสถาบัน ครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 แสดงว่าการกล่อมเกลาทางการเมืองสามารถส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยได้ ร้อยละ 57.5 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยพิชิต กันยารวรรณ (2560) เรื่อง การกล่อมเกลาทางการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมือง ที่ส่งผลต่อประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ของประเทศไทย พบว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองส่งผลทางตรงต่อวัฒนธรรมทางการเมือง และประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วมอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในส่วนของวัฒนธรรมทางการเมือง ก็ส่งผลทางตรงต่อประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การบูรณาการตามแนวพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ หลักสาราณียธรรม 6 ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ 4 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ด้านเมตตาวจีกรรม ธิญูฐิสามัญญตา สิลสามัญญตา เมตตากายกรรม แสดงว่าหลักสาราณียธรรม 6 สามารถร่วมกันทำนายนการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ 65.20 สอดคล้องกับงานวิจัยพระมหาสุริยมทพโว และคณะ (2564) เรื่อง การประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผล ต่อความผูกพันต่อองค์กร การสร้างความผูกพันต่อองค์กรและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานผ่านหลักสาราณียธรรม 6 ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโดยรวมได้ร้อยละ 68 และ รูปแบบการประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กร โดยประยุกต์หลักสาราณียธรรม 6 มาใช้เพื่อเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวินัยธรรอิชฐ์ สุวฑโฒ (สุขพานิช) (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยของ

ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี ตามหลักสารณียธรรม 6 ประกอบด้วย 1. ด้านเมตตากายกรรม 2. ด้านเมตตาวจีกรรม 3. ด้านเมตตา मनกรรม 4. ด้านสาธารณโภคี 5. ด้านสัสสามัญญตา 6. ด้านทักขิสามัญญตาม เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองโดยบูรณาการกับหลักพุทธศาสนา

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังกล่าวอธิบายว่าการบูรณาการตามแนวพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ โดยการนำการกล่อมเกลาทางการเมืองที่ส่งผลทางวัฒนธรรมทางการเมือง คือ สถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันทางการเมือง สถาบันสื่อมวลชน สถาบันการศึกษา

กลุ่มอาชีพ มาส่งเสริมกับหลักสารานีธรรม 6 คือ 1. เมตตากรรม ได้แก่ กระทบกันด้วยความเมตตา 2. เมตตาจริกรรม ได้แก่ การพูดจากับผู้อื่นด้วยความรักและเมตตา 3. เมตตาโมกรรม ได้แก่ คิดต่อกันด้วยเมตตา 4. สาธารณโภคี คือ ตั้ง จิตปรารถนาดี 5. ด้านศีลสามัญญตาได้แก่ มีความประพฤติสุจริตตั้งมารักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม ความเคารพในสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกโดยปราศจากอคติต่อเพื่อนร่วมชุมชน 6. ด้านทวิภูมิสามัญญตา ได้แก่ เคารพรับฟังความคิดเห็นกันมีความเห็นชอบร่วมกันเพื่อบูรณาการกันการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 1. การมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2. ด้านการเชื่อมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคลที่เป็นผู้นำ 3. การเคารพปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม 4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกิจกรรมทางการเมือง 5. ความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองที่ดี 6. ความไว้วางใจ 7. การวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ 8. ด้านไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีนโยบายให้สถาบันต่าง ๆ ได้เข้ามาจัดให้มีการแลกเปลี่ยนทางวิชาการเมืองเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองมีการปลูกฝังทัศนคติทางการเมืองและปลูกฝังให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองที่ดี
2. ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีให้กับประชาชนโดยการแลกเปลี่ยนทางวิชาการเมือง
3. หน่วยงานภาครัฐควรกำหนดนโยบายส่งเสริมหลักธรรมทางพุทธศาสนา สนับสนุนการจัดทำแผนนโยบาย การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองเชิงพุทธในระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเพื่อให้เกิดการตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองร่วมกัน
2. หน่วยงานงานภาครัฐสนับสนุนให้มีการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

3. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยให้แก่นิสิต นักศึกษาหรือนักเรียนตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในอุดมคติของประชาชน

2. ควรศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย

3. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการนำวัฒนธรรมเชิงพุทธในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยในหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจ

เอกสารอ้างอิง

- กำพล ศรีโท. (2566). รูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธงชัย สิงอุดม. (2563). การพัฒนารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเลย (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นิยม เวชกามา. (2562). รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาว สกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวินัยธรธัญญ์ สุทโธ (สุทพานิช). (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุริยะ มททโว และคณะ. (2564). การประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 10(2), 263 - 276.

- พิชิต กันยารวรรณ. (2560). การกล่อมเกลາทางการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมือง ที่ส่งผลต่อประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ของประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(2), 177 - 189.
- ไพวรรณ ปริมาตร. (2563). *พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง* ในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2566). *ข้อมูลสถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2566*. กรุงเทพฯ: หจก.สหายบล็อกและการพิมพ์.
- อรรถัย กิกผล และฉัตรระวี ปรีสุทธิญาณ. (2553). *บันทึกเรื่องเด่นรางวัลพระปกเกล้า 52 ด้านความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ*
BUDDHADAMMA APPLICATION FOR PROMOTING POLITICAL
PARTICIPATION IN THE ELECTION OF MEMBERS OF THE HOUSE OF
REPRESENTATIVES OF THE PEOPLE IN CHAIYAPHUM PROVINCE

วัชรมน จันรอง, วัชรินทร์ ชาญศิลป์, สุมาลี บุญเรือง

Watcharamon Chanrong, Vacharin Chansilp, Sumalee Boonrueang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: watcharamon.cha@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผล 3. นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรม รูปแบบการวิจัยแบบผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 รูปหรือคน การสนทนากลุ่มเฉพาะ นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ จำนวน 9 รูปหรือคน และการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ปัจจัยที่ส่งผล พบว่า 1. ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 2. หลักอปริหานิยธรรม 7 มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมหลักอปริหานิยธรรม 7 พบว่า 1. การหมั่นประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ 2. พร้อมเพื่อกันประชุมทุกครั้ง 3. การเคารพในประเทศชาติบ้านเมือง ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ 4. การให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ 5. การปฏิบัติตามข้อบังคับ 6. การให้เกียรติสตรี คำนึงถือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 7. การน้อมนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม; การส่งเสริมการมีส่วนร่วม; การเลือกตั้ง

* Received August 20, 2024; Revised August 29, 2024; Accepted September 5, 2024

Abstract

This research article has the following objectives: 1. To study political participation. 2. To study factors that affect it. 3. To present the application of Buddhist principles. Integrated research model by qualitative research important informants, 19 figures or people, Focus Group Chat 9 academics or practitioners in various fields or people and quantitative research Sample group: 400. Stepwise multiple regression analysis.

Findings were as follows: 1. Political Participation Overall, it is at a moderate level. 2. Affecting factors were found to be: 1. Feeling of political competence. There is a statistical significance at the 0.01 level. 2. The 7 Aparihaniyadhamma principles have a statistical significance at the 0.01 level. 3. The application of the 7 Aparihaniyadhamma principles of Buddhism found that 1. Meeting regularly. 2. Be ready for every meeting. 3. Respect for the country, nation, religion, and monarchy. 4. Respect and listen to the opinions of elders. 5. Compliance with regulations. 6. Respect for women. Consider human dignity. 7. Applying Buddhist principles in political participation.

Keywords: Buddhist Principles; Promoting Participation; Elections

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบการให้อำนาจแก่ประชาชนเป็นระดับที่ให้บทบาทแก่ประชาชนในระดับที่สูงสุดเนื่องจากให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ ตามแนวทางระบอบประชาธิปไตย ฉะนั้น การมีส่วนร่วมที่จะขาดเสียไม่ได้ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย คือ การเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ รูปแบบการเมืองประชาธิปไตย การเมืองจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิตการดำรงชีวิตทุกด้าน เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การเมืองจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวม (กรมการปกครอง, 2550)

การที่ประชาชนไปเลือกตั้งกระทำไปเพราะเป็นหน้าที่ตามกฎหมายและกลัวการถูกละเลยสิทธิทางการเมืองอื่น ๆ ประชาชนยังขาดความเข้าใจที่จะเข้าไปร่วมกิจกรรม

ต่าง ๆ ทางการเมือง ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การเลือกตั้ง คือการมอบอำนาจในมือของประชาชนทุกคนในประเทศที่ต่างคนต่างมีอำนาจในมือไปสู่มือของคนที่เราเชื่อมั่น (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549) การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) เป็นกิจกรรมของประชาชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในชุมชนและสามารถพัฒนาไปสู่การสร้างแรงกดดันหรือโน้มน้าวให้รัฐบาล (อุไรวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา, 2563)

จากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรจังหวัดชัยภูมิ เมื่อวันอาทิตย์ที่ 14 พฤษภาคม 2566 พบว่ามีการร้องเรียนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัยภูมิได้มีการกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 73 (1) เนื่องจากการที่ประชาชนไปเลือกตั้งกระทำไปเพราะเป็นหน้าที่ตามกฎหมายและกลัวการถูกลงโทษถอนสิทธิทางการเมืองอื่น ๆ ประชาชนจึงต้องเข้าร่วมการเมืองเพราะเป็นหน้าที่แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงของประเทศ ประชาชนยังขาดความเข้าใจที่จะเข้าไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองเพราะการเมืองเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องรับผิดชอบร่วมกัน การใช้อำนาจทางการเมืองล้วนมีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาถึงการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ ก็ด้วยหวังให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องและมีหลักพุทธธรรมประกอบมโนธรรมในการแสดงออกทางการเมืองภายใต้กรอบกติกา สิทธิหน้าที่ ศักดิ์ศรี และเสรีภาพแห่งตน ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มมากขึ้น ลดการซื้อสิทธิ ขายเสียง เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน คือหัวใจของการเลือกตั้ง และสามารถนำผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยนำไปในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ

3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งในจังหวัดชัยภูมิทั้ง 7 เขตการเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 901,872 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 400 คน จากสูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973)

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยเลือกแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ จำนวน 19 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ ส่วนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ ส่วนที่ 4 หลักการบริหารนิยธรรม

4. การรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยการเจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามวัตถุประสงค์ โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 19 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 9 รูปหรือคน

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่การแจกแบบสอบถาม ให้กับกลุ่มตัวอย่าง 7 เขตเลือกตั้ง 16 อำเภอ จำนวน 400 ชุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพรรณนา และอธิบายถึงปัจจัยความรู้สึกรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง และหลักการบริหารนิยธรรม คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนมีความสนใจ และกระทำตามหน้าที่ของตนเอง 2. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ประชาชนได้รับนโยบายจากภาครัฐอย่างถูกต้อง เช่น ห้ามซื้อสิทธิ์ขายเสียง 3. การร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือสังคม การประชาสัมพันธ์ในชุมชนเพื่อให้รับทราบเกี่ยวกับการเลือกตั้งสิทธิประโยชน์ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และ 4. การติดต่อเป็นการเฉพาะหรือเป็นรายบุคคลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ การติดต่อประสานงานช่วยเหลือปัญหาต่าง ๆ มีการแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดกฎการเลือกตั้งโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.53)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1. ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง ส่งผลได้ร้อยละ 38.9 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานของรัฐบาล ได้ร้อยละ 29.2 ด้านการกำหนดอนาคตสังคมการเมือง ได้ร้อยละ 25.6 ด้านการแสดงออกของประชาชน ได้ร้อยละ 21.2 และด้านการเลือกตั้ง ได้ร้อยละ 19.3 ตามลำดับ 2. หลักการบริหารนิยธรรม 7 ส่งผลได้ร้อยละ 59.2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิยัตย์ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ได้ร้อยละ 45.3 ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม และทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ร้อยละ 17.6 ด้านการเคารพในประเทศชาติบ้านเมือง ได้ร้อยละ 13.1 ด้านการให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ได้ร้อยละ 11.9 และด้านการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ได้ร้อยละ 5.2 ตามลำดับ

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรม ประกอบด้วย 1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 2. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง 3. การร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือสังคม 4. การติดต่อเป็นการเฉพาะหรือเป็นรายบุคคลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีปัจจัยที่ส่งผล 2 ด้าน เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ ความรู้สึกมีสมรรถนะทาง

การเมือง ประกอบด้วย 1. การบริหารงานของรัฐบาล 2. การกำหนดอนาคตสังคมการเมือง 3. การแสดงออกของประชาชน 4. การเลือกตั้ง และหลักอภิปรายนิยธรรม 7 ประกอบด้วย 1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน 2. พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม และทำกิจกรรมร่วมกัน 3. การเคารพในประเทศชาติบ้านเมือง 4. การให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ 4. การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ 6. การให้เกียรติสตรีและคุ้มครองสตรี 7. การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ 1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนมีความสนใจ และกระทำตามหน้าที่ของตนเอง 2. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ประชาชนได้รับนโยบายจากภาครัฐอย่างถูกต้อง เช่น ห้ามซื้อสิทธิขายเสียง 3. การร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือสังคม การประชาสัมพันธ์ในชุมชนเพื่อให้รับทราบเกี่ยวกับการเลือกตั้งสิทธิประโยชน์ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และ 4. การติดต่อเป็นการเฉพาะหรือเป็นรายบุคคลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ การติดต่อประสานงานช่วยแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ มีการแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดกฎหมายการเลือกตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ สุพงษ์ (2563) เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนในเทศบาลตำบลกันทรอม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร อิมโพ และคณะ (2567) เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดลพบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 10 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญาณัฐ อปสสิน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง” พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง อยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 พบว่า 1. ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง ส่งผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้ร้อยละ 38.9 และ 2. หลักอภิปรายนิยธรรม 7 ส่งผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้ร้อยละ 59.2 สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้ร้อยละ 59.2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูเกษมวัชร

ดิษฐ์ (เกษม วิถีสมปนโน) (2567) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมมีอิทธิพลต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรม ร้อยละ 77.04

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ โดยหลักอภิธานิธรรม 7 สามารถนำมาประยุกต์ได้ดังนี้ 1. หมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน การประชุมพบปะปรึกษาหารือกันในกิจการงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ 2. พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม และทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการทํากิจที่ได้รับมอบหมายตามมติที่ประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน 3. การเคารพในประเทศชาติบ้านเมือง สถาบันหลักของชาติทั้ง 3 ได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ 4. การให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ 5. การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ 6. การให้เกียรติสตรีและคุ้มครองสตรี เคารพซึ่งกันและกัน คำนึงถือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งทุกคนมีอย่างเท่าเทียมกัน 7. การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา การน้อมนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจทำกิจใดกิจหนึ่งเพื่อพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า สรุปได้ว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยหลักอภิธานิธรรม 7 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะซิม) (2564) เรื่อง การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า หลักอภิธานิธรรม 7 คือ หมั่นประชุม พร้อมเพรียงประชุม กำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง เคารพประธาน ให้เกียรติสตรี เคารพสักการสถาน ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของเขมานันท์ ขบวนฉลาด (2564) เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรมเพื่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลประตึก อำเภอบางบาล จังหวัดสุรินทร์ พบว่า อภิธานิธรรม หมายถึง ธรรมของผู้ปกครองหรือของผู้บริหารอันเป็นที่ตั้งแห่งความเจริญฝ่ายเดียวไม่มีความเสื่อม มี 7 ประการ ได้แก่ 1. หมั่นประชุมกันเป็นประจำ 2. พร้อมเพรียงกันประชุม 3. ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ 4. เคารพนับถือผู้ใหญ่ 5. ไม่ลุแก่อำนาจ 6. ให้ความเคารพนับถือบูชาและ บำรุงรักษาพุทธสถาน 7. การจัดการอารักขา บำรุง คุ้มครอง

องค์ความรู้จากการวิจัย

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ

ความรู้สึที่มีสมรรถนะทางการเมือง

1. การบริหารงานของรัฐบาล ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารของรัฐบาล
2. การกำหนดอนาคตสังคมการเมือง รัฐบาลต้องตอบสนองต่อความต้องการทางการเมืองของประชาชน
3. การแสดงออกของประชาชน มีสิทธิเสรีภาพสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระแต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย
4. การเลือกตั้ง ประชาชนให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยบริสุทธิ์และยุติธรรมทำให้ได้ผู้แทนที่ถูกต้องตามหลักประชาธิปไตย

หลักอปริหานิยธรรม 7

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน การประชุมพบปะปรึกษาหารือกันในกิจการงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน
2. พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม และทำกิจกรรมร่วมกัน
การทำกิจที่ได้รับมอบหมายตามมติที่ประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน เพื่อสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน
3. การเคารพในประเทศชาติบ้านเมือง การมีศรัทธารวมจิตใจหรือต้นแบบแห่งความดี (สักการะ เคารพ นับถือ บูชาเจดีย์สถาน) โดยเฉพาะสถาบันหลักของชาติทั้ง ๓ ได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
4. การให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ผู้ที่ถูกเลือกให้ไปทำหน้าที่แทนประชาชน
5. การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง และปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ การไม่ซื้อสิทธิ์ ขายเสียง
6. การให้เกียรติสตรีและคุ้มครองสตรี ให้เคารพซึ่งกันและกัน คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งทุกคนมีอย่างเท่าเทียมกัน
7. การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา น้อมนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจทำกิจใดกิจหนึ่งเพื่อพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ

1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนมีความสนใจ และกระทำตามหน้าที่ของตนเอง
2. การณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ประชาชนมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงผ่านสื่อต่าง ๆ
3. การร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือสังคม ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนหรือสังคม และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
4. การติดต่อเป็นการเฉพาะหรือเป็นรายบุคคลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดกฎการเลือกตั้ง

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยขยายความเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. **ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง** ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองนั้น การบริหารงานของรัฐบาลเป็นตัวแทนที่มาจากทางเลือกตั้งสามารถดำเนินนโยบายตามที่แถลงไว้ รัฐบาลมีความโปร่งใส ให้ประชาชนตรวจสอบได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมวางแผนการบริหารงาน ด้วยการแสดงออกของประชาชน ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็น มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน มีการถกเถียงความคิดเห็นต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในการกำหนดอนาคตสังคมการเมืองของตนเอง ประเมินผลงานเพื่อตัดสินใจทางการเมืองเพื่อให้รัฐบาลตอบสนองทางด้านการเมือง ส่วนการเลือกตั้ง ประชาชน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งมีการติดตาม และตรวจสอบการทำงาน

2. **หลักอภิปรายธรรม 7** การหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ และหาแนวทางแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน มีการประชุมพบปะปรึกษาหารือกันในกิจการงานต่างๆ การเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมือง เมื่อถึงเวลาเลือกตั้งก็พร้อมเพรียงกันไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พร้อมเพรียงกันประชุมเลิกประชุมพร้อมกัน การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองทุกครั้ง รับฟังนโยบายจากพรรคการเมืองต่าง ๆ มีเคารพในประเทศชาติบ้านเมือง มีศรัทธารวมจิตใจหรือต้นแบบแห่งความดี (สักการะ เคารพ นับถือ บูชาเจตียสถาน) โดยเฉพาะสถาบันหลักของชาติทั้ง 3 ได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ยอมรับฟังข้อเสนอของผู้นำทางการเมือง ผู้ที่ถูกเลือกให้ไปทำหน้าที่แทนประชาชน ปฏิบัติตามข้อบังคับ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ร่วมรณรงค์การเลือกตั้งตามที่กฎหมายกำหนด การให้เกียรติและคุ้มครองสตรีกลุ่มวัยเยาวชน รวมถึงกลุ่มหลากหลายทางเพศ และกลุ่มอื่น ๆ เคารพซึ่งกันและกัน คำนึงถือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งทุกคนมีอย่างเท่าเทียมกัน ยอมรับนักการเมืองที่เป็นสตรีให้เป็นผู้นำ การยอมรับสตรีที่ลงสมัครรับเลือกตั้งว่าสามารถทำงานได้เช่นเดียวกับเพศชาย ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาน้อมนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจในการเลือกตั้ง

3. **การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ** การไปใช้สิทธิเลือกตั้งประชาชนต้นตัวทางการเมืองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการเลือกตั้ง มีการตรวจสอบรายชื่อก่อนการเลือกตั้ง ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง มีการพิจารณาเลือกพรรคและผลงานงานของบุคคลที่สังกัดพรรค การไม่ขายเสียง ร่วมกันรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พูดคุย

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง มีติดต่อกันเป็นการเฉพาะหรือเป็นรายบุคคลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อประสานงาน หรือสอบถามเกี่ยวกับการเลือกตั้ง มีการแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดกฎการเลือกตั้ง และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือสังคมทุกครั้ง สรุปผลการวิจัย หลักอุปหรณ์ยธรรม 7 ประกอบด้วย การหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย และหาแนวทางแก้ไขปัญหิต่าง ๆ ร่วมกัน การพร้อมเพียงกันประชุม เลิกประชุมพร้อมกัน การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองทุกครั้ง การเคารพในประเศชาติบ้านเมือง การความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ การให้เกียรติและคุ้มครองสตรีกลุ่มวัยเยาวชน การทำนุบำรุงพระพุทศาสนา และความรู้สึกรมีสมรรถนะทางการเมือง คือ การบริหารงานของรัฐบาลเป็นตัวแทนที่มาจากกาเลือกตั้งสามารถดำเนินนโยบายตามที่แถลงไว้ การแสดงออกของประชาชน มีสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็น การกำหนดอนาคตสังคมการเมืองของตนเอง ประเมินผลงานเพื่อตัดสินใจทางการเมืองเพื่อให้รัฐบาลตอบสนองทางด้านการเมือง การเลือกตั้ง ประชาชน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพื่อส่งเสริมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งประชาชนตื่นตัวทางการเมืองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการเลือกตั้ง มีการตรวจสอบรายชื่อก่อนการเลือกตั้ง ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง มีการพิจารณาเลือกพรรคและผลงานงานของบุคคลที่สังกัดพรรค การไม่ขายเสียง ร่วมกันรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง มีติดต่อกันเป็นการเฉพาะหรือเป็นรายบุคคลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อประสานงาน หรือสอบถามเกี่ยวกับการเลือกตั้ง มีการแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดกฎการเลือกตั้ง และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือสังคมทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานของรัฐควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมือง กลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ และภาครัฐ โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม และมีความต่อเนื่องเข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่
2. หน่วยงานของรัฐควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การน้อมนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

3. หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านการเมืองควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สิทธิมนุษยชน การให้เกียรติสตรีและคุ้มครองสตรี

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ประชาชนควรได้รับการสนับสนุนการมีสิทธิเสรีภาพแสดงความคิดเห็น การสนทนาและวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองอย่างมีเหตุผล มีสิทธิถกเถียงความคิดเห็นต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะผ่านหน่วยงานของรัฐให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความคิดเหล่านั้นพัฒนาต่อยอดนำไปสู่ความรู้เรื่องของสังคม

2. หน่วยงานของรัฐควรให้ประชาชนได้รับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การจัดโครงสร้าง การประเมินผล การตัดสินใจ และการสร้างวัฒนธรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่เอื้อต่อการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของรัฐบาล

3. หน่วยงานของรัฐควรจัดให้มีการอบรมของประชาชนในการติดต่อสอบถามกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อเกิดข้อสงสัย หรือไม่เข้าใจในเรื่องต่าง ๆ การจัดการอบรมสิทธิมนุษยชนในเรื่องการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยนั้นต้องเป็นการเลือกตั้งโดยเสรีมีอิสระในการตัดสินใจ ไม่มีการชี้นำหรือบังคับให้เลือกภายใต้กฎเกณฑ์และกติกาของบ้านเมือง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดอื่น ๆ ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

2. ควรศึกษาวิจัยโดยเป็นการวิจัยที่ใช้ปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนเพื่อก่อให้เกิดการวิจัยที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

3. ควรศึกษาวิจัยโดยเป็นการวิจัยที่ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาหลักอื่น ๆ ที่ส่งผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนเพื่อก่อให้เกิดการวิจัยที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2550). พัฒนาการการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

- เขมานันท์ ขบวนฉลาด. (2564). การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรมเพื่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลประทัดบุ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*. 12(1), 133 - 142.
- พระครูเกษมวัชรดิตถ์ (เกษม ฐิตสมปนโน). (2567). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. *วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*. 6(1), 138 - 153.
- พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะซิม). (2564). การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา (ดุขฎิณิพนธ์ปรัชญาดุขฎิณิพนิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา. (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: แนวคิดหลักการและการส่งเสริม. *วารสารบัณฑิตแสงไคค้*. 5(2), 384 - 400.
- สมบัติ อารังอัฐวงศ์. (2549). *การเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สุกัญญาณัฐ ออสิณ. (2564) *การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง (ดุขฎิณิพนธ์ปรัชญาดุขฎิณิพนิต สาขาวิชารัฐศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุภาพร อิมโพ และคณะ. (2567). รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการออกไปใช้ สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 7(5), 107 - 119.
- โสภณ สุพงษ์. (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนในเทศบาล ตำบลกันทรอม อำเภอบุณฑล จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*. 3(9), 12 - 24.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3 rd ed.). New York: Harper and Row.

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นใน
การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง*
BUDDHIST INTEGRATION FOR PROMOTING POLITICAL LEADERSHIP OF
LOCAL POLITICIANS IN STRENGTHENING CIVIL SOCIETY IN
LAMPANG PROVINCE

เพ็ญภักดิ์ รัตนคำฟู, เดิมศักดิ์ ทองอินทร์, สุรพล สุธะพรหม

Penpuk Rattanakamfu, Termsak Thong-in, Surapon Suyaprom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Penpuk_pui@windowslive.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการสร้างเสริมความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเสริมความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง 3. นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูป คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 8 รูป คน และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครลำปาง เทศบาลเมืองเขลางค์นคร และเทศบาลตำบลเกาะคา จำนวน 399 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. การสร้างเสริมความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปางพบว่า 1. มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2. มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง 3. มีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ 4. มีการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมร่วมกัน 5. มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงช่วยความร่วมมือ 6. มีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ และ 7. มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะของพลเมือง 2. ปัจจัยที่ส่งผล

* Received August 28, 2024; Revised September 11, 2024; Accepted September 14, 2024

ต่อความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมือง และหลักปาปนิถธรรม ส่งผลต่อความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง พบว่า ด้านจิตขุมมา ผู้นำจะต้องรู้จักมองการณ์ไกลควรมีวิสัยทัศน์ชัดเจน รู้จักเชื่อมโยงโดยการฟังเสียงความคิดและความต้องการของประชาชน ด้านวิจิโร ผู้นำต้องสามารถจัดการธุระได้อย่างมีความเชี่ยวชาญมีประสิทธิภาพ และด้านนิสยสัมปันโน ผู้นำต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; ภาวะผู้นำทางการเมือง; ภาคประชาสังคม

Abstract

Dissertation aims to 1. study the strengthening of civil society in Lampang Province, 2. study the factors affecting the strengthening of civil society in Lampang Province, and 3. present Buddhist integration to promote political leadership of local politicians in strengthening civil society in Lampang Province. The researcher has determined a mixed-method research model, including qualitative research using in-depth interviews with key informants, analyzing data by content analysis, descriptive analysis, and focus group discussions, and quantitative research using questionnaires. Data were collected from a sample group of 399 eligible voters in Lampang City Municipality, Khelang Nakhon Municipality, and Ko Kha Subdistrict Municipality. Data were analyzed by finding frequencies, percentages, means, standard deviations, and multiple regression analysis.

The findings were as follows: 1. Strengthening the civil society in Lampang Province 1. The study found that there was a shared vision 2. Widespread participation 3. The ability to seek knowledge 4. Learning from joint activities 5. The community, continuous communication and networking of cooperation by creating links between the public and private sectors. 6. good and efficient management system by creating clear structures and, 7. work processes and being responsible to the public as a citizen by creating

mechanisms that support civil society. 2. Factors affecting the strength of civil society in Lampang Province. The study found that political leadership and Papanikadhamma affected the strength of the civil society in Lampang Province, statistically significant at the 0.01 level. 3. Buddhist Integration for Promoting Political Leadership of Local Politicians in Strengthening Civil Society in Lampang Province. The study found that Chakkhuma leader must have foresight and should have a clear vision, be able to see and plan in the long term and know how to connect. Leaders should create connections by listening to the thoughts and needs of the people. Witthuro can also manage business with expertise Creating an efficient work system by developing an efficient work system. Nissayasampanno, has good human relations.

Keywords: Buddhist Integration; Political Leadership of Local Politicians; Strengthening Civil Society

บทนำ

ประเทศไทยใช้รูปแบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา หรือที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเรียกว่า ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดรูปแบบการบริหารอำนาจคืออำนาจนิติบัญญัติมีรัฐสภาในระบบสองสภา อันประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีเป็นประมุขแห่งอำนาจ อำนาจตุลาการมีระบบศาลซึ่งประกอบด้วยศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครอง เป็นองค์กรบริหารอำนาจในการปกครองทุกระบบมีองค์ประกอบที่สำคัญคืออำนาจตัดสินใจ ถ้าอำนาจตัดสินใจอยู่ที่บุคคลผู้เดียวถือเป็นเผด็จการ ถ้าอำนาจตัดสินใจอยู่ที่คณะบุคคลจัดว่าเป็นคณะธิปไตยและถ้าอำนาจตัดสินใจอยู่ที่ประชาชน ก็เป็นประชาธิปไตยดังนั้นการเลือกผู้นำหรือผู้บริหารที่ดีให้มาเป็นตัวแทนในการขับเคลื่อนการพัฒนาต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเท่ากับว่าประชาชนได้มอบอำนาจตัดสินใจให้กับคนที่เป็นตัวแทนของกลุ่มประชาชนผ่านการเลือกตั้ง ส่งผลต่อการพัฒนาและอนาคตของท้องถิ่นและประเทศว่าจะเป็นไปในทิศทางใดในอนาคต (เชาวนะ ไตรมาศ, 2546)

ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ในสังคมไทย นอกเหนือจากการมีความรู้ความสามารถแล้วจำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ เรียกว่าผู้นำที่ดีจะเป็นผู้ที่ทำให้เกิดองค์การภาครัฐที่ทำงานอย่างโปร่งใสโดยบุคคลภายนอกสามารถตรวจสอบได้ สามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารและมีการแบ่งปันข้อมูลซึ่งกันและกัน (จุฑาทิพย์ สุจริตกุล, 2562) การมีภาวะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่ดีนั้นต้องเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคประชาสังคมที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีบทบาทในการพัฒนาและการขับเคลื่อนท้องถิ่นพื้นที่เป็นตัวตั้ง ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจากฐานรากอย่างแท้จริง รวมถึงการพัฒนามีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน การให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นร่วมกันที่ทางภาคประชาชนและภาคประชาสังคม

ในส่วนของภาคประชาสังคมเมืองลำปางมีหลายกลุ่มเป็นกลุ่มที่เกิดโดยอิสระไม่ได้จัดตั้งจากภาครัฐ ทุกกลุ่มค่อนข้างจะรู้จักกัน ร่วมงานกัน ร่วมกิจกรรม ร่วมเป็นคณะกรรมการร่วมระดับจังหวัด แลกเปลี่ยนหารือกัน เป็นภาคีเครือข่ายซึ่งกันและกัน ความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมกับภาครัฐในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเมืองลำปางความร่วมมือ ในเบื้องต้นประสานงานกัน ขอข้อมูล ขวนคิด ขวนนำเสนอ ไม่ได้ขัดแย้งกันร่วมมือกันได้ดี แต่ในระดับขับเคลื่อน ประเด็นความขัดแย้ง ยังขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติไม่ได้ ทำได้แค่คุยในเวที ภาคประชาสังคมได้เสนอเข้าไปในเวทีที่เป็นกลไกกลางแต่ไม่สามารถที่ผลักดันไปสู่การปฏิบัติได้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะประเด็นของภาคประชาสังคมบางกลุ่มก็ไม่ได้เป็นโจทย์สำคัญในการขับเคลื่อนของภาครัฐ ภาครัฐมุ่งหน้าเฉพาะภารกิจขององค์กรเป็นหลัก แต่งานของภาคประชาสังคมซึ่งเป็นข้อเสนอที่ผ่านความเห็นชอบจากประชาคมหลาย ๆ ส่วนไม่ได้รับการขับเคลื่อนต่อเพราะมีข้อจำกัดมากมาย (ศุภย์ศิกษามหานครและเมือง, 2562) จะเห็นได้ว่าเครือข่ายภาคประชาสังคมมีการทำงานที่มีลักษณะการขับเคลื่อนเชิงพื้นที่ที่มีการแลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่นทั้งในจังหวัดลำปางและจังหวัดใกล้เคียงในการดำเนินงานที่มีลักษณะเดียวกัน เพื่อจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดลำปาง

หลักพุทธธรรมคือ หลักปาปนิกรรมที่เป็นหลักธรรมความสามัคคีเป็นบ่อเกิดแห่งความสำเร็จทั้งปวงเป็นแหล่งพลังอันยิ่งใหญ่ที่สามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงให้เกิดขึ้นได้ เป็นหลักที่สอดคล้องกันในเรื่องของการอยู่ร่วมกันประกอบไปด้วยการแสดงออกทางกายถึงความรับผิดชอบต่อสังคม การใช้คำพูดที่สุภาพเกิดประโยชน์ การมีจิตใจที่รับผิดชอบต่อสังคม การแบ่งปันหรือทำประโยชน์ให้กับสาธารณะ การมีความประพฤติสุจริตดีงามและถูกระเบียบส่วนรวม การเห็นชอบร่วมกันในข้อที่เป็นหลักการเรียก

ได้ว่าเป็นหลักธรรมที่ช่วยให้เกิดความสามัคคีที่เป็นพื้นฐานของการเป็นผู้นำที่จะช่วยให้เกิดความเข้มแข็ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปางที่จะเป็นปัจจัยในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง ซึ่งมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองที่มีความเชื่อมโยงในด้านการดำเนินงานในชุมชนของภาคประชาสังคม จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาเพื่อปลดล็อกข้อจำกัดดังกล่าวให้ได้เห็นแนวทางในการทำงานร่วมกันของฝ่ายการเมืองกับฝ่ายประชาสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักพุทธธรรมมาสนับสนุนเพื่อสร้างแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองที่เหมาะสมในการช่วยให้เกิดความเข้มแข็งกับภาคประชาสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง
3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และ วิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง เทศบาลเมืองเขลางค์นคร และเทศบาลตำบลเกาะคา มีจำนวนประชากร 96,345 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงโดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 5 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป, นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน, กลุ่มตัวแทนนักการเมืองท้องถิ่น

จำนวน 4 คน, กลุ่มตัวแทนภาคประชาสังคม จำนวน 5 คน, กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 9 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิดเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารเพื่อสร้างค่านิยมทางการเมืองให้แก่ประชาชนของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ตรวจสอบความเที่ยงตรง และความถูกต้องของเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจน และการใช้ภาษาที่เหมาะสมของข้อคำถามเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยใช้เทคนิค IOC จากการคำนวณค่าและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.60 - 1.00 ทุกข้อคำถาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยมีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 8 รูปหรือคน

การวิจัยเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากบุคคลโดยผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครลำปาง เทศบาลเมืองเขลางค์นคร และเทศบาลตำบลเกาะคา มีกลุ่มตัวอย่างรวม จำนวน 399 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณวิเคราะห์จากสถิติพรรณนาสำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา ปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ค่าร้อยละ และอธิบายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารเพื่อสร้างค่านิยมทางการเมือง คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานได้แก่การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเพื่อพยากรณ์ตัวแปรตามหนึ่งตัว ซึ่งส่งผลมาจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไปที่มีผลต่อค่านิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปางพบว่า ความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง ทั้ง 7 ด้านพบว่า ด้านมิวสิคทัศน์ร่วมกัน ควรมีการสร้างความเข้าใจร่วมกันด้วยกระบวนการด้านความคิดที่มีความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อให้สามารถเข้าใจเป้าหมายในการทำงานเพื่อสาธารณะการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมกัน เป็นการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ที่ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและเห็นเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน สร้างความเชื่อมั่นในประชาสังคมมีแผนการทำงานและวิสัยทัศน์ที่มุ่งมั่นที่จะสร้างความเชื่อมั่นเพื่อเกิดความยั่งยืน ด้านมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ควรสนับสนุนให้มีสร้างชุมชนที่มีการมีส่วนร่วมมีการเปิดกว้างด้านความคิดโดยให้ออกาสแก่ทุกคนในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สร้างพื้นที่การนำเสนอความคิดที่เป็นแหล่งนำเสนอความคิดและหาทางแก้ไขปัญหาของชุมชนสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักรการเมืองและประชาชนส่งผลต่อตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพในการที่จะสร้างความเข้มแข็งในภาคประชาสังคม ด้านมืองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ การสนับสนุนการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาทักษะและความรู้ที่เป็นประโยชน์ การสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจนนำไปสู่การสร้างประสบการณ์และผสมผสานความรู้ใหม่ ๆ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการแบ่งปันความรู้เป็นการทำให้เกิดสภาพที่เชื่อมโยงกันทุกระดับเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน ด้านมีการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมร่วมกัน สามารถทำได้ด้วยการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือเป็นทางเลือกที่ดีในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถที่มีประสิทธิภาพ สร้างมิตรภาพและความเข้าใจระหว่างกลุ่มทำให้เกิดการร่วมมือและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในภาคประชาสังคม ด้านมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงข่ายความร่วมมือสามารถทำได้ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาเครือข่ายเป็นการสนับสนุนกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็นในลักษณะของความร่วมมือระดับพื้นที่ไปสู่ระดับประเทศการสร้างความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูลช่วยเพิ่มความไว้วางใจจากประชาชนและส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญและการสร้างความเชื่อมโยงทุกภาคส่วนเข้าด้วยกันช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ด้านมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ด้วยการสร้างโครงสร้างและกระบวนการทำงานที่ชัดเจนช่วยให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง การ

สนับสนุนและการพัฒนาบุคลากรทำให้มีความรู้และทักษะการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และการควบคุมและการประเมินผลช่วยให้สามารถตรวจสอบว่ากิจกรรมและโครงการทั้งหมดได้รับผลดีหรือไม่ และช่วยในการปรับปรุงและปรับเปลี่ยนกิจกรรมต่างๆ มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะของพลเมือง ด้วยการสนับสนุนและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสาธารณะ การสร้างกลไกที่สนับสนุนภาคประชาสังคมมีการรับฟังและการตอบรับต่อความต้องการและความจำเป็นของชุมชน การพัฒนาความรู้และปลูกฝังจิตสาธารณะการทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและความสำคัญของการรับผิดชอบต่อสาธารณะช่วยให้ประชาชน

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทำให้พบว่า

ตารางที่ 1 แสดงภาวะผู้นำทางการเมือง ส่งผลต่อ ความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง

ภาวะผู้นำทางการเมือง	B	Std. Error	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.047	0.121		8.646**	.000
อำนาจ-อิทธิพลของผู้นำ (PL1)	0.519	0.031	0.628	15.362**	.000
สถานการณ์ของผู้นำ (PL4)	0.149	0.031	0.180	4.442**	.000
คุณลักษณะของผู้นำ (PL3)	0.119	0.043	0.111	2.779**	.006

Multiple R = 0.849^C R Square = 0.721 Adjusted R Square = 0.719 Std. Error = 0.272

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมือง ส่งผลต่อ ความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง มี 3 ด้าน คือ อำนาจ-อิทธิพลของผู้นำ สถานการณ์ของผู้นำ และคุณลักษณะของผู้นำ ตามลำดับ แสดงว่าภาวะผู้นำทางการเมืองสามารถร่วมกันทำนายความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง ได้ร้อยละ 71.9

ตารางที่ 2 แสดงหลักปาปนิกรรม ส่งผลต่อ ความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง

หลักปาปนิกรรม	B	Std. Error	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.769	0.20		8.697**	.000
จักขุมา (DHAMMA1)	0.491	0.049	0.503	10.075**	.000
นิสสัยสัมปันโน (DHAMMA3)	0.088	0.045	0.099	1.980**	.048

Multiple R = 0.565^B R Square = 0.319 Adjusted R Square = 0.315 Std. Error = 0.424

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักปาปนิกรรม มี 2 ด้าน คือ จักขุมาผู้นำจะต้องรู้จักมองการณ์ไกล และนิสสัยสัมปันโนความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แสดงว่าหลักปาปนิกรรมสามารถร่วมกันทำนาย การสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง ได้ร้อยละ 31.5

3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง จากผลการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมือง ทั้ง 3 ด้านพบว่า จักขุมา ผู้นำจะต้องรู้จักมองการณ์ไกลมีวิสัยทัศน์ชัดเจนสามารถมองเห็นและวางแผนในระยะยาวเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี รู้จักเชื่อมโยงที่ผู้นำควรสร้างการเชื่อมโยงโดยการฟังเสียงความคิดและความต้องการของประชาชน เน้นความโปร่งใสเป็นการสร้างความเชื่อมั่นระหว่างผู้นำและประชาชนที่ควรให้ข้อมูลที่ชัดเจนกับประชาชนเกี่ยวกับนโยบายที่มีผลต่อชุมชน วิธูโร ผู้นำต้องสามารถจัดการธุระได้อย่างมีความเชี่ยวชาญ มีการพัฒนาทักษะในการจัดการธุระให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้สามารถดำเนินงานในระดับท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความเชื่อมั่นและเป็นกลาง มีทักษะในการสร้างสันติสุขและความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชนการพัฒนากระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเรียบง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น นิสสัยสัมปันโน ผู้นำต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีเข้าใจและเห็นใจต่อความต้องการและปัญหาของประชาชนในพื้นที่ มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและเชื่อถือ ฟังความคิดเห็นและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการสื่อสารที่ดีเป็นกันเองและโปร่งใสกับประชาชนเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและความเข้าใจกับประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย

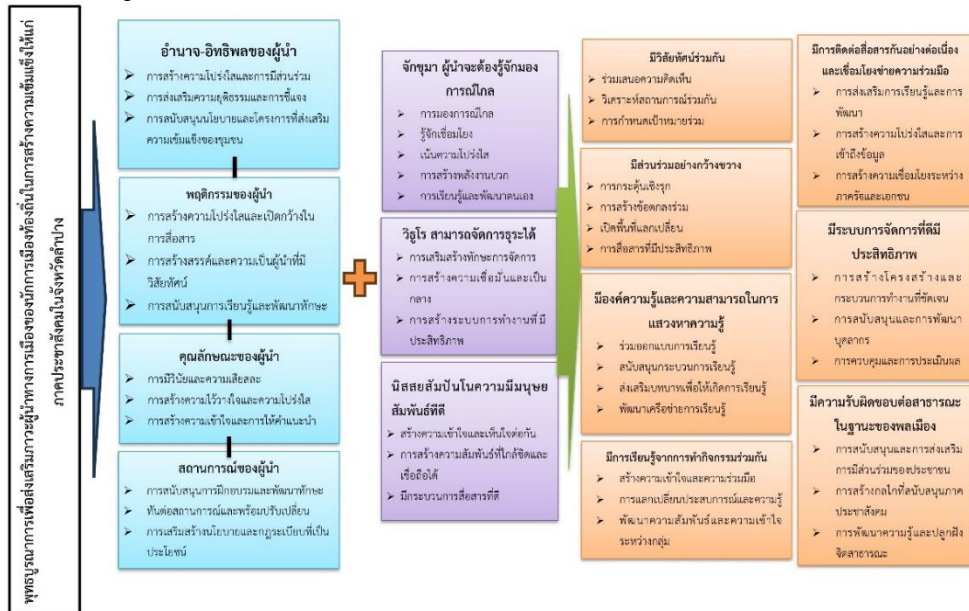
1. ความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า มีวิสัยทัศน์ร่วมกันด้วยการสร้างความเข้าใจร่วมกันด้วยกระบวนการด้านความคิดที่มีความคิดเห็นร่วมกัน มีการมีส่วนร่วมการเปิดกว้างด้านความคิดมีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ มีการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมร่วมกันสร้างความเชื่อมั่นและความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน มีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงความร่วมมือมีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและความร่วมมือมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพด้วยการสร้างโครงสร้างและกระบวนการทำงานที่ชัดเจน และมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะของพลเมืองด้วยการสร้างกลไกที่สนับสนุนภาคประชาสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของชุมพล เพ็งศิริ (2563) เรื่อง การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กระบวนการส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจในทางการเมือง ตัดสินใจเลือกตัวแทนนักการเมือง โดยดูจากหลักการนโยบายของกลุ่มการเมือง ที่แสดงถึงความมีคุณธรรม สร้างความยุติธรรมให้กับชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล (2563) เรื่อง การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีการนำสู่การปฏิบัติดังนี้ 1. ด้านอำนาจและอิทธิพล ผู้นำทางการเมืองรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง 2. ด้านพฤติกรรม ผู้นำทางการเมืองมุ่งสร้างผลงานทางการเมืองใช้กิจกรรมทางการเมืองสะท้อนความเป็นผู้นำทางการเมือง 3. ด้านคุณลักษณะ ภาพลักษณ์นักการเมืองต้องมีความกล้าตัดสินใจมีจุดยืนของตนเองกล้าเผชิญกับความจริง ไม่เน้นประโยชน์ตนเองและพวกพ้อง 4. ด้านสถานการณ์ ผู้นำที่ดีจะต้องรู้จักตน รู้จักคน รู้จักงาน รู้จักการ ประนีประนอม มีความรับผิดชอบ และมีวิสัยทัศน์

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมือง ส่งผลต่อความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง มี 3 ด้าน คือ อำนาจ-อิทธิพลของผู้นำ สถานการณ์ของผู้นำ และคุณลักษณะของผู้นำ ตามลำดับ แสดงว่าภาวะผู้นำทางการเมืองสามารถร่วมกันทำนายความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง ได้ร้อยละ 78.7 และหลักปาปนิกรรม มี 2 ด้าน คือ จักขุมาผู้นำจะต้องรู้จักมองการณ์ไกล และนิสสัยสัมพันธ์โนความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แสดงว่าหลักปาปนิกรรมสามารถร่วมกันทำนายการสร้างเสริมความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง ได้ร้อยละ 57.9 สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหานรินทร์ สุรพลโย (เอมพันธ์) (2563) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทาง

การเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า การเป็นผู้นำที่ประพฤตินอยู่ในจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนในที่สาธารณะ การแต่งกายสุภาพ สันับสนุนและส่งเสริมสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัชศุภางค์ สารมาศ (2563) เรื่อง บทบาททางการเมืองของสตรีต่อการปฏิบัติหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรของนักการเมืองสตรีในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า การเป็นตัวแทนของประชาชนจะต้องมีความจริงใจ มีความใฝ่รู้ มีความ รับผิดชอบ มีความสามารถทางสติปัญญา มีสติ มีความรอบคอบ มีธรรมาจริยธรรม มีหิริโอตตัปปะ

3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า จักขุมานำจะต้องรู้จักมองการณ์ไกลควรมีวิสัยทัศน์ชัดเจนการเชื่อมโยงโดยการฟังเสียงความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน วิธูโร อีกทั้งยังสามารถจัดการธุระได้อย่างมีความเชี่ยวชาญด้วยการเสริมสร้างทักษะการจัดการที่ต้องมีการพัฒนาการสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพด้วยการพัฒนาระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ นิสสัยสัมพันธ์โน ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วยการสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและเชื่อถือได้และมีกระบวนการสื่อสารที่ดีด้วยการสื่อสารที่เป็นกันเองจริงใจกับประชาชนเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือสอดคล้องกับงานวิจัยของสาลินี รักกตัญญู (2564) เรื่อง การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า การคิดที่ทันสมัย กว้างไกล และก้าวทันกับสถานการณ์ในปัจจุบันพัฒนาฝึกฝนตนเองให้มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะ สมรรถนะ และความรู้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ และสอดคล้องกับพระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นททอง) (2564) เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า จักขุมานำ โดยการสร้างความเข้มแข็งของระบบการศึกษาท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน วิธูโร ความเชี่ยวชาญในความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินการที่ยั่งยืน ความเชี่ยวชาญในการวางแผนและการจัดการ นิสสัยสัมพันธ์โน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดี การฟังและเข้าใจความต้องการของประชาชน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย ความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง จากองค์ความรู้ที่สำคัญในการเกิดกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปางด้วยการนำหลักภาวะผู้นำทางการเมืองและหลักปณิธานมาบูรณาการเป็นโครงสร้างที่สามารถนำไปใช้ในการสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในท้องถิ่นและภาคประชาสังคมเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดลำปาง โดยการเกิดกระบวนการดังกล่าวประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ

1. คิดให้ไกล เป็นการมุ่งให้เกิดการพัฒนาความคิดที่มีระบบและเชื่อมโยงกันโดยจะไม่เป็นภาระใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นการคิดแบบองค์รวมด้วยการนำของผู้นำที่มีคุณภาพสามารถชวนคิดและสร้างสรรค์แนวทางใหม่ ๆ ในการพัฒนาท้องถิ่นได้เสมอ ทั้งนี้ คำว่าคิดให้ไกลยังหมายถึงความรวมถึงกระบวนการคิดที่ครอบคลุมและทันสมัยเห็นโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงแล้วนำมาเป็นแนวทางในการผลักดันหน่วยงาน กลุ่ม และชุมชนให้เกิดการดำเนินงานด้านนโยบายสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรนำหลักอำนาจ-

อิทธิพลของผู้นำ สถานการณ์ของผู้นำ และหลักจกขุมมาใช้ในการเป็นแนวปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง

2. ใส่ใจหน้าที่ การรู้บทบาทตัวเองถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การขับเคลื่อนงานต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง ถือได้ว่าเป็นความรับผิดชอบที่เริ่มจากตัวบุคคลจนไปสู่การรับผิดชอบร่วม ดังนั้นการนำคุณลักษณะผู้นำที่มีการสร้างแรงจูงใจหรือเงื่อนไขที่สามารถทำให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติตามควบคู่ไปกับพฤติกรรมของผู้นำที่ได้มีการลงมือทำเป็นแบบอย่างทำให้เกิดความน่าเชื่อถือแล้วสนับสนุนด้วยการใช้หลักวิธูโรในการจัดการงานต่าง ๆ ได้ ก็ย่อมทำให้เกิดกำลังในการขับเคลื่อนการพัฒนา

ร่วมกัน

3. สามัคคีเป็นพื้นฐาน เป็นขั้นตอนในการสร้างความสัมพันธ์ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานงานได้อย่างดีอีกด้วย ทั้งนี้จึงจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีคุณลักษณะที่สามารถเชื่อมโยงทุกฝ่ายให้เกิดความร่วมมือได้อย่างเหมาะสม โดยการใช้หลักนิยสัมพันธ์เป็นการร้อยเรียงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและได้รับรวมแรง ร่วมใจอย่างมีความมุ่งมั่นตั้งใจตามมา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการสนับสนุนความรู้และทักษะที่จำเป็นในการขับเคลื่อนงานร่วมกัน
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีบทบาทมากขึ้น
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการสนับสนุนการเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาสังคมใน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดอบรมความรู้และทักษะที่จำเป็นในการขับเคลื่อนงานร่วมกัน
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมได้มีกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการศึกษาดูงานในการดำเนินการประสานความร่วมมือในทุกระดับเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานร่วมกัน

4. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนและถอดบทเรียนความรู้ร่วมกับภาคประชาสังคมเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ

5. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการช่วยเหลือในการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปางให้มีการประสานและเชื่อมโยงงานกันมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับ อิทธิพลทางการเมืองที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นจังหวัดลำปาง

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

เอกสารอ้างอิง

จุฑาทิพย์ สุจริตกุล. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคประเทศไทย 4.0 กรณีศึกษา : องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต. วารสารมหาจุฬานาครธรรม์. 6(10), 4930-4943.

ฉัษุภางค์ สารมาศ. (2563). บทบาททางการเมืองของสตรีต่อการปฏิบัติหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรของนักการเมืองสตรีในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (ดุขฎิณิพนธ์ปรัชญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชุมพล เฟื่องศิริ. (2563). การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา (ดุขฎิณิพนธ์ปรัชญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เชาวนะ ไตรมาศ. (2546). รัฐธรรมนูญกับการออกแบบการเมืองใหม่. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เพรส จำกัด.

พรเศรษฐี วุฒิปญญาอิสกุล. (2563). การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา (ดุขฎิณิพนธ์ปรัชญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อธิโต (นททง). (2566). การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรรม เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุขนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานรินทร์ สุรปลงโย (เอมพันธ์). (2563). การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนา จริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ (ดุขนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศูนย์ศึกษามหานครและเมือง. (2566). การพัฒนาเมืองลำปาง : มุมมองจากภาคประชา สังคม. สืบค้น 4 มกราคม 2566, จาก : <http://www.furd.in.th/event/city-talks/view/5PDq0L29WgaX/>.
- สาลินี รักกตัญญู. (2564). การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้าง การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน (ดุขนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการแก้ไขปัญหาทั่วมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*
THE APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES TO PROMOTE PUBLIC
PARTICIPATION IN SOLVING FLOOD PROBLEMS IN BANGKOK
AND ITS VICINITY

สมยุทธ์ เรือนงาม, อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า, สุรพล สุษะพรหม

Somyut Rueanngam, Apinya Chatchofa, Surapon Suyaprom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: somyutsrt1@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาทั่วม 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาทั่วม 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาทั่วมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1.การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาทั่วม พบว่า ด้านร่วมในการตัดสินใจ การรับฟังและแลกเปลี่ยน ลงมติเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา และการร่วมกำหนดกรอบในการใช้งบประมาณ ด้านร่วมดำเนินการจัดกิจกรรมให้ความรู้ แนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมปฏิบัติตามแนวนโยบายในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ด้านร่วมรับผลประโยชน์การประชาสัมพันธ์คุณค่าของผลลัพธ์ที่จะเกิด ด้านร่วมประเมินผลควมมีการประเมินและรายงานผลให้ประชาชนได้รับรู้ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาทั่วม พบว่า นโยบายการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม และหลักอปริ

* Received September 5, 2024; Revised September 17, 2024; Accepted September 27, 2024

หานियธรรม ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วม พบว่า หลักอปริทานิยธรรม ได้แก่ ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ ด้านสักการะ เคารพ นับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย ด้านไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย ด้านสักการะ เคารพนับถือ บูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย และด้านการอารักขา ค้ำครอง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วม

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน; การแก้ไขปัญหาน้ำท่วม; หลักอปริทานิยธรรม

Abstract

The objectives of this research article were as follows: 1. To study public participation in solving flood problems 2. To study factors affecting public participation in solving flood problems 3. To apply Buddhist principles to promote public participation in solving flood problems. The methodology was mixed methods: In the qualitative method, data were collected from 18 key informants by in-depth interviewing and from 8 participants in focus group discussion, Quantitative research uses questionnaires that Collect data from sample groups in the area of Bangkok and surrounding areas, there were 400 people. Data were analyzed by finding frequency, percentage, mean, and standard deviation. and multiple regression analysis

The findings were as follows: 1. Public participation in solving flood problems was found to be part of participation in decision making. listening and exchanging Vote to recommend solutions and jointly determine the framework for using the budget. Participating in organizing activities to provide knowledge on how to solve water problems and follow the policy guidelines for solving flood problems. Participating in the benefits of publicizing the value of the results that will occur in terms of joint evaluation, results should be evaluated and reported for the public to know. 2. Factors that affect public participation in solving flood problems. It was found that policies to solve

flood problems and the principle of Aparihaniyadhamma Affects public participation in solving flood problems at a statistical significance of 0.01. and 3. The application of Buddhist principles to promote public participation in solving flood problems. It was found that the principles of Aparihaniyadhamma include regularly meeting together. side meeting in unison. The non-legal aspect, things that are not yet enacted, the aspect of worship, reverence, veneration, worship of all elders. On the side of not forcing women to be governed, on the side of worshipping, revering, paying homage to all sacred places. and protection, promotion, and public participation in solving flood problems.

Keywords: Public Participation; Solving Flood Problems; Aparihaniyadhamma

บทนำ

การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของการการปกครองและการแก้ปัญหาส่วนรวม โดยการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคล ได้มีส่วนช่วยเหลือระหว่างกัน ด้วยจิตใจ และอารมณ์ของแต่ละบุคคลในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานและร่วมรับผิดชอบ ในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมในการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสังคม เป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาจึงมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดปัญหาอุทกภัยเป็นประจำทุกปีในขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับ ปัญหาของประชาชนมากที่สุดจึงต้อง มีบทบาทสำคัญในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ทั้งในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติ (โกวิทย์ พวงงาม, 2553) เป็นที่ยอมรับว่าการจัดการอุทกภัยอย่างยั่งยืนนั้นถือว่าเป็นการลดความเสี่ยงจากอุทกภัย เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการจัดการปัญหาอุทกภัยตั้งแต่ระดับปัจเจกชน ชุมชนจนถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องมีบทบาทในการป้องกันและลดผลกระทบจากอุทกภัยในพื้นที่ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือหน่วยงานหลักในการประสานงานและการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกเพื่อการวางแผน การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติต่าง ๆ ทั้งนี้ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีลักษณะส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ชนบทที่เน้นการบริหารจัดการอุทกภัยโดยใช้แนวทางในการ

ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับน้ำและการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างยั่งยืน

การจัดการทรัพยากรน้ำท่ามกลางบริบทที่มีความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การคมนาคมขนส่ง และเป็นแหล่งอาหาร โดยอาศัยฐานข้อมูลจากงานศึกษาวิจัยภาคสนาม งานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางราชการ เอกสารประกอบการสัมมนา สรุปรายงานการประชุม เอกสารภายในที่ยังไม่มีการจัดพิมพ์ ตลอดจนบทความและข่าวที่มีการพิมพ์มาแล้วในที่ต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์การสร้างความกตัญญูในการจัดการน้ำ รวมถึงการปรับโครงสร้างเชิงอำนาจในการจัดการทรัพยากรน้ำใหม่ จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดสรรและใช้น้ำ จึงแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางสังคม อันเนื่องมาจากการขาดแคลนน้ำและคุณภาพน้ำเสีย จึงนับเป็นการปรับเงื่อนไขในการจัดการทรัพยากรน้ำให้สอดคล้องกับบริบทและสภาพเศรษฐกิจของประเทศ (สุกาญจน์รัตนเลิศสุพรรณ, 2550)

ปัญหาด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะภัยแล้งและอุทกภัย จัดเป็นปัญหาที่ประเทศไทยประสบมาอย่างต่อเนื่อง แม้จะมีการดำเนินการแก้ไขในทุกรัฐบาล แต่ด้วยสภาพปัจจัยต่าง ๆ ทั้ง ปัจจัยธรรมชาติ สังคม เศรษฐกิจ รวมไปถึงปัจจัยด้านนโยบาย ทำให้การแก้ไขปัญหา มีประสิทธิภาพเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น (พระสุริโย สุชีโต, 2563) เนื่องจากงบประมาณที่มีอยู่จำกัด จึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม และจากสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขึ้นทั่วโลกในปัจจุบัน ส่งผลทำให้ปัญหาเรื่องภัยแล้ง และอุทกภัยได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น รวมถึงผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการป้องกัน แก้ไข และบรรเทาให้มีประสิทธิภาพ โดยอุทกภัยในลุ่มน้ำเจ้าพระยาที่มีความรุนแรงเกิดขึ้นแล้วถึง 8 ครั้งโดยครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2554 กรุงเทพฯ และปริมณฑลเป็นพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม Area Based (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.), 2563) และปริมณฑลอย่างผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศภัยพิบัติน้ำท่วม 2 อำเภอ คือ อำเภอเมืองและอำเภอสามโคก รวม 64 หมู่บ้านพร้อมกับสั่งการให้ อบจ. เทศบาลและ อบต. นำงบฉุกเฉินออกมาใช้ก่อนได้ทันที เพื่อเป็นการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน (ธีระพล บุญตารวะ, 2565)

อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างชุมชน สร้างคนในสังคมเมือง ซึ่งเป็น การปกครองตนเองของประชาชนอันเป็นรากฐานอันสำคัญของระบอบประชาธิปไตย เพราะทำให้ ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไข

ปัญหาท้องถิ่น และการพัฒนาท้องถิ่นตาม ต้องการให้มีส่วนร่วมในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะและท้องถิ่นมากขึ้น ตามเจตนารมณ์ของการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เน้น การมีส่วนร่วมของทุกคนในสังคม ซึ่งมีสิทธิเสรีภาพหนึ่งคนหนึ่ง เสียง แต่สามารถมีส่วนร่วม ในการพัฒนาประเทศ ร่วมในการแสดงออก ซึ่งความคิดเห็นในการ ตรวจสอบการทำงาน ของรัฐบาล เพื่อประโยชน์ร่วมกัน จึงบูรณาการหลักพุทธธรรม ที่ใช้สำหรับการอยู่ ร่วมกัน ของกลุ่มคน ให้สามารถแก้ปัญหาาร่วมกันได้ โดยเฉพาะหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ อัน ที่ ปรากฏในพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย มีพระบาลีตรัสไว้ในมหาปริณิพพานสูตรว่า “สตต โว ภิกขเว อปริหานิเย ธมฺเม เทเสสสามิ” แปลว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลายเราจักแสดงซึ่งธรรม ทั้งหลาย ไม่เป็น ที่ตั้งแห่งความเสื่อม เจ็ดประการ แก่เธอทั้งหลาย (ที.ม. (ไทย), 10/381/78-159.) ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การประยุกต์ หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาบ้านน้ำท่วม โดยบูรณา การหลักอปริหานิยธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ แก้ปัญหาน้ำท่วมให้เกิดความยั่งยืนได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาบ้านน้ำท่วมใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาบ้านน้ำท่วม ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการแก้ปัญหาบ้านน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้ง การการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี และปทุมธานี จำนวน 6,480,176 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จากสูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงโดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป, นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน, กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน, หน่วยงานที่แก้ปัญหาน้ำท่วม จำนวน 3 คน, กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ จำนวน 8 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ประกอบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาน้ำท่วม จำนวน 10 รูปหรือคน และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของโครงสร้างและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC จากการคำนวณค่าและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.60 - 1.00 ทุกข้อคำถาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 อย่าง ประกอบด้วย การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยมีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 8 รูปหรือคน

การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี และปทุมธานี จำนวน 400 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยการศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณด้วยการใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ด้านร่วมในการตัดสินใจด้วยการรับฟังและแลกเปลี่ยนที่มาของปัญหาเป็นการร่วมกันแล้วลงมติเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาและการร่วมกำหนดกรอบในการใช้งบประมาณด้านร่วมในการดำเนินการด้วยการจัดกิจกรรมให้ความรู้แนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและการปฏิบัติตามแนวนโยบายในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ด้านร่วมรับผลประโยชน์ด้วยการประชาสัมพันธ์คุณค่าของผลลัพธ์ที่จะเกิดให้ประชาชนในชุมชนได้รับรู้เพื่อเกิดการมีเป้าหมายร่วมกันและการส่งต่อประโยชน์อย่างเท่าเทียม ด้านร่วมประเมินผลด้วยการประเมินและรายงานผลให้ประชาชนได้ร่วมรับรู้และการจัดเวทีเพื่อถอดบทเรียนในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.50$, S.D. = 0.62) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านร่วมในการดำเนินการ ($\bar{x} = 3.62$, S.D. = 0.68) ด้านร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 3.53$, S.D. = 0.75) ด้านร่วมประเมินผล ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 0.74) ด้านร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.38$, S.D. = 0.76) ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า 1. นโยบายการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 นโยบายการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมสามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วม ได้ร้อยละ 95.2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน ได้ร้อยละ 42.2 ด้านความตระหนักของประชาชนในชุมชนสามารถทำนายได้ร้อยละ 16.8 และด้านผลประโยชน์ตอบแทนสามารถทำนายได้ร้อยละ 16.0 ตามลำดับ 2. นโยบายการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วม แสดงว่านโยบายการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมสามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วม ได้ร้อยละ 95.2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน ได้ร้อยละ 42.2 ด้านความตระหนักของประชาชนในชุมชน สามารถทำนายได้ร้อยละ 16.8 และด้านผลประโยชน์ตอบแทนสามารถทำนายได้ร้อยละ 16.0 ตามลำดับ

3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักอภินิหารธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ด้านนั้นประชุมกันเนื่องด้วยการจัดเวทีร่วมแลกเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องและร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา ด้านพร้อมเพรียงกันประชุมควรส่งเสริมให้มีความสามัคคีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและมีการจัดประชุมด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติต้องมีการเคารพในมติข้อตกลงของชุมชนและกฎระเบียบต่าง ๆ และมีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดไม่ละเมิดหรือละเลย ด้านสักการะ เคารพ นับถือ บูชา ท่านผู้ใหญ่ทั้งหลายด้วยการให้เกียรติผู้ใหญ่และปราชญ์ในชุมชนและให้ความสำคัญกับผู้หลักผู้ใหญ่และปราชญ์ในชุมชน ด้านไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลายด้วยการสร้างความเข้าใจในความเสมอภาคและการมอบหมายบทบาทให้กลุ่มสตรีและเยาวชนในการร่วมแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ด้านการอารักขา คุ่มครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวชควรมีการสนับสนุนคนดีที่มีส่วนช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและพัฒนาคนให้เป็นคนดีเข้ามาร่วมอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ด้านร่วมในการตัดสินใจด้วยการรับฟังและแลกเปลี่ยนที่มาของปัญหาเป็นการร่วมกันแล้วลงมติเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาและการร่วมกำหนดกรอบในการใช้งบประมาณด้านร่วมในการดำเนินการด้วยการจัดกิจกรรมให้ความรู้แนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและการปฏิบัติตามนโยบายในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ด้านร่วมรับผลประโยชน์ด้วยการประชาสัมพันธ์คุณค่าของผลลัพธ์ที่จะเกิดให้ประชาชนในชุมชนได้รับรู้เพื่อเกิดการมีเป้าหมายร่วมกันและการส่งต่อประโยชน์อย่างเท่าเทียม ด้านร่วมประเมินผลด้วยการประเมินและรายงานผลให้ประชาชนได้ร่วมรับรู้และการจัดเวทีเพื่อถอดบทเรียนในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหา น้ำท่วมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของเจ้าอธิการพิชิตศักดิ์ สุภาจาโร

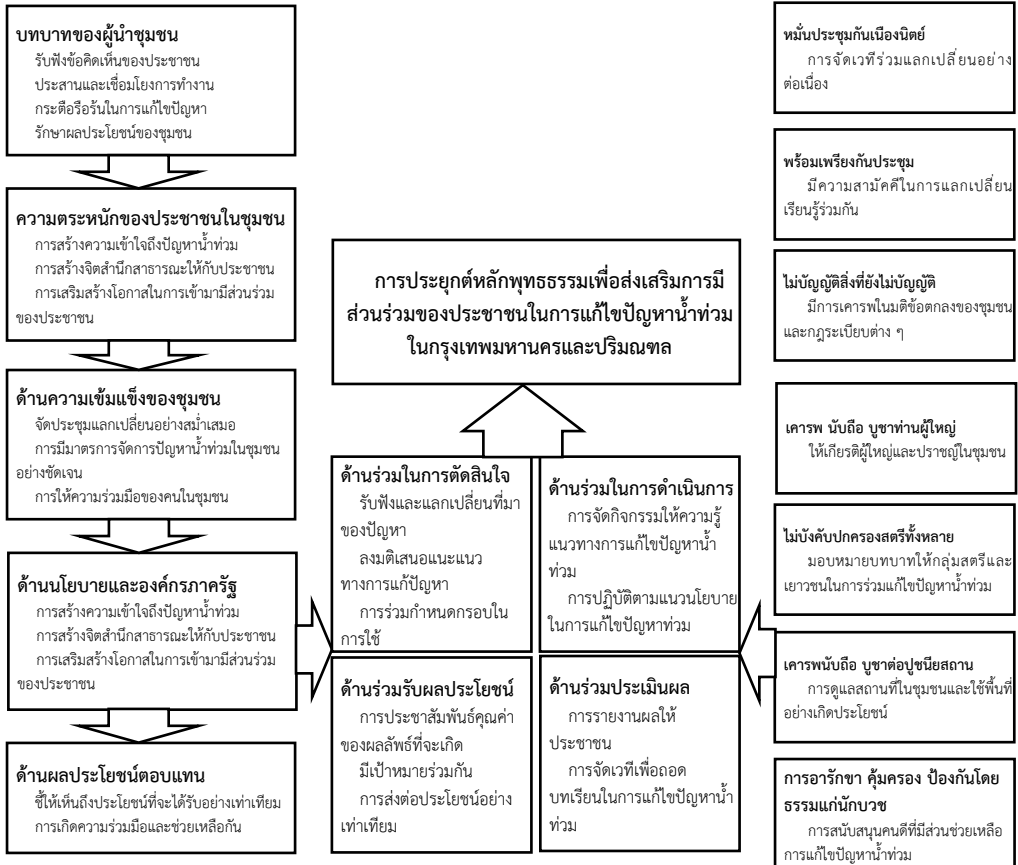
(จีบสันเทียะ) (2559) เรื่อง การมีส่วนร่วมตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนในการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในจังหวัดชลบุรี พบว่า 1. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการตัดสินใจโดยประชาชนมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีสัจจะร่วมกัน สร้างสรรค์สังคม ใช้คุณธรรม จริยธรรมนำทาง 2. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการดำเนินงานโดยสร้างธรรมานุยุชุมชน สร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างค่านิยมร่วมของชุมชน เป็นสังคมแห่งคนดีมีคุณธรรม 3. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านรับผลประโยชน์ โดยนำสังคมไปสู่ธรรมาธิปไตย เกิดเอกลักษณ์ชุมชนเกิดอัตลักษณ์ชุมชน เป็นสังคมแห่งคนดี มีคุณธรรม เป็นการสร้างสรรค์สังคมแห่งความดี 4. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านตรวจสอบ ประเมินผลโดยประชาชนร่วมกันประเมินสถานการณ์อยู่เสมอ หาแนวทางแก้ไขโดยใช้หลักสันติวิธี ผู้มีวัฒนธรรมที่สืบทอดธรรมทายาททางพระพุทธศาสนา มีความยั่งยืน เกิดองค์กรแห่งคุณธรรม จริยธรรม

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วมในกรุงเทพ และปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า 1. นโยบายการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 นโยบายการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมสามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วม ได้ร้อยละ 95.2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน ได้ร้อยละ 42.2 ด้านความตระหนักของประชาชนในชุมชนสามารถทำนายได้ร้อยละ 16.8 ด้านผลประโยชน์ตอบแทนสามารถทำนายได้ร้อยละ 16.0 และควบคุมดูแลการเลือกตั้งสามารถทำนายได้ร้อยละ 20.2 ตามลำดับ 2. นโยบายการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วม แสดงว่านโยบายการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมสามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วม ได้ร้อยละ 95.2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน ได้ร้อยละ 42.2 ด้านความตระหนักของประชาชนในชุมชนสามารถทำนายได้ร้อยละ 16.8 ด้านผลประโยชน์ตอบแทนสามารถทำนายได้ร้อยละ 16.0 และควบคุมดูแลการเลือกตั้งสามารถทำนายได้ร้อยละ 20.2 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไททัศน์ มาลา (2553) เรื่อง การบริหารจัดการอุทกภัยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบึงชาอ อำเภอนองเสือ พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยรวมทั้งด้านการจัดการอุทกภัย โดยเป็นการกำหนดและวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยในพื้นที่การปฏิบัติการช่วงก่อนเกิดภัยระหว่างเกิดภัยและหลังจากเกิดภัย แนวทางในการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างยั่งยืน คือ การลดความเสี่ยงจากอุทกภัยถือเป็นปัจจัยที่มี

ความสำคัญเป็นอย่างมากในการจัดการปัญหาอุทกภัยตั้งแต่ระดับปัจเจกชนชุมชน จนถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องมีบทบาทในการป้องกันและลดผลกระทบจากอุทกภัยในพื้นที่โดยการสำรวจพื้นที่เสี่ยงหรือจุดที่มีความอ่อนแอต่อการเกิดอุทกภัยในชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินงานและเตรียมความพร้อมในการรับมือได้อย่างถูกต้องการเตรียมความพร้อมสำหรับเครื่องมือพื้นฐานที่ใช้ในการช่วยเหลือประชาชน การที่ประชาชนเกิดการปรับตัวในวิถีการดำรงชีวิตที่ต้องปรับตัวอยู่กับน้ำ ตลอดจนการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในเบื้องต้นเมื่อเกิดอุทกภัย

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหา น้ำท่วม ผลการวิจัยพบว่า ด้านหนึ่งประชุมกันเนื่องด้วยการจัดเวทีร่วมแลกเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องและร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา ด้านพร้อมเพรียงกันประชุมควรส่งเสริมให้มีความสามัคคีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและมีการจัดประชุมด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติต้องมีการเคารพในมติข้อตกลงของชุมชนและกฎระเบียบต่าง ๆ และมีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดไม่ละเมิดหรือละเลย ด้านสักการะ เคารพ นบถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลายด้วยการให้เกียรติผู้ใหญ่และปราชญ์ในชุมชนและให้ความสำคัญกับผู้หลักผู้ใหญ่และปราชญ์ในชุมชน ด้านไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลายด้วยการสร้างความเข้าใจในความเสมอภาคและการมอบหมายบทบาทให้กลุ่มสตรีและเยาวชนในการร่วมแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ด้านการอารักขา คุ่มครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวชควรมีการสนับสนุนคนดีที่มีส่วนช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและพัฒนาคนให้เป็นคนดีเข้ามารวมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ ปริญาธรรมกุล (2563) เรื่อง การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษของเทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษตามปัจจัยจำเพาะของท้องถิ่นของเทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก โดยการบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรมโดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการอารักขา คุ่มครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวช (ทำนุบำรุงศาสนบุคคล) รองลงมาได้แก่ ด้านสักการะ เคารพนบถือ บูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย (การอนุรักษ์วัฒนธรรม) ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ) และด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการไม่ บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย (การให้สิทธิเสรีภาพคนในพื้นที่) ด้านสักการะ เคารพ นบถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย (การเคารพผู้อาวุโส) ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ) และด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ หมั่นประชุมกันเนื่องนิย (ความสามัคคี) ตามลำดับ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาน้ำท่วม 1. ด้านร่วมในการตัดสินใจ พบว่า การรับฟังและแลกเปลี่ยนที่มาของปัญหาเป็นการร่วมกันค้นหาและแลกเปลี่ยน สถานการณ์ปัญหาน้ำท่วมที่แต่ละคนได้พบเจอหรือประสบด้วยตัวเองทำให้เห็นถึงสาเหตุ ของปัญหาที่เกิดขึ้น ลงมติเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาเป็นการร่วมลงความเห็นในการ เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และการร่วมกำหนดกรอบ ในการใช้งบประมาณเป็นการรับรู้ร่วมกันว่าการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมต้องแก้ไขส่วนไหนและ ใช้งบประมาณเท่าไรเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและมีความโปร่งใสในการใช้งบประมาณ 2. ด้านร่วมในการดำเนินการ พบว่า ควรมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้แนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำ

น้ำท่วมเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และปฏิบัติตามแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ได้มีการกำหนดร่วมกัน และการปฏิบัติตามแนวนโยบายในการแก้ไขปัญหาท่วมเป็นการดำเนินการตามกรอบที่ได้กำหนดไว้บนพื้นฐานการมีเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาที่เน้นไปในทิศทางเดียวกัน 3. ด้านร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์คุณค่าของผลลัพธ์ที่จะเกิดให้ประชาชนในชุมชนได้รับรู้ว่เมื่อแก้ไขปัญหาล่่านนี้แล้วจะเกิดผลดีอย่างไร การมีเป้าหมายร่วมกันเมื่อทุกภาคส่วนมองเห็นความสำคัญเหมือนกันก็ยอมทำให้เห็นประโยชน์ที่สอดคล้องเช่นเดียวกัน และการส่งต่อประโยชน์อย่างเท่าเทียมเป็นการกระจายประโยชน์ให้เกิดกับทุกภาคส่วนเมื่อได้รับการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมทั้งที่มีลักษณะลดผลกระทบและได้รับผลตอบแทน 4. ด้านร่วมประเมินผล พบว่า ควรมีการรายงานผลให้ประชาชนได้ร่วมรับรู้ว่ผลของการจัดการและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดและมีข้อบกพร่องไหนที่ควรพัฒนาต่อ และการจัดเวทีเพื่อถอดบทเรียนในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่จะช่วยทำให้ได้บทวนการดำเนินงานทุกขั้นตอนร่วมกันเพื่อเป็นบทเรียนในการพัฒนาแนวทางจัดการปัญหาที่ดียิ่งขึ้น

นโยบายการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม 1. ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน พบว่า ควรมีการรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนด้วยการจัดประชุมหรือการทำประชาคมเกี่ยวกับการจัดการปัญหาน้ำท่วมอยู่เสมอเพื่อให้ได้เห็นสาเหตุของปัญหาและความต้องการของประชาชนประสานและเชื่อมโยงการทำงานเป็นหน้าที่ที่สำคัญเพื่อให้เกิดการสนับสนุนการทำงานในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาค่ผู้นำต้องมีการปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการเห็นความสำคัญของปัญหาแล้วไม่นั่งเฉยลุกขึ้นมาจัดการ และการรักษาค่าผลประโยชน์ของชุมชนที่ต้องทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนเรียกร้องและเสนอการเข้าถึงการนโยบายสาธารณะ 2. ด้านความตระหนักของประชาชนในชุมชน พบว่า ต้องมีการสร้างความเข้าใจถึงปัญหาน้ำท่วมเพื่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันและเห็นถึงเป้าหมายในการดำเนินการแก้ไขปัญหาค่ต่าง ๆ ร่วมกัน การสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับประชาชนเป็นการกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกที่อยากทำเพื่อชุมชนและเห็นความสำคัญในปัญหาของชุมชน และการเสริมสร้างโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาทในทุกขั้นตอนของการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่จะทำให้เกิดการรับรู้และเข้าใจร่วมกันจะส่งผลให้เกิดการต้องการทำเพื่อชุมชน 3. ด้านความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า ควรมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการทำควมเข้าใจร่วมกันและเกิดควมสามัคคีขึ้นในชุมชน การมีมาตรการจัดการปัญหาน้ำท่วมในชุมชนอย่างชัดเจนที่ช่วยทำให้ชุมชนมีกรอบการปฏิบัติในการป้องกันการเกิดปัญหาน้ำท่วม

ที่เป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน และการให้ความร่วมมือของคนในชุมชนที่จะช่วยให้เกิดการสนับสนุนในทุกด้านซึ่งถือได้ว่ามีส่วนสำคัญอย่างมากเนื่องจากคนในชุมชนเป็นผู้ที่อยู่ร่วมกับปัญหาย่อมจะรู้ดีกว่าผู้อื่น 4. ด้านนโยบายและองค์การภาครัฐ พบว่า ควรมีการชี้แจงนโยบายในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเพื่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันถึงแนวทางในการไขปัญหาน้ำท่วมที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติตามในทิศทางเดียวกัน การจัดเวทีรับฟังและแลกเปลี่ยนร่วมกับประชาชนถือเป็นการประเมินนโยบายของภาครัฐที่ได้มีการกำหนดเพื่อการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมว่าได้แก้ไขตามความต้องการของประชาชนในชุมชนหรือไม่ และการสนับสนุนและดำเนินการร่วมกับชุมชนที่จะต้องมีการกำหนดนโยบายที่มีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนได้ดำเนินการจัดการกับปัญหาได้ดียิ่งขึ้น 5. ด้านผลประโยชน์ตอบแทน พบว่า ควรมีการชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับอย่างเท่าเทียมเพื่อให้ได้เห็นข้อดีในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชนและทุกภาคส่วนและการเกิดความร่วมมือและช่วยเหลือกันที่เป็นประโยชน์จากการร่วมกันแลกเปลี่ยน ดำเนินการและมีประสบการณ์ร่วมกันทำให้เกิดความสามัคคีในการทำกิจกรรมใดในชุมชนก็ย่อมมีความเข้มแข็ง

หลักอปริหานิยธรรม 7 1. หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ พบว่า ต้องมีการจัดเวทีร่วมแลกเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการจัดการปัญหาน้ำท่วมและยังเป็นการร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา ณ ปัจจุบันเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นตามมา 2. พร้อมเพรียงกันประชุม พบว่า ควรส่งเสริมให้มีความสามัคคีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเมื่อมีการจัดประชุมก็ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างพร้อมเพรียงเพื่อให้เกิดการดำเนินงานไปอย่างเป็นขั้นตอนและมีความรวดเร็วสามารถแก้ไขปัญหาน้ำท่วมได้ทันที 3. ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ พบว่า ต้องมีการเคารพในมติข้อตกลงของชุมชนและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ต้องมีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดไม่ละเมิดหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามเพื่อให้สามารถดำเนินการตามนโยบายหรือข้อตกลงของชุมชนในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมได้อย่างมีระบบและมาตรฐานที่ชัดเจน 4. สักการะ เคารพ นบถือนุชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย พบว่า การให้เกียรติผู้ใหญ่และปราชญ์ในชุมชนเป็นการส่งเสริมบทบาทและให้ความสำคัญกับผู้หลักผู้ใหญ่และปราชญ์ในชุมชนที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เป็นสิ่งสำคัญในการแลกเปลี่ยนเพื่อพัฒนาความรู้ในการจัดการปัญหาน้ำท่วมต่อไป 5. ไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย พบว่า การมอบหมายบทบาทให้กลุ่มสตรีและเยาวชนในการร่วมแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเป็นการส่งเสริมให้เข้ามามีสิทธิเสียงและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการดำเนินการเพื่อจัดการปัญหาน้ำท่วม 6. สักการะ เคารพนับถือนุชาต่อ

ปฐนียสถานทั้งหลาย พบว่า การดูแลสถานที่ในชุมชนและใช้พื้นที่อย่างเกิดประโยชน์ที่ต้องมีการจัดการอย่างเหมาะสมเพื่อการใช้ประโยชน์ในการเป็นพื้นที่พุดคุยแลกเปลี่ยนในการหาแนวทางการจัดการปัญหาน้ำท่วมในชุมชนเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน ซึ่งต้องมีการดูแลสถานที่ให้พร้อมใช้อยู่เสมอ 7. การอารักขา คุ่มครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวชพบว่า การสนับสนุนคนดีที่มีส่วนช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเป็นการรักษาบุคคลที่เป็นกำลังในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมทั้งที่เป็นแกนนำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐและพระสงฆ์หรือผู้นำศาสนาที่เป็นแหล่งศรัทธาในชุมชนให้มีความสำคัญในการได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐควรมีการสนับสนุนการพัฒนาองค์กรหรือสภาชุมชนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการจัดการปัญหาน้ำท่วม
2. หน่วยงานภาครัฐควรมีการส่งเสริมความรู้และวิธีการในการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างถูกต้อง
3. หน่วยงานภาครัฐควรมีการส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายชุมชนที่มีศักยภาพในการจัดการปัญหาน้ำท่วม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. หน่วยงานภาครัฐควรมีการจัดอบรมปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะในการดูแลและรับผิดชอบพื้นที่ในชุมชน
2. หน่วยงานภาครัฐควรมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสร้างความร่วมมือที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ
3. หน่วยงานภาครัฐควรมีการประเมินผลการดำเนินการจัดการปัญหาน้ำท่วมร่วมกับเครือข่ายที่ประสบปัญหาาร่วมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชนในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาของ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- เจ้าอธิการพิชิตศักดิ์ สุภาจาโร จีบสันเทียะ.(2559). *การมีส่วนร่วมตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนในการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในจังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธีระพล บุญตาระวะ และคณะ. (2563). การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำใน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 11(4), 69-80.
- พระสุริโย สุขิโต. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วน ตำบลสนับทึบ อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 3(2), 11-21.
- ไพฑูรย์ ปริญญาธรรมกุล. (2563). *การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษของเทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.). (2563). *แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ.
- สุกาญจน์ รัตนเลิศนุสรณ์. (2550). *หลักการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.

พุทธวิธีสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองให้แก่ประชาชนของ
นักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง*

BUDDHIST METHODS OF COMMUNICATION FOR CREATING POLITICAL
POPULARITY AMONG PEOPLE OF LOCAL POLITICIANS
IN LAMPANG PROVINCE

พัชรียา ฟองจันทา, เดิมศักดิ์ ทองอินทร์, สุรพล สุธะพรหม

Patchareeya Fongchanta, Termsak Thong-In, Surapon Suyaprom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Patchareeya.fon@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง และ 3. ศึกษาพุทธวิธีสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองแก่ประชาชนของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง โดยการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการตีความสร้างข้อสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ รูปหรือคน และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ประกอบด้วย ภาพลักษณ์พรรคการเมือง ภาพลักษณ์ผู้นำ และการนำเสนอประเด็นที่เป็นแนวทางหลักของพรรคการเมือง 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง พบว่า การสื่อสาร และหลักวิถีสุจริต ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 และ 3. พุทธวิธีสื่อสารเพื่อสร้างความนิยม

* Received August 28, 2024; Revised September 9, 2024; Accepted September 14, 2024

ทางการเมืองแก่ประชาชนของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ด้วยหลักวิธีสุจริต คือ 1. นางสาวท การงดเว้นจากการพูดเท็จและบิดเบือน ส่งสารที่เป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลที่ถูกต้อง ตรวจสอบสารได้ ยึดถือในหลักศีลธรรม ศีล 5 ในข้อ 4 นางสาวท 2. ปิณณวจา การงดเว้นจากการพูดจาเหน็บแนมและส่อเสียดบุคคลอื่น การงดเว้นการพูดให้ผู้อื่นเสียหาย ยอมรับฟัง สนับสนุนแนวคิดและนโยบายที่มีประโยชน์แก่สังคม 3. ผรุสวจา การงดเว้นจากการพูดคำหยาบคายให้คนอื่นเจ็บใจ ใช้คำที่สุภาพ อ่อนโยน มีสัมมาคารวะ และ 4. สัมผัสปปลาปะ การงดเว้นจากการพูดจาเพื่อเจ้า สื่อสารชัดเจนมีสาระ มีความน่าเชื่อถือ มีหลักฐานผ่านการตรวจสอบ

คำสำคัญ: พุทธวิธีสื่อสาร; ความนิยมทางการเมือง; วิธีสุจริต

Abstract

Objectives of this dissertation were: 1. To study the political popularity among people of local politicians in Lampang Province, 2. To study the factors that affected the political popularity among the people of local politicians in Lampang Province, and 3. To study Buddhist communication methods for promoting the political popularity among the people of local politicians in Lampang Province, conducted by the mixed research methods. The qualitative research data were collected by interviewing 18 key informants and 8 participants in the focus group discussion. The data were analyzed by content descriptive interpretation. The quantitative research using questionnaires to collect data from 398 samples and the data were analyzed by the frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The findings were as follows. 1, The political popularity among the people towards local politicians in Lampang Province consists of the image of a political party, the image of leaders, and the main approach of political parties. 2, Factors affecting political popularity among people toward local politicians in Lampang Province were found that, the communication and Vacisucarita, affecting political popularity among people toward local politicians in Lampang Province statistical significance at 0.01. 3. Buddhist

methods of communication to create political popularity among the people of local politicians in Lampang province was found that: Vacisucarita consists of, 1. musavādā, abstaining from lying and distorting, falsehood. The sender must send a factual message, accurate could be checked, use the right facts and information, adhering to moral principles, precept 5 in verse 4, 2. Pisunavaca, refraining from sarcastic and insulting words, refraining from sarcasm, insulting others, causing damage to others, 3. Parusavaca, accept and listen to other people's ideas. refraining from saying rude words to hurt others, communication using polite, gentle, respectful words, and not affecting others, creating a good image for oneself, and 4. Sampappalapa, refraining from non-sense, communicating with clear, good content, direct and reasons, by using reliable content to support with supporting evidence, through verification, not to speak imaginary, fanciful or exaggerated advertisements.

Keywords: Buddhist Methods of Communication; Political Popularity; VacāSucarita

บทนำ

นักการเมืองหรือผู้ปฏิบัติงานทางการเมืองเป็นส่วนประกอบสำคัญของการพัฒนากระบวนการเมืองการปกครองของประเทศ เพราะนักการเมืองเป็นบุคคลที่ประชาชนมอบอำนาจให้ทำหน้าที่แทนตน ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักการเมืองจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเหมาะสมกับ การได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเจ้าของอำนาจ สำหรับคุณสมบัติของการเป็นนักการเมืองที่ดี ได้มีนักวิชาการได้ให้ความเห็นไว้หลายประการ ประชาชนเลือกผู้แทนโดยพิจารณาเลือกจากนโยบายของพรรคที่จะเป็นประโยชน์โดยส่วนร่วมผ่านการเลือกตั้งตามหลักประชาธิปไตย โดยพิจารณาจากนักการเมืองผู้เป็นผู้นำของพรรค หรือพิจารณาจากพรรคเป็นหลักในการให้เกิดประโยชน์โดยส่วนร่วม การปกครองท้องถิ่น นับว่าเป็นรูปแบบการปกครองที่สำคัญที่เป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในการปกครองเกิดความ

รับผิดชอบ และวางแผนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความ
ศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539)

การสื่อสารในปัจจุบัน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สื่อแนวใหม่ แบ่งเป็นสื่อกระแสหลัก
และสื่อ กระแสรอง ในยุคที่มนุษย์ใช้ข้อมูลสื่อสารในการติดต่อระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ทำ
ให้การสื่อสาร รวดเร็ว ทันใจ ทันเหตุการณ์ และมีความจำเป็นที่ใช้โดยทั่วกันทุกที่ การใช้
สื่อสารทางการเมืองจะเน้นในด้านการโฆษณาชวนเชื่อใช้นโยบายที่ทำให้ประชาชนเห็นด้วย
คล้อยตามแล้วเลือกตนเอง และพรรคที่สังกัด พร้อมกับความคาดหวังในการทำตาม
นโยบายที่ให้ไว้ การสื่อสารจะใช้ภาษากายหรือใช้ภาพพูด หรือเรียกอีก อย่างหนึ่งว่า
“วจนภาษา” หมายถึง คำพูด และ “อวจนภาษา” การสื่อสารโดยท่าทาง การสื่อสาร ด้วย
ข้อมูลที่เป็นจริง หรือข้อมูลอันเป็นเท็จ การสื่อสารซึ่งเป็นการสื่อสารที่มาพร้อมเทคโนโลยี
สมัยใหม่ นั่นคือ อินเทอร์เน็ต การพัฒนาการทางเทคโนโลยีและรวมถึงคุณลักษณะของสื่อ
เพื่อที่จะควบคุมให้ การสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพ (Lasswell, 1984) การสื่อสารทาง
การเมือง คือ กระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารการเมือง กิจกรรมที่ เผยแพร่ทั่วไป จาก
คนหนึ่งไปหาอีกคนหนึ่งหรือกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้อีกกลุ่มหนึ่งเข้าใจ เช่น การสื่อสาร
หลักการบริหารงานที่แปลกใหม่เข้ามาใช้ในการกำหนดโครงสร้างนโยบายและการบริหาร
ประเทศ โดยการใช้แนวคิดการบริหารธุรกิจมาปรับใช้ในการบริหารบ้านเมือง มาใช้กับ
หน่วยงาน ราชการและประชาชน โดยส่งผลให้เกิดนโยบายสาธารณะที่ได้รับความนิยมเป็น
อย่างสูงจากประชาชน เป็นระยะเวลารวดเร็ว ที่สำคัญคือเป็นนโยบายประชานิยมที่ให้
ผลประโยชน์โดยตรงแก่ชาวบ้านโดยไม่ต้องผ่านระบบอุปถัมภ์ของนักการเมืองในจังหวัด
รวมทั้งนักการเมืองท้องถิ่น (อเนก เหล่าธรรมทัศน์, 2549)

จากความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของนักการเมือง การปฏิบัติหน้าที่ของ
นักการเมือง การสร้างความนิยมทางการเมืองกับประชาชน ที่กล่าวมานั้น แม้ว่าได้มี
การศึกษาและสังเกตการณ์ พฤติกรรมของคนไทยโดยทั่วไปเกี่ยวกับความนิยมหรือความ
นิยมทางการเมืองกับนักการเมือง จะมีความแตกต่างกันไปบ้างในแง่ของบางพื้นที่บางสังคม
หรือชุมชนในชนบท จึงกล่าวได้ว่าพฤติกรรมของนักการเมืองท้องถิ่นย่อมเป็นการสื่อสารกับ
ประชาชนเพื่อให้ได้มาซึ่งความนิยมชมชอบในตัวเอง อันจะตอบสนองต่อความต้องการใน
การได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเพื่อเป็นตัวแทนในการแสดงสิทธิตามหลัก
ประชาธิปไตย นักการเมืองของจังหวัดลำปางสะท้อนถึงการผูกขาดการเมือง เพราะล้วนแต่
เป็นคนกลุ่มเดิม และในกลุ่มนักการเมืองอาวุโสได้มีการจัดวางทายาทสืบต่อ และยังมีกร
วางเครือข่ายทางการเมือง รวมถึงทางสังคมหรือเศรษฐกิจด้วย เช่น เข้าไปดำรงตำแหน่ง

นายกสมาคมกีฬาของจังหวัด เป็นนายกสมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียน หรือเป็นกรรมการมูลนิธิของหนังสือพิมพ์ระดับประเทศ เป็นต้น (อโณทัย วัฒนาพร, 2558)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญจากการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองให้แก่ประชาชนของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง โดยบูรณาการหลักพุทธธรรม วชิรสุจริต ประกอบด้วย 1. การงดเว้นจากการพูดเท็จและบิดเบือนเพื่อให้มา หรือให้บุคคลอื่นในทางที่ผิด (มุสาวาท) 2. การงดเว้นจากการพูดจาเหน็บแนม และส่อเสียดบุคคลอื่น (ปิสุณวาจา) 3. การงดเว้นจากการพูดคำหยาบคายเพื่อให้อื่นเจ็บใจ (ผรุสวาจา) 4. การงดเว้นจากการพูดจาเพ้อเจ้อ หาสาระมิได้จากการพูดเหล่านั้น (สัมผัปปลาปะ) (ไทย)/21/221/216) เพื่อให้ได้รับซึ่งความนิยมชมชอบ และความเชื่อถือจากประชาชนในจังหวัดลำปาง ซึ่งนักการเมืองมีความใกล้ชิด เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องที่นักการเมืองทราบถึงปัญหาในพื้นที่ พร้อมค่อยช่วยเหลือและให้คำปรึกษา และทำกิจกรรมร่วมกับประชาชนอยู่เป็นประจำเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองแก่ประชาชนของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองแก่ประชาชนของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และ วิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง เทศบาลเมืองพิชัย และเทศบาลตำบลน้ำโจ้ มีจำนวนประชากร 61,164 คน (สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดลำปาง, 2566)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึกผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 18 รูปหรือคน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 4 รูป. นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 4 คน. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านการสื่อสาร จำนวน 4 คน. กลุ่มผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่น จำนวน 4 คน. กลุ่มผู้นำท้องที่ จำนวน 2 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ จำนวน 8 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิดเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารเพื่อสร้างค่านิยมทางการเมืองให้แก่ประชาชนของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ตรวจสอบความเที่ยงตรง และความถูกต้องของเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจน และการใช้ภาษาที่เหมาะสมของข้อคำถามเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยใช้เทคนิค IOC จากการคำนวณค่าและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.60 - 1.00 ทุกข้อคำถาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจากนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยมีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 8 รูปหรือคน

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครลำปาง เทศบาลเมืองพิชัย และเทศบาลตำบลน้ำโจ้ มีกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้นจำนวน 398 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยการศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณวิเคราะห์จากสถิติพรรณนาสำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา ปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ค่าร้อยละ และอธิบายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทางการเมือง คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานได้แก่การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเพื่อพยากรณ์ตัวแปรตามหนึ่งตัว ซึ่งส่งผลมาจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไปที่มีผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง พบว่า ความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง พบว่า ด้านภาพลักษณ์พรรคการเมือง มาจากความน่าเชื่อถือของกลุ่มหรือสังกัดที่เปรียบเสมือนภาพรวมที่ทำให้ตัวนักการเมืองเองได้รับความสนใจหรือความเชื่อถือจากประชาชนและการสนับสนุนของทีมงานที่เป็นตัวบ่งบอกความเข้มแข็งของกลุ่มที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชน ด้านภาพลักษณ์ผู้นำ มาจากการเสียสละของตัวนักการเมืองที่เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ประชาชนเกิดความเคารพและเชื่อมั่นในการปฏิบัติดี ความโปร่งใส และมีความรับผิดชอบเป็นส่วนสำคัญในการเกิดความเชื่อใจและศรัทธาในตัวของนักการเมืองท้องถิ่น รวมทั้งการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนที่เป็นตัวชี้วัดของความนิยมหรือสนใจในตัวนักการเมืองท้องถิ่นจากการสนิทสนมและเข้าถึงประชาชนในทุกกระดับ และแนวทางหลักของพรรคการเมือง ความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นมาจากการมีนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชุมชนให้เกิดความเจริญ และได้รับความพึงพอใจจากประชาชนในการมีบทบาทช่วยเหลืองานสาธารณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง พบว่า

ตารางที่ 1 การสื่อสารที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมือง
ท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง

การสื่อสารที่ส่งผลต่อความนิยมทาง การเมืองของประชาชน	B	Std. Error	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.873	0.119		15.704**	.000
ช่องทางการสื่อสาร (SMCR2)	0.227	0.037	0.300	6.065**	.000
ผู้ส่งสาร (SMCR1)	0.179	0.036	0.250	4.955**	.000
ผู้รับสาร (SMCR4)	0.175	0.036	0.242	4.896**	.000

Multiple R=0.679^C R Square=0.460 Adjusted R Square=0.456 Std. Error=0.369

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า กระบวนการสื่อสาร ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง 3 ด้าน คือ ด้านช่องทาง ด้านผู้ส่งสาร และด้านผู้รับสาร ตามลำดับ แสดงว่า แสดงว่ากระบวนการสื่อสารสามารถร่วมกันทำนายความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ได้ร้อยละ 45.6

ตารางที่ 2 หลักวจิสุจริตส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมือง
ท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง

หลักวจิสุจริต	B	Std. Error	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	2.009	0.122		16.501**	.000
มุสาวาท (V1)	0.269	0.042	0.354	6.455**	.000
ปิสุณวจา (V2)	0.160	0.041	0.215	3.944**	.000
สัมผัปปลาปะ (V4)	0.119	0.041	0.165	2.906**	.000

Multiple R=0.648^C R Square=0.420 Adjusted R Square=0.416 Std. Error=0.382

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักวจิสุจริต ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง 3 ด้าน คือ ด้านมุสาวาท ด้านปิสุณวจา และด้านสัมผัปปลาปะ ตามลำดับ แสดงว่า แสดงว่าแสดงว่าหลักวจิสุจริต สามารถร่วมกัน

ทำนาย ความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ได้ร้อยละ 41.6

3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองแก่ประชาชนของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง พบว่า พฤติกรรมสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองแก่ประชาชนของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง พบว่า 1. การงดเว้นจากการพูดเท็จและบิดเบือน (มุสาวาท) ผู้ส่งสารต้องส่งสารที่เป็นข้อเท็จจริง แม่นยำ สามารถตรวจสอบสารได้ ใช้ข้อเท็จจริงและข้อมูลที่ถูกต้อง ยึดถือในหลักศีลธรรม ศีล 5 ในข้อ 4 มุสาวาท 2. การงดเว้นจากการพูดจาเหน็บแนมและส่อเสียดบุคคลอื่น (ปิสุณวจา) การงดเว้นจากการพูดเหน็บแนม ส่อเสียดผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเสียหาย ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น สนับสนุนแนวคิดและนโยบายที่มีประโยชน์แก่สังคม 3. การงดเว้นจากการพูดคำหยาบคาย (ผรุสวจา) ให้คนอื่นเจ็บใจ การสื่อสารใช้คำที่สุภาพ อ่อนโยน มีสัมมาคารวะ ไม่ใช้คำหยาบคาย ไม่กระทบต่อคนอื่น สร้างมารยาทและภาพลักษณ์ที่ดีแก่ตนเอง และ 4. การงดเว้นจากการพูดจาเพ้อเจ้อ (สัมผัปปลาปะ) สื่อสารอย่างชัดเจน มีสาระ ตรงไปตรงมาใช้เหตุผลสารที่มีความน่าเชื่อถือมาสนับสนุน มีหลักฐานประกอบ ผ่านการตรวจสอบ มีความเป็นไปได้ ไม่พูดเพ้อเจ้อที่เป็นจินตนาการ เพ้อฝัน หรือการโฆษณาเกินจริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความนิยมทางการเมืองแก่ประชาชนของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ด้านภาพลักษณ์พรรคการเมือง ความน่าเชื่อถือของกลุ่มหรือสังกัดที่เปรียบเสมือนภาพรวมที่ทำให้ตัวนักการเมืองเองได้รับความสนใจหรือความเชื่อถือจากประชาชน และการสนับสนุนของทีมงานเป็นตัวบ่งบอกความเข้มแข็งของกลุ่มที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชน สอดคล้องกับกับงานวิจัยของ สุมาลี บุญเรือง(2564) เรื่อง การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป พบว่า นโยบายของพรรคการเมือง การเสนอนโยบายของ พรรคการเมืองเพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองซึ่งจะมีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และพรรคที่สังกัดของผู้สมัคร ด้านภาพลักษณ์ผู้นำการเสียสละของตัวนักการเมืองและมีความรับผิดชอบทำให้เกิดความเชื่อใจและศรัทธา รวมทั้งมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนที่เป็นตัวชี้วัดของความนิยมหรือสนใจในตัวนักการเมืองท้องถิ่นจากการสนทนากลุ่มและเข้าถึงประชาชนในทุกระดับ สอดคล้องกับกับงานวิจัยของประคอง มาโต(2564) เรื่อง การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนมีต่อนักการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า

ด้านลักษณะนิสัยของนักการเมือง นักการเมืองเป็นผู้มีลักษณะชอบ ช่วยเหลือประชาชน มีความสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา พูดจริงทำจริง และเป็นคนดี รวมทั้ง ด้านความรู้ มีประสบการณ์ทางการเมือง ความสัมพันธ์กับเครือข่ายนักการเมืองมีความสัมพันธ์กับคนอื่น เป็นผู้มีความสัมพันธ์กับชุมชน มีความสัมพันธ์กับผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่ แนวทางหลักของพรรคการเมือง มีนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาชุมชนให้เกิดความเจริญ และได้รับความพึงพอใจจากประชาชนในการมีบทบาท ช่วยเหลืองานสาธารณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุมพล เพ็งศิริ (2564) เรื่อง การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัด นครราชสีมา พบว่า การตัดสินใจในการเมือง ตัดสินใจเลือกตัวแทนนักการเมือง โดยดูจากหลักการนโยบายของกลุ่มการเมือง ที่แสดงถึงควมมีคุณธรรม สร้างความยุติธรรม ให้กับชุมชน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นใน จังหวัดลำปาง 1. ด้านผู้ส่งสาร เข้าใจเนื้อหาและความหมายของเนื้อหาอย่างแท้จริง รักษา ภาพลักษณ์ เป็นคนดีอยู่ในกฎและระเบียบของสังคม การเข้าถึงสามารถเข้าหาประชาชนได้ ทุกกลุ่มทุกระดับและเท่าเทียม 2. ด้านสาร ข้อมูลชัดเจนที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความถูกต้องสื่อให้ เกิดความเข้าใจความหมายได้อย่างสะดวกและส่งต่อข้อมูลรวดเร็ว สารที่ประกอบด้วย ความจริงมีความถูกต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ความเป็นจริง 3. ด้านช่องทางการสื่อสาร พบว่า ต้องเป็นวิธีการหรือช่องทางที่มีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มีความทันสมัย เป็น ช่องทางที่เหมาะสมกับกลุ่มประชาชนในแต่ละช่วงเวลา 4. ด้านผู้รับสาร การให้ความสนใจ การเข้ามามีส่วนรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามความต้องการหรือความชอบส่วนตัว พิจารณาด้วย เหตุผลปราศจากอคติ รวมทั้งการแนะนำและชักจูงที่ทำให้เกิดความเชื่อหรือมุมมองต่อนักการเมืองท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระนุชิต นาคเสโน (โพวิช) (2565) เรื่อง การพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของนักการเมืองท้องถิ่นใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้ส่งสารมีความพร้อมไม่ว่าจะเป็นในด้านของเครือข่าย หรือการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่ต้องการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลโดยเฉพาะในยุคที่มี เทคโนโลยีเข้ามาช่วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาพิพัฒพงศ์ จิตธมโม (วงศ์ขลิ) (2564) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารของนักการเมืองไทย พบว่า การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองสามารถสื่อสารให้ประชาชนมีความเชื่อมั่น ในการแก้ไขปัญหาให้สำเร็จและโน้มน้าวให้ประชาชนเลือกมาเป็นตัวแทนของประชาชน ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระชินกร สุจิตโต(ทองดี) (2565) เรื่อง การบูรณาการ

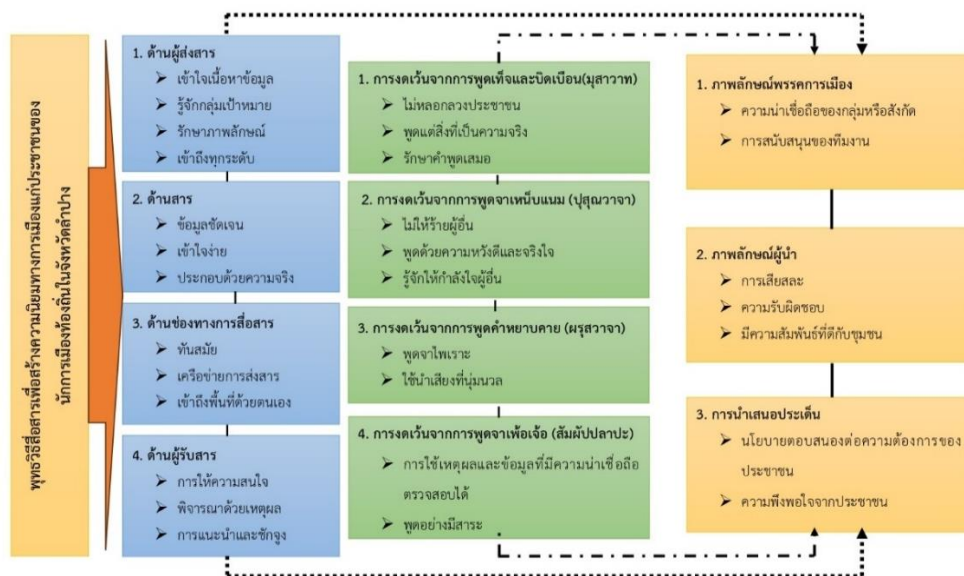
หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การรู้เข้าใจหลักการส่งสารจะต้องอาศัยความจริง ตัวสารเป็นความจริง มีทักษะในการสื่อสาร มีทัศนคติที่ดีถูกต้อง ต้องไม่มีอคติและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ อย่างจริง ๆ ด้านรู้เลือกใช้สื่อหรือช่องทางหลากหลาย สื่อทางโซเชียลมีเดีย (Social Media) เป็นต้น

3. พุทธวิธีสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองแก่ประชาชนของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง พบว่า 1. การงดเว้นจากการพูดเท็จและบิดเบือน (มุสาวาท) ผู้ส่งสารต้องส่งสารที่เป็นข้อเท็จจริง แม่นยำ สามารถตรวจสอบสารได้ ใช้ข้อเท็จจริงและข้อมูลที่ถูกต้อง ยึดถือในหลักศีลธรรม ศีล 5 ในข้อ 4 มุสาวาท 2. การงดเว้นจากการพูดจาเหน็บแนมและส่อเสียดบุคคลอื่น (ปิสุณวาจา) การงดเว้นจากการพูดเหน็บแนม ส่อเสียดผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเสียหาย ยอมรับฟังความคิดของผู้อื่น สนับสนุนแนวคิดและนโยบายที่มีประโยชน์แก่สังคม 3. การงดเว้นจากการพูดคำหยาบคาย (มรสุวาจา) ให้คนอื่นเจ็บใจ การสื่อสารใช้คำที่สุภาพ อ่อนโยน มีสัมมาคารวะ ไม่ใช้คำหยาบคาย ไม่กระทบต่อคนอื่น สร้างมารยาทและภาพลักษณ์ที่ดีแก่ตนเอง และ 4. การงดเว้นจากการพูดจาเพ้อเจ้อ (สัมผัปปลาปะ) สื่อสารอย่างชัดเจน มีสาระ ตรงไปตรงมาใช้เหตุผล สารที่มีความน่าเชื่อถือมาสนับสนุน มีหลักฐานประกอบ ผ่านการตรวจสอบ มีความเป็นไปไม่ได้ ไม่พูดเพ้อเจ้อที่เป็นจินตนาการ เพ้อฝัน หรือการโฆษณาเกินจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของชฎานันท์ อัครธรรมานนท์ และประทีป พิษทองกลาง (2561) เรื่อง การสื่อสารธรรมเพื่อการพัฒนาสังคมเชิงสร้างสรรค์ พบว่า หลักการสื่อสารที่สำคัญ วชิรสุจริตคือหลักการพูดที่ถูกต้องดังตามที่ควรปฏิบัติ วชิรสุจริต คือ การประพฤติชอบ ด้วยวาจา มี 4 อย่าง คือ พูดจริง พูดไม่ส่อเสียด พูดคำสุภาพ พูดพอประมาณ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกรณัฐ ระเบียบทุกข์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านปิยวาจา (วาจาเป็นที่รัก) ประชาชนจะต้องพูดจាកันด้วยถ้อยคำอันไพเราะในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเพื่อให้สังคมมีความ เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน และเพื่อความผาสุกของประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยสุมาลี บุญเรือง และสุรพล สุธะพรหม (2566) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า วชิโรภาษ เป็นหลักปฏิบัติที่แสดงให้เห็นว่านอกจากการมีพฤติกรรมที่แสดงออกให้ปรากฏเห็นอย่างเด่นชัด เป็นบุคลิกภาพที่ยิ้มแย้มแจ่มใส โอ้อวมาริ รู้จักการให้และมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมเป็น

พลัง ในการขับเคลื่อนงานและกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งผลให้การติดต่อประสานทำงานบรรลุ
จุดหมาย ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “พุทธรวิธีสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทาง
การเมืองให้แก่ประชาชนของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง” ในลักษณะภาพที่แสดง
องค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 จากการที่ผู้วิจัยได้สร้างแผนภาพที่แสดงองค์ความรู้ดังกล่าวอธิบาย
ว่า ส่วนสำคัญของความนิยมทางการเมืองประกอบไปด้วย การสร้างความนิยมให้แก่
ประชาชนของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปางด้วยหลักวจีสุจริตประกอบด้วยการงด
เว้น 4 ประการของนักการเมืองท้องถิ่น โดยการงดเว้นจากการพูดเท็จและบิดเบือนเพื่อให้
มาหรือให้บุคคลอื่นในทางที่ผิด (มุสาวาท) โดยการงดเว้นจากการพูดเหน็บแนมส่อเสียด
ผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเสียหาย (ปสุณวาจา) การงดเว้นจากการพูดคำหยาบคาย (ผรุสวาจา) การ
งดเว้นจากการพูดจาเพื่อเจ้า (สัมผัปปลาปะ) เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมกระบวนการสื่อสาร
ของนักการเมืองเป็นผู้ส่งสารต้องส่งสารที่เป็นข้อเท็จจริง แม่นยำ สามารถตรวจสอบสารได้

ใช้ข้อเท็จจริงและข้อมูลที่ต้องการ การสนับสนุนสารด้วยข้อมูลที่ถูกต้อง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเผยแพร่แก่ประชาชนเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับสาร ยึดถือในหลักศีลธรรม ศีล 5 ในข้อ 4 มุสาวาท เป็นสิ่งสำคัญเพื่อสร้างความเชื่อถือและความเข้าใจในสังคม และเป็นอันตรายต่อมิตรสัมพันธ์และทำลายองค์กรท้องถิ่น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สนับสนุนแนวคิดและนโยบายที่มีประโยชน์แก่สังคม ของฝ่ายตรงข้าม จดเว้นการแสดงกริยาพูดหยาบคายให้คนอื่นเจ็บใจ สงบสติระงับอารมณ์มีสติสัมปชัญญะก่อนพูดเสมอ ใช้คำที่สุภาพ อ่อนโยน มีสัมมาคารวะ เป็นกันเอง และไม่ใช้คำหยาบคาย ไม่กระทบต่อคนอื่น การสื่อสารอย่างชัดเจน มีสาระ ตรงไปตรงมาในเรื่องที่ต้องการสื่อสาร ใช้เหตุผลและข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมาสนับสนุน มีหลักฐานประกอบ ข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบ มีความเป็นไปได้พูดในสิ่งที่มีสาระ สื่อสารให้ชัดเจน ไม่พูดเพื่อเจือที่เป็นจินตนาการ เพื่อฝัน หรือการโฆษณาเกินจริงเพราะอาจจะสร้างความไม่เชื่อมั่นให้กับผู้รับสารผู้รับสารสามารถการกลั่นกรองข้อมูลที่ถูกต้องจาก ผู้นำผู้ใหญ่บ้าน หัวคะแนน กำนัน ผู้นำชุมชน อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ชมรม กลุ่มต่างๆส่งต่อยังประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับข้อมูล ให้ความสนใจคอยรับฟังนโยบายหรือข่าวสารต่าง ๆ จากผู้นำท้องถิ่น ที่คอยมาสนองนโยบาย และ สนับสนุนส่งเสริมสงเคราะห์อนุเคราะห์ในหมู่บ้านและชุมชนนั้น ๆ มีการตรวจสอบพิจารณาด้วยเหตุผลเสนอแนะ หรือเรียกร้องต่อนักการเมืองท้องถิ่น เปรียบเช่นการตอบกลับในการสื่อสารจากผู้รับสารถึงผู้ส่งสาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. พรรคการเมืองควรมีการสนับสนุนการพัฒนาบุคลิกภาพของกลุ่มผู้นำชุมชนในท้องถิ่น ท้องถิ่นให้มีทักษะและคุณธรรมที่มีความเหมาะสมกับการเป็นนักการเมืองใหม่ที่ดี
2. นักการเมืองท้องถิ่นควรมีการพัฒนาความรู้และจริยธรรมการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารทางการเมืองที่มีเนื้อหาสาระ มีความเหมาะสม เข้าใจ ง่ายตรงประเด็น
3. นักการเมืองในสังกัดพรรคการเมืองเมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วควรเข้าหาประชาชน และต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าหาได้ง่ายเพื่อรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายและแลกเปลี่ยนข้อมูลต่อกัน
4. ภาครัฐควรมีการส่งเสริมการใช้สื่อโซเชียลอย่างมีสติส่งเสริมสาระความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัลของประชาชนผู้รับสาร

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางการเมืองในวิถีใหม่ (New Normal) ที่ช่วยให้การเมืองและพรรคการเมืองสามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล
2. ภาครัฐกำหนดแนวทางที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ด้วยการสำรวจความต้องการของประชาชน เพื่อนำมากำหนดนโยบายตอบสนองความต้องการของประชาชน
3. พรรคการเมืองควรมีแนวทางสร้างชื่อเสียงให้แก่การเมืองตามหลักการที่ดีเพื่อการบริหารบ้านเมืองที่ดี และเสริมด้วยการกำหนดให้กับการเมืองต้องลงพื้นที่เข้าหาประชาชนเพื่อรับรู้และดำเนินการนโยบายที่สนองต่อความต้องการของสังคม ชุมชนในพื้นที่ เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวมเป็นที่ตั้ง
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำพุทธธรรมวิสุทธิธรรมมาช่วยในการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อช่วยเสริมสร้างความโปร่งใส ความเชื่อมั่น และความสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้าของสังคมในระยะยาว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับ การประยุกต์หลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองในระดับกว้างอาจเป็นระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศ
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนในจังหวัดภาคเหนือตอนบน
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับ การส่งเสริมพุทธจริยธรรมเพื่อการสื่อสารทางการเมืองแบบออนไลน์ของสื่อมวลชนในพื้นที่ภาคเหนือ

เอกสารอ้างอิง

- ชญาณันท์ อัครธรรมานนท์ และประทีป พิษทองกลาง, (2561). การสื่อสารธรรมเพื่อการพัฒนาสังคมเชิงสร้างสรรค์, *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, (6) (ฉบับพิเศษ), 268-283.
- ชุมพล เพ็งศิริ. (2564). *การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: พิษเนศ พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์.

- ประคอง มาโต. (2564). *การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนมีต่อนักการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระชินกร สุจิตโต(ทองดี) . (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระนุชิต นาคเสโน (โพวิชย์). (2565). *การพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*, (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาพิพัฒพงศ์ ฐิตธมโม (วงศ์ชาติ). (2564). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารของนักการเมืองไทย* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุมาลี บุญเรือง และสุรพล สุยะพรหม. (2566). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์*. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*. (6)3, 99-112.
- สุมาลี บุญเรือง. (2564). *การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อโณทัย วัฒนาพร. (2558). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดลำปาง*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2549). *กษิณา-ประชานิยม : ความหมาย ปัญหา ทางออก*. นนทบุรี: สถาบัน พระปกเกล้า.
- Lasswell, H. D. (1984). *The Structure and Function of Communication in Society, The Communication of Idea*. New York: Harper and Row Publishers.

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และ อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง*

BUDDHADHAMMA INTEGRATION FOR PROMOTING POLITICAL ELECTION PROCESS ACCORDING TO DUTIES AND AUTHORITIES OF ELECTION COMMISSION

ธัญยธรณ์ ชีวะเลิศรัตน์

Thanyathorn Chiwalertrat

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตราด

Trat Provincial Election Commission Office

Corresponding Author E-mail: liamnapa@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษากระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และ 3. นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะแบบเจาะจง จำนวน 8 รูปหรือคน การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.974 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 258 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย การจัดการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม การได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้สมัครรับ

* Received August 28, 2024; Revised September 24, 2024; Accepted September 27, 2024

เลือกตั้ง พรรคการเมือง และประชาชนมีความพึงพอใจ และการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานเลือกตั้ง 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง 1. หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง 4 ด้าน คือ สืบสวนและไต่สวน ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย จัดหรือดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้ง ควบคุม กำกับดูแลการเลือกตั้งส่งผลต่อกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามลำดับ มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 แสดงร่วมกันทำนายกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ร้อยละ 68.0 2. หลักสุจริต 3 ส่งผลต่อกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งมี 1 ด้าน คือ มโนสุจริต มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 แสดงว่าหลักสุจริต 3 สามารถร่วมกันทำนายกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ร้อยละ 22.00

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; กระบวนการดำเนินการเลือกตั้ง; หน้าที่และอำนาจ; คณะกรรมการการเลือกตั้ง

Abstract

The objectives of this research paper are to: 1. Study the election process according to the duties and powers of the Election Commission, 2. Study the factors affecting the election process according to the duties and powers of the Election Commission, and 3. Present the integrated Buddhist to promote the election process according to the duties and powers of the Election Commission. Integrated Research Model Qualitative research uses the method of in-depth interviews with specific key informants. 18 photos or people and specific group discussions 8 photos or people. The quantitative research used a questionnaire with a total confidence value of 0.974. Data were collected from a sample of 258 people, the sample size from Taro Yamane's formula was determined at a confidence level of 95%, and the data were analyzed by finding the frequency, percentage, mean standard deviation, and multiple regression analysis

The results of the research show that: 1. The level of the election process according to the duties and powers of the Election Commission is very high. The average value is 3.98, which is the highest average, namely the lawful performance of duties. The election management is honest and fair. Domestic and international recognition. 2. Factors affecting the election process according to the duties and powers of the Election Commission 1. Perform legal duties. Organizing or conducting elections. Controlling and supervising the election affecting the election process according to the duties and powers of the Election Commission respectively. Statistically significant level 0.01 shows that 68.0% of the candidates can jointly predict the election process of the Election Commission 2. Principle 3 affects the election process according to the duties and powers of the Election Commission in one aspect, namely good faith, which has a statistical significance of level 0.01, indicating that Principle 3 can jointly predict the election process of the Election Commission (EC) 22.00%.

Keywords: Integrative Buddhism; Election Litigation Process; Authority; Election Commission

บทนำ

นับแต่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 และมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 ซึ่งนับจากการเลือกตั้งครั้งนั้นจนถึงก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการเลือกตั้งมาโดยตลอด แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรัฐมนตรีที่มาจากผลการเลือกตั้งหรือสังกัดพรรคการเมืองจึงอาจก่อให้เกิดปัญหาแก่ข้าราชการประจำในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะผู้บังคับบัญชาคือรัฐมนตรีเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการเลือกตั้งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ขึ้นได้จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจึงได้มีการจัดตั้งองค์กรใหม่ขึ้นเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลการจัดการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์และยุติธรรม ที่เรียกว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้ง” ตามบทบัญญัติ

ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีเจตนารมณ์ที่จะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่จะปฏิบัติรูปให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระ มีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งหรือสรรหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเป็นองค์กรสำคัญเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและพัฒนาประชาธิปไตย (ประพันธ์ นัยโกวิท, 2551) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 224 กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจจัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ ควบคุมดูแลการเลือกตั้งและการเลือกให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้มีอำนาจสืบสวน หรือไต่สวนได้ตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร

องค์กรอิสระเป็นองค์กรของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับการกิจของรัฐและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และปฏิบัติหน้าที่ได้โดยอิสระ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศเดินไปข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ ปราศจากการแทรกแซงขององค์กรอื่นของรัฐหรือสถาบันการเมืองอื่น รวมทั้งการอยู่เหนือกระแสและการกดดันใด ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสังคมในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ดังนั้นแนวคิดที่ว่าด้วยการมีองค์กรอิสระจึงเป็นกลไกเพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างการบริหารที่มีประสิทธิภาพกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงเป็นเหตุผลความจำเป็นของการมีองค์กรอิสระที่ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการการเลือกตั้ง อันนำไปสู่การสร้างภาพความชอบธรรมทางการเมืองภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย (ธีรภัทร เสรีรังสรรค์, 2548) ทั้งนี้ เพื่อความเป็นอิสระปลอดจากการใช้อิทธิพล รวมทั้งการจัดการซื้อสิทธิขายเสียง ดังนั้น การเลือกตั้งเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนของประชาชนทั้งในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น โดยการให้ประชาชนมีสิทธิมีเสียงในการเลือกตั้ง ย่อมเป็นวิธีการที่แสดงถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศนั้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสิทธิในการเลือกตั้งนั้นถือได้ว่าเป็นสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ เพราะเป็นรูปแบบหนึ่งของสิทธิทางการเมือง ซึ่งโดยทั่วไปมักจะได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญของประเทศนั้นๆ (Henriquezco, 2010) สังคมไทยในปัจจุบันมีการทุจริต

คอร์รัปชันอย่างเป็นระบบ ถือเป็นภัยร้ายแรงที่ส่งสมมาอย่างยาวนานในสังคม เนื่องจากการทุจริตทำให้เกิด ผลเสียทั้งมิติของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาต่าง ๆ ของประเทศ รวมถึงภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อสายตาของประชาคมโลก โดยเฉพาะพฤติกรรมที่ส่อแววทุจริตในกลุ่มราชการจนกลายเป็นสิ่งที่ต้องกังวล การปฏิบัติงานที่ส่อแววการทุจริตเป็นตัวที่จะทำให้ลายประเทศชาติที่มีการพัฒนา การที่ผู้ปฏิบัติงานทุจริตส่งผลต่อสังคมที่มีแต่การแก่งแย่งแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจจนเกิดการแตกแยกก่อให้เกิดความขัดแย้ง ขาดความสามัคคีปรองดองที่รอวันล่มสลายหากถูกกระทบด้วยปัจจัยจากภายนอกในอนาคต (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต), 2560) หลักสุจริต 3 เป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์เพราะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทั้งทางกาย วาจา และใจ ความสุจริต คือ การประพฤติชอบ พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงความสุจริตว่า มีอยู่ 3 ประการ ได้แก่ 1. กายสุจริต (ความประพฤติชอบด้วยกาย) 2. วาจาสุจริต (ความประพฤติชอบด้วยวาจา) 3. มโนสุจริต (ความประพฤติชอบด้วยใจ (ที.ปา. (ไทย) 11/305/260) จำเป็นต้องมีหลักความสุจริต โดยเฉพาะสุจริต 3 ในทางพระพุทธศาสนาที่มีความหมายครอบคลุมและเข้าใจง่าย โดยรวมก็คือการทำดีนั่นเอง ซึ่งหากใช้หลักสุจริตเข้าไปใช้ร่วมกับการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง” เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น และส่งเสริมกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตเที่ยงธรรม และชอบด้วยกฎหมาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร คณะอนุกรรมการวินิจฉัยปัญหาหรือข้อโต้แย้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้บริหารและพนักงานกลุ่มภารกิจสืบสวนและไต่สวน จำนวน 719 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2566) คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, T. (1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 258 คน

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยสุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ จำนวน 18 รูปหรือคน ประกอบด้วย 1. กรรมการการเลือกตั้ง 2. ผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 3. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือนักการเมือง 4) นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ 5) นักวิชาการหรือปฏิบัติงานด้านนิติศาสตร์ 6) นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา และการสนทนากลุ่มเฉพาะจากนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยจำนวน 8 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (In-depth Interview) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตอนที่ 3 หลักสุจริต 3 ตอนที่ 4 เป็นกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทำการตรวจสอบประเมินโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item-objective congruence index) เป็นรายบุคคลว่าข้อคำถามแต่ละ

ข้อสามารถวัดได้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 - 1.00 นำแบบสอบถามไปทดสอบ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.974

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการเจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามวัตถุประสงค์ จำนวน 18 รูปหรือคน

4. 2 การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) กลุ่มตัวอย่างจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 258 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาดังต่อไปนี้ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร (Document Research) ที่เกี่ยวข้อง 2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการถอดเทปการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และจากการจดบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เมื่อผู้วิจัยได้รับและรวบรวมแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ 1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายถึงการบูรณาการเพื่อส่งเสริมกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้านการทดสอบการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธีแบบ Stepwise

ผลการวิจัย

1. กระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

1.1 กระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง พบว่า 1. ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย กระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องเข้าใจถึงหน้าที่และอำนาจของตนก่อนจึงจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม 2. การจัดการเลือกตั้งเป็นไปโดย

สุจริตและเที่ยงธรรมเริ่มจากการที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ต้องมีคุณธรรมในการทำหน้าที่ด้วยความสุจริต 3. ผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง และประชาชน มีความพึงพอใจการสร้างการรับรู้และเข้าใจร่วมกัน 4. ได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่ ต้องปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตยการเปิดกว้างในการตรวจสอบกระบวนการเลือกตั้งเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ 5. การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการเลือกตั้ง ต้องมุ่งเน้นในการพัฒนาบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ

1.2 ระดับกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยภาพรวม

กระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตาม หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านปฏิบัติหน้าที่เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย	4.12	0.70	มาก
2. ด้านการจัดการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม	4.10	0.57	มาก
3. ด้านได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ	3.88	0.65	มาก
4. ด้านผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง และประชาชน มีความพึงพอใจ	3.84	0.55	มาก
5. ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการเลือกตั้ง	3.80	0.63	มาก
ภาพรวม	3.98	0.62	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.62) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านปฏิบัติหน้าที่เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.70) ด้านการจัดการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.57) ด้านได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.65) ด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคการเมือง และประชาชน มีความพึงพอใจ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.55) ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.63) ทุกด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ตารางที่ 2 แสดงหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หน้าที่และอำนาจของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง	B	Std. Error	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.10	0.20		6.52**	.004
สืบสวนและไต่สวน (DP 5)	0.28	0.06	0.30	4.83**	.000
ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (DP 1)	0.26	0.05	0.24	4.76**	.000
จัดหรือดำเนินการให้มีการเลือกตั้ง (DP3)	0.24	0.06	0.20	3.63**	.000
ควบคุมดูแลการเลือกตั้ง (DP 4)	0.22	0.06	0.20	3.54**	.000

Multiple R=0.83^d R Square = 0.68 Adjusted R Square = 0.68 Std. Error = 0.40**
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งมี 4 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ สืบสวนและไต่สวน ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องจัดหรือดำเนินการให้มีการเลือกตั้ง และควบคุมดูแลการเลือกตั้ง พบว่าส่งผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามลำดับ แสดงว่าหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถร่วมกันทำนายกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ร้อยละ 68.00

ตารางที่ 3 แสดงหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักสุจริต 3	B	Std. Error	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.77	0.26		6.77**	.000
มโนสุจริต (DHAMMA3)	0.51	0.06	0.47	8.57**	.000

Multiple R=0.47^a R Square = 0.22 Adjusted R Square = 0.22 Std. Error = 0.55**
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า หลักสุจริต 3 ส่งผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งมี 1 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 คือ มโนสุจริต พบว่า

ส่งผลต่อกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งแสดงว่าหลักสุจริต 3 สามารถร่วมกันทำนาย กระบวนการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ร้อยละ 22.0

3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยประยุกต์หลักสุจริต 3 เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้ 1. กายสุจริต ความประพฤติชอบด้วยกาย นำมาใช้ในการกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินการเลือกตั้ง ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเท่าเทียม ยึดหลักปฏิบัติตามกฎหมาย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเคารพต่อสิทธิตามหลักประชาธิปไตย นอกจากการปฏิบัติตามกฎหมายแล้วยังต้องคำนึงถึงสิทธิโดยชอบธรรมของแต่ละบุคคลภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ 2. วาสุจริต ความประพฤติชอบด้วยวาจา นำมาใช้ในการปฏิบัติโดยใช้คำพูดที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งรุนแรง ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องตรงกัน จึงต้องพูดให้ถูกต้องเหมาะสมกับเวลา สถานที่และบุคคล การพูดด้วยความจริงใจอยู่บนหลักของความถูกต้องเป็นการสื่อสารให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจและการพูดที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบตามหน้าที่และอำนาจของตน 3. มโนสุจริต ความประพฤติชอบด้วยใจ นำไปใช้ในการปลูกฝังหรือกระตุ้นเตือนให้เกิดการมีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย การรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่และปรารถนาที่จะทำตามสิทธิของตนภายใต้กฎหมาย การปราศจากอคติในการปฏิบัติหน้าที่ และการกระตุ้นเตือนไม่ให้ละเมิดต่อกฎหมาย

อภิปรายผลการวิจัย

1. กระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง พบว่า 1. ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้ปฏิบัติหน้าที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม 2. การจัดการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ผู้ปฏิบัติหน้าที่ต้องมีความสุจริต 3. ผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองและประชาชน มีความพึงพอใจ การสร้างการรับรู้และเข้าใจร่วมกัน 4. ได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักประชาธิปไตย 5. การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการเลือกตั้ง พัฒนาบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ สอดคล้องกับกับงานวิจัยของ ซึ่งมีส่วนสอดคล้องกับกับงานวิจัยของพหลวัฑฒ์ อินทรบุญสม (2564) เรื่อง มาตราการทางกฎหมายในการดำเนินการเลือกตั้งของประเทศไทย พบว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีการใช้อำนาจในการสืบสวนไต่สวนและชี้ขาดคดีเลือกตั้งอันเกิดจากการที่กฎหมายให้อำนาจ ทั้งอำนาจนิติบัญญัติ

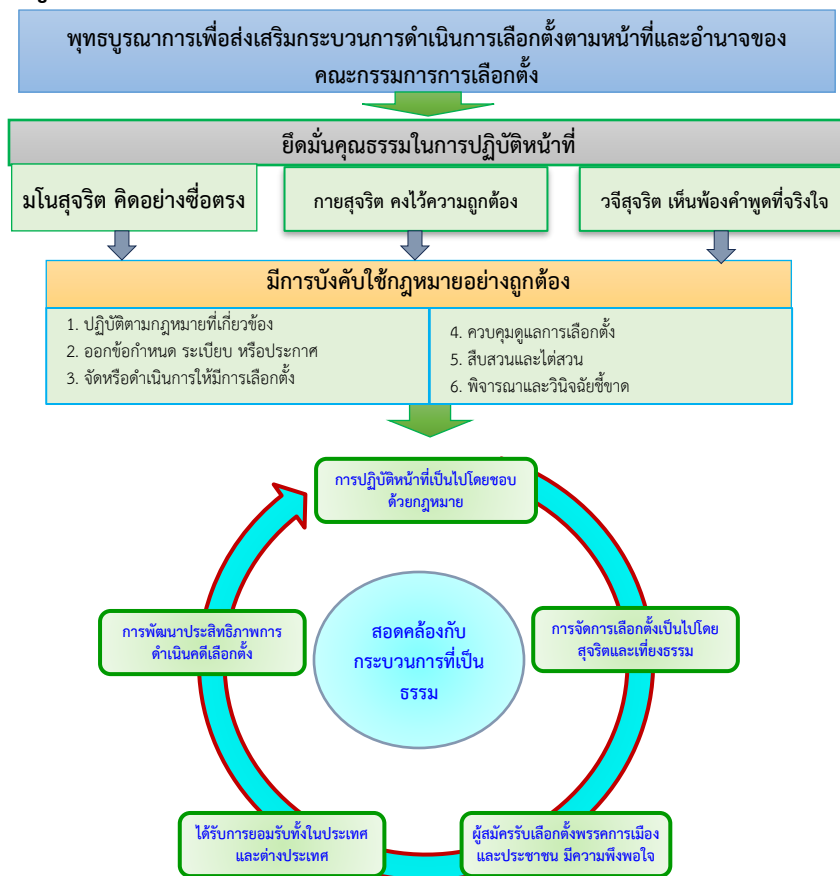
อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการในองค์กรเพียงองค์กรเดียวส่งผลกระทบต่อปัญหาของการคุ้มครองสิทธิของประชาชน การกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้มีหน้าที่และอำนาจในการจัดการการเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง 1. หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จากการวิจัยหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง 6 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถร่วมกันทำนายกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ร้อยละ 68.00 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สืบสวนและไต่สวนสามารถทำนายกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ร้อยละ 30.00 ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องสามารถทำนายได้ร้อยละ 24.00 จัดหรือดำเนินการให้มีการเลือกตั้งสามารถทำนายได้ร้อยละ 20.00 และควบคุมดูแลการเลือกตั้งสามารถทำนายได้ร้อยละ 20.00 แสดงให้เห็นว่า หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยผ่าน สืบสวนและไต่สวน ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จัดหรือดำเนินการให้มีการเลือกตั้ง และควบคุมดูแลการเลือกตั้ง มีส่วนสำคัญในกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของกรณีรัฐ ระเบียบทุกซ์ (2564) เรื่อง การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป ในกรุงเทพมหานคร พบว่า การให้ความเชื่อว่าการเคารพสิทธิของประชาชนจะก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคมและก่อให้เกิดความสุขเมื่อมาอยู่ร่วมกัน

3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง 5 ด้าน คือ 1. การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย 2. การจัดการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม 3. ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคการเมือง และประชาชน มีความพึงพอใจ 4. ได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ 5. การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการเลือกตั้ง โดยประยุกต์หลักสุจริต 3 ซึ่งพบว่า กายสุจริต ความประพฤติชอบด้วยกาย นำมาใช้ในการกำหนดพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้เกิดความชอบธรรมในการดำเนินการเลือกตั้งและการจัดการเลือกตั้ง ปฏิบัติตนตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมเป็นการยึดถือปฏิบัติตามกฎหมายเช่นเดียวกับผู้อื่น ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเคารพต่อสิทธิตามหลักประชาธิปไตยที่นอกจากการปฏิบัติตามกฎหมายแล้วก็ต้องคำนึงถึงสิทธิโดยชอบธรรมของแต่ละบุคคลภายใต้รัฐธรรมนูญ สอดคล้องกับวิจัยของพงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์ (2561) เรื่อง ตัวชี้วัดสุจริตธรรม

การปฏิบัติงานที่ปลอดการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านกลาง จังหวัดลำพูน พบว่า ตัวชี้วัดสุจริตธรรมการปฏิบัติงานที่ปลอดการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ รวม 12 ตัวชี้วัด

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังกล่าวอธิบายว่า 1. ยึดมั่นคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ การมีคุณธรรมไว้ยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติตน เพื่อสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นธรรมและเสมอภาค การนำหลักสุจริต 3 มาเป็นคุณธรรมหลักในการปฏิบัติหน้าที่โดยเริ่มจากการมีจิตใจที่คิดถึงความถูกต้อง ซึ่งการนำมาโนสุจริตมาเป็น

กรอบในการควบคุมความคิดให้มีความบริสุทธิ์เชื่อถือตรงอยู่บนหลักความถูกต้องตามกฎหมาย และระเบียบของการปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ หลักกายสุจริตเป็นการนำมาสนับสนุน พฤติกรรมที่เหมาะสมในการทำหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบไม่เอาเปรียบหรือทุจริตใน หน้าที่จะต้องปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจในการรักษากฎระเบียบของสังคมให้คงอยู่ 2. มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้อง นอกจากการมีคุณธรรมแล้วสิ่งหนึ่งก็คือหน้าที่และ อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ต้องดำเนินไปด้วยกฎเกณฑ์และกฎหมายจึงจะเป็น การปฏิบัติหน้าที่อย่างมีมาตรฐาน ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้องนั้นก็เป็หัวใจหลัก ในการทำหน้าที่ควบคุมดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกรอบรัฐธรรมนูญ 3. สอดคล้อง กระบวนการที่เป็นธรรม เมื่อยึดมั่นด้วยคุณธรรมและใช้กฎหมายอย่างถูกต้องแล้วอีกหนึ่ง สิ่งคือ กระบวนการที่เป็นธรรม กล่าวคือเป็นการมีภาพลักษณ์ที่ดีในการรักษาหลักการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการมีขั้นตอนใน การดำเนินการเลือกตั้งที่มีความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายโดยสามารถคัดค้านการตัดสินหรือ ชี้แจงความถูกต้องได้ตามสิทธิที่พึงมี เพื่อให้เกิดเป็นกระบวนการที่มีการถ่วงดุลอำนาจที่เป็น ส่วนสำคัญในการแสดงถึงความยุติธรรมในการดำเนินการเลือกตั้งทั้งนี้กระบวนการดังกล่าว จะก่อให้เกิดการพิจารณาและตัดสินคดีเลือกตั้งที่มาตรฐานได้รับการยอมรับจากสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมใน การปฏิบัติงานด้านการดำเนินการเลือกตั้ง
2. ควรมีการส่งเสริมพัฒนารูปแบบการดำเนินการเลือกตั้งให้มีความทันสมัย สามารถติดตามตรวจสอบได้ เป็นกระบวนการที่ไม่ซับซ้อนเข้าใจได้ง่าย
3. ควรมีการส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานการดำเนินการเลือกตั้งตามหน้าที่และ อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สุจริตเที่ยงธรรม และชอบด้วยกฎหมาย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการจัดอบรมปลูกฝังคุณธรรมในการสร้างความสุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
2. ควรมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการในการดำเนินการเลือกตั้งให้มีความ เหมาะสมกับบริบททางสังคมโดยเน้นการมีส่วนร่วมที่มากขึ้น

3. ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการดำเนินการควบคุมการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการพัฒนากระบวนการการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับ กลไกการพัฒนามาตรฐานในการปฏิบัติงานด้านการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับ อิทธิพลทางการเมืองที่ส่งผลต่อกระบวนการการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เอกสารอ้างอิง

กรณัฐ ระบุรับทุกข์. (2564). การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพมหานคร (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ธีรภัทร เสรีรังสรรค์. (2548). การประเมินผลการทำงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ : คณะกรรมการการเลือกตั้ง. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ประพันธ์ นัยโกวิท (2551). บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

พงศ์พัฒน์ จิตตานุกรักษ์. (2561). ตัวชี้วัดสุจริตธรรมการปฏิบัติงานที่ปลอดการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านกลาง จังหวัดลำพูน (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต). (2560). กัมมัทเทสน์ สุจริตธรรมกถา. โครงการป้องกันการทุจริตตามแนวทางพระพุทธศาสนา ขับเคลื่อนโดยความร่วมมือระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. กับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พลวัฒน์ อินทรบุญสม. (2564). มาตรการทางกฎหมายในการดำเนินการเลือกตั้งของประเทศไทย (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2566). ข้อมูลบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินการเลือกตั้ง. กรุงเทพฯ: หจก.สหยาบสื่อและการพิมพ์.
- Henriquezco, J.O. (2010). “Electoral Justice”, An Overview of the International IDEA Handbook. Stockholm: Buller Graphics Press.

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม*

THE APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES TO PROMOTE DEMOCRATIC CITIZENSHIP AMONG YOUTH IN NAKHON PATHOM PROVINCE

ศรัณย์กร สังข์สิงห์

Sarunkorn Sangsing

บริษัท จาร์วิส เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด

Jarvis Enterprises Co., Ltd.

Corresponding Author E-mail: Sarunkorn.singha@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาความเป็นพลเมือง 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย 3. ประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.891 ได้กลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 รูปหรือคน ได้แก่ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ด้านรัฐศาสตร์ตัวแทนภาครัฐ ผู้นำท้องที่และเยาวชน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$), 2. ปัจจัยการกล่อมเกลาทางการเมืองส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย สามารถร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 87.1 และหลักสัปปุริสธรรม สามารถร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 87.3 และ 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ส่งเสริม

* Received August 31, 2024; Revised September 22, 2024; Accepted September 27, 2024

ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ให้พลเมืองเรียนรู้สังคม รู้จักตนเอง เข้าใจคนอื่น ยอมรับการอยู่ร่วมกัน ไม่ละเมิดสิทธิ คนอื่น เข้าใจการกระทำแห่งรัฐ เข้าใจตัวแทนหรือนักการเมืองและระบบการเมืองในสังคมไทย เข้าใจวัตถุประสงค์การบริหารประเทศ ระบบการปกครองต่าง ๆ ในการอยู่ร่วมกัน สร้างจิตสาธารณะ อาสาเพื่อส่วนรวม เสียสละบ้างบางโอกาส

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม; พลเมือง; เยาวชน

Abstract

The objectives of this research article are to 1. study citizenship 2. study factors affecting democratic citizenship 3. apply Buddhist principles to promote democratic citizenship among youth in Nakhon Pathom Province. The research method Quantitative research Data was collected using questionnaires. with confidence value for the entire version equal to 0.891. A sample group of 400 people was obtained from Taro Yamane's formula. Data analysis using ready-made programs and qualitative research Data were collected from 18 important informants or people, including Buddhist scholars. political science, government representatives, local leaders, and youth using structured interviews Data were analyzed using content analysis techniques.

The research results found that 1. Democratic citizenship of youth in Nakhon Pathom Province Overall, it is at a high level. ($\bar{X}$ =4.02), 2. Political socialization factors affect citizenship in a democracy. Together, together the Democratic citizenship of youth in Nakhon Pathom Province was 87.1%. Principles of Sappurisdhamma Together they can predict 87.3% of youth in Nakhon Pathom Province for democratic citizenship and 3. Application of Buddhist principles to promote democratic citizenship of youth in Nakhon Pathom Province. Promote democratic citizenship among youth in Nakhon Pathom Province Let citizens learn about society, know themselves, understand others, and accept living together. Do not ignore the rights of others and understand the actions of the state. Understand representatives

or politicians and the political system in Thai society. Understand the objectives of national administration various governance systems in living together Create public consciousness Volunteer for the public Sacrifice sometimes.

Keywords: Buddhhadhamma; Citizenship; Among Youth

บทนำ

เยาวชนเป็นช่วงวัยที่เกิดขึ้นระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ การตระหนักถึงความสำคัญของเยาวชนเกิดขึ้นชัดเจนมากขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 20 เมื่อสังคมเริ่มมองว่าเยาวชนเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในอนาคต สถาบันต่าง ๆ เช่น โรงเรียนและองค์กรเยาวชนถูกสร้างขึ้นเพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และการเตรียมตัวเข้าสู่สังคมผู้ใหญ่ เยาวชนเป็นกลุ่มที่มีความคิดใหม่ ๆ และมักเต็มไปด้วยพลัง ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการปรับตัว การที่เยาวชนมีโอกาสนในการพัฒนาทักษะทางสังคมและความเป็นผู้นำ เยาวชนมีพลังในการเปลี่ยนแปลงสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น สิ่งแวดล้อม การเมือง และสังคมช่วยส่งเสริมให้พวกเขามีบทบาทในการสร้างความร่วมมือกับผู้อื่นและขับเคลื่อนสังคมไปในทิศทางที่ดี

คนไทยทุกคนต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยจะต้องยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา ปฏิบัติตนตามกฎหมายดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม รู้หน้าที่ที่ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติภาพภายใต้ขอบเขตกฎหมายโดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555) คำว่า “ประชาธิปไตย” ซึ่งแปลว่า “ประชาชนเป็นใหญ่” เปิดโอกาสให้ประชาชน เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสังคม กฎหมาย และการเมือง การปลูกฝังทัศนคติ การวิพากษ์วิจารณ์และการมีความคิดอ่านเป็นของตนเอง (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2556) คุณภาพของประชาธิปไตยขึ้นต่อคุณภาพของเยาวชน ถ้าเยาวชนมีคุณภาพดี ประชาธิปไตยก็มีคุณภาพดีด้วย ถ้าเยาวชนมีคุณภาพต่ำ ประชาธิปไตยก็จะเป็นประชาธิปไตยอย่างเลวด้วย คุณภาพของประชาธิปไตยขึ้นต่อคุณภาพของเยาวชน คุณภาพของเยาวชนขึ้นต่อการศึกษา เป็นการยกระดับพลเมืองแห่งการตื่นรู้ไปสู่ประชาธิปไตยแห่งการตื่นรู้ (จุฬารัตน เติมผล, 2559)

ปัจจุบันเยาวชนมีลักษณะพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เยาวชนจึงเป็นต้นกล้าประชาธิปไตยที่สำคัญยิ่งในการบ่ม

เพาะความเป็นประชาธิปไตยให้มีความสมบูรณ์ต่อไป ซึ่งปัจจุบันสังคมไทยกำลังประสบกับปัญหาสังคมหลายประการ เช่น ปัญหาความยากจน ทุจริตคอร์รัปชัน ครอบครัวแตกแยก ความเปี่ยงเบนทางค่านิยมและวัฒนธรรม เนื่องจากมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในทาง การเมือง ส่งผลให้ขาดความสงบสุขในบ้านเมืองรวมทั้งเป็นจุดอ่อนสำคัญของการพัฒนา ประเทศ (สุทธธัญญ์ โออ้อม, 2560) หลักสัปปริสธรรม 7 มีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะ สามารถพัฒนาความเป็นพลเมืองของเยาวชนให้เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย มีจิตสำนึก ความเป็นพลเมือง (จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และคณะ, 2559) ประกอบด้วย 1. ัมมัญญตา คือ รู้จักธรรมคือเหตุ 2. อัตถัญญตา คือรู้จักธรรมคือผล 3. อัตตัญญตา คือความเป็น ผู้รู้จักตน 4. มัตตัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ 5. กาลัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาล 6. ปริสสัญญตา คือความเป็นผู้รู้จักชุมชน 7. ปุคคัลปโรปปัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเลือก คบบุคคล

ดังนั้น จากปัญหาและความสำคัญของการสร้างพลเมืองของประเทศไทย สร้าง พลัง พลเมืองให้ทุกฝ่ายร่วมมือกัน โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ในอนาคตมีความสุจริตโปร่งใส จึง ต้องปลูกฝังตั้งแต่เยาวชน โดยสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว โรงเรียน ที่ ต้องมีหน้าที่ในการปลูกฝังสร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองของประเทศ เริ่มปลูกฝังค่านิยม สุจริตตั้งแต่เด็ก ๆ โรงเรียนและสถาบันทางสังคมที่เป็นต้นแบบแก่เยาวชน ให้มีความ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสาธารณะ ความเป็นธรรมทางสังคม กระทำอย่างรับผิดชอบ และเป็นอยู่ อย่างพอเพียง เพื่อสร้างนิสัยให้เยาวชนรักความถูกต้องและความเป็นธรรม เพื่อเป็น ภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัด นครปฐม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของ เยาวชนในจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ เยาวชนที่มีอายุ ไม่เกิน 25 ปี ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน จากสูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973)

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน ได้แก่ นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา 3 รูป, นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ 3 คน, ตัวแทนภาครัฐ 4 คน, ผู้นำท้องที่ 4 คน และตัวแทนเยาวชน 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือคือ แบบสอบถาม 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม 6 ด้าน คือ 1. ด้านรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ 2. ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น 3. ด้านเคารพความแตกต่าง 4. ด้านเคารพหลักความเสมอภาค 5. ด้านเคารพกติกา และ 6. ด้านรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม 5 ด้าน คือ 1. ครอบครัว 2. กลุ่มเพื่อน 3. สถาบันการศึกษา 4. สื่อมวลชนและ 5. รัฐบาล ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม 7 หลักคือ 1. หลักอัมมัญญตา รู้หลักหรือรู้จักเหตุ 2. หลักอัตถัญญตา รู้ความมุ่งหมาย 3. หลักอัตตัญญตา รู้จักตน 4. หลักมัตตัญญตา รู้จักประมาณ 5. หลักกาลัญญตา รู้จักกาลเวลา 6. หลักปริสสัญญตา รู้จักชุมชน สังคม และ 7. หลักบุคคลัญญตา รู้จักบุคคล ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.891 ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha α – coefficient) (สิน พันธุ์พินิจ, 2547)

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบไปด้วย ข้อมูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม

4. การเก็บรวบรวม

การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมดังนี้ 1. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเยาวชนในจังหวัดนครปฐม 2. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เก็บข้อมูลกับเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จำนวน 400 ชุด ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลสถิติพรรณนา โดยใช้ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติอนุมาน ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีแบบ Stepwise เพื่อพยากรณ์ตัวแปรตามหนึ่งตัว ซึ่งส่งผลมาจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไป โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ และศึกษากาสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการวิจัย

1. ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม
ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม

(n=400)

ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนใน จังหวัดนครปฐม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านเคารพหลักความเสมอภาค	4.21	0.62	มาก
2. ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น	4.13	0.67	มาก
3. ด้านรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม	4.09	0.75	มาก
4. ด้านเคารพความแตกต่าง	4.06	0.81	มาก
5. ด้านรับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้	4.06	0.71	มาก
6. ด้านเคารพกติกา	3.96	0.73	มาก
โดยภาพรวม	4.02	0.68	มาก

จากตาราง พบว่า ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) โดยค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านเคารพหลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.21$) ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น ($\bar{X} = 4.13$) ด้านรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ($\bar{X} = 4.09$) ด้านเคารพความแตกต่าง ($\bar{X} = 4.06$) ด้านรับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ ($\bar{X} = 4.04$) ด้านเคารพกติกา ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม พบว่า 1. การกล่อมเกลาก่อนการเข้าเมือง ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 แสดงว่าการกล่อมเกลาก่อนการเข้าเมืองสามารถร่วมกันทำนาย ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 87.1 และ 2. หลักสัปปุริสธรรม ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม แสดงว่า หลักสัปปุริสธรรม สามารถร่วมกันทำนาย ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 87.3

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7 ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม

(n=400)

การประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7 ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักอัมมัญญาตา การรู้หลักหรือรู้จักเหตุ	4.36	0.65	มาก
2. หลักอัตถัญญาตา การรู้ความมุ่งหมาย หรือรู้จักผล	4.35	0.64	มาก
3. หลักอิตถัญญาตา การรู้จักตน	4.32	0.68	มาก
4. หลักกาลัญญาตา การรู้จักกาลเวลา	4.13	0.64	มาก
5. หลักมัตตัญญาตา การรู้จักประมาณ	4.10	0.71	มาก
6. หลักปุคคสัญญญาตา การรู้จักบุคคล	4.06	0.60	มาก
7. หลักปริสัญญญาตา การรู้จักชุมชน สังคม	3.93	0.80	มาก
โดยภาพรวม	4.19	0.61	มาก

จากตารางพบว่า ระดับการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7 ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ธรรม์มัญญา รู้หลักหรือรู้จักเหตุ ($\bar{X} = 4.36$) อุตัญญา รู้ความมุ่งหมาย หรือรู้จักผล ($\bar{X} = 4.35$) อุตัญญา รู้จักตน ($\bar{X} = 4.32$) กาลัญญา รู้จักกาลเวลา ($\bar{X} = 4.13$) มัตตัญญา รู้จักประมาณ ($\bar{X} = 4.10$) ปุคคลัญญา รู้จักบุคคล ($\bar{X} = 4.06$) ปริสัญญา รู้จักชุมชน สังคม ($\bar{X} = 3.93$) ทุกด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับ

พบว่า หลักธรรม์มัญญาคือการรู้จักเหตุส่งเสริมให้เยาวชนพิจารณาเหตุปัจจัยอย่างรอบคอบ หลักอุตัญญา รู้ความมุ่งหมายหรือรู้เหตุผลด้วยการส่งเสริมให้เยาวชนได้รู้และเข้าใจผลของการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี หลักอุตัญญา รู้จักตนส่งเสริมให้เยาวชนได้รู้จักและเข้าใจคุณค่าตนเอง หลักมัตตัญญา รู้จักประมาณด้วยการปลูกฝังให้เยาวชนมีความคิดพองพองไม่ยอกได้อายมิจนมากเกินไป หลักกาลัญญา รู้จักกาลเวลาควรส่งเสริมให้รู้จักช่วงเวลาทำหน้าที่ที่เหมาะสมเป็นการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ หลักปริสัญญา รู้จักชุมชนและสังคมต้องเข้าใจบริบทชุมชนของตนเอง หลักปุคคลัญญา รู้จักบุคคลต้องรู้จักการวิเคราะห์ลักษณะบุคคล เข้าใจในความแตกต่างของแต่ละคน และการเลือกคนมาสนับสนุนอย่างเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

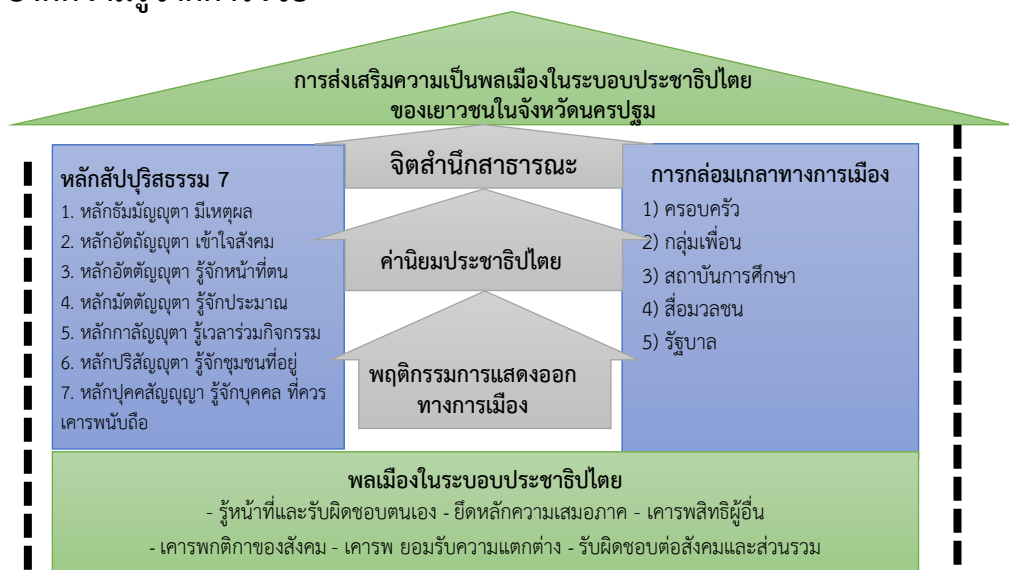
1. ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า พลเมืองจังหวัดนครปฐม มีความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ ต้องส่งเสริมให้เยาวชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตน ปฏิบัติตนให้เหมาะสม และการไม่สร้างปัญหาให้ผู้อื่น การเคารพสิทธิผู้อื่น เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสิทธิ รับฟังความเห็นของผู้อื่น และรู้จักใช้สิทธิของตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่างการมีความเข้าใจในความแตกต่าง และการยอมรับและไม่เอาเปรียบผู้อื่น ยอมรับกติกาควมมีการส่งเสริมความเข้าใจในกฎหมายและระเบียบกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจัง และการมีความรู้ที่สามารถช่วยแนะนำผู้อื่นได้ ด้านรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมควรสร้างการมีจิตสำนึกสาธารณะและคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญการรู้จักสร้างประโยชน์ให้สาธารณะมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระชาณรงค์ โชติธมโม (ประเสริฐศรี)

(2566) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ความรับผิดชอบ เป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย มุ่งเน้นความเป็นธรรม พลเมืองสามารถพัฒนาทั้งความรับผิดชอบ การทำหน้าที่ในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ ชาฤทธิศิลป์ (2561) เรื่อง ความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย พบว่า กลุ่มเยาวชนไทยส่วนใหญ่มีระดับความเป็นพลเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ยึดมั่นในความถูกต้อง มีความรับผิดชอบต่อสังคม ได้รับการกล่อมเกลາทางการเมืองในระดับมาก จากครอบครัว เพื่อน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน ศาสนา และพรรคการเมือง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการกล่อมเกลາทางการเมืองส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม อภิปรายได้ว่า การกล่อมเกลາทางการเมืองสามารถร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 87.1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครอบครัวสามารถทำนายความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 84.7 สถาบันการศึกษาสามารถทำนายได้ร้อยละ 11.8 ตามลำดับด้านครอบครัวและสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัวมีความใกล้ชิด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการยอมรับส่งผลต่อการประพฤติตนในสังคมที่มีพื้นฐานจากครอบครัวดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโชคชัย ศรีรักษา (2566) เรื่อง การพัฒนาการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่เยาวชนจังหวัดลพบุรี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่เยาวชนจังหวัดลพบุรี ผ่านด้านสถาบันครอบครัว, ด้านสถาบันการศึกษา, ด้านกลุ่มเพื่อน, ด้านสื่อมวลชน และด้านสถาบันทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเชวงศักดิ์ เอี่ยมสำอาง (2566) เรื่อง การส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่า ปัจจัย สถาบันการศึกษา และสถาบันทางการเมือง ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 27.5

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม พบว่า หลักสัปปุริสธรรม 7 ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ หลักอัมมัญญา คือการรู้จักเหตุต้องส่งเสริมให้เยาวชนได้รู้จักการพิจารณาเหตุปัจจัยอย่างรอบคอบ หลักอัตถัญญา การรู้ความมุ่งหมายหรือรู้เหตุผลด้วยการส่งเสริมให้เยาวชนได้รู้และเข้าใจผลของการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี หลักอิตถัญญา การรู้จักตนด้วยการส่งเสริมให้เยาวชนได้รู้จักและเข้าใจคุณค่าตนเอง หลักมัตตัญญา การรู้จักประมาณด้วยการปลูกฝังให้เยาวชนมีความคิดพอเพียง หลักกาลัญญา รู้จักกาลเวลาควรส่งเสริมให้รู้จักช่วงเวลาทำหน้าที่ที่เหมาะสมกับกาลเทศะ หลักปริสสัญญา การรู้จักชุมชนและสังคมต้องเข้าใจบริบทชุมชนของตนเอง หลักปุคคสัญญา การรู้จักบุคคลต้องรู้จักการวิเคราะห์บุคคล เข้าใจในความแตกต่างของแต่ละคน สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรยุทธ ชะนิล (2566) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมและการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองเพื่อสร้างความนิยมสำหรับการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมสำหรับการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้สัปปุริสธรรม 7 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม อธิบายและเรียงตามลำดับความสำคัญ ได้ดังนี้

ปัจจัยการกล่อมเกลา อธิบายได้ว่า โดยสถาบันทางสังคม กลุ่มเพื่อน ครอบครัว รัฐบาล สื่อมวลชน และสถาบันการศึกษา ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนในรัฐนั้นๆ กลุ่มเพื่อนช่วยในการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทำให้กล้าแสดงออก ครอบครัวให้ความรักสร้างความเข้าใจ รัฐบาลมีนโยบายและแนวทางการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียม เสมอภาคทั่วกัน สื่อมวลชน เป็นตัวกลางเพื่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับรัฐ ช่วยประชาชนค้นหาความจริงและเผยแพร่ข้อมูลสร้างการรับรู้และความเข้าใจร่วมกันของคนในสังคมอย่างเท่าเทียม ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชนทำให้เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกสาธารณะ เกิดค่านิยมประชาธิปไตย โดยนำหลักสัปปุริสธรรมเยาวชนเป็นผู้มีเหตุผล รู้หน้าที่และบทบาท รู้กาลเทศะการทำกิจกรรม

หลักสัปปุริสธรรม 7 ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ให้พลเมืองเรียนรู้สังคม รู้จักตนเอง เข้าใจคนอื่น ยอมรับการอยู่ร่วมกัน ไม่ละเมิดสิทธิ คนอื่น เข้าใจการกระทำแห่งรัฐ เข้าใจตัวแทนหรือนักการเมืองและระบบการเมืองในสังคมไทย เข้าใจวัตถุประสงค์การบริหารประเทศ ระบบการปกครองต่างๆ ในการอยู่ร่วมกัน สร้างจิตสาธารณะ อาสาเพื่อส่วนรวม เสียสละบ้างบางโอกาส

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีนโยบายสนับสนุนบทบาทของเยาวชนในการทำงานเพื่อชุมชนให้มากขึ้นทั้งที่เป็นผู้จัดทำโครงการหรือผู้ร่วมโครงการ
2. พัฒนากลุ่มเครือข่ายเยาวชนให้เกิดความเข้มแข็งและมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
3. ส่งเสริมสถาบันครอบครัว สถาบันศึกษา ในการการพัฒนาศักยภาพการเป็นพลเมืองที่ดีผ่านสื่อสร้างสรรค์
4. หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีนโยบายจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้โดยปราศจากความขัดแย้ง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. หน่วยงานภาครัฐมีการสนับสนุนบทบาทของเยาวชนให้ร่วมกิจกรรมและทำงานเพื่อชุมชนให้มากขึ้น

2. หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมประชาชนให้มีความเข้าใจสิทธิตามกฎหมายรัฐธรรมนูญในการแสดงออกทางการเมือง

3. หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น กระตุ้นหรือชักชวนให้ประชาชนในสังคมร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในจังหวัดนครปฐม

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนานโยบายการส่งเสริมความเป็นพลเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการพัฒนากระบวนการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในพื้นที่ภาคกลาง

เอกสารอ้างอิง

จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และคณะ. (2559). *คู่มือการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ม. 3*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด.

จุฬารัตน เต็มผล. (2559). *เยาวชนกับการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

เชวงศักดิ์ เอี่ยมสำอาง. (2566). *การส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

โชคชัย ศรีรักษา. (2566). *การพัฒนาการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่เยาวชนจังหวัดลพบุรี* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ธีรยุทธ ชะนิล. (2566). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมและการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองเพื่อ สร้างความนิยมสำหรับการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระชาณรงค์ โชติธมโม (ประเสริฐศรี). (2566). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริม
ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร
(ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2543). กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนสู่ประชาธิปไตย.
กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- วัชรินทร์ ชาญศิลป์. (2561). ความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย. วารสารรัฐศาสตร์
ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 5(1), 187-209.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย.
กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุทธยาณ์ โอบ้อม. (2560). การเสริมสร้างจิตพิสัยดีกรรการเป็นพลเมืองที่ดีในสังคม
ประชาธิปไตยของนักเรียนในจังหวัดนครปฐม (รายงานการวิจัย).
พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2556). โลกเปลี่ยนไทยปรับ. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯธุรกิจ.

ปฐมบทของพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐไทยสู่รัฐบาลควอนตัม*
PROLOGUE OF DEVELOPMENT OF PUBLIC ADMINISTRATION AND
MANAGEMENT OF THAILAND TO QUANTUM GOVERNMENT

นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา

Nipon Sasithornsawapa

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: krisada.sae@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อทำความเข้าใจกับสถานการณ์ของเทคโนโลยีของไทยในปัจจุบัน ที่ต่อเนื่องมาจากอดีตและด้วยความเข้าใจนี้ ได้นำไปสู่การกำหนดยุคของการบริหารจัดการภาครัฐแบบใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากในปัจจุบัน โดยได้ขยายยุคอิเล็กทรอนิกส์ของ Whistler และ Buther ออกเป็น 4 ยุค ได้แก่ ยุคที่ 1 รัฐบาลอนาล็อก ยุคที่ 2 รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ยุคที่ 3 รัฐบาลดิจิทัล และยุคที่ 4 รัฐบาลควอนตัม

คำสำคัญ: รัฐบาลอนาล็อก; อิเล็กทรอนิกส์; รัฐบาลดิจิทัลและควอนตัม

Abstract

This article aims to build the understanding of technology from the past to the present in the context of public administration. The advancement of technology leads to the age of new public administration under the circumstance of changes nowadays. The article extends from the electronics management in the public sector of Whistler and divides into 4 eras: Analog Government Age, Electronic Government Age, Digital Government Age, and Quantum Government Age.

Keywords: Government Analog; Electronic; Digital and Quantum Government

*Received March 13, 2024; Revised May 2, 2024; Accepted May 2, 2024

บทนำ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อทำความเข้าใจกับสถานการณ์ของเทคโนโลยีสารสนเทศของไทยในปัจจุบัน ที่ต่อเนื่องมาจากอดีต ก่อนที่จะเข้าเรื่อง ขอทำความเข้าใจกับคำว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ” หรือ “Information Technology (IT)” ว่าหมายถึงอะไรก่อน เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นศัพท์ใหม่ที่ปรากฏขึ้นเมื่อปี 1958 ใน Harvard Business Review, 11 ผู้เขียนคนแรกคือ Harold J. Leavitt and Thomas L. Whistler (1958) โดยให้นัยว่า เทคโนโลยีใหม่นี้ยังไม่มีชื่อ โดยเราจะเรียกศัพท์นี้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ก่อน ในตอนเริ่มต้นคำจำกัดความของศัพท์นี้ ประกอบด้วยเทคโนโลยี 3 ประเภท คือ เทคนิคเพื่อการประมวลผล การประยุกต์ใช้วิธีการทางสถิติศาสตร์และคณิตศาสตร์เพื่อการตัดสินใจ และการจำลองความคิดในระดับที่สูงขึ้น ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์

การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศอาจแบ่งออกได้เป็น 4 ยุค ได้แก่ (Leavitt & Whistler, 1958) และ Buther (2012)

1. ยุคก่อนเครื่องกล (30,000 ปี ค.ศ. - ค.ศ. 1450)
2. ยุคเครื่องกล (ค.ศ. 1450 - 1840)
3. ยุคเครื่องกลไฟฟ้า (ค.ศ. 1840 - 1940)
4. ยุคอิเล็กทรอนิกส์ (ค.ศ. 1940 - ปัจจุบัน)

มนุษย์รู้จักการจัดเก็บ ค้นคืน จัดดำเนินการและสื่อสารสารสนเทศตั้งแต่ยุคเมโสโปเตเมีย โดยชาวซูเมอร์ ซึ่งได้พัฒนาขึ้นมาเมื่อประมาณ 3,000 ปี ก่อน ค.ศ. (Bather, 2012) แต่ศัพท์ในความหมายสมัยใหม่เพิ่งเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1958 โดยให้ความหมายว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์โทรคมนาคมเพื่อการจัดเก็บ ค้นหา ส่งผ่านและจัดการข้อมูล (Dantith, 2009) ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับธุรกิจหนึ่ง ๆ หรือองค์การอื่น ๆ (FOLDOC, 2013) ศัพท์นี้โดยทั่วไปใช้แทนความหมายของเครื่องคอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และยังรวมถึงเทคโนโลยีการกระจายสารสนเทศอย่างอื่นด้วย เป็นต้นว่า โทรศัพท์และโทรศัพท์มือถือ นอกจากนั้นยังมีอุตสาหกรรมหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์และอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์กึ่งตัวนำ อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์โทรคมนาคม การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และบริการทางคอมพิวเตอร์ (Ralston, 2000)

นับตั้งแต่มีการประดิษฐ์กรรมเทคโนโลยีสารสนเทศขึ้นมาบนโลก ถือได้ว่าเป็นยุคของการปฏิวัติทุกด้านของมนุษยชาติไปพร้อม ๆ กัน อย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ดังเช่น

การปฏิวัติอุตสาหกรรมก็กระทบเพียงระบบเศรษฐกิจโดยตรงเท่านั้น แม้ว่าจะส่งผลต่อระบบการเมืองและระบบสังคมวัฒนธรรม ก็เป็นไปโดยอ้อม หมายถึง การปฏิวัติอุตสาหกรรมได้ส่งผล โดยตรงต่อภาคเศรษฐกิจ แล้วคลื่นของการปฏิวัติจึงค่อย ๆ ทอยส่งผลโดยอ้อมต่อระบบการเมือง จากนั้นจึงค่อยทอยส่งผลต่อภาคสังคมวัฒนธรรม

ส่วนการปฏิวัติเทคโนโลยีสารสนเทศ ในตอนแรกคำนึงถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างกันเป็นสำคัญ ไม่มีใครเคยคิดว่าการปฏิวัติเทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นการปฏิวัติความเป็นอยู่ของผู้คนทั้งโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองและนับวันการปฏิวัตินี้ยิ่งทวีความรุนแรง รวดเร็ว ไร้พรมแดน ไม่มีขีดจำกัดว่าจะไปสิ้นสุด ณ จุดใดแห่งคลื่นของการปฏิวัตินี้

การปฏิวัติเทคโนโลยีสารสนเทศไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกันทั้งโลก แต่ทอยส่งผลต่อประเทศที่พัฒนาแล้วก่อน ติดตามมาด้วยประเทศที่กำลังพัฒนา และประเทศด้อยพัฒนา อาจกล่าวได้ว่า ผลกระทบของการปฏิวัติที่ส่งผลตรงไปที่ประเทศร่ำรวยก่อน แล้วจึงส่งผลต่อประเทศยากจนเป็นลำดับสุดท้าย

ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น เนื่องจากประเทศที่มั่งคั่งสามารถพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศได้ก่อน จึงใช้ก่อนและพัฒนาต่อยอดมาเรื่อย ๆ จนสามารถทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศมีราคาถูกลงตลอดเวลา พร้อมกับการเพิ่มประสิทธิภาพ ทำให้ต่อมาผู้คนทั่วโลกสามารถจับต้องได้ จาก 1G พัฒนาเป็น 5G ในปัจจุบัน ความก้าวหน้าได้บังเกิดขึ้นอย่างไม่อาจยุติลงได้ และความก้าวหน้านี้นับวัน แต่จะเพิ่มเป็นทวีคูณทั้งคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสามารถนำมาเป็นเครื่องมือของระบบการเมือง ระบบราชการ ระบบเศรษฐกิจ ระบบอุตสาหกรรม ระบบการศึกษา ระบบสังคม ระบบวัฒนธรรม ระบบการสื่อสาร ระบบขนส่ง ระบบการผลิต และอื่น ๆ อีกมาก จนไม่อาจบรรยายได้หมด

เมื่อต้องหันมาดูประเทศไทย ก็ไม่อาจเป็นประเทศที่ได้รับการยกเว้น เนื่องจากกระแสการปฏิวัติเทคโนโลยีสารสนเทศได้ถาโถมเข้าสู่ทุกประเทศในเวลาเดียวกัน จะแตกต่างกันเฉพาะเงื่อนไขเวลาเท่านั้น คือประเทศใดพร้อมก่อน ก็รับเอาไว้ก่อน ประเทศที่ยังไม่พร้อมก็ค่อยทยอยรับต่อในภายหลัง ระยะห่างที่ว่านี้ ไม่น่าจะเกินช่วง 5 ปี เพราะทุกประเทศเห็นประโยชน์ของการปฏิวัติตามกระแสอย่างไม่อาจปฏิเสธได้

เฉพาะประเทศไทย ก็เหมือนกับประเทศอื่น ๆ ที่ทยอยรับกระแสการปฏิวัตินี้ ตามความพร้อมที่ดำรงอยู่ในแต่ละช่วงเวลา โดยเฉพาะความพร้อมด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ ในระยะแรก เมื่อยังเห็นประโยชน์น้อยและยังมีราคาสูง อีกทั้งยังไม่แพร่หลาย การลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ก็อาจจะไม่คุ้มทุนและคุ้มค่า ประกอบกับ

เทคโนโลยีด้านนี้ยังมีราคาสูงและประสิทธิภาพต่ำ ไม่อาจเป็นที่สนใจของมหาชนได้ แต่เมื่อยิ่งพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ประสิทธิภาพยิ่งสูงขึ้น ราคายังลดลงและประโยชน์เพิ่มขึ้น เป็นอนันต์ จึงเป็นที่นิยมของมหาชนและภาคเอกชน ส่วนภาครัฐนั้น มิได้เป็นภาคการผลิตอย่างเอกชน แต่เป็นภาคบริการ อย่างไรก็ตามภาคเอกชนมิใช่มีเพียงภาคการผลิตเท่านั้น แต่ยังมีภาคบริการรวมอยู่ด้วย ภาครัฐจึงต้องหันมาพิจารณากันใหม่ แต่การพิจารณาใหม่นี้ก็อาจเกิดขึ้นในเวลาข้ามคืน จำเป็นต้องค่อย ๆ วางพื้นฐาน เตรียมกำลังคน พัฒนาระบบการศึกษาใหม่ จัดทำยุทธศาสตร์ใหม่ จัดทำงบประมาณใหม่ การเปลี่ยนแปลงจึงเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ตามความพร้อมของระบบเศรษฐกิจไทย ดังนั้นการทำความเข้าใจกับพัฒนาการของแนวคิดและแนวปฏิบัติของเทคโนโลยีสารสนเทศไทย จึงจะสามารถอธิบายองค์ประกอบของระบบบริการได้อย่างต่อเนื่องและอย่างเข้าใจ การทำความเข้าใจนี้จะประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศในอนาคตอันใกล้ได้

การบริหารภาครัฐแนวใหม่เป็นคำศัพท์ที่สร้างขึ้นมามีใช้กับการพัฒนาแนวคิดและแนวปฏิบัติใหม่ ๆ กับการบริหารภาครัฐ ตามระดับการพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนั้นคำว่า “แนวใหม่” จึงดำรงอยู่แค่ช่วงเทคโนโลยีใหม่ที่ยังไม่ได้เปลี่ยนไปเป็นเทคโนโลยีที่ใหม่กว่าเท่านั้น เมื่อการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาที่รวดเร็วขึ้นตามกฎของ Moore's law คือพัฒนาแบบก้าวกระโดด “แนวใหม่” นี้ก็ยังมีช่วงเวลาที่สูง แต่การบริหารภาครัฐแนวใหม่ ก็เป็นไปตามกฎธรรมชาติ ได้แก่

1. ใหม่วันนี้เก่าพรุ่งนี้
2. ระหว่างใหม่กับเก่าจะมีช่วงเก่าดำรงอยู่ แต่ดำรงอยู่ชั่วขณะหนึ่งเท่านั้น สุดท้ายเก่าก็หมดไปโดยสิ้นเชิง
3. ช่วงเวลาที่เก่าดำรงอยู่ชั่วขณะหนึ่งในใหม่นั้น หมายถึง แนวคิด แนวทาง และอุปกรณ์แบบเก่า จะค่อย ๆ ถูกแทนที่ด้วยแนวคิด แนวทาง และอุปกรณ์แบบใหม่
4. พนักงานเจ้าหน้าที่ของภาครัฐจึงไม่ควรวิตกกังวลไป เพราะช่วงเวลาของการดำรงอยู่ของเก่า ก็มีเวลามากพอที่จะเริ่มวางแผนยุทธศาสตร์ใหม่ เพื่อนำเทคโนโลยีใหม่เข้ามาทดแทนเทคโนโลยีเก่า
5. การวางแผนยุทธศาสตร์ใหม่นั้นต้องเตรียม 4 เรื่องสำคัญ ได้แก่ กำลังคนใหม่หรือการฝึกอบรมกำลังคนเก่าให้เป็นกำลังคนใหม่ การปรับปรุงกฎระเบียบเก่าให้รองรับสิ่งใหม่ การปรับปรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และแอปพลิเคชันต่าง ๆ และการจัดตั้งงบประมาณเพื่อการพัฒนาจากเก่าไปสู่ใหม่

เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจได้แต่เบื้องต้น จะขอสรุปกรอบแนวคิดของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็น 4 ช่วงระยะเวลาดังต่อไปนี้

รัฐบาลอนาล็อก (พ.ศ. 2500 - 2540) (Analog Government)

รัฐบาลอนาล็อก หมายถึง รัฐบาลในยุคสัญญาณอนาล็อก (Analog Signal) เป็นสัญญาณข้อมูลแบบต่อเนื่อง มีขนาดของสัญญาณที่ไม่คงที่ มีการเปลี่ยนแปลงขนาดของสัญญาณแบบค่อยเป็นค่อยไป มีลักษณะสัญญาณเป็นเส้นโค้งต่อเนื่องกันไป โดยการส่งสัญญาณแบบอนาล็อกจะถูกรบกวนให้มีการแปลความหมายผิดพลาดได้ง่าย เช่น สัญญาณเสียงในโทรศัพท์หรือคลื่นรับเสอากาศโทรทัศน์ที่ไม่เสถียรภาพในบางพื้นที่ เทคโนโลยีอนาล็อกจึงมีปัญหาเชิงซ้ำ ครอบลคลุมพื้นที่แคบ ต้องใช้สายไฟในการส่งสัญญาณ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบนี้ มีใช้ในยุค New Public Management Government, Reengineering Government และ Reinventing Government จึงเรียกการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่นี้ว่า รัฐบาลอนาล็อก

รัฐบาลอนาล็อกได้เริ่มมีปัญหามากขึ้นในทศวรรษที่ 1980 – 1990 ตลอดระยะเวลา 20 ปี ได้เกิดกระแสการปฏิรูปการบริหารภาครัฐ 3 กระแสหลักหรือมีคลื่น 3 ลูก พัวพันกันอยู่ในรัฐบาลอนาล็อก จนยากแก่การแยกแยะ แต่พอจะอนุมานได้ว่าคลื่นลูกที่ 1 การบริหารจัดการภาครัฐแนว NPM (New Public Management) เกิดขึ้นในปี 1980 และส่งผลต่อรัฐบาลทั้งในอเมริกาและยุโรป ทำให้เกิดการปฏิรูประบบราชการเป็นอย่างมาก ประเทศไทยได้รับอิทธิพลของ NPM ประมาณปี 2002 คือภายหลังจากชาติตะวันตก 20 ปี โดยเฉพาะมีการร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ขึ้นมากำกับอย่างเป็นทางการ ภายใต้ พ.ร.บ.ฉบับนี้ ได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 เพื่อเป็นเจ้าภาพของการปฏิรูประบบราชการบริหารภาครัฐตามแนวทางของ NPM หลังจากนั้นการบริหารภาครัฐก็เติบโตก้าวหน้าอย่างมาก อย่างที่ไม่เคยเห็นกันมาก่อนหน้านี้

คลื่นลูกที่ 2 ของรัฐบาลอนาล็อกคือการบริหารจัดการภาครัฐแนวรีอับระบบ (Reengineering Administration) ที่เริ่มก่อตัวขึ้นในปี 1990 เมื่อ Michael Hammer ได้ร่วมกับ James Champy เขียนหนังสือเรื่อง Reengineering the Corporation (1994) โดยได้เพิ่มเติมแนวคิดของ NPM ในด้านการปรับรีอับระบบเก่าทั้งหมดให้เป็นระบบใหม่ โดยเน้นเฉพาะเรื่อง การลดค่าใช้จ่าย การเพิ่มคุณภาพของสินค้าและบริการ และเพิ่มความเร็วทั้งในการผลิตและการให้บริการ

คลื่นลูกที่ 3 ของรัฐบาลอนาล็อกคือการบริหารจัดการภาครัฐแนวนำเสนอรูปแบบใหม่ (Reinventing Government) เป็นแนวคิดที่ใกล้เคียงกับคลื่นลูกที่ 2 แต่นำเสนอรูปแบบใหม่ในการปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ เมื่อพิจารณาโดยเนื้อหาแล้วเป็นเรื่องเดียวกัน คือคลื่นลูกที่ 3 เน้นการปฏิรูประบบใหม่ แต่คลื่นลูกที่ 2 เน้นการปฏิรูปในภาคปฏิบัติมากกว่า อย่างไรก็ตาม คลื่นทั้ง 2 ลูกนี้ มีผลต่อการเพิ่มเติมการปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐแนว NPM โดยแนวคิดในการปฏิรูประบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่นี้ ยังคงเป็นแนวคิดแบบรัฐบาลอนาล็อก คือ เป็นรัฐบาลที่บริหารงานโดยมีอุปกรณ์แบบอนาล็อกที่มีสัญญาณไม่เสถียร ใช้สายไฟฟ้าเป็นตัวเชื่อมต่อ หรือเทคโนโลยีอนาล็อก มักมีความเชื่องช้า ประสิทธิภาพจำกัดมาก ครอบคลุมพื้นที่แคบ แม้จะมีการปฏิรูปด้านแนวคิดก็เป็นเพียงนามธรรม การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐเชิงรูปธรรมจึงยังไม่เกิดขึ้น แต่ก็มีความพยายามที่จะทำรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ แต่ต้องใช้เวลาอีกเป็นทศวรรษ เพื่อรอเวลาให้เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์พัฒนาให้ถึงขั้นคุ้มทุน

รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (พ.ศ. 2540 - 2558) (e - Government)

รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง รัฐบาลที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและพัฒนาหน่วยงานของรัฐ ด้วยการนำเครือข่ายสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตในยุคแรก ๆ มาประยุกต์ใช้ โดยการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนผ่านระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาศักยภาพในการบริการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน จึงเรียกการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่นี้ว่า รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

ผลจากการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของไทย พบว่ามี 5 ประเด็นปัญหา ได้แก่ สถานภาพด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานภาพของประชาชนทั่วไป สถานภาพด้านบุคลากรภาคเอกชน สถานภาพด้านบุคลากรภาครัฐ และสถานภาพด้านการบริหารจัดการ เมื่อมีประเด็นปัญหาให้ค่อย ๆ แก้ไขปรับปรุง การบริหารจัดการภาครัฐไทยแนวอิเล็กทรอนิกส์จึงเกิดขึ้น เริ่มตั้งแต่วันที่ 21 พฤษภาคม 2540 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการโครงการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศภาครัฐ ภายใต้การบริหารจัดการของสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ (สบทร.) ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เป็นเวลาถึง 15 ปี ที่รัฐบาลไทยได้ตระเตรียมงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์อย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2554 ได้มี

การประกาศจัดตั้งสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ตามพระราชบัญญัติ รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์จึงได้เริ่มต้นขึ้น โดยในระยะแรกได้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (พ.ศ. 2554-2558) ทำให้มีการขับเคลื่อนรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในประเทศไทย

รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (พ.ศ. 2540 - 2558) (e - Government)

รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง รัฐบาลที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ มาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและพัฒนาหน่วยงานของรัฐ ด้วยการนำเครือข่ายสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตในยุคแรก ๆ มาประยุกต์ใช้ โดยการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนผ่านระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาศักยภาพในการบริการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน จึงเรียกการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่นี้ว่า รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

ผลจากการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของไทย พบว่า มี 5 ประเด็นปัญหา ได้แก่ สถานภาพด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานภาพของประชาชนทั่วไป สถานภาพด้านบุคลากรภาคเอกชน สถานภาพด้านบุคลากรภาครัฐ และ สถานภาพด้านการบริหารจัดการ เมื่อมีประเด็นปัญหาให้ค่อย ๆ แก้ไขปรับปรุง การบริหารจัดการภาครัฐไทยแนวอิเล็กทรอนิกส์จึงเกิดขึ้น เริ่มตั้งแต่วันที่ 21 พฤษภาคม 2540 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการโครงการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศภาครัฐ ภายใต้การบริหารจัดการของสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ (สบทร.) ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เป็นเวลาถึง 15 ปี ที่รัฐบาลไทยได้เตรียมงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์อย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2554 ได้มีการประกาศจัดตั้งสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ตามพระราชบัญญัติ รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์จึงได้เริ่มต้นขึ้น โดยในระยะแรกได้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (พ.ศ. 2554 - 2558) ทำให้มีการขับเคลื่อนรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในประเทศไทย

รัฐบาลดิจิทัล (พ.ศ. 2558 - 2578) (Digital Government)

รัฐบาลดิจิทัล หมายถึง รัฐบาลที่มีการออกแบบและปรับเปลี่ยนรูปแบบบริการของรัฐ โดยอาศัยข้อมูลดิจิทัล เพื่อสร้างบริการและการทำงานของหน่วยงานรัฐในรูปแบบใหม่

ผ่าน Mobile Social Cloud Technology ในยุคอินเทอร์เน็ต โดยมีลักษณะ 3 บริการ ดังนี้

1. Reintegration เป็นการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการกำกับดูแลการบริหารภาครัฐร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
2. Needs – based Holism เป็นการปรับปรุงองค์การภาครัฐ เพื่อให้เกิดการบริการสาธารณะ ให้ความสำคัญต่อการทำตามความต้องการของพลเมืองมาเป็นศูนย์กลาง
3. Digitalization เป็นการใช้ศักยภาพดิจิทัลอย่างเต็มที่ ในการนำระบบการบริหารสารสนเทศดิจิทัลมาใช้ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะเข้ามาแทนที่วิธีการทำงานแบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ จึงเรียกการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่นี้ว่า รัฐบาลดิจิทัล

ในปัจจุบันมีการประกาศจัดตั้งสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ตามที่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2561 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 โดยกำหนดให้สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 เป็นสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) โดยมีชื่อภาษาอังกฤษว่า Digital Government Development Agency (Public Organization) (DGA.) เป็นหน่วยงานในการกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยนายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้กำกับดูแล ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางของระบบรัฐบาลดิจิทัล ทำหน้าที่ให้บริการ ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

รัฐบาลควอนตัม (Quantum Government)

รัฐบาลควอนตัม หมายถึง รัฐบาลที่มีการนำเทคโนโลยีควอนตัมฟิสิกส์มาใช้ในการประมวลผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของฐานข้อมูลให้มากขึ้น รวดเร็วขึ้นและนำผลลัพธ์ไปประยุกต์ใช้ในงานภาคบริการและการกำกับควบคุมภาครัฐ ซึ่งน่าจะมาถึงในปี พ.ศ. 2579 เป็นต้นไป แต่ไม่ได้หมายความว่า รัฐบาลไทยยังมิได้ใช้ Quantum Computing อุปกรณ์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ แบบดิจิทัลบางชนิด ได้มีการประยุกต์ Quantum Technology เข้าไปเป็นบางส่วน แต่การใช้งานของ Quantum Technology ที่สมบูรณ์แบบจริง ๆ อาจจะต้องใช้เวลาอีกหลายปี

ปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีควอนตัมยุคที่ 2 มีความก้าวหน้าเป็นอันมาก และมีส่วนช่วยให้เทคโนโลยีดิจิทัลมีความก้าวหน้าขึ้นมาก ดังจะเห็นได้จากการประมวลผลควอนตัม (Quantum Computing) การสื่อสารด้วยเทคโนโลยีควอนตัม เช่น เซอร์ควอนตัม (Quantum Sensor) และวิศวกรรมควอนตัม (Quantum Engineering) การที่จะพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของไทยอย่างยั่งยืนตามนโยบาย Thailand 4.0 จำเป็นต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูงอย่างต่อเนื่อง จากเทคโนโลยีดิจิทัลไปสู่เทคโนโลยีควอนตัม เป็นต้นว่า อินเทอร์เน็ตแห่งสรรพสิ่ง (IoT) ปัญญาประดิษฐ์ (AI) การวิเคราะห์ข้อมูล (DA) โทรมานาคมนยุคหน้า Distributed Ledger Technology (DLT) การประมวลผลควอนตัม และระบบอัตโนมัติ ดังนั้น การพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐจึงจำเป็นต้องเคลื่อนผ่านจากยุครัฐบาลดิจิทัลไปสู่รัฐบาลควอนตัมในอนาคต

โดยสรุปยุคอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน มีระยะเวลาทอดยาวประมาณ 100 ปี นับตั้งแต่ปี 1940 เป็นต้นมา นักวิชาการสามารถมองเห็นจุดเริ่มต้นของยุคอิเล็กทรอนิกส์ได้ แต่ไม่อาจประมาณการจุดสิ้นสุดของยุคนี้ได้ ซึ่งมาจากสาเหตุ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก นักวิชาการอาจไม่มีชีวิตที่ยืนยาวพอเพียงต่อการมองเห็นยุคใหม่ หลังยุคอิเล็กทรอนิกส์ได้ และประการที่สอง ช่วงเวลาของรัฐบาลควอนตัมอาจมีระยะเวลาไม่นานนัก เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์หรือ AI (Artificial Intelligence) จะเข้ามาทดแทนในอนาคตอันใกล้ AI เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีฟังก์ชันที่สามารถทำงานได้เหมือนกับมนุษย์ และสามารถเลียนแบบการทำการกิจกรรมของมนุษย์ได้ เป็นต้นว่า การเรียนรู้ การวางแผน หรือการแก้ไขปัญหาต่าง AI จะเป็นผู้ช่วยมนุษย์ในการคิด จึงจะเน้นไปในเรื่องการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งรวดเร็วกว่าสมองของมนุษย์มาก แต่ขณะนี้ AI มีข้อจำกัดเพียงไม่สามารถทำหน้าที่ที่ต้องใช้ประสาทสัมผัสได้เท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- Daintith, J. ed. (2009). *IT, A Dictionary of Physics*. Walton Street: Oxford University Press.
- Ralston, A. eds. (2000). *Encyclopedia of Computer Science* (4th ed.). General & Introductory Computer Science, Hardcover: Nature Publishing Group.
- Harold, L.J. & Thomas, W.L. (1958). Information Technology (IT). *Harvard Business Review*, 11, 41- 48.

Hammer, M. & Champy, J. (1994). Reengineering the Corporation: A Manifesto for Business Revolution. *The Academy of Management Review*, 19(3), 595-600.

FOLDOC. (2013). *Information technology*. on 15 April 2013. Retrieved 9 February 2013. From <https://foldoc.org/>

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการส่งเสริมบทบาทของภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น*

APPLICATION OF SANGAHAVATTHU 4 TO PROMOTING THE POLITICAL LEADERSHIP ROLE OF LOCAL POLITICIANS

พระมหานิรุต ญาณวุฑฺโฒ

Phramaha Nirut Yannawuttho

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: note202019@gmail.com

บทคัดย่อ

นักการเมืองท้องถิ่น คือ บุคคลที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ตัดสินใจเลือกเข้าเป็นตัวแทนของท้องถิ่นในการทำงานประสานกับหน่วยงานของรัฐบาลกับประชาชน เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตน ดังนั้น นักการเมืองท้องถิ่นจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการโน้มน้าวหรือชักจูงผู้อื่นให้ปฏิบัติตามแนวทางของตน โดยอาศัยทักษะความสามารถ และคุณลักษณะเฉพาะของผู้นำให้บรรลุเป้าหมายทางการเมืองที่ต้องการ เป็นผู้ที่มีจิตใจโอบอ้อมอารี และเสียสละ แสดงภาวะผู้นำต่อบุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความซื่อสัตย์มีคุณธรรม มีความโปร่งใส มีความเสมอภาคต่อทุกคน ไม่เบียดเบียน ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ดำรงตนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน เสียสละช่วยเหลือผู้อื่น ปิยวาจา พุดจาไพเราะชวนให้ฟัง อตถจริยา คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ สมานัตตตา วางตัวเสมอต้นเสมอปลาย ทำตนให้น่าเคารพนับถือ นำพาท้องถิ่นให้เกิดการประสานร่วมมือและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

คำสำคัญ: นักการเมืองท้องถิ่น; ภาวะผู้นำทางการเมือง; สังคหวัตถุ 4

Abstract

Local politician is a person who is chosen by the people of that locality to represent their locality. To work in coordination with government

* Received December 16, 2023; Revised January 30, 2024; Accepted February 12, 2024

agencies and citizens to develop their localities. Therefore, local politicians need to have leadership, which means the ability to influence or convince others to follow their cause. By relying on the skills, abilities, and characteristics of leaders achieve the desired political goals. Have a kind heart and sacrifice, showing leadership in personnel and local people with generosity. Be honest, morality, transparent, equal to everyone, and do not cause harm to others. It is in accordance with the principles of SANGAHAVATTHU 4, include: Charity; sacrificing to help others, Kindly speech; speaking kindly and inviting others to listen, Useful Conduct; considering the well-being of the people, Equality Consisting in Impartiality; standing steady from beginning to end, presenting oneself in a way that commands respect. Leading local areas to cooperate and live together peacefully.

Keywords: Local Politician; Political Leadership; Sangahavatthu 4

บทนำ

การกระจายอำนาจของรัฐในประเทศไทย หมายถึง การโอนอำนาจหน้าที่จากรัฐบาลส่วนกลางไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารและจัดการทรัพยากรของตนเองอย่างอิสระมากขึ้น ภายใต้กรอบของกฎหมายและรัฐธรรมนูญ การกระจายอำนาจในประเทศไทยมีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน โดยเริ่มมีการตั้งหน่วยงานท้องถิ่นอย่างสุขาภิบาลและเทศบาลมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจอย่างเป็นรูปธรรมเกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2540 จากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะหลายประเภท เช่น การศึกษา สาธารณสุข การพัฒนาชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ซึ่งกำหนดรายละเอียดและแนวทางในการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มเติม โดยกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะครอบคลุมทุกด้านของชีวิตของประชาชน ปัจจุบันประเทศไทยมี อปท. อยู่ 3 ประเภท ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะในระดับท้องถิ่น ส่วนองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะในระดับภูมิภาค ทั้งนี้การกระจายอำนาจของรัฐในประเทศไทย มีจุดมุ่งหมายหลายประการ ดังนี้ 1. ช่วยให้รัฐบาลส่วนกลางสามารถบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากรัฐบาลส่วนกลางไม่ต้องดูแลภารกิจทั้งหมดในท้องถิ่น ทำให้สามารถมุ่งเน้นไปที่ภารกิจที่สำคัญในระดับชาติ 2. ช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น เนื่องจากประชาชนสามารถเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของท้องถิ่น 3. ช่วยให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน เนื่องจากท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่ารัฐบาลส่วนกลาง จึงสามารถเข้าใจความต้องการของประชาชนและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุด (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2560) ผู้บริหารท้องถิ่นที่ประชาชนเลือกเข้ามาให้ทำหน้าที่ในการพัฒนาดูแลและเรียกวันักการเมืองท้องถิ่น

นักการเมืองท้องถิ่น คือ บุคคลที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ตัดสินใจเลือก เข้าเป็นตัวแทนของท้องถิ่นในการทำงานประสานกับหน่วยงานของรัฐบาลกับประชาชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนให้น่าอยู่ ปลอดภัย ทำให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ด้วยการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาในทุกด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านสาธาณูปโภค เป็นผู้ดำเนินการในการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเจริญก้าวหน้า เป็นผู้ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นนักการเมืองท้องถิ่นจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการโน้มน้าวหรือชักจูงผู้อื่นให้ปฏิบัติตามแนวทางของตน โดยอาศัยทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะเฉพาะของผู้นำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเมืองที่ต้องการ

ภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นมีความสำคัญ และมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของท้องถิ่นนั้น ๆ รวมถึงการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เนื่องจากผู้นำจะมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิผลให้กับหน่วยงานของตนเอง ผู้บริหารจะต้องใช้ภาวะผู้นำกระจายความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรมไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาในหน่วยงานของตน ผู้บริหารสมัยใหม่จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ต้องสามารถปรับตัว และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ได้อย่างเหมาะสมกับทุกสถานการณ์ ใช้ความรู้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพด้วยมีความสามารถในการบริหารงาน โดยให้บุคลากรในหน่วยงานเต็มใจร่วมมือปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ หมั่นสร้างขวัญ และกำลังใจให้แก่บุคลากร ให้เกิดความรัก พึงพอใจ เกิดความรักความศรัทธาในหน่วยงาน รู้จักเสียสละเพื่องาน ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ

กำลังความสติปัญญา หาทางปรับปรุงให้งานนั้นเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539)

จากการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น พบว่า ผู้นำทางการเมืองที่ประชาชนคาดหวัง คือ ผู้นำที่ยึดถือหลักการ และบริหารจัดการองค์กรอย่างมีขั้นตอน วางนโยบายที่มีเป้าหมายและคุ้มค่า มีจิตใจโอบอ้อมอารี และเสียสละ แสดงภาวะผู้นำต่อเพื่อนร่วมงานด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กำหนดนโยบายในการบริหารบริหารงานอย่างเหมาะสม (พระประสิทธิ์ สุขธิโต (บุญหนา), 2564) นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองว่า ผู้นำท้องถิ่นควรพัฒนาคุณลักษณะในด้านสติปัญญา บุคลิกภาพ ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรมให้เหมาะสมกับบทบาทของการเป็นผู้นำที่ดีและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่น และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในพื้นที่ คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ผู้นำต้องเป็นคนที่ซื่อสัตย์มีคุณธรรม มีความโปร่งใส มีความเสมอภาคต่อทุกคน ไม่เบียดเบียน ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น แต่ในปัจจุบันพบว่า นักการเมืองท้องถิ่นบางส่วนเป็นนักการเมืองสมัครเล่นที่ขาดอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างแท้จริง หรือบุคคลที่เข้ามาเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมักเป็นผู้มีอิทธิพล หรือเป็นนักธุรกิจที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองในท้องถิ่นนั้น ๆ ส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติงานในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วรยุทธ สถาปนาศุภกุล, 2560)

ดังนั้น เพื่อให้เกิดแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นที่ดี ทางพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคนและประสานหมู่ชน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2550) ประกอบด้วย ทาน การเสียสละช่วยเหลือผู้อื่น ปิยวาจา การพูดจาชวนให้ฟัง อตถจริยา การคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ สมานัตตตา การวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย ทำตนให้น่าเคารพนับถือ ซึ่งจะทำให้นักการเมืองท้องถิ่นมีภาวะผู้นำโดยมีหลักธรรมเป็นที่ตั้ง ทำให้บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนได้อย่างยั่งยืน โดยบทความนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับ 1. แนวคิดการปกครองท้องถิ่น 2. ภาวะผู้นำและบทบาทของผู้นำ 3. ผู้นำทางการเมือง 4. นักการเมืองท้องถิ่น 5. หลักสังคหวัตถุ 4 และ 6. การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการส่งเสริมบทบาทของภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น

ภาวะผู้นำและบทบาทของผู้นำ

องค์กรจะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับผู้นำในองค์กร เนื่องจากผู้นำจะเป็นผู้พัฒนา ผู้ได้บังคับบัญชาในหน่วยงานของตน และดึงความรู้ความสามารถของแต่ละคนออกมาใช้ คอยจัดการความขัดแย้งภายในหน่วยงาน ชักจูง โน้มน้าว ให้บุคลากรทุ่มเททำงานให้กับหน่วยงานด้วยความเต็มใจ อีกทั้งเป็นที่พึ่งพาให้กับบุคลากรเมื่อเกิดสถานการณ์คับขัน คำว่า ผู้นำ (Leader) และภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นคำที่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ผู้นำ จะหมายถึงตัวบุคคลที่ได้รับมอบหมาย แต่งตั้ง หรือเลือกให้นำกลุ่มไปสู่จุดมุ่งหมาย ส่วนคำว่า “ภาวะผู้นำ” จะเป็นเรื่องของความสามารถ ทักษะ และกระบวนการที่ผู้นำใช้ในการนำกลุ่มให้ไปสู่จุดมุ่งหมาย โดยภาวะผู้นำเป็นคุณสมบัติของความเป็นผู้นำที่อยู่ในตนเองที่ทำให้ผู้อื่นรู้สึกสัมผัส สุธเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2550) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำไว้ว่า ผู้นำเป็นบุคคลที่คอยประสานให้คนในกลุ่มอยู่ร่วมกัน เกิดความสามัคคีกลมเกลียว ผู้นำจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ จัดหากระบวนการ วิธีการทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และจะต้องทำงานให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผู้อำนวยความสะดวก คอยติดต่อสื่อสารของคนในกลุ่ม

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้เขียนพบว่า มีหลากหลายทฤษฎี และมีการพัฒนา ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมและยุคสมัย ซึ่ง Stogdill, Ralph M. (1974) ได้สรุปทฤษฎีภาวะผู้นำไว้ 6 ทฤษฎี ดังนี้

1.1 ทฤษฎีผู้ยิ่งใหญ่ (Great Man Theories) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าผู้นำจะมีความแตกต่างจากบุคคลอื่นทั่วไป ผู้นำมีลักษณะพิเศษบางประการที่ผู้ตามไม่มี คือ มีพลังกาย มีพลังสมอง และมีพลังศีลธรรมเป็นผลมาจากพันธุกรรม โดยจะมีบุคลิกลักษณะเฉพาะตนมาแต่โดยกำเนิด หรือเกิดมาพร้อมกับคุณลักษณะบางอย่างที่ส่งเสริมให้เป็นผู้นำ

1.2 ทฤษฎีสถานการณ์แวดล้อม (Environmental Theories) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าผู้นำเกิดจากเวลา สถานที่ สภาพแวดล้อม และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้คนเป็นผู้นำ ผู้ที่จะก้าวขึ้นสู่ความเป็นผู้นำได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในหน้าที่และความชำนาญ (Abilities and Skills) และทักษะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

1.3 ทฤษฎีบุคคลและสถานการณ์ (Personal-Situation Theories) ทฤษฎีนี้อธิบายเพิ่มเติมจากทฤษฎีผู้ยิ่งใหญ่ และทฤษฎีสถานการณ์ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าภาวะผู้นำเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสถานการณ์ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าผู้นำเกิดจากลักษณะทางบุคลิกภาพ ธรรมชาติของสมาชิกในกลุ่ม และเหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น โดยผู้นำมีหน้าที่ในการกำหนดเป้าหมาย หาวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมาย

1.4 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์และความคาดหวัง (Interaction-Expectation Theories) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่สร้างปฏิสัมพันธ์ให้เป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่ม แรงจูงใจในการทำงานของสมาชิกจะเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงความคาดหวังในเรื่องของรางวัล และการลงโทษ สามารถตอบสนองความคาดหวังของสมาชิกในกลุ่มตลอดเวลา

1.5 ทฤษฎีมนุษยธรรม (Humanistic Theories) ทฤษฎีนี้เน้นเรื่องของความเป็นมนุษย์และธรรมชาติของมนุษย์ เชื่อว่ามนุษย์ต้องการแรงจูงใจจึงพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับความกลมเกลียวของหน่วยงาน ผู้นำต้องมีวิธีการส่งเสริม ควบคุม และจูงใจ ในลักษณะที่เหมาะสม และถูกต้อง เป้าหมายของภาวะผู้นำตามทฤษฎีนี้ก็คือ การปฏิบัติการเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งผลงาน และน้ำใจจากผู้ร่วมงานในเวลาเดียวกัน

1.6 ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theories) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกจะมอบสถานะ เกียรติ และอำนาจ ให้กับผู้นำเพื่อแลกกับการช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย

2. บทบาทของผู้นำ บุคคลที่เป็นผู้นำต้องสามารถนำพาทีมให้บรรลุวัตถุประสงค์การทำงาน และตอบสนองความต้องการของสมาชิกในกลุ่มให้ได้ ดังนั้นผู้นำจึงจำเป็นต้องมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างไปจากสมาชิกในกลุ่ม คำว่าบทบาท จึงหมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกตามที่สังคมหรือองค์กรกำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ บุคคลจึงแสดงพฤติกรรมไปตามบทบาทที่ถูกกำหนด ซึ่งหากไม่ทำตามบทบาทอาจส่งผลกระทบในทางใดทางหนึ่งได้ (Bruce J. Cohen, 2009) นอกจากนี้ คำว่าบทบาทยังหมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังของบุคคลที่อยู่ในสถานภาพที่แตกต่างกันว่าจะต้องปฏิบัติตัวเช่นไร ตามความคาดหวัง บทบาทตามความหมายจะมุ่งเน้นไปที่หน้าที่อันควรกระทำ (D. J. Role Levinson, 1971)

บทบาทของผู้นำมีทั้งที่มาจากการแต่งตั้งตามตำแหน่ง และบทบาทผู้นำที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ มี 7 บทบาท ดังนี้ (ณัฐนรี ศรีทอง, 2552)

2.1 บทบาทของการเป็นตัวแทนหน่วยงานในทุกสถานการณ์ (Figurehead) คือ บทบาทการเป็นตัวแทนขององค์กรในการต้อนรับแขกผู้มาเยือน หรือเป็นผู้ลงลายมือชื่อในเอกสารตามกฎหมาย

2.2 บทบาทของนักพูด (Spokesperson) เป็นบทบาทการนำเสนอกิจกรรมของหน่วยงาน ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ สร้างวิสัยทัศน์ที่ดีของหน่วยงาน ส่งต่อข้อมูลไปยังหน่วยงานภายนอกเกี่ยวกับ แผนงาน นโยบาย กิจกรรม และผลงานขององค์กร

2.3 บทบาทเป็นนักเจรจาต่อรอง (Negotiator) เป็นบทบาทในการเป็นตัวแทนต่อรองในเรื่องสำคัญของหน่วยงาน เพื่อผลประโยชน์ของหน่วยงานและเพื่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานเป็นสำคัญ เช่น การมีส่วนร่วมเจรจาทำสัญญากับสหภาพแรงงานของหน่วยงาน การต่อรองจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ การต่อรองราคาก่อสร้างอาคาร

2.4 บทบาทการสอนงาน (Coach) เป็นบทบาทการสอนงานให้แก่บุคลากร เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่น ถูกต้อง และตรงตามมาตรฐาน มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของบุคคลทุกฝ่าย

2.5 บทบาทในการสร้างทีมงาน (Team Builder) เป็นบทบาทการรับผิดชอบในการสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นการทำงานของบุคลากร เพื่อเป็นการรวมพลังความสามัคคีให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน ทำให้งานที่ทำอยู่สำเร็จลุล่วงไปได้โดยง่าย ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นขณะทำงานร่วมกัน เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร

2.6 บทบาทในการแก้ปัญหาด้านเทคนิค (Technical Problem Solver) เป็นบทบาทการให้คำแนะนำทางด้านทฤษฎี และด้านการปฏิบัติงานในฐานะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.7 บทบาทของผู้ประกอบการ (Entrepreneur) หาโอกาสและริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการออกแบบโครงการ จัดให้มีการทบทวนและกำหนดกลยุทธ์ใหม่ ๆ เพื่อให้องค์กรดำเนินอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง

ผู้นำทางการเมือง

การเมือง คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการ การตัดสินใจ และการแบ่งส่วนแบ่งแยกอำนาจภายในรัฐบาลหรือองค์กรทางการเมือง เพื่อสร้างระบบการปกครองและกำหนดนโยบายที่มีผลต่อสังคมและประชาชนในชุมชนหรือประเทศ Niccolo Machiavelli นักปรัชญาการเมืองชาวอิตาลี (ค.ศ. 1496-1527) ได้กล่าวถึงประเด็นเกี่ยวกับผู้ปกครองไว้ว่า “ผู้ปกครองต้องเข้มแข็งแบบสิงโต และเฉลียวฉลาดแบบสุนัขจิ้งจอก” ซึ่ง Mc Cormic (2012) ได้ตีความและนำเสนอเพื่อใช้ตอบปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักการเมืองในยุคปัจจุบันไว้ว่า นักการเมืองในปัจจุบันส่วนใหญ่มักยังมีพฤติกรรมที่พยายามสร้างโอกาสเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจและผลประโยชน์ โดยไม่คำนึงว่าวิธีการที่ใช้นั้นจะถูกตองหรือขัดต่อศีลธรรมหรือไม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Easton (2007) ที่มองว่า การเมือง หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ สถาบันและองค์การในสังคม ซึ่งได้รับการยอมรับว่ามีอำนาจเด็ดขาดครอบคลุมสังคมนั้นในการ

สถาปนาและการทำนุบำรุงรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม การจัดสรรแจกจ่าย สิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ ให้แก่สังคม เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่บุคคลหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งต้องการ Redekop, J., (2003) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการเมือง ว่าหมายถึง กิจกรรมซึ่งมีจุดประสงค์ หลักอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เช่น ต้องการมีอำนาจทางการเมือง ต้องการสร้างความตระหนักต่อการปกครองให้เกิดแก่สาธารณะชน ต้องการการปรับเปลี่ยนหรือมี อิทธิพลต่อโครงสร้างหรือกระบวนการทางการเมืองการปกครอง การกำหนดนโยบาย สาธารณะ และการปฏิบัติตามนโยบาย โดยกิจกรรมดังกล่าวดำเนินการโดยผู้นำทางการเมือง ซึ่งมีทั้งระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น

ผู้นำทางการเมืองที่แข็งแกร่งจะกล้าที่จะนำสังคมและประเทศชาติในทิศทางที่ ถูกต้อง กล้าที่จะออกกฎหมายแก้ปัญหาแม้จะเป็นนโยบายที่จะกระทบต่อความนิยม ขมขอบทางการเมืองก็ตาม ตัวแปรสำคัญที่ส่งผลให้เกิดความเป็นผู้นำทางการเมือง มีดังนี้ (ลิขิต อีร์เวคิน, 2550) 1. ผู้นำทางการเมืองจะต้องมีความต้องการที่จะเป็นผู้นำทางการเมือง การเข้ารับตำแหน่งโดยไม่เต็มใจ ไม่พร้อม ขาดความเชื่อมั่น ย่อมไม่สามารถจะเป็นผู้นำทางการเมืองได้ และในส่วนนี้รวมไปถึงผู้นำทางการเมืองที่มีคนเชื่อถืออยู่เบื้องหลังทำให้ขาดความกล้าหาญในการตัดสินใจ ในเบื้องต้น ผู้นำทางการเมืองที่จะมีความเป็นผู้นำทางการเมืองต้องมีความอิสระ มีความต้องการ และมีความกล้าหาญที่จะนำ 2. ผู้นำทางการเมืองต้องมีความชาญฉลาดในทางการเมือง (Political Acumen) การเมืองเป็นเรื่อง ซับซ้อนไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ เล่ห์เหลี่ยมทางการเมืองมีมาก ผู้นำคนอื่นจะต้องมีความรู้ ความสามารถในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง เริ่มตั้งแต่การมองคน การใช้คน ความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงาน ความสัมพันธ์กับสังคมซึ่งมีกลุ่มต่างๆ และ ความสัมพันธ์กับผู้นำต่างประเทศ การขาดความรู้ความสามารถในส่วนนี้ย่อมทำให้ความเป็นผู้นำทางการเมืองด้อยลง 3. บุคลิกของผู้นำทางการเมืองจะต้องเป็นที่ยอมรับว่ามี ลักษณะเป็นผู้นำ ถ้าภาษาอังกฤษเรียกว่ามี Charisma คล้าย ๆ กับบารมีในภาษาไทย ผู้นำทางการเมืองที่ขาดบุคลิกความเป็นผู้นำย่อมยากที่จะมีความเชื่อมั่นและยากที่จะนำผู้อื่นได้ 4. ผู้นำทางการเมืองต้องมีความรู้ความสามารถในระดับหนึ่ง และต้องสามารถใช้คนที่มีความรู้ที่มีความเชี่ยวชาญให้เข้ามาทำงาน ผู้นำที่ขาดความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการบริหารประเทศ ย่อมยากที่จะเป็นผู้นำที่ดีได้ 5. ผู้นำทางการเมืองจะต้องมีความกล้าหาญ เด็ดขาดในการตัดสินใจ บนพื้นฐานของความถูกต้องตามหลักนิติธรรม กล้าเสี่ยงที่จะถูกตำหนิ มีหลักการที่แน่วแน่ มีศรัทธาต่อการทำสิ่งที่ถูกต้อง มีจริยธรรม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตนเองหรือพรรคพวก ผู้นำที่ไม่กล้าตัดสินใจจะเป็นผู้นำไม่ได้ ผู้นำเช่นนี้

เป็นเพียงผู้นำที่มีแต่ตำแหน่งแต่ไม่มีความเป็นผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางการเมืองที่อิงแต่ตัวบทกฎหมายและการปฏิบัติในลักษณะงานประจำ คือผู้นำที่ไม่มีความเป็นผู้นำทางการเมือง เพราะการที่ต้องมีผู้นำทางการเมืองก็คือการต้องทำงานนอกเหนือจากที่กำหนดในกฎหมายหรือที่ปฏิบัติมาเป็นประจำ (routine)

ผู้นำทางการเมืองที่เป็นที่ต้องการของประชาชน และผู้ได้บังคับบัญชา คือ ผู้นำที่สามารถแสดงลักษณะความเป็นผู้นำและเป็นคนดี มีจริยธรรม หากผู้นำทางการเมืองที่มีลักษณะเป็นผู้นำแต่ขาดจริยธรรม ละเมิดกฎหมาย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตน ใช้อำนาจเกินความจำเป็น ก็อาจสร้างความเสียหายต่อสังคมและประเทศชาติได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำที่เป็นคนดีแต่ขาดลักษณะผู้นำที่กล่าวมาแล้วก็ไม่สามารถจะแก้ปัญหาสังคมได้ และอาจทำให้ปัญหาที่มีอยู่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการสร้างปัญหาใหม่สรุปว่า ผู้นำที่เป็นคนดี มีจริยธรรมแต่เพียงอย่างเดียวยังไม่พอ ต้องอาศัยการควบคุมโดยระบบด้วย ดังนั้น ผู้นำทางการเมืองที่ดีต้องมีความเป็นผู้นำ มีจริยธรรม เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้ และต้องมีระบบที่ดีด้วย สามารถสร้างกลไก การตรวจสอบ การถ่วงดุลอำนาจ และป้องกันไม่ให้ผู้นำที่หลงอำนาจ ลุแก่อำนาจ โกงละโมบเข้ามาปกครองบริหารประเทศ

นักการเมืองท้องถิ่น

นักการเมืองท้องถิ่น เป็นบุคคลมีความสำคัญต่อการปกครองในระดับท้องถิ่น มีบทบาทในการบริหารท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชน เนื่องจากนักการเมืองท้องถิ่นใกล้ชิดกับประชาชน และเข้าใจความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี สามารถกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม นักการเมืองท้องถิ่น คือ บุคคลที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกเข้าเป็นตัวแทนของท้องถิ่นในการทำงานประสานกับหน่วยงานของรัฐบาลกับประชาชน เป็นผู้ที่สามารถสะท้อนเสียงของประชาชนไปสู่กระบวนการตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนให้น่าอยู่ ปลอดภัย ทำให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นด้วยการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการต่าง ๆ ในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา สาธารณสุข การพัฒนาชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

คุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่น โดยรวมแล้วนักการเมืองท้องถิ่นจะต้องมีคุณลักษณะที่ทำให้ประชาชนไว้วางใจ เชื่อใจให้จัดการบริหารท้องถิ่นได้ บุพผา จานทอง (2550) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นว่าควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. คุณลักษณะทางกาย เป็นสิ่งที่สัมผัสได้ง่ายที่สุดผู้นำจึงต้องเอาใจใส่ดูแลสุขภาพและรูปร่างให้อยู่ในลักษณะแข็งแรงและสมส่วนเพื่อจะได้เกิดความคล่องตัวกระฉับกระเฉงในการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้นำที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีกำลังกายและพลังประสาทที่เข้มแข็ง รู้จักการวางตน การควบคุมตนเอง การพูดจาดี (สุภาพ) เข้าสังคมเก่ง มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่โอ้อวดตนเอง 2. คุณลักษณะด้านสติปัญญา คือ ความเป็นผู้มีความรู้ดีเฉลียวฉลาด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรอบคอบและความจำดี นอกจากนี้ยังต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ให้ก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ เป็นผู้มีโลกทัศน์กว้าง หาทางปรับปรุงงานให้ก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา 3. คุณลักษณะด้านจิตใจ คือ การเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีความดีงามตามหลักธรรมของศาสนาประจำใจอยู่เป็นนิจ มีความยุติธรรม มีความอดทนต่อความยากลำบากในงานและสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความเสียสละ มีจิตใจเบิกบานอยู่เสมอ 4. คุณลักษณะด้านงาน คือ การศรัทธาในองค์การและงานที่ตนรับผิดชอบ รักงาน รักผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน มีความรับผิดชอบสูงและต้องการความสำเร็จสูง มีเป้าหมายและวิธีการที่แน่นอน สามารถอธิบายให้คนอื่นเข้าใจได้ มีความกระตือรือร้นในงานให้คล้อยตามให้ได้ สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาได้ 5. คุณลักษณะด้านสังคม เนื่องจากงานปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องอาศัยการประสานงานเพื่อความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ดังนั้นผู้นำจึงต้องเป็นผู้ที่เปิดตัวเองชอบการติดต่อพบปะสังสรรค์กับบุคคลอื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และร่วมมือกับบุคคลอื่นด้วย ซึ่งมีความเห็นในทางเดียวกับศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2540) ที่ได้กล่าวถึงคุณลักษณะและคุณสมบัติของนักการเมืองท้องถิ่นที่ดีไว้ว่า จะต้องมีความรู้รอบคอบ 1. ด้านวิชาการ คือ มีความรู้ในด้านวิชาชีพเป็นอย่างดี มีความรู้ทั่วไปดี และควรมีประสบการณ์ในการบริหารและการเป็นผู้นำแก่สมาชิกกลุ่มด้วย 2. ด้านบุคลิกภาพ บุคคลที่จะเป็นผู้นำต้องมีบุคลิกภาพด้านร่างกายดี เช่น มีการวางตนเหมาะสม มีชีวิตชีวา วาจาดี และจะต้องมีบุคลิกภาพด้านจิตใจดี มีความอดทน กล้าหาญ มีเมตตาจิต มีวินัย มีใจเป็นธรรมและมีอารมณ์ขัน 3. ด้านสังคม เช่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีน้ำใจช่วยเหลือสังคม และเห็นประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน 4. ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน เช่น มีสติปัญญาฉลาด รู้บทบาทของตน มีความรับผิดชอบ มีความกล้า เด็ดขาด มีความรอบคอบ กระตือรือร้น บังคับใจตนเองได้มีความสามารถในการตัดสินใจ มีการจงใจ การประสานงาน และมีผลงานที่ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับอย่างสม่ำเสมอ

จากการศึกษาข้างต้น ผู้เขียนสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. คุณธรรม จริยธรรม ผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นควรมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชน ควรมีความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม มีความยุติธรรม มีเมตตา กรุณา เป็นต้น

2. ทักษะในการทำงาน ผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นควรมีทักษะในการทำงานต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ สามารถแก้ไขปัญหา สื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชา และประชาชนในท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง ผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ควรมีความรู้เกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครองในระดับประเทศด้วย เช่น ความรู้เกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ ของประเทศ มีความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ เป็นต้น

4. ความสามารถในการประสานงาน ผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นควรมีความสามารถในการประสานงานกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เช่น ข้าราชการ บุคลากร ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำการเมืองของท้องถิ่นใกล้เคียง องค์กร ภาคเอกชนอื่น ๆ เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือกัน สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ความสามารถในการสื่อสาร ผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นควรมีความสามารถในการสื่อสารที่ดี พูดจาน่าฟัง สามารถพูดในที่สาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเขียนบทความหรือแถลงการณ์ได้อย่างเข้าใจ เพื่อถ่ายทอดความคิดและแนวทางของตนไปยังผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้องตรงกัน

หลักสังคหวัตถุ 4

หลักคำสอนเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 คือ หลักการสงเคราะห์ หรือการสงเคราะห์กัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีลักษณะพฤติกรรมที่รู้จักแบ่งปัน รู้จักการให้ เสียสละยินดีในความสุขของผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน คำนึงประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน สังคหวัตถุสูตร ว่า ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) 4 ประการนี้ สังคหวัตถุ 4 ประการอะไรบ้าง 1. ทาน (การให้) 2. ปิยวาจา (วาจาเป็นที่รัก) 3. อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) 4. สมานัตตตา (การวางตนสม่าเสมอ) (อง.จตุกก. (ไทย) 21/32/51) สามารถอธิบายความหมายของสังคหวัตถุ 4 ได้ว่า คือ หลักธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี ประกอบด้วย

1. ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุนหรือทรัพย์สิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา

2. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงาม หรือแสดงความเห็นอกเห็นใจให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3. อุตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและขวนขวาย ช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาละเอียดและปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

4. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหาละเอียด เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2550)

การนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากร ทำให้เกิดการร่วมงานกัน และประพจน์ที่ดีต่อองค์กร และเพื่อนร่วมงาน ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในองค์กร และระหว่างองค์กรกับบุคลากรมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความความสุข ความสามัคคี ความสำเร็จ ในการปฏิบัติงาน เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน รู้จักหน้าที่ของตนเอง ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาละเอียดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กร โดยแนวทางการนำสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในองค์กร มีดังนี้ (พระมหานพดล สีทอง, 2554)

1. เมื่อบุคลากรในองค์กรมีความเดือดร้อนในด้านปัจจัยสี่ ควรให้ความช่วยเหลือ หมายถึง การให้ทานอันเป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ทุนหรือทรัพย์สิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจและให้ คำแนะนำ รวมถึงการให้อภัยแก่บุคลากรเมื่อทำงานผิดพลาดหรือไม่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้บุคลากรในองค์กรเป็นบุคลากรที่มีน้ำใจงาม น้ำใจดี มีความรัก ความสามัคคี เป็นหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น

2. เมื่อบุคลากรในองค์กรมีความเดือดร้อนในการทำงาน ต้องการความช่วยเหลือ บุคลากรในองค์กรควรให้ความช่วยเหลือด้วยการพูดให้กำลังใจ แสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้คำแนะนำชี้แจงอย่างถูกต้อง ไม่พูดจาดูหมิ่น เสียดสีเพื่อนร่วมงาน แต่พูดจากับบุคลากรหรือเพื่อนร่วมงานในองค์กรด้วยความไพเราะน่าฟัง

3. เมื่อบุคลากรในองค์กรต้องการความช่วยเหลือทางด้านร่างกาย ก็ให้ความสำคัญ ขวนขวายช่วยเหลืออย่างเต็มกำลังความสามารถ หรือการให้ความสำคัญกับองค์กรของตนเองด้วยการช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ภายในองค์กร บำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาภายในองค์กรด้วยความเต็มใจ

4. เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในองค์กร ควรเข้าไปช่วยในการแก้ไขปัญหาโดยให้ความเสมอภาค ไม่เอาเปรียบผู้อื่น อยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกันกับเพื่อนร่วมงาน และองค์กรทุกครั้ง

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการส่งเสริมบทบาทของภาวะผู้นำทาง การเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น

ภาวะผู้นำ คือ คุณสมบัติ เช่น สติ ปัญญา ความดีงาม ความรู้ ความสามารถ ของบุคคลที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่จุดหมายที่ตั้งงาม ดังพุทธพจน์ที่แสดงไว้ในโคปาลสูตร โดยการเปรียบเทียบ ผุ่งโค และโคจำฝูง เกี่ยวกับผู้นำ และผู้ตามไว้ว่า “เหมือนโคหัวหน้าฝูงว่ายนน้ำไปสู่ฝั่งตรงกันข้าม หากโคหัวหน้าฝูงว่ายไปตรง เมื่อฝูงโคทั้งหลายก็ไปตรงตามกัน และประสบกับความปลอดภัย หากโคหัวหน้าฝูงว่ายไปคด โคทั้งหลายที่ติดตามย่อมจะดำเนินไปคด และประสบกับความลำบาก ฉะนั้น ในหมู่มนุษย์ ก็ฉะนั้น บุคคลผู้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ หรือเป็นผู้นำหากมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตหรือในการปกครองแล้วผู้ตามย่อมจะเดินตามแบบของผู้นำด้วยดี และประสบกับความปลอดภัย หากว่าผู้นำหรือหัวหน้าไม่ประกอบ ด้วยคุณธรรมในการดำเนินชีวิตหรือในการปกครองแล้ว ผู้ตามย่อมจะดำเนินไปตาม และประสบกับความลำบาก ฉะนั้น” พุทธพจน์นี้แสดงให้เห็นความสำคัญของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อความอยู่รอด สวัสดิภาพ และสันติสุขของผู้ตามหรือสังคมและประเทศชาติทั้งหมด โดยเปรียบเสมือนจำโคและฝูงโค (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546)

ผู้นำการเมืองท้องถิ่นควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ ควรมีความเมตตากรุณา มีความรัก ความปรารถนาดีต่อบุคลากร และประชาชนโดยปราศจากเงื่อนไข มีสติปัญญา สามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง มีคุณธรรมและจริยธรรมในการประพฤติปฏิบัติตน มีหลักธรรมควรยึดถือปฏิบัติ คือ สังคหวัตถุ 4 จะช่วยส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นให้สามารถพัฒนาตนเองและนำพากลุ่มหรือองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการส่งเสริมบทบาทของภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น สามารถทำได้ดังนี้

1. ทาน การเสียสละช่วยเหลือผู้อื่น ผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ควรยึดหลักทานในการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นฐานะ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ หรือความคิดเห็นทางการเมืองใด ๆ เมื่อมีผู้เดือดร้อนในด้านปัจจัยทั้งสี่ ควรให้ความช่วยเหลือ อาจเป็นสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของ เช่น เป็นผู้นำในการประสาน จัดกิจกรรมบริจาค เงินหรือสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย ไม่ว่าจะเป็นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย หรือยารักษาโรค ตลอดจนการสอนงาน ให้ความรู้ความเข้าใจ และคำแนะนำที่มีประโยชน์

2. ปิยวาจา พุดจาไพเราะชวนให้ฟัง ผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ควรยึดหลักปิยวาจาในการพูดจาสื่อสารกับบุคลากร และประชาชน ใช้คำพูดที่ไพเราะ อ่อนหวาน พูดด้วยคำที่สุภาพมีนวล จริงใจ ไม่พูดโกหกเสแสร้ง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุมีผล มีหลักฐานอ้างอิง ไม่พูดเพ้อเจ้อ บิดเบือนจากความเป็นจริง ผู้นำต้องพูดให้เกิดความความสามัคคี สร้างความปรองดอง สามารถสื่อสารให้บุคลากร ประชาชนในท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกิดเข้าใจเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ได้ถูกต้อง

3. อัตถจริยา คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ ผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นควรยึดหลักอัตถจริยาในการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ มุ่งแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนและพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า ดำเนินนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น ตั้งแต่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น ดูแลสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม รวมถึงส่งเสริมด้านการศึกษา ผู้นำต้องรู้ความสามารถของตนเอง และบุคลากรของตน และสามารถกระทำงานได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นประสบความสำเร็จ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็ว

4. สมานัตตตา วางตัวเสมอต้นเสมอปลาย ทำตนให้น่าเคารพนับถือ ผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ควรให้ความเสมอภาคกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เอา รัดเอาเปรียบ ร่วมทุกข์ร่วมสุข ช่วยเหลือเกื้อกูลกันแก้ปัญหา ช่วยกันคิดในทางสร้างสรรค์ ทำงานร่วมกับฝ่ายต่าง ๆ เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ผู้นำต้องเป็นผู้กำหนดหลักจริยธรรมรวมทั้งเป็นต้นแบบที่ดีเป็นตัวอย่างให้เห็น จัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมจริยธรรมเสริมเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรได้มีจิตสำนึก และพฤติกรรมที่ดีงามในการปฏิบัติงาน มีความโปร่งใส ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ เสมอภาค สุจริตและไม่มีอคติ ในการปฏิบัติหน้าที่

สรุป

ผู้นำ (Leader) หมายถึงตัวบุคคลที่ได้รับมอบหมาย แต่งตั้ง หรือเลือก ให้นำกลุ่มไปสู่จุดหมาย และภาวะผู้นำ (Leadership) จะเป็นเรื่องของความสามารถ ทักษะและกระบวนการที่ผู้นำใช้ในการนำกลุ่มให้ไปสู่จุดหมาย เป็นค่าที่มีความสัมพันธ์กัน โดยภาวะผู้นำเป็นคุณสมบัติของความเป็นผู้นำที่อยู่ในตนเองที่ทำให้ผู้อื่นรู้สึกสัมผัส นักการเมืองท้องถิ่น เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการปกครองในระดับท้องถิ่น มีบทบาทในการบริหารท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นบุคคลที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกเข้าเป็นตัวแทนของท้องถิ่นในการทำงานประสานกับหน่วยงานของรัฐบาลกับประชาชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนให้น่าอยู่ ปลอดภัย ทำให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น นักการเมืองท้องถิ่นจึงควรมีภาวะผู้นำที่จะนำพาบุคลากร และประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้ไปถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางการเมืองที่ต้องการ การประยุกต์ใช้การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการส่งเสริมบทบาทของภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น จะทำให้นักการเมืองท้องถิ่นเกิดภาวะผู้นำที่มีหลักธรรมเป็นที่ตั้ง ส่งผลให้บุคลากร และประชาชนในท้องถิ่นนั้น เกิดการประสานร่วมมือกัน มีการเผื่อแผ่ แบ่งปัน ให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์ในการทำงาน ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์ เสมอต้นเสมอปลาย หนักแน่น มีความเท่าเทียมไม่เอารัดเอาเปรียบกัน

เอกสารอ้างอิง

- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: พรินต์ติ้งเซ็นเตอร์.
- ณัฐนรี ศรีทอง. (2552). *การเพิ่มศักยภาพภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- บุบผา จานทอง. (2550). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนะของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอน้ำยืน จังหวัดชลบุรี*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *ภาวะผู้นำ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- พระประสิทธิ์ สุเชิโต (บุญหนา). (2564). *ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใสอำเภोजัตร์ส จังหวัดชัยภูมิ*. *วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม*, 8(2), 67-79.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550). *ธรรมนุญชีวิต ฉบับชาวบ้าน*. กรุงเทพฯ: สถาบันบันลือธรรม.

พระมหานพดล สีทอง. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมด้านสังคมวัตถุ 4 และชั้นดี-โสรัจจะกับพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของบุคลากร : ศึกษาเฉพาะกรณีบุคลากรของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ (วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ลิขิต ธีรเวคิน. (2550). *ความเป็นผู้นำทางการเมือง*. สืบค้น 13 ธันวาคม 2566, จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9500000029811>

วรยุทธ สถาปนาศุภกุล. (2560). *คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามทัศนะของประชาชน อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่*. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 8(2), 245-253.

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (2540). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเทคนิค 19.

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2560). *ความรู้เกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประชาชน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). *ภาวะความเป็นผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส (1989).

Bruce J. Cohen. (2009). *Introduction to Sociology*. New York: McGraw-Hill.

D. J. Role Levinson. (1971). *Personality and social structure in the organization setting: Selected reading and projects in social psychology*. New York Random House.

Easton, D. (2007). *The Politic System: An Inquiry to the State of Political Science*. Calcutta, India: Scientific Book.

McCormic, J. P. (2012). *Machiavellian Democracy*. New York: Cambridge University Press.

Redekop, J. (2003). *Approaches to Canadian Politics*. (2nd ed.). Ontario. Canada: Prentice Hall.

Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of Leadership*. New York: Free Press.

สาธารณรัฐนิยมพลเมืองกับการเป็นสากลพลเมือง^{*}

CIVIC REPUBLICANISM AND COSMOPOLITAN CITIZENSHIP

สุพัตรา สันติรุ่งโรจน์, ชาตรี สุขสบาย

Supattra Santirungroj, Chatree Suksabay

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University

Corresponding Author E-mail: supattra.san@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สาธารณรัฐนิยมพลเมืองกับการเป็นสากลพลเมือง โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ บทความ ตำรา ที่เกี่ยวเนื่องกับประเด็นความเป็นพลเมือง รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง และใช้แนวคิด ทฤษฎี มาวิเคราะห์ พบว่า แนวคิดสาธารณรัฐนิยมพลเมืองมักถูกนำมาใช้เป็นจุดตั้งต้นทางทฤษฎีในการวิพากษ์ข้อจำกัดของเสรีนิยมประชาธิปไตยในฐานะอุดมการณ์ทางการเมือง และได้รับความนิยมน้อยกว่าเสรีนิยม เนื่องจากชัยชนะของเสรีนิยมประชาธิปไตย และการเมืองในระบบรัฐสภา แต่แนวคิดความเป็นพลเมืองแบบสาธารณรัฐนิยมก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมือง ตลอดจนเป็นการคานกันหรือถ่วงดุลรูปแบบแนวคิดต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองประชาธิปไตยให้มีเสถียรภาพได้ สถานะของความเป็นพลเมืองในหลาย ๆ แนวคิดอาจเหมาะสมกับพลเมืองในสังคมหนึ่งหรือในบริบทของสังคมนั้น ๆ ที่แตกต่างกัน อาจกำหนดลักษณะของพลเมืองที่สังคมต้องการต่างกัน ทำให้ความน่าสนใจของความคิดแบบสาธารณรัฐนิยมอยู่ที่การมุ่งเน้นที่ว่า “พลเมือง” ต้องเน้นประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ต้องเอาประโยชน์เฉพาะส่วนเฉพาะกลุ่มเป็นรองประโยชน์ส่วนรวม

คำสำคัญ: สาธารณรัฐนิยมพลเมือง; พลเมือง; สากลพลเมือง

^{*} Received February 14, 2024; Revised March 20, 2024; Accepted March 27, 2024

Abstract

This academic article had the objective to study civic republicanism and cosmopolitan citizenship by collecting information from academic documents, articles, textbooks related to citizenship issues, including related electronic media, and using concepts and theories to analyze. It was found that the concept of civic republicanism is often used as a theoretical starting point in criticizing the limitations of liberal democracy as a political ideology and it is less popular than liberalism, because of the victory of liberal democracy and politics in the parliamentary system. But the concept of republican citizenship also played an important role in political development as well as counterbalancing or balancing various forms of thinking that providing to stable democratic governance. Many conceptions of citizenship status may be appropriate for citizens in a particular society or in the context of the different society and the different citizenship characteristics may be defined differently by society. It makes the attractiveness of republican thought focuses on the principle that “citizens” must focus on the common good. The interests of specific groups must be subordinated to the interests of the public.

Keywords: Civic Republicanism; Citizenship; Cosmopolitan Citizenship

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวิทยาการ และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีการแบ่งขั้วทางการเมืองและเศรษฐกิจอย่างเห็นได้ชัด ประเทศที่เข้มแข็งที่สุดจะเพิ่มพูนความมั่งคั่งร่ำรวยให้กับประเทศของตนเอง ส่วนประเทศที่อ่อนแอก็ยิ่งประสบกับการถูกเอารัดเอาเปรียบ ประเทศมหาอำนาจมีแนวโน้มของการขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกมากขึ้น ส่งผลให้บรรยากาศความมั่นคงของโลกมีลักษณะผสมผสานกันทั้งความร่วมมือและความขัดแย้ง โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยผลประโยชน์ของแต่ละประเทศ สะท้อนถึงการเป็นพลเมืองในทุกประเทศและเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่ง

สหประชาชาติ (UNESCO) ซึ่งเป็นหน่วยงานในกำกับการดูแลขององค์การสหประชาชาติ จึงพัฒนาแนวคิดพลเมืองโลกศึกษา (Global Citizenship Education: GCED) เพื่อให้พลเมืองโลกได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ร่วมกันสร้างสันติภาพลดปัญหาความขัดแย้ง และร่วมกันพัฒนาโลกอย่างยั่งยืน (UNESCO, 2024) และสนับสนุนให้ประชาชนทุกวัย กลายเป็นมนุษย์ที่มีคุณธรรมและให้ความเคารพ ได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ปลูกฝังความอดทน สามารถปรับตัวเข้ากับโลกได้อย่างรวดเร็วในอนาคต และมีความรู้สึกร่วมกันในการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกเดียวกัน โดยมีเป้าหมายสูงสุดในการรับรองสิทธิมนุษยชนและสันติภาพ แม้จะอยู่ท่ามกลางความท้าทายและภัยคุกคามที่ซับซ้อนที่สุดก็ตาม

ความเป็นพลเมือง (Citizenship) มีความสำคัญในทางการเมืองและการเคลื่อนไหวทางสังคม ซึ่งตามความหมายของความเป็นพลเมืองก็ยังไม่ชัดเจนเนื่องจากถูกใช้ในบริบทและเป้าหมายต่าง ๆ เพราะคำมีทั้งมิติค่านิยมส่วนตัวของบุคคล และมิติแบบกลุ่มชน รวมถึงมิติของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสะท้อนให้เห็นผ่านมุมมองของมิตินั้น ๆ นิยามความเป็นพลเมืองนั้นได้มีความหมายที่หลากหลาย เช่น พลเมืองคือการรับรองสถานภาพทางกฎหมายแก่ปัจเจกบุคคลในฐานะสมาชิกของรัฐ โดยได้ขยายความว่ารัฐในบริบทที่มีความสัมพันธ์กับพลเมืองคือรัฐที่มีหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ระบบราชการซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจรัฐ คอยทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมือง ความเป็นพลเมืองคือชุดของการปฏิบัติ (Set of Practices) ทางด้านกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งได้กำหนดบุคคลที่มีสิทธิได้รับสถานภาพของการเป็นสมาชิกของชุมชน (Turner, 1990) ความเป็นพลเมืองทำหน้าที่เป็นรากฐานสำคัญของความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันทางสังคมจะต้องสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นทางสังคมด้วย และไม่ให้เกิดการแบ่งแยกทางเพศ ชนชั้นทางสังคม และกลุ่มสถานะ สิ่งเหล่านี้ต้องจัดสรรและการบูรณาการอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมพลเมือง (Marshall, 1950) สิทธิในฐานะพลเมืองเชื่อมโยงกันและฝังอยู่กับแรงจูงใจของมีส่วนร่วม และก่อให้เกิดสิทธิทางการเมืองสังคม (Ahmad et al., 2012) และสิทธิพลเมืองที่นำไปสู่สิทธิในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบ

จากประเด็นดังกล่าว ทำให้ผู้เขียนสนใจแนวคิดเกี่ยวกับ เครื่องมือในการสร้างสรรค์และสนับสนุนให้เกิดความเป็นพลเมืองในทางการเมือง ภายใต้บริบทแวดล้อมที่แตกต่างกันของแต่ละสังคม สถานะของความเป็นพลเมืองมีความแตกต่างกันอย่างไร และข้อถกเถียงประเด็นทางการเมืองที่ทำให้เกิดความเป็นพลเมืองได้ดีที่สุด ตลอดจนแนวคิด

สาธารณรัฐนิยมพลเมืองกับการเป็นสากลพลเมือง ซึ่งประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้มีความน่าสนใจ เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการต่อไป

แนวคิดความเป็นพลเมือง (The Concept of Citizenship)

ความเป็นพลเมืองย่อมมีการปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงกับบุคคลอื่นบนโลกนี้ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และการเมือง การขยายตัวของเทคโนโลยีดิจิทัล การเดินทาง และการย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศ วิกฤตเศรษฐกิจ ความขัดแย้ง และความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม แนวคิดความเป็นพลเมืองโลกมีพื้นฐานมาจากแนวคิดที่มีความเชื่อมโยง ไม่เฉพาะกับประเทศใดประเทศหนึ่ง รัฐใดรัฐหนึ่งเท่านั้น ในขณะที่โลกของเราต่างพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น ความสำคัญของความสามัคคีระดับนานาชาติ และการสร้างแรงบันดาลใจให้พลเมืองทุกวัยมีส่วนร่วมเชิงบวกต่อชุมชนท้องถิ่น และระดับโลกที่กว้างกว่า ทำให้เราสามารถมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับประเทศได้ด้วย ทำให้เกิดการเห็นคุณค่าของความแตกต่างในผู้คน และทำงานร่วมกับผู้อื่น และค้นพบวิธีแก้ปัญหาสำหรับความท้าทายที่ใหญ่เกินไปสำหรับประเทศใดประเทศหนึ่ง

แนวความคิดเรื่องความเป็นพลเมืองมีความสำคัญมากแนวคิดหนึ่ง เป็นแนวความคิดทางการเมืองที่ทรงพลังในการศึกษารัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ รวมถึงสังคมวิทยาการเมือง ซึ่งมีลักษณะที่สลับซับซ้อน เป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษาความเป็นพลเมืองไม่สามารถหลีกเลี่ยงไปจากการกล่าวถึงเรื่องของรัฐได้ เนื่องจากในยุคสมัยใหม่เรื่องของรัฐชาติ (Nation-State) (Procacci, 2004) ภายใต้แรงผลักดันของการฟื้นฟูประเทศในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และประสบการณ์ของการเกิดรัฐสวัสดิการขึ้นในอังกฤษ ทำให้แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีหลายระดับ ซึ่งมีทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพลเรือน (Civil) การเมือง (Politic) และมิติทางสังคม (Social Dimensions) มีความสำคัญอย่างเท่าเทียมกัน (สุเทพ คำเมฆ และ พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2564) สำหรับพลเมืองศึกษา (Citizenship Studies) กรอบทฤษฎีที่มักใช้ในการศึกษาอาจแบ่งแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองออกเป็นสองประเภทอย่างกว้าง (Delanty Gerard, 2002) ได้แก่ ความเป็นพลเมืองแบบสาธารณรัฐนิยม (Republican Citizenship) และแนวคิดความเป็นพลเมืองแบบเสรีนิยม (Liberal Citizenship) ดังนั้น การศึกษาความเป็นพลเมือง จึงแบ่งออกเป็น 2 แนวคิด ดังนี้

ความเป็นพลเมืองแบบสาธารณรัฐ (Civic Republicanism)

บรรดานักคิดที่เสนอความคิด “Civic Republicanism” หรือสาธารณรัฐนิยมที่เน้นการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อส่วนรวมของพลเมือง ได้แนวคิดจากกรีกและโรมันโบราณ ต่อมาแนวคิดนี้ถูกกลบหายไปด้วยแนวคิดเสรีนิยมแบบปัจเจกชนนิยม ที่เน้นว่าการเมืองเป็นเรื่องของการแสวงหาอำนาจ และการแบ่งปันผลประโยชน์ ทำให้ผู้คนละเลยการเมืองในความหมายของการกระทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งแท้ที่จริงแล้วการเมืองไม่ใช่มีแต่เฉพาะเรื่องการต่อสู้แย่งชิง และการแบ่งปันอำนาจและผลประโยชน์เท่านั้น หากแต่ยังมีเรื่องของอุดมการณ์ การสร้างคุณธรรม การมีคุณค่าเพื่อผู้อื่น และการมีจิตใจที่เสียสละเพื่อส่วนรวมอีกด้วย หัวใจของความคิดแบบ “สาธารณรัฐนิยม” นี้คือ การสร้างประชาชนให้เป็น “พลเมือง” โดยพลเมืองแบบสาธารณรัฐนิยมจะต้องมีคุณธรรมเพื่อส่วนรวม (พลอยใจ ปิ่นตบแต่ง, 2566) ซึ่งส่วนรวมนี้อาจหมายถึง ชุมชน หมู่บ้าน สังคมเมือง การปกครองส่วนท้องถิ่น ขึ้นไปจนถึงประเทศชาติโดยส่วนรวม แนวคิดความเป็นพลเมืองแบบสาธารณรัฐนิยมนั้นเน้นภาวะความเป็นผู้กระทำทางการเมือง (Political Agency) กล่าวคือ เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงโดยเฉพาะผ่านการใช้อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ

แนวคิดความเป็นพลเมืองแบบเสรีนิยม (Libertarianism)

ความเป็นพลเมืองแบบเสรีนิยมนั้นอาจสืบสาวกลับไปได้ถึงประวัติศาสตร์ความทางการเมืองสมัยจักรวรรดิโรมัน เมื่อจักรวรรดิโรมันขยายตัวผ่านชัยชนะทางการทหารและผนวกเอาดินแดนต่าง ๆ เข้าเป็นส่วนหนึ่งของตน อาณาจักรโรมันจึงได้สร้างระบบกฎหมายที่รับรองสิทธิพลเมืองโรมันซึ่งไม่จำเป็นต้องผูกติดกับเชื้อชาติและภูมิศาสตร์เพื่อรองรับความหลากหลายทางพื้นหลังวัฒนธรรมและการเมืองของพลเมืองโรมันพวกต่าง ๆ (Wieling, 1974) ความเป็นพลเมืองแบบเสรีนิยมเน้นสถานะทางกฎหมาย (legal status) ของพลเมืองโดยเฉพาะการได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิโดยรัฐ ความเป็นพลเมืองแบบเสรีนิยมจึงไม่ได้เรียกร้องคุณสมบัติทางคุณธรรมจากพลเมืองมากไปกว่าความเคารพต่อกฎหมาย พลเมืองแบบเสรีนิยมสามารถมีอัตลักษณ์ต่าง ๆ อันหลากหลายและความเป็นพลเมืองของรัฐหนึ่ง ๆ ก็เป็นเพียงหนึ่งในอัตลักษณ์เหล่านั้น ความพลเมืองจึงมีสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล ซึ่งโดยส่วนใหญ่ให้ความสนใจเฉพาะกลุ่มของตนเอง แสดงให้เห็นว่า ปัจเจกชนสามารถหาประโยชน์โดยรัฐไม่เข้ามาแทรกแซง และมีสิทธิเข้าควบคุมรัฐและสถาบันต่าง ๆ โดยการแสดงถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมือง ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อชุมชนตามแนวทางประชาธิปไตย (Allegiance) มี

ความอดทนอดกลั้นเคารพต่อความคิดที่แตกต่างกัน (Tolerance) และเคารพสิทธิ (Respect for rights) สิ่งสำคัญความเป็นพลเมืองแบบเสรีนิยม คือให้ความสนใจในด้านสิทธิของปัจเจกที่มีเสรีภาพและความเท่าเทียมอย่างไม่จำกัดภายใต้กฎหมาย

กล่าวโดยสรุป แนวคิดที่ใช้ศึกษาหรือสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดความเป็นพลเมืองนั้น อาจมีหลายหลายอย่าง เช่น แนวคิดชุมชนนิยม รัฐธรรมนูญนิยม มโนทัศน์ว่าด้วยความเป็นสมัยใหม่ ความชอบธรรมทางการเมือง หลักนิติธรรม จริยธรรมและการมีส่วนร่วม เสรีนิยมประชาธิปไตย หรือปัจเจกชนนิยม ที่เน้นว่าการเมืองเป็นเรื่องของการแสวงหาอำนาจ และการแบ่งปันผลประโยชน์ แต่แนวคิดที่ใช้ศึกษาความเป็นพลเมืองหลัก ๆ มี 2 แนวคิด คือ สาธารณรัฐนิยมที่มุ่งเน้นว่า “พลเมือง” หรือกลุ่มพลเมืองต้องเน้นประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ประโยชน์เฉพาะส่วนเฉพาะกลุ่มเป็นรอง และมักถูกนำมาใช้เป็นจุดตั้งต้นทางทฤษฎีในการวิพากษ์ข้อจำกัดของเสรีนิยมประชาธิปไตยในฐานะอุดมการณ์ทางการเมือง โดยเฉพาะปัญหาความเฉื่อยชาทางการเมือง เนื่องจากความห่างไกลระหว่างพลเมืองและกระบวนการนิติบัญญัติซึ่งเชื่อมโยงกันเฉพาะผ่านการเลือกตั้งเท่านั้น และแนวคิดความเป็นพลเมืองแบบเสรีนิยม เน้นสถานะทางกฎหมายของพลเมือง โดยเฉพาะการได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิโดยรัฐ และได้รับการยอมรับเนื่องจากชัยชนะของเสรีนิยมประชาธิปไตยและการเมืองตัวแบบในระบบรัฐสภา จึงนำไปสู่แนวคิดการเป็นพลเมือง

แนวคิดการปลูกฝังทัศนคติของความเป็นพลเมือง

การเรียนรู้ วิธีการอ่านออกเขียนได้เป็นสิ่งสำคัญ สิ่งเหล่านี้คือเครื่องมือที่เปิดหน้าต่างสู่โลกกว้างของการศึกษาความเป็นพลเมืองโลก การปลูกฝังค่านิยมที่สะท้อนวิถีทัศน์ของโลก เช่น การเคารพในความหลากหลาย ความเห็นอกเห็นใจ การเปิดใจกว้าง และความยุติธรรมสำหรับทุกคน การส่งเสริมการศึกษาเรื่องความเป็นพลเมืองโลก เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจโลกรอบตัว และทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อทุกคน ไม่ว่าพวกเขาจะมาจากไหนก็ตาม ความเข้าใจทางทฤษฎีต่อมโนทัศน์สำคัญอย่าง เผ่าพันธุ์ชาติพันธุ์ ภาษา และศาสนา มีความเป็นมาแตกต่างกันไปในแต่ละบริบท จนทำให้แนวคิดที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์อย่างพหุวัฒนธรรมนิยม และหลังอาณานิคมนิยมเป็นตัวแทนที่เลื่อนลอยและต้องทำความเข้าใจในบริบทเฉพาะของแต่ละรัฐชาติ (Gunew, 2004) ความสัมพันธ์ระหว่างคนกลุ่มใหญ่และคนกลุ่มน้อย ตลอดจนมโนทัศน์ของเชื้อชาติและชาติพันธุ์ในระบบความสัมพันธ์ทางสังคม และการเมือง เป็นส่วนขยายของสิทธิมนุษยชนสากล และความเป็นพลเมือง การให้สิทธิแก่ชนกลุ่มน้อยและกลุ่มใหญ่ในรัฐเป็นสิ่งที่จำเป็น

เพื่อให้ชนกลุ่มนั้นดำรงอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีโดยไม่ถูกคุกคามและกลืนกิน ถูกเบียดขับโดยรัฐ นั้นเป็นสิ่งสำคัญ ความคิดที่ว่าศักดิ์ศรีเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถมีได้เท่าเทียมกัน เป็นความคิด ที่พัฒนาขึ้นและได้รับการยอมรับในประเทศตะวันตกภายใต้บริบทเฉพาะ และแนวคิดเสรี นิยมว่าด้วยเรื่องการปลุกฝังทัศนคติของความเป็นพลเมืองสากลก็แตกต่างกัน วาท กรรมการปลุกฝังทัศนคติของความเป็นพลเมืองพื้นฐานมักมีปัญหาอยู่ในตัวเนื่องจากมัก ล้มเหลวในทางปฏิบัติ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงมักขัดกับหลักการที่วางไว้ อันเนื่องมาจากสังคมแต่ละ สังคมนั้นมีความแตกต่างกัน ตลอดจนวัฒนธรรมทางการเมืองและระบบการปกครองไม่ว่า จะเป็นระดับชุมชน เมือง ประเทศ ภูมิภาค หรือระดับโลก มีความแตกต่างที่แตกต่างกัน

แนวคิดและการปฏิบัติในการปลุกฝังทัศนคติของความเป็นพลเมืองนั้นมีความ หลากหลายและมีวิถีคิดทางการเมือง เชื้อชาติ วัฒนธรรม ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคประชาสังคม สื่อ องค์กรระหว่างประเทศ ตลอดจนสมาชิกกลุ่ม ของสังคมมีส่วนในการตีความ และต่อรองความหมายของการเป็นพลเมือง การเติบโตของ ภาคประชาสังคมล้วนมีความมั่นคงและเปิดพื้นที่ให้มีการพูดคุยได้มีมากขึ้น ขณะเดียวกัน กระแสความเป็นสากลมีพลังมากขึ้นเป็นที่ยอมรับในวงกว้างในระดับโลก และเป็นที่มาของ มาตรฐานการปฏิบัติระดับสากล (Cosmopolitan Norm) ในรูปของกติกาและข้อตกลง ระหว่างประเทศที่รัฐต้องคำนึงถึงและปฏิบัติตาม ความเป็นพลเมือง (Citizen) เป็นวาท กรรมที่ได้รับความสนใจปรากฏในวรรณกรรมทางการเมืองแพร่หลายมากขึ้น ทั้ง นักวิชาการและนักปฏิบัติได้ให้ความสนใจ และให้ความสำคัญในการสร้างความเป็น พลเมือง และเป็นประเด็นที่น่าสนใจและมีความท้าทายในการสร้างประชาธิปไตยให้ เข้มแข็ง (Cornwall & Coelho, 2006) ต่างสนับสนุนความเป็นพลเมืองว่าเป็นเงื่อนไข สำคัญในการสร้างการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตย การปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ซึ่งจะ ประสบความสำเร็จได้หรือไม่นั้น ต้องสร้างความเป็นพลเมืองให้ประชาชนสามารถปกครอง ตนเองได้ การสร้างพลเมืองให้มีความเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย มีหลัก พื้นฐานสำคัญอยู่ 3 ประการ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558) ดังนี้

1. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทุกคนเกิดมามีคุณค่าเท่ากันมีอาจล่วงละเมิดได้ การมีอิสรภาพและความเสมอภาค การยอมรับในเกียรติภูมิของแต่ละบุคคล โดยไม่คำนึงถึง สถานภาพทางสังคม ยอมรับความแตกต่างของทุกคน

2. เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม โดยให้ความสำคัญต่อสิทธิ เสรีภาพ การมีกฎกติกาที่วางอยู่บนความยุติธรรมและชอบธรรม มีหลักนิติรัฐในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพมิให้ถูกละเมิด

3. รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ โดยตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคม การดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุและผล

กล่าวโดยสรุป แนวคิดในการปลูกฝังทัศนคติของความเป็นพลเมืองนั้นอาจมีความแตกต่างกันอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางมโนทัศน์สำคัญอย่าง เผ่าพันธุ์ ชาติพันธุ์ ภาษา และศาสนา รวมถึงระบบการปกครอง แต่การสร้างวิถีหรือแนวทางการเป็นพลเมืองมีเป้าหมายคือ การอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีโดยไม่ถูกคุกคามและกลืนกินถูกเบียดขับโดยรัฐเป็นสิ่งสำคัญ และการเป็นพลเมืองเป็นเงื่อนไขสำคัญในการสร้างการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตย ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ มีพื้นที่ได้แสดงออกถึงสิทธิของพลเมืองเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง และได้แสดงออกถึงความ เป็นพลเมืองที่มีความผูกพันกับประเด็นสาธารณะของชุมชน สังคม และรัฐซึ่งมีผลกระทบ ต่อชีวิตของตนเอง

การเมืองเรื่องคุณธรรม

นิยามต่าง ๆ ของความเป็นพลเมือง หรือเรื่องของการเมือง มักยกเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมทางการเมืองและรูปแบบการปกครองมากล่าวอ้างเพื่อจะแสดงถึงความ (ดี) ความชอบ (ธรรม) อยู่เสมอ ความหมายของคำว่า “คุณธรรม” จอห์น ดิวอี้ ได้กล่าวว่า คุณธรรมคือหลักความประพฤติที่มีการฝึกอบรมให้เป็นพลเมืองดี โดยเน้นที่รายบุคคลให้ตระหนักถึงผลทางสังคมเพื่อดำรงรูปแบบของสังคมนั้น (Dewey, 1975) มรดกทางประวัติศาสตร์ของชนชาติใด ย่อมมีอิทธิพลต่อระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชนชาตินั้น ในทุกสังคมการเมืองมีองค์ประกอบสำคัญอันเป็นตัวบ่งชี้ถึงแบบแผนของความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมทางการเมืองของผู้คนที่มีต่อระบบการเมือง หรือเรียกว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง” ซึ่งถือได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของระบบการเมืองการปกครองของประเทศนั้น ๆ (Faulks, 2000) วัฒนธรรมทางการเมืองได้นำไปสู่การพัฒนาแนวคิด เรื่องการมีความรู้สึกรับผิดชอบของพลเมือง (Sense of Civic Responsibility) ทำให้ระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยมีความยั่งยืนและมีความเท่าเทียมกันเกิดขึ้นได้ (Heywood, 2007) ระบบการเมืองแบบใดแบบหนึ่งจะดำรงอยู่ได้ต้องมี

วัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองแบบนั้น แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมือง Gabriel A. Almond & Sidney Verba จำแนกลักษณะทั่วไปของวัฒนธรรมทางการเมืองออกเป็นสามประเภท (ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร, 2554) ได้แก่

1. วัฒนธรรมการเมืองดั้งเดิมจำกัดวงแคบ (Parochial Political Culture) เป็นลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองที่ปรากฏอยู่ในสังคมดั้งเดิม ที่ไม่รู้และไม่สนใจการเมือง ไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้ประชาชนมีสำนึกทางการเมืองต่ำ ขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject Political Culture) ในสังคมที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองโดยทั่วไประดับหนึ่ง แต่ก็ไม่สนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยจะทำหน้าที่ให้ความเคารพเชื่อฟังและยอมรับอำนาจของรัฐบาล
3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ประชาชนมีความสนใจทางการเมืองและตระหนักว่าการเมืองมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตในทุกด้าน จึงให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด แต่ Almond & Verba (1980) ได้เสนอรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสม หรือเรียกว่า “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมือง” (The Civic Culture) อันเป็นการผสมผสานของตัวแบบวัฒนธรรมทางการเมืองทั้ง 3 รูปแบบ เพื่อเป็นการคานกันหรือถ่วงดุลรูปแบบแนวคิดต่าง ๆ เพื่อที่จะเอื้ออำนวยต่อการปกครองประชาธิปไตยให้มีเสถียรภาพได้ ความคิดเรื่องการเมืองคือคุณธรรม (Virtue) หรือการเมืองคือ “กิจกรรมเพื่อส่วนรวม” มิใช่เป็นเรื่องการแบ่งปันผลประโยชน์หรือการแย่งชิงอำนาจ แล้วนำเอาอำนาจนั้นไปแสวงหาผลประโยชน์เฉพาะตนหรือพรรคพวกเท่านั้น แต่การมีคุณธรรมเพื่อส่วนรวมเช่นนี้ได้ ต้องมีการปลูกฝังและอบรมบ่มเพาะเพื่อให้เกิดคุณธรรมแบบพลเมือง หรือการคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม (Civic Virtue) มากกว่าการคิดและการกระทำเพื่อมุ่งหวังผลประโยชน์เฉพาะของตนเองและพวกพ้องแต่เพียงอย่างเดียว

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาทางการเมืองที่ล้มเหลว เพราะขาดการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองอันเป็นพื้นฐานรองรับระบบการเมืองการปกครองที่ดำรงอยู่ ซึ่งก็คือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมือง (Civic Culture) แต่ก็ไม่ละเลยรูปแบบของวัฒนธรรมทางการเมืองในรูปแบบอื่น เพราะพลังทางจิตวิญญาณและคุณธรรมในรูปแบบต่าง ๆ จะถ่วงดุลแนวคิดกัน

ชุมชนนิยม

แนวคิดความเป็นพลเมืองแบบชุมชนนิยม (Communitarian) การให้ความสำคัญกับชุมชนหรือค่านิยมของสังคมมากกว่าปัจเจกบุคคลหรือค่านิยมส่วนตัวของบุคคล ให้ความสำคัญในสิทธิกลุ่ม (Group Right) และสิทธิร่วม (Collective Right) ทั้งในแง่การเมือง เศรษฐกิจ สังคม (สุเทพ คำเมฆ และพรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2564) แนวคิดชุมชนหรือค่านิยมของสังคม เชื่อว่าประชาชนจะเอาแต่สิทธิและประโยชน์เฉพาะส่วนเฉพาะกลุ่มนั้น จะไปไม่รอด หากจะรอดได้นั้นต้องสร้างภาคสังคมภาคชุมชนมากกว่าบุคคลหรือค่านิยมส่วนตัวของบุคคล กลุ่มหรือองค์กรนั้นมีพลังทางคุณธรรมที่จะถ่วงดุลกับแนวคิดสายเสรีนิยมแบบปัจเจกชนนิยม ที่มุ่งเน้นเฉพาะผลประโยชน์ของตนเองเท่านั้น ถึงแม้แนวคิดแบบชุมชนนิยม (Communitarianism) ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดสังคมนิยม แนวคิดอนาธิปไตย และแนวคิดอนุรักษ์นิยม

แต่ทั้ง 3 แนวคิดนี้มีจุดยืนคือ การให้ชุมชนเกิดความร่วมมือ พัฒนาตนเองให้เข้มแข็งบนฐานวัฒนธรรม มุ่งสู่ชุมชนจัดการตนเอง โดยเชื่อว่าการพัฒนาประเทศชาติที่เข้มแข็งย่อมมาจากชุมชนที่เข้มแข็ง และยังมองว่าการอ้างถึงสิทธิของแต่ละปัจเจกชนแต่ละบุคคลมากเกินไป การแข่งขันเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือผลประโยชน์เฉพาะตนเอง จะก่อให้เกิดปัญหาความแตกแยก แนวคิดชุมชนนิยมในแง่ของหลักการนั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดของการยอมรับศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และการคงอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการสร้างศีลธรรม หรือความเป็นพลเมืองที่ดี รู้จักเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักดูแลปกครองตนเองและการดูแลผู้อื่นบนพื้นฐานของส่วนรวม ที่ต้องการให้การรวมกลุ่มเป็นหมู่คณะและใช้พลังในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ระบบความเชื่อซึ่งให้ความสำคัญกับชุมชน (Community) หรือค่านิยมของสังคม (Social Values) มากกว่าปัจเจกชน หรือค่านิยมส่วนตัวของคน (วิทยากร เชียงกุล, 2550) แนวคิดชุมชนนิยมเสนอว่า ความหมายในชีวิตของแต่ละคนและเสรีภาพของปัจเจกชนที่เข้มแข็งและมีชีวิตชีวาขึ้นอยู่กับเรามีสัมพันธที่ดีกับคนอื่น ๆ ในชุมชน ดังนั้น นโยบายของรัฐบาลและการตัดสินใจเลือกของปัจเจกชน จึงควรตอบสนองกับค่านิยมของสังคม แนวคิดชุมชนนิยมอยู่ตรงกันข้ามกับปัจเจกชนนิยม (Individualism) หรือเสรีชนนิยม (Libertarianism)

กล่าวโดยสรุป สาธารณนิยมที่เน้นบทบาทของพลเมืองได้รับแรงสนับสนุนจากแนวคิดชุมชนนิยม (Communitarian Movement) เนื่องจากแนวคิดชุมชนนิยมมี

ความสำคัญเป็นอีกรากฐานหนึ่งที่ได้ช่วยเสริมแนวคิดประชาสังคมให้มีความสมบูรณ์และมีลักษณะเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

สาธารณรัฐนิยมสู่สากลพลเมือง

เมื่อพลเมืองที่มีความรักในชาติ หรือมาตุภูมิของตนเอง ชาตินิยม (Nationalism) เป็นเรื่องความเต็มใจที่จะตายเพื่อประเทศชาติของตนเองอันเป็นเรื่องสากลทั่วไป ความเป็นพลเมืองในรูปแบบใหม่เป็นการคิดค้นขึ้นของชาวยุโรปที่มีลักษณะแตกต่างออกไป เกิดขึ้นมานับตั้งแต่ยุคสมัยของกรุงเอเธนส์และกรุงโรมอันรุ่งโรจน์ (Peter F. Drucker, 1993) การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ถึงแม้สาธารณรัฐนิยมมักถูกนำมาใช้เป็นจุดตั้งต้นทางทฤษฎีในการวิพากษ์ข้อจำกัดของเสรีนิยมประชาธิปไตยในฐานะอุดมการณ์ทางการเมือง และได้รับความนิยมน้อยกว่าเสรีนิยม เนื่องจากชัยชนะของเสรีนิยมประชาธิปไตยและการเมืองตัวแบบในระบบรัฐสภา

แต่ความน่าสนใจของความคิดแบบสาธารณรัฐนิยมอยู่ที่ว่า การมุ่งเน้นที่ว่า “พลเมือง” หรือกลุ่มพลเมืองต้องเน้นประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ต้องเอาประโยชน์เฉพาะส่วนเฉพาะกลุ่มเป็นรองประโยชน์ส่วนรวม แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่ให้มีส่วนตัว หรือเฉพาะส่วน เฉพาะกลุ่ม แนวคิดแบบสาธารณรัฐนิยมสู่ความเป็นสากลพลเมืองจะได้รับความนิยมน้อยกว่าความเป็นพลเมืองแบบเสรีนิยมก็ตาม ส่วนสำคัญที่ทำให้ประเด็นศึกษาแนวคิดความเป็นพลเมืองแบบสาธารณรัฐนิยมก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมือง ตลอดจนเป็นการคานกันหรือถ่วงดุลรูปแบบแนวคิดต่าง ๆ เพื่อที่จะเอื้ออำนวยต่อการปกครองประชาธิปไตยให้มีเสถียรภาพได้ และเพื่อไม่ให้เกิดการนำไปสู่การเสื่อมถอยจนทำให้เกิดความรู้สึกคลั่งชาติของพลเมืองเกิดขึ้นได้ (Chauvinism) ตลอดจนเกิดความเหนียวแน่นทางการเมือง สาธารณรัฐนิยมยังส่งผลทางการเมืองที่ว่าการเมืองไม่ใช่มีแต่เฉพาะเรื่องการต่อสู้แย่งชิง และการแบ่งปันอำนาจและผลประโยชน์เท่านั้น

ความเป็นพลเมืองแบบสาธารณรัฐ	แนวคิดความเป็นพลเมืองแบบเสรีนิยม
- เน้นคุณธรรมเพื่อส่วนรวม - การมีจิตใจที่เสียสละเพื่อส่วนรวม เน้นการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม	- เน้นสถานะทางกฎหมาย (legal status) - ไม่เรียกร้องคุณสมบัติทางคุณธรรมจากพลเมืองมากเกินไปกว่าความเคารพต่อกฎหมาย - ให้ความสนใจในด้านสิทธิของปัจเจกที่มีเสรีภาพและความเท่าเทียมอย่างไม่จำกัดภายใต้กฎหมาย
- อดทนการณ์ - การสร้างคุณธรรม - การมีคุณค่าเพื่อผู้อื่น	- การได้รับคุ้มครองสิทธิโดยรัฐ - มีสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน - เคารพต่อความคิดที่แตกต่างกัน (Tolerance) - เคารพสิทธิ (Respect for rights)
- จุดตั้งต้นทางทฤษฎีในการวิพากษ์ข้อจำกัดของเสรีนิยมประชาธิปไตย	- ได้รับการยอมรับเนื่องจากชัยชนะของเสรีนิยมประชาธิปไตยและการเมืองตัวแบบในระบบรัฐสภา
การสร้างพลเมืองให้มีความเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย	
Freedom เสรีภาพ Rights สิทธิ Duties หน้าที่ - เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ - เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม - รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ	

ภาพที่ 1 กรอบแนวทางการศึกษาความเป็นพลเมือง

จากภาพที่ 1 จะทราบได้ว่า ความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยหรือความเป็นพลเมืองแบบสากล มุ่งเน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับ เสรีภาพ สิทธิ และหน้าที่ ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดความเป็นพลเมืองแบบสาธารณรัฐนิยมกับแนวคิดความเป็นพลเมืองแบบเสรีนิยม รวมถึงแนวคิดอื่น ๆ เช่นเดียวกัน แนวคิดสาธารณรัฐนิยม มุ่งเน้นในเรื่องของคุณธรรม ความเสียสละ การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การสร้างคุณธรรม การให้คุณค่าต่อผู้อื่นในสังคม แม้ว่าจะไม่ได้รับความนิยมเท่ากับแนวคิดความเป็นพลเมืองแบบเสรีนิยมที่มุ่งเน้นสถานะทางกฎหมาย ให้ความสนใจในด้านของสิทธิปัจเจกที่มีเสรีภาพและความเท่าเทียมภายใต้กฎหมาย การให้ความคุ้มครองสิทธิโดยรัฐ เคารพความแตกต่าง เคารพสิทธิ เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่าแนวคิดสาธารณรัฐนิยมจะมีข้อดีที่เป็นจุดตั้งต้นของทฤษฎีแต่ก็ยังได้รับความนิยมน้อยกว่าแนวคิดความเป็นพลเมืองแบบเสรีนิยม เนื่องจากการได้รับการยอมรับจากชัยชนะของเสรีนิยมประชาธิปไตยและการเมืองตัวแบบในระบบรัฐสภา

สรุป

ความเป็นพลเมืองและความเป็นพลเมืองโลกไม่สามารถแยกออกจากกัน แนวคิดการศึกษาความเป็นพลเมืองในรูปแบบและทฤษฎีต่าง ๆ กลับเสริมซึ่งกันและกัน ในบทความนี้ได้นำเสนอข้อถกเถียงให้เห็นว่า แนวสาธารณรัฐนิยมที่มักถูกหยิบมาใช้เป็นจุดตั้งต้นทางทฤษฎีในการวิพากษ์ข้อจำกัดของเสรีนิยมประชาธิปไตยในฐานะอุดมการณ์ทางการเมือง และได้รับความนิยมน้อยกว่าเสรีนิยม เนื่องจากชัยชนะของเสรีนิยมประชาธิปไตยและการเมืองตัวแบบในระบบรัฐสภา สถานะของความเป็นพลเมืองในหลาย ๆ แนวคิดอาจเหมาะสมกับพลเมืองในสังคมหนึ่ง หรือในบริบทของสังคมนั้น ๆ ที่แตกต่างกันอาจกำหนดลักษณะของพลเมืองที่สังคมต้องการต่างกัน การทบทวนไปที่การสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อให้ผู้คนรู้จักหน้าที่ของตนเองและการปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวม ของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยก็คือ การมีส่วนร่วม แต่ก็มิใช่เป็นการมีส่วนร่วมเพื่อหวังผลประโยชน์แต่เพียงอย่างเดียว การมีส่วนร่วมของพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีความรู้ ในการวิพากษ์วิจารณ์ และประการสำคัญคือ อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจและยอมรับในเรื่องของสิทธิ และหน้าที่ความรับผิดชอบของความเป็นพลเมืองนั้นด้วย ประเด็นที่ท้าทายสำหรับความเป็นสากลพลเมือง คือการสร้างความเป็นพลเมืองว่าจะมีแนวทางหรือวิธีการอย่างไรในการสร้างความเป็นพลเมืองให้มีพฤติกรรม ที่มีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมและผูกพันในกระบวนการทางการเมือง และทำให้เกิดการเสริมพลังพลเมือง (Citizen Empowerment) เพื่อสร้างพื้นที่ให้โอกาสทุกคนได้เข้ามามีพื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) ในระบอบประชาธิปไตยที่พลเมืองเป็นเจ้าของ ที่มีจิตวิญญาณความเป็นประชาธิปไตยที่กว้างและลึกซึ้งมากกว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

เอกสารอ้างอิง

- ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร. (2554). รัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลอยใจ ปิ่นตบแต่ง. (2566). รัฐธรรมนูญนิยมและความเป็นพลเมืองไทยในฐานะส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ภูมิปัญญาสาธารณรัฐนิยมสมัยใหม่สากล (ค.ศ. 1885–1932). วารสารสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 53(2), 236-59.
- วิทยากร เชียงกุล. (2550). อธิบายศัพท์สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สายธาร.

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุเทพ คำเมฆ และ พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2565). การศึกษาความเป็นพลเมืองผ่านมุมมองทางสังคมวิทยาการเมือง. *วารสารจันทร์เกษมสาร*, 28(1), 78-92.
- Ahmad, F. et al. (2012). Social citizenship: Rights, participation, and responsibilities of young people. *Asian Social Science*, 8(5), 132.
- Almond, G. A. & Verba, S, eds. (1980). *The civic Culture Revisited*. London: SAGE.
- Cornwall, A. & Coelho, V. S. (2006). *Space for Change? Representation, Inclusion and Voice in New Democratic Arenas*. London: Zed books.
- Delanty, G. (2002). Two conceptions of cultural citizenship: A review of recent literature on culture and citizenship. *The global review of ethnopolitics*, 1(3), 60-66.
- Dewey, J. (1975). *Moral Principles in Education*. London: Fever and Simons.
- Drucker, F. P. (1993). *Post-Capitalist Society*. Oxford: Butterworth-Heinmann.
- Faulks, K. (2000). *Citizenship*. New York: Routledge.
- Gunew, S. (2004). *Haunted nations: The colonial dimensions of multiculturalism*. London & New York: Routledge.
- Heywood, A. (2007). *Politics*. (Third Edition). New York: PALGRAVE MACMILLAN.
- Marshall, T.H. (1950). *Citizenship and Social Class*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Procacci, G. (2004). *Governmentality and Citizenship*. In Kate Nash and Alan Scott (Eds.), *The Blackwell companion to political sociology*, State University of Milan (Italy), (pp.342-351). Milan: Blackwell Publishing Ltd.
- Turner, B. S. (1990). Outline of a Theory of Citizenship. *Sociology*, 24(2), 189-217.
- UNESCO. (2024). *Global citizenship and peace education*. Retrieved February 5, 2024, from <https://www.unesco.org/en/global-citizenship-peace-education>.

Wieling, H. J. (1974). AN Sherwin-White, The Roman Citizenship, 2. Aufl.
Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte: Romanistische
Abteilung, 91(1), 414-418.

การบริหารจัดการภาครัฐแนวรัฐบาลอนาล็อก*

PUBLIC ADMINISTRATION AND MANAGEMENT OF ANALOG GOVERNMENT

นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา

Nipon Sasithornsaowapa

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: krisada.sae@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่ออธิบายถึงการบริหารจัดการภาครัฐแนวรัฐบาลอนาล็อกในยุครัฐบาลอนาล็อก ก่อนที่จะถึงยุคนี้ได้มีการบริหารภาครัฐแนวเก่า (Bureaucratic Public Administration) ดำรงอยู่ในขณะนั้น โดยมีองค์ความรู้ที่สำคัญได้แก่ แนวคิดระบบราชการของ Weber แนวคิดวิทยาศาสตร์การจัดการของ Taylor และแนวคิดแยกการบริหารภาครัฐออกจากการเมืองของ Wilson เมื่อถึงยุครัฐบาลอนาล็อก ได้เกิดคลื่นการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ 3 ลูก ได้แก่ 1. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) อันเกิดจากการรวมตัวกันระหว่างแนวคิดเศรษฐศาสตร์สถาบันใหม่ (New Institution of Economics) กับแนวคิดทางเลือกสาธารณะ (Public Choice Concept) 2. การบริหารจัดการภาครัฐแนวรีอับระบบ (Reengineering Administration) ของ Hammer (1990) กับ Champ (1994) และ 3. การบริหารจัดการภาครัฐแนวนำเสนอรูปแบบใหม่ (Reinventing Government) ของ Osborne and Gambler

คำสำคัญ: ระบบราชการ; วิทยาศาสตร์การจัดการ; การแยกการบริหารภาครัฐออกจากการเมือง; การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่; การบริหารจัดการภาครัฐแนวรีอับระบบ

Abstract

This article is intended to explain the Analog government-style management in the era of the Analog government. Before this era, there was

*Received March 13, 2024; Revised Mayr 5, 2024; Accepted May 2, 2024

a bureaucratic public administration with significant knowledge such as Weber's bureaucracy, Taylor's management science, and the separation of public administration from politics. Wilson The wave of government management in the days of the analog government was three new waves: 1. New Public Management, a combination of the New Institution of Economics and Public Choice Concept (Hood), 2. Engineering Administration with Champ, and 3. Osborne and Gabbler's Reinventing Government.

Keywords: Government System; Management Science; Separation of Public Administration from Politics; New Public Sector Management; Reengineering Public Sector Management

บทนำ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่ออธิบายถึงการบริหารจัดการภาครัฐแนวอนุรักษนิยม รัฐบาลอนุรักษนิยม โดยการบริหารจัดการในยุคนี้ ประกอบด้วยคลื่นการบริหารจัดการภาครัฐ แนวใหม่ 3 ลูก อยู่ในเวลาเดียวกัน ดังนี้

คลื่นลูกที่ 1 การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management)

คลื่นลูกที่ 2 การบริหารภาครัฐแบบปรับรีระบบ (Reengineering Administration)

คลื่นลูกที่ 3 การบริหารภาครัฐแบบปฏิรูประบบ (Reinventing Government)

การบริหารภาครัฐแนวเก่า (Bureaucratic Public Administration) ทำไมต้องมีการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ แสดงว่าการบริหารจัดการภาครัฐแนวเก่ามีปัญหา และทวีความรุนแรงขึ้น จนไม่อาจทนอยู่ในสภาพดั้งเดิมได้ เมื่อวิชาการบริหารภาครัฐมีการพัฒนาก้าวหน้าขึ้นตลอดเวลา

การบริหารจัดการภาครัฐแนวเก่า หมายถึง การบริหารจัดการภาครัฐที่เน้นความเป็นราชการ มีสายการบังคับบัญชาที่ยาวและตายตัว และมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด การบริหารภาครัฐทุกเรื่องทุกกระบวนการต้องดำเนินไปตามกฎระเบียบเท่านั้น ห้ามใช้ความคิดเห็นส่วนตัวหรือมโนสำนึกใด ๆ ตามความคิดของ Robert & Janet (2003) เกี่ยวกับการบริหารภาครัฐแนวราชการนี้มีว่า

1. ความเป็นกลางทางการเมือง
2. ให้ความสำคัญสมรรถนะ

3. มีระบบบริการแบบรวมศูนย์อำนาจ
4. ปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา
5. จำกัดการใช้ดุลยพินิจ
6. จำกัดการมีส่วนร่วมของประชาชน
7. เน้นความมีประสิทธิภาพสูงสุด ที่มีเหตุผลรองรับ
8. มีหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล
9. ใช้แนวคิด POSDCORB (ของ Gulick, 1937) ได้แก่ 1. Planning (การวางแผน)
2. Organizing (การจัดองค์การ) 3. Staffing (การบริหารบุคลากร) 4. Directing (การสั่งการ) 5. Co-ordination (การประสานงาน) 6. Reporting (การรายงาน) 7. Budgeting (การจัดทำงบประมาณ)

องค์ความรู้สำคัญที่ใช้รังสรรค์การบริหารจัดการภาครัฐแนวเก่า มีหลายองค์ความรู้ที่สำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดระบบราชการแบบ Max Weber (1920) ได้ศึกษาการบริหารภาครัฐของประเทศที่เคยรุ่งเรืองมาก่อน แล้วสรุปลักษณะเด่นของบริการที่เรียกว่า Bureaucracy ดังนี้

- 1.1 มีโครงสร้าง - หน้าที่แน่นอน ตามกฎระเบียบ
- 1.2 มีกฎระเบียบที่ตราไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
- 1.3 มีสายการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น
- 1.4 อำนาจหน้าที่เป็นไปตามตำแหน่งที่ดำรงอยู่
- 1.5 ข้าราชการต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามตำแหน่งหน้าที่
- 1.6 การบังคับบัญชาเป็นไปตามลำดับชั้น
- 1.7 การทำงานเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษร
- 1.8 แยกการทำงานออกจากเรื่องส่วนตัว
- 1.9 มีการฝึกอบรมให้เป็นข้าราชการมืออาชีพ
- 1.10 ทำงานแบบเต็มเวลา
- 1.11 บริหารงานตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด
- 1.12 มีระบบการบริหารงานบุคคลที่ชัดเจน ดังนี้ 1. ใช้ระบบคุณธรรมในการสอบแข่งขันเข้าทำงาน 2. มีการฝึกอบรมให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ 4. มีการกำหนดหน้าที่ตามตำแหน่ง 5. มีระบบการป้องกันการโยกย้าย - ลาออก อย่างไม่ชอบธรรม 6. มีการจ้างงานจนเกษียณอายุ 7. ได้รับค่าตอบแทน

เป็นเงินเดือน 8. มีบำเหน็จบำนาญ 9. เงินเดือนขึ้นอยู่กับอายุราชการ สถานะและการดำรงตำแหน่ง 10. มีความก้าวหน้าในอาชีพราชการ

2. แนวคิดวิทยาศาสตร์การจัดการของ Taylor (1911) Taylor เป็นนักอุตสาหกรรมที่มีผลงานด้านการบริหารภาครัฐแนวเก่า เพราะในยุคของ Taylor อุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกาเฟื่องฟูมากและการบริหารงานของเอกชนก็มีประสิทธิภาพสูง โดยเฉพาะ One Best Way ของ Taylor ที่เป็นแนวคิดการบริหารเอกชนแนววิทยาศาสตร์ แม้แต่ Wilson ก็ต้องเขียนถึงประสิทธิภาพสูงของการบริหารงานภาคเอกชน แสดงให้เห็นว่าแนวคิดการบริหารภาครัฐกิจเอกชน ได้มีอิทธิพลต่อแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และในปัจจุบันนับเวลาได้ประมาณ 100 ปี เรื่องทำนองนี้ก็ได้วนมาอีกครั้งหนึ่ง (จะอธิบายให้เห็นในยุครัฐบาลดิจิทัล)

Taylor มีความเชื่อว่า กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเที่ยงตรง (ไม่ใช่เลือกเก็บบางส่วน แต่เก็บข้อมูลทั้งหมด) และเข้มงวด เมื่อนำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์ให้ได้วิธีการที่ดีที่สุด (One Best Way) เพียงวิธีเดียว เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด เช่นเดียวกับการบริหารภาครัฐในขณะนั้น ต้องมีความพยายามทำให้องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการให้มีความเป็นวิทยาศาสตร์เหมือนการบริหารงานภาครัฐเอกชน (เรื่องนี้กำลังเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2564)

โดยสรุปแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวเก่ามีปัญหาดังนี้

1. ผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารภาครัฐ ที่เน้นการปฏิบัติตามกฎระเบียบมากกว่าการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ทำให้การบริหารจัดการภาครัฐแนวเก่าบรรลุเป้าหมายเพียงเล็กน้อย แต่บรรลุตามเจตนารมณ์ของกฎระเบียบทุกประการ (Robert, 1940)

2. การบริหารภาครัฐแนวเก่ามีคติว่า การปฏิบัติงานประจำวันจะมีประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อได้ทำงานเป็นประจำจนเกิดทักษะความชำนาญ คือการทำงานตามลำดับขั้นตอนการบังคับบัญชา ทั้งที่จริงแล้ว การบริหารภาครัฐต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การอาศัยทักษะความชำนาญตามกฎระเบียบที่ตายตัว ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทักษะความชำนาญจึงสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ แต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารภาครัฐอยู่เป็นประจำได้ ยกเว้นบุคลากรนั้นจะเป็นผู้มีความสามารถ ซึ่งก็หาได้ไม่มากในระบบบริหารแนวเก่า (Perrow, 1972)

3. การบริหารภาครัฐแนวเก่ามีโครงสร้างใหญ่โตและเป็นลำดับขั้นที่ยุงยาก เจ้าหน้าที่ขาดความคิดสร้างสรรค์ ไม่ชอบเสี่ยง ใช้ทรัพยากรสิ้นเปลือง ทำงานแบบรายวัน

ขาดความเป็นผู้ประกอบการ ปกปิดข้อมูลการทำงานโดยเป็นความลับราชการเกือบทุกอย่าง การทำงานเป็นระเบียบแบบแผน มีความเป็นผู้นำน้อย มีการจ้างงานตลอดชีพ ถึงไร้ความสามารถก็ไล่ออกได้ยากมาก ให้ความสำคัญกับอาวุโสหรืออายุงานมากกว่าความสามารถ ทำงานเพื่อความก้าวหน้าส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม มีการประเมินผลความสำเร็จของงานได้ยากเพราะไม่ได้วัดจากตัวเงิน (Hughes, 1987)

การบริหารภาครัฐแนวเก่าอาจเหมาะสมตามยุคสมัยในสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 แต่เมื่อสภาพแวดล้อมของบ้านเมืองเปลี่ยนไป การบริหารภาครัฐแนวเก่าได้ก่อเกิดปัญหามากมายดังที่กล่าวโดยสรุปมาแล้ว ด้วยสถานการณ์การปฏิบัติงานภาครัฐที่มีประสิทธิภาพต่ำ ได้ประสิทธิผลน้อย ไม่คุ้มค่าต้องงบประมาณแผ่นดิน ให้บริการประชาชนอย่างไม่รวดเร็ว ไม่ทั่วถึงและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย จึงได้ผลักดันให้เกิดแนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง จนกลายมาเป็นคลื่น 3 ลูก ที่ถาโถมเข้าสู่ระบบราชการตั้งแต่ทศวรรษที่ 1900 เป็นต้นมา

3. แนวคิดแยกการบริหารภาครัฐออกจากการเมืองของ Woodrow Wilson (1950) Wilson เป็นนักวิชาการที่มีอิทธิพลต่อการบริหารภาครัฐแนวเก่าเป็นอย่างมาก โดยท่านไม่สนใจเรื่องรัฐธรรมนูญอเมริกาเหมือนนักวิชาการคนอื่น ๆ โดยท่านชี้ให้เห็นว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้นง่ายกว่าการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ การบริหารภาครัฐจึงต้องเน้นในการปฏิบัติงานตามนโยบายทางการเมือง เป็นกลางทางการเมือง ส่วนการกำหนดนโยบายให้เป็นหน้าที่ของนักการเมือง จึงต้องแยกการบริหารออกจากการเมือง

ลักษณะเด่นในแนวคิดของ Wilson มีว่า

1. นักบริหารภาครัฐต้องปฏิบัติตามนโยบายทางการเมืองให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ภาครัฐควรนำหลักการของภาคธุรกิจเอกชนมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐ
3. ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมกับแนวคิดนี้ องค์กรต้องมีลำดับชั้นบังคับบัญชาอย่างชัดเจน และรวมศูนย์อำนาจสั่งการ
4. ผู้บริหารองค์กรต้องมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติตามนโยบายทางการเมือง
5. ควรศึกษาหลักการบริหารภาครัฐในประเทศต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เหมาะสม
6. การเมืองเป็นเรื่องเจตนาธรรมของรัฐ การบริหารเป็นเรื่องการนำเอาเจตนาธรรมนั้นมาปฏิบัติตาม

คลื่นลูกที่ 1 (ค.ศ. 1980) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management)

การบริหารจัดการภาครัฐแนว NPM เกิดขึ้นในทศวรรษปี 1980 โดยเป็นการรวมตัวของแนวคิดหลัก 2 กระแส Hood (1991) ได้อธิบายว่าการบริหารจัดการภาครัฐแนว NPM กำเนิดมาจากการหลวมรวมของแนวคิดหลัก 2 แนวที่แตกต่างกัน ระหว่างแนวคิดเศรษฐศาสตร์สถาบันใหม่ (New Institutional Economics) ซึ่งเกิดมาจากแนวคิดทางเลือกสาธารณะ (Public Choice Concept) ที่วิเคราะห์การเมืองเปรียบเสมือนปรากฏการณ์ทางการตลาดกับแนวคิดการจัดการนิยม (Managerialism) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการบริหารภาครัฐ โดยนำเอาวิธีการของภาคธุรกิจเอกชนมาประยุกต์ใช้

New Public Management หรือการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพและแสวงหาประสิทธิผลในการปฏิบัติราชการ ที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ด้วยวิธีการปรับใช้แนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชน ให้กลายเป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการของภาครัฐ โดยเน้นการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ความเป็นมืออาชีพ การคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า การปรับโครงสร้างให้กะทัดรัด และเป็นแนวราบ มีสายการบังคับบัญชาที่สั้น เปิดโอกาสให้เอกชนเข้าร่วมการแข่งขันการให้บริการสาธารณะ การให้ความสำคัญต่อค่านิยมจรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม โดยคำนึงถึงคุณภาพของการให้บริการสาธารณะเป็นสำคัญ

เหตุผลสำคัญที่ต้องนำแนวคิด NPM มาใช้ในภาครัฐไทย เพราะสืบเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกในราชอาณาจักรไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องปรับระบบราชการให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นและยืดหยุ่นมากขึ้น ในการตอบสนองความต้องการของกระแสโลกาภิวัตน์นี้ นอกจากนั้นการบริหารภาครัฐไทยยังมีสภาพเสื่อมถอยของระบบราชการ ขาดธรรมาภิบาล ซึ่งจะส่งผลต่อการบั่นทอนความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต จึงได้มีการนำ NPM ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานของการบริหารจัดการภาครัฐที่ได้รับความนิยมในอเมริกาและยุโรป มาเป็นแนวคิดตั้งต้นของการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐไทย และจัดทำยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม โดยมีแนวทาง 5 ประการดังนี้ 1. การให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน 2. การลดการควบคุมจากส่วนกลางและเพิ่มความเป็นอิสระให้แก่หน่วยงานส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นในการบริหารงาน 3. การกำหนดการวัดและการให้รางวัลแก่ผลการดำเนินงานทั้งในระดับองค์กร

และบุคคล 4. การสร้างระบบสนับสนุนทั้งระดับบุคลากร (เช่น การฝึกอบรม) และระดับองค์กรให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เช่น การเพิ่มอุปกรณ์และทักษะการใช้เทคโนโลยี) 5. การเปิดกว้างต่อแนวคิดในการแข่งขันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกันเองและหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชน และหันมาทบทวนว่าหน่วยงานภาครัฐต้องทำงานเฉพาะงานหลัก ส่วนงานสนับสนุนควรมอบให้เอกชน

ในทางวิชาการ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่หรือ NPM มีหลักการสำคัญ 7 ประการ (Hood, 1991) ดังนี้

1. Hands – On Professional Management การจัดการด้วยนักวิชาชีพที่ชำนาญการ คือมีผู้จัดการมืออาชีพได้เข้าจัดการงานด้วยความชำนาญและมีความสามารถในการใช้ดุลยพินิจอย่างรับผิดชอบ เมื่อได้รับมอบหมาย ก็ยินดีให้ตรวจสอบการทำงานอย่างโปร่งใส

2. Explicit Standards and Measures of Performance มีมาตรฐานและสามารถวัดผลการปฏิบัติงานได้ การบริหารจัดการภาครัฐจึงต้องมีการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน และสามารถวัดได้

3. Greater Emphasis on Output Controls เน้นการควบคุมผลผลิตที่มากขึ้น การใช้ทรัพยากรต้องเป็นไปตามผลงานที่วัดได้ เน้นผลสำเร็จมากกว่าระเบียบวิธีปฏิบัติ

4. Shift To Disaggregation of Units in The Public Sector การแยกหน่วยงานใหญ่ในการบริการสาธารณะให้ออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ตามลักษณะบริการ ที่ให้แยกกันอย่างอิสระ แต่ประสานงานกันอย่างใกล้ชิด

5. Shift To Greater Competition in The Public Sector เปลี่ยนวิธีทำงานให้มีการแข่งขันมากขึ้น ให้มีการประมูลหรือการจ้างเหมา เพื่อให้ได้ผลงานที่มีต้นทุนต่ำและมีมาตรฐานสูงขึ้น

6. Stress On Private Sector Styles of Management Practice เน้นการจัดการตามแบบเอกชน โดยเปลี่ยนวิธีการทำงานให้ยืดหยุ่นยิ่งขึ้น

7. Stress On Greater Discipline and Parsimony In Resource Use เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีวินัยและประหยัด เพิ่มวินัยในการทำงาน จำกัดต้นทุนในการปฏิบัติหรือการทำงานให้มากขึ้น แต่ใช้ทรัพยากรให้น้อยลง

ประเทศไทยได้มีการนำแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) มาใช้ โดยผ่านพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 พระราช

กฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ พ.ศ. 2546 – 2550 โดยมีเนื้อหาสรุปดังนี้

1. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ได้นำแนวคิดใหม่หลายประการมาประยุกต์ใช้ ดังนี้ 1. ปรับปรุงระบบบริหารราชการให้ตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและการให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 2. ต้องมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและแบบการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถประเมินผลการปฏิบัติราชการในแต่ละระดับได้อย่างชัดเจน 3. มีกรอบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Governance) เป็นแนวทางในการกำกับการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติราชการ 4. กระทรวงสามารถแยกส่วนบริการ จัดตั้งเป็นหน่วยงานตามภาระหน้าที่ เพื่อให้คล่องตัวและสอดคล้องกับเป้าหมายของงานที่ต้องปฏิบัติ 5. กำหนดให้มีกลุ่มงานต่าง ๆ ที่มีงานสัมพันธ์กัน เพื่อที่จะสามารถกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกันได้ 6. ให้มีผู้รับผิดชอบกำกับการบริหารงานของกลุ่มภารกิจนั้นโดยตรง เพื่อให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพแน่ชัด 7. ให้มีการประสานการปฏิบัติงาน และการใช้งบประมาณ เพื่อให้การบริหารงานของทุกส่วนราชการบรรลุเป้าหมายของกระทรวงได้อย่างมีประสิทธิภาพ 8. มีการมอบหมายงาน เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ 9. มีการกำหนดการบริหารราชการในต่างประเทศให้เหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติหน้าที่และสามารถปฏิบัติได้รวดเร็วและมีเอกภาพ โดยมีหัวหน้าคณะผู้แทนเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารราชการ 10. ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เพื่อเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดูแลการจัดส่วนราชการและการปรับปรุงระบบการทำงานของภาคราชการให้มีการจัดระบบราชการอย่างมีประสิทธิภาพ 11. กำหนดให้มีการพัฒนาระบบราชการต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ความต้องการของประชาชน และทันต่อการบริหารราชการตามแนวทางใหม่ 12. การพัฒนาระบบราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน 13. การจัดสรรงบประมาณ การบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ต้องคำนึงถึงแนวทางใหม่นี้ 14. การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยให้คำนึงถึงความ

รับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดขอบเขต แบบแผน วิธีการปฏิบัติราชการ เพื่อให้เป็นไปตาม NPM ดังนี้
2. เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน 2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ 3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ 4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์ 6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการสนองตอบความต้องการ 6. มีการประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ เช่น การตรวจสอบและวัดผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดระบบการควบคุมตนเอง

3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ พ.ศ. 2546 – 2550 ได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาระบบราชการไทย 4 ประการ ดังนี้ 1. พัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนที่ดีขึ้น 2. ปรับบทบาท ภารกิจและขนาดให้มีความเหมาะสม 3. ยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานให้อยู่ในระดับสูงเทียบเท่าเกณฑ์สากล 4. ตอบสนองต่อการบริหารปกครองในระบอบประชาธิปไตย

จากเป้าประสงค์หลักนี้จึงได้กำหนด 7 ยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ 1 การปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงาน ประกอบด้วย 9 มาตรการ

ยุทธศาสตร์ 2 การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน ประกอบด้วย 4 มาตรการ

ยุทธศาสตร์ 3 การรื้อปรับระบบการเงินและงบประมาณ ประกอบด้วย 8 มาตรการ

ยุทธศาสตร์ 4 การสร้างระบบบริหารงานบุคคลและค่าตอบแทนใหม่ ประกอบด้วย 7 มาตรการ

ยุทธศาสตร์ 5 การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรมและค่านิยม ประกอบด้วย 4 มาตรการ

ยุทธศาสตร์ 6 การเสริมสร้างระบบราชการให้ทันสมัย ประกอบด้วย 4 มาตรการ

ยุทธศาสตร์ 7 การเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม ประกอบด้วย 6 มาตรการ

ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการในช่วงนี้ ประกอบด้วย 42 มาตรการ เนื่องจากเป็นแนวทางใหม่และมีมาตรการจำนวนมาก จึงได้จัดให้มีการประเมินผลการ

ปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ที่เรียกว่า KPI (Key Performance Indicators) โดยให้มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการใน 2 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติราชการ

2. พฤติกรรมการปฏิบัติราชการหรือสมรรถนะ (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1012/ว 20 ลงวันที่ 3 กันยายน 2552 และหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 100/ว 27 ลงวันที่ 29 กันยายน 2552)

นอกจากจะมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการทุกปีแล้ว ยังได้จัดให้มีการบริหารราชการแบบบูรณาการ (CEO) ในส่วนราชการภูมิภาคที่มีลักษณะเด่นดังนี้

1. ระบบบริหารจัดการในแนวนราบ (Horizontal Management) ที่ใช้การบูรณาการทำงานของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ในลักษณะพื้นที่ – พันธกิจ - การมีส่วนร่วม (Aare - Function - Participation) ในทุกขั้นตอนของการทำงาน เพื่อสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางการพัฒนา (Partnership) ในระดับจังหวัด ตลอดจนเพื่อสร้างการทำงานแบบเครือข่าย (Networking)

2. ระบบบริหารจัดการที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ (Customer Driven) ด้วยระบบงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result-based) ขึ้นสูง

3. ระบบบริหารจัดการที่อยู่ภายใต้กรอบของบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และตามโครงสร้างการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน NPM

หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) โดยได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหารที่จำเป็น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

คลื่นลูกที่ 2 (พ.ศ. 2533) การบริหารจัดการภาครัฐแนวรีอับระบบ (Reengineering Administration)

ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการแนว NPM ได้มีการกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ให้มีการรีอับระบบการเงินและงบประมาณของประเทศไทย เพื่อให้เข้าใจชัดเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวรีอับระบบ เรื่องการปรับรีอับระบบนี้ ในภาครัฐกิจได้มีการดำเนินการเปลี่ยนแปลงกระบวนการประกอบธุรกิจตามแนวใหม่นี้อย่างมาก และประสบความสำเร็จในหลายประเทศเช่นกัน เช่นในสมัยนายกรัฐมนตรี Margaret thatcher, John Major และ Tony Blair ได้มีการรีอับระบบราชการอังกฤษอย่างต่อเนื่องกว่า 28 ปี (พ.ศ. 2522 - 2550)

ดังนั้น การบริหารจัดการภาครัฐแนวรีโอปรับระบบจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการปฏิรูประบบราชการไทย โดยเฉพาะรัฐบาล พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร (พ.ศ. 2544 - 2548) โดยมีบทบาทร่วมกับแนว NPM เนื่องจากมีหลักการปรับรีโอระบบคล้ายกันบางส่วน และแตกต่างกันในบางส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

เรื่อง Reengineering นี้ ผู้ริเริ่มคนแรกคือ Michael Hammer ได้เขียนบทความลงใน Harvard Business Reviews (1990) ต่อมาจึงได้ร่วมเขียนเป็นหนังสือร่วมกับ James Champy ใน Reengineering the Corporation (1994)

Reengineering หมายถึง การเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการแนวใหม่ เป็นการคิดทบทวนแนวคิดพื้นฐานในการบริหารจัดการแบบดั้งเดิม และการออกแบบกระบวนการบริหารจัดการธุรกิจแบบใหม่ ซึ่งแตกต่างจากแนวการบริหารจัดการธุรกิจแบบเดิมโดยสิ้นเชิง เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ในผลงาน ได้แก่ ค่าใช้จ่าย คุณภาพของสินค้า การให้บริการและความรวดเร็ว โดยมีแนวคิดพื้นฐานเป็นการคิดค้นหาแนวทางใหม่ที่จะทำให้การบริหารจัดการและการดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม โดยพิจารณาว่าองค์กรของเราจะต้องทำอะไร (Must Do) และจะทำได้อย่างไร (How to Do) โดยไม่ต้องคำนึงถึงสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ควรจะให้ความสนใจในสิ่งที่ควรจะเป็นมากกว่า

หลักการการปรับรีโอระบบ (Reengineering) มี 8 ขั้นตอน 1. ต้องไม่ยึดติดกับหลักการเก่า ๆ และแนวคิดเดิม 2. ต้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ทั้งหมด 3. ต้องเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ 4. ต้องเน้นกระบวนการทำงานโดยใช้บุคลากรให้น้อยที่สุด 5. ต้องนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการทำงาน 6. ต้องกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจน 7. ต้องจัดสายบังคับบัญชาให้สั้น แบบแนวราบ 8. ต้องเน้นการให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน

ภาพที่ 1 การปรับรีโอระบบ

ในความหมายอย่างสรุป การรื้อปรับระบบ หมายถึง การรื้อและการปรับระบบองค์การ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาองค์การให้มีประสิทธิภาพใน 4 ด้าน ได้แก่ การลดต้นทุน การเพิ่มคุณภาพของผลผลิต การบริการและความเร็ว เมื่อพิจารณาในความหมายนี้ มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรื้อปรับระบบองค์การ ดังนี้

1. กรรมการผู้จัดการใหญ่หรือผู้บริหารระดับสูง
2. ผู้บังคับบัญชาในสายงานที่เป็นเจ้าภาพของกระบวนการเปลี่ยนแปลง หรือเป็นผู้ต้องรับผิดชอบตามสายงาน

3. คณะทำงานเพื่อการเปลี่ยนแปลงโดยตรง
4. คณะกรรมการอำนวยการที่คอยให้คำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหา

กระบวนการรื้อปรับระบบ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การระดมพลัง ให้ทำดังนี้ 1. สร้างรูปแบบใหม่ของกระบวนการธุรกิจ 2. กำหนดทีมงานรับผิดชอบการรื้อปรับระบบ 3. กำหนดยุทธศาสตร์ 4. ให้ความสำคัญทั้งกระบวนการ

- ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ ให้ทำดังนี้ 1. กำหนดขอบเขตและทิศทางของธุรกิจ 2. ศึกษาความต้องการของผู้รับบริการ 3. ศึกษากระบวนการบริหารจัดการในปัจจุบัน 4. ค้นหาจุดอ่อนของระบบปัจจุบัน 5. กำหนดเป้าหมายของระบบใหม่

- ขั้นที่ 3 การออกแบบกระบวนการธุรกิจใหม่ ให้ทำดังนี้ 1. กำหนดแนวคิดของกระบวนการบริหารจัดการใหม่ 2. การออกแบบระบบงานใหม่ 3. พัฒนารายละเอียดของระบบงานใหม่ 4. การทดสอบระบบงานใหม่ 5. การประเมินผลระบบงานใหม่

- ขั้นที่ 4 การนำไปปฏิบัติ ให้ทำดังนี้ 1. ทดลองนำระบบงานใหม่ไปใช้โดยโครงการนำร่อง 2. การประเมินผลโครงการนำร่อง 3. การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการให้ดียิ่งขึ้น 4. การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสนับสนุนให้มีประสิทธิภาพ 5. นำระบบงานใหม่มาใช้จริง

การกำหนดยุทธศาสตร์ของการรื้อปรับระบบ มีดังนี้ 1. การกำหนดสิ่งที่ต้องการจำเป็นต้องทำ 2. การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ค่อนข้างเป็นไปได้ในอนาคตและมีความชัดเจน 3. การชี้ให้เห็นถึงกระบวนการหลักของการบริหารจัดการใหม่ 4. การออกแบบกระบวนการใหม่

ในขณะที่ NPM เน้นการบริหารจัดการภาครัฐ Reengineering เน้นการบริหารจัดการภาคธุรกิจเอกชน ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจน คือ NPM เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน แต่ Reengineering เน้นการคำนึงเป็นเป้าหมาย NPM เน้นการปรับปรุงการบริหารจัดการภาครัฐแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่ Re-Engineering เน้นการปรับ

รื้อระบบองค์การอย่างรุนแรงเฉียบพลัน แต่ที่คล้ายคลึงกันคือการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นคือปรับขนาดองค์การให้เล็กลง เพิ่มคุณภาพให้ผลผลิต ให้บริการอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว

คลื่นลูกที่ 3 (2535) การบริหารจัดการแนวนำเสนอรูปแบบใหม่ (Reinventing Government)

David Osborne และ Ted Gacbler (1992) ได้แต่งหนังสือขึ้นมาเล่มหนึ่งชื่อว่า Reinventing Government หลังจากนั้นแนวคิดหรือพาราไดม์นี้ก็ได้รับความนิยมอย่างมากในทศวรรษที่ 1990 โดยเฉพาะได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังในสมัยประธานาธิบดีคลินตัน ผ่านการทำงานของ National Performance Review ที่ถูกจัดตั้งขึ้นในปี 1993 ยิ่งกว่านั้นแนวคิดนี้ยังได้ถูกนำไปเชื่อมโยงกับแนวคิด NPM อีกด้วย ดังนั้นตั้งแต่ทศวรรษปี 1980 – 1990 จึงเป็นทศวรรษแห่งรัฐบาลนอกโลกโดยแท้

หลักการสำคัญมา Reinventing Government ดังนี้

1. A Catalytic Government ต้องการให้ระบบราชการทำหน้าที่คอยกำกับตรวจสอบมากกว่าลงมือทำเองทุกอย่าง
2. A Community-Owned Government ต้องการให้ระบบราชการเป็นระบบที่ชุมชนเป็นเจ้าของและมอบอำนาจให้กับประชาชนไปดำเนินการเองมากกว่าที่จะเป็นกลไกที่คอยให้บริการแต่อย่างเดียว
3. A Competitive Government ต้องการให้ระบบราชการมีลักษณะของการแข่งขันการให้บริการสาธารณะ
4. A Mission – Driven Government ต้องการให้ระบบราชการเป็นระบบที่ขับเคลื่อนด้วยภารกิจมากกว่าการขับเคลื่อนด้วยกฎระเบียบ
5. A Results-Oriented Government ต้องการให้ระบบราชการเป็นระบบที่ให้ความสำคัญต่อผลของการปฏิบัติงาน มากกว่าปัจจัยนำเข้าทางการบริหารงานและขั้นตอนการทำงาน
6. A Customer-Driven Government ต้องการให้ระบบราชการเป็นระบบที่มุ่งสนองตอบต่อการเรียกร้องของลูกค้ามากกว่าที่จะสนองตอบต่อความต้องการของตัวระบบราชการและข้าราชการ
7. An Enterprising Government ต้องการให้ระบบราชการดำเนินงานในลักษณะที่เป็นแบบรัฐวิสาหกิจ ที่มุ่งการแสวงหารายได้มากกว่าการใช้จ่าย

8. An Anticipatory Government ต้องการให้ระบบราชการเป็นระบบที่มีการเฝ้าระวังล่วงหน้า มากกว่าที่จะคอยให้ปัญหาเกิดขึ้นแล้วค่อยตามแก้

9. A Decentralized Government ต้องการให้ระบบราชการเป็นระบบที่มีการกระจายอำนาจจากข้างบนลงไปสู่ข้างล่าง เน้นการปฏิบัติหน้าที่แบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการทำงานเป็นทีม

10. A Market-Oriented Government ต้องการให้ระบบราชการปรับเปลี่ยนไปตามกลไกของตลาด

สรุป

นับตั้งแต่ปี 1920 เป็นต้นมา ได้มีนักวิชาการจำนวนมากได้พยายามปฏิรูประบบการบริหารภาครัฐอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในทศวรรษที่ 60 และ 70 การบริหารภาครัฐเป็นสาขาวิชาการใหม่ที่ได้รับคามนิยมมากในสหรัฐอเมริกา ในทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) ในช่วงระยะเวลานี้ได้เกิดนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญจำนวนมาก เป็นต้นว่า Weber, Wilson, Robert & Janet, Gulick, Taylor, Morton, Perrow, Hughes นักวิชาการเหล่านี้ได้วางพื้นฐานแนวคิดและแนวปฏิบัติของการบริหารภาครัฐ ต่อเนื่องถึง 50 ปี (1920 - 1970)

รัฐบาลอนาล็อกได้เริ่มมีปัญหามากขึ้นในทศวรรษที่ 1980 – 1990 ตลอดระยะเวลา 20 ปี ได้เกิดกระแสการปฏิรูปการบริหารภาครัฐ 3 กระแสหลักหรือมีคลื่น 3 ลูก พัวพันกันอยู่ในรัฐบาลอนาล็อก จนยากแก่การแยกแยะ แต่พอจะอนุมานได้ว่า คลื่นลูกที่ 1 การบริหารจัดการภาครัฐแนว NPM (New Public Management) เกิดขึ้นในปี 1980 และส่งผลต่อรัฐบาลทั้งในอเมริกาและยุโรป ทำให้เกิดการปฏิรูประบบราชการเป็นอย่างมาก ประเทศไทยได้รับอิทธิพลของ NPM ประมาณปี 2002 คือภายหลังจากชาติตะวันตก 20 ปี โดยเฉพาะมีการร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ขึ้นมากำกับอย่างเป็นทางการ ภายใต้ พ.ร.บ.ฉบับนี้ ได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 เพื่อเป็นเจ้าภาพของการปฏิรูประบบราชการบริหารภาครัฐตามแนวทางของ NPM หลังจากนั้นการบริหารภาครัฐก็เติบโตก้าวหน้าอย่างมาก อย่างที่ไม่เคยเห็นกันมาก่อนหน้านี้

คลื่นลูกที่ 2 ของรัฐบาลอนาล็อกคือการบริหารจัดการภาครัฐแนวรีปรับระบบ (Reengineering Administration) ที่เริ่มก่อตัวขึ้นในปี 1990 เมื่อ Michael Hammer ได้ร่วมกับ James Champy เขียนหนังสือเรื่อง Reengineering the Corporation (1994)

โดยได้เพิ่มเติมแนวคิดของ NPM ในด้านการปรับรื้อระบบเก่าทั้งหมด ให้เป็นระบบใหม่ โดยเน้นเฉพาะเรื่อง การลดค่าใช้จ่าย การเพิ่มคุณภาพของสินค้าและบริการ และเพิ่มความเร็วทั้งในการผลิตและการให้บริการ

คลื่นลูกที่ 3 ของรัฐบาลอนาล็อกคือการบริหารจัดการภาครัฐแนวนำเสนอรูปแบบใหม่ (Reinventing Government) เป็นแนวคิดที่ใกล้เคียงกับคลื่นลูกที่ 2 แต่นำเสนอรูปแบบใหม่ในการปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ เมื่อพิจารณาโดยเนื้อหาแล้วเป็นเรื่องเดียวกัน คือคลื่นลูกที่ 3 เน้นการปฏิรูประบบใหม่ แต่คลื่นลูกที่ 2 เน้นการปฏิรูปในภาคปฏิบัติมากกว่า อย่างไรก็ตาม คลื่นทั้ง 2 ลูกนี้ มีผลต่อการเพิ่มเติมการปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐแนว NPM โดยแนวคิดในการปฏิรูประบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่นี้ ยังคงเป็นแนวคิดแบบรัฐบาลอนาล็อก คือ เป็นรัฐบาลที่บริหารงานโดยมีอุปกรณ์แบบอนาล็อกที่มีสัญญาณไม่เสถียร ใช้สายไฟฟ้าเป็นตัวเชื่อมต่อ หรือเทคโนโลยีอนาล็อก มักมีความเชื่องช้า ประสิทธิภาพจำกัดมาก ครอบคลุมพื้นที่แคบ แม้จะมีการปฏิรูปด้านแนวคิดก็เป็นเพียงนามธรรม การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐเชิงรูปธรรมจึงยังไม่เกิดขึ้น แต่ก็มีความพยายามที่จะทำรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ แต่ต้องใช้เวลาอีกเป็นทศวรรษ เพื่อรอเวลาให้เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์พัฒนาให้ถึงขั้นคุ้มทุน

เอกสารอ้างอิง

- Fayol, H. (1949). *General and Industrial Management*. (C. Storrs, Trans.). London: Sir Isaac Pitman & Sons, LTD.
- Gulick, L. H. (1937). *Notes on the Theory of Organization*. In L. Gulick & L. Urwick (Eds.), *Papers on the Science of Administration* (pp. 3–45). New York: Institute of Public Administration.
- Hammer, M. & Champy, J. (1994). Reengineering the Corporation: A Manifesto for Business Revolution. *The Academy of Management Review*, 19(3Special Issue), 595-600.
- Hood, C. (1991). A public management for all season? *Public Administration Review*, 69(1), 3-19.
- Hughes, T. P. (1987). *The evolution of large technological systems*. In *The social construction of technological systems*. edited by W. E. Bijker, T. P. Hughes, and T. Pinch. England: MIT Press.

- Max, W. (1947). *The Theory of Social and Economic Organizations*. Translated by A.M. Handerson and T. Parsons. New York: Free Press.
- Osborne, D. & Gacbler, T. (1992). *Reinventing Government*. New York: Penguin Press.
- Perrow, C. (1972). *Complex Organizations: A Critical Essay* (3rd ed.). McGraw-Hill Publishers.
- Robert K. (1940). Bureaucracy Structure and Personality. *Social Forces*, 18(4), 560-568.
- Robert, D. & Janet, D. (2000). The New Public Service: Serving Rather Than Steering. *Public Administration Review*, 60(6), 549 – 559.
- Taylor, F. W. (1911). *The principles of scientific management*. New York: Harper Brothers.
- Wilson, W. (1950). The Study of Public Administration. *Political Science Quarterly*, 2(2), 197-222.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารวิชาการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น

1.1 ...สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา แซ่หลี่ (2562) ผลการวิจัยพบว่า...

1.2 กฤษฎา แซ่หลี่ (2562) กล่าวว่า...

1.3 ... consistent with the research of Krisada Saelee (2019) the research results found...

1.4 Krisada Saelee (2019) explains to...

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

2.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

2.1.1 พระไตรปิฎกและอรรถกถา พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อ คัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่างเช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่มนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพบลูญในโคะทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) เป็นต้น

2.1.2 ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

2.1.3 ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุพันธ์ สุมนโท และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

2.1.4 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (อิติวุฒิ หนัมนี และคณะ, 2560)

2.1.5 กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

2.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

2.2.1 ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)

2.2.2 ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)

2.2.3 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา ทุกเล่มให้อ้างอิงท้ายเล่มด้วยรูปแบบเดียวกันดังนี้
ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระมหาสุหิตย์ อาภากร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่

2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

(3) บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ(บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง.// (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระสุกิจ สุกจินโธ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปวีตร ว่องวีระ, *ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม*. (น. 112). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความในวารสาร

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่(ฉบับที่).// เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ธิดา ภูมิ. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน/ชื่อสารานุกรม.// (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).

(6) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์, วันที่/เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// เลขหน้า.

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระครูพิศิษฐ์ประทาน. (2562). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม* (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ. (2562). *รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร* (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(9) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).// ตำแหน่ง.// [บทสัมภาษณ์].

พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].

(10) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).//ชื่อเรื่อง.//สืบค้น วัน เดือน ปี.//จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>

(11) ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อเรื่อง.//(พ.ศ.,วันที่ เดือนที่ประกาศ).//ราชกิจจานุเบกษา.//เล่ม ตอน.//หน้า.

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและประเภทของรถที่ใช้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบผู้ขับขี่. (2537, 13 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 111 ตอนพิเศษ 30 ง. หน้า 31.

(12) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.//(ปีพิมพ์, วัน เดือน).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า.

ไทยรัฐ. (2548, 19 เมษายน). เขียร์พระสอนศีลธรรม. ไทยรัฐ. น. 3.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ
ประเภทของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การ
วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management;
Innovation

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า และเขียนให้ครอบคลุมทุกประเด็น)

(16 pt) กล่าวถึงความเป็นมาของเรื่องที่ทำวิจัยครั้งนี้ ว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งอ้างอิงที่มาของข้อมูลนั้นอย่างถูกต้อง

(16 pt) กล่าวถึงปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย ให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่วิจัยและเชื่อมโยงกับพื้นที่วิจัย ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและต้องการได้รับการแก้ไข นำเสนอผลงานวิจัยที่ผู้อื่นได้เคยศึกษาไว้แล้ว พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้และหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt)

1. (16 pt)
2. (16 pt)
3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย 2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 5. การวิเคราะห์ข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt) (เขียนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้)

(16 pt) ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....คำอธิบายตาราง.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ (ค้นพบอะไร สะท้อนให้เห็นถึงอะไร สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

องค์ความรู้จากการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุงองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดล และโมเดลมีที่มาจากฐานคิดของแนวคิดหรือทฤษฎีใดอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (16 pt)

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (16 pt)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (16 pt)

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์) (ถ้ามี)

(16 pt) ขอขอบคุณแหล่งทุน และควรระบุเลขที่สัญญาทุนวิจัย ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณ ทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563 และข้อมูลจาก โครงการวิจัยย่อย เรื่องการพัฒนาศูนย์ประสานงานเครือข่ายความเข้มแข็งทางจิตปัญญาของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>.

ธิตูภูมิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

พระครูพิศิษฐ์ประทาน. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหากษัตริย์ กิติติโสภณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่น
ไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของ
พระธรรมวิทยากร (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทนต์ อาภาภโร. (2548). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.
- พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1, อักษร
ก, น. 12-16).
- สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.
- Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*.
Retrieved March 20, 2020, from [https://thebuddhistcentre.com /text/who-
was-buddha](https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha).
- James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

Sample of Original Research Article Preparation

NAME OF RESEARCH ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Research Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail:..

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) Objectives of this research were: 1.
2. and 3. Populations and sample, research tools, Data collection,
Data analysis, Statistics used for data analysis.

Findings were as follows: (present only the most interesting research
findings)

.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism; Buddhist Management; Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt) (should not be more than 4 paragraphs)

(16 pt) mention background of the research topic with brief history as how the topic develops with correct references.

(16 pt) mention problems leading to research directly to the point of the research and relate the matter to locations in which research is conducted on the common problems generally accepted and want them to be solved.

(16 pt) Review related at least 2 concepts and theories to be used as guideline for the research and/or theories related to the research topic with correct references of data sources.

(16 pt) Conclude to connect the matters to research questions and objectives of the research

Research Objectives (18 pt)

1. (16 pt)
2. (16 pt)
3. (16 pt)

Methodology (18 pt)

(1.6 pt) Write to cover 5 sub-headlines: Research design, Populations and Samples and Key Informants, Research Instrument (quantitative and qualitative), Data Collection, (quantitative and qualitative) Data analysis (quantitative and qualitative), Statistics used to analyzed the data.

Results (18 pt) (Present to cover all set objectives)

(16 pt) results of the research answer all objectives

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions

.....

.....

.....

.....

.....

Table 1 (Name of table (if any))

Table explanation

.....

.....

.....

.....

Discussion (18 pt)

(16 pt) Discuss the research findings according to the research objectives (what is discovered? what is reflected? Is it related to at least two topics of the reviewed research works in chapter 2. Discuss them all with references of data sources.

Body of knowledge (18 pt)

(16 pt) Point out the body of knowledge or achievement from the research work. Synthesize the knowledge in form of a model/ Model structure that is concise and easy to understand.

Recommendations (18 pt)

Policy Recommendations (16 pt)

Operational Recommendations (16 pt)

Recommendations for Next Research (16 pt)

Acknowledgement (18 pt) (Put in the article in case the researcher was given fund to conduct research or the title of the article is not matched with the title of the research or the thesis) (if any)

(16 pt) Write the appreciation note to the funding source. The author should indicate the grant contract number of the research, for example, “I would like to express my deepest appreciation for funding resource from National Research Council of Thailand, the fiscal year 2016, and I am also grateful for the data from a research task on The Coordination Centre Development for Contemplative Strengthening of Elders according to Buddhism.”

References (18 pt)

(16 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA) References in contents and at the end must be consistent.

[illegible]

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt)

(16 pt.) เขียนบทความแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นฐานคิดในวิพากษ์ประเด็นต่างๆใน การเขียนบทความวิชาการ.....

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง

สรุปร (18 pt)

(16 pt).

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน

Sample of Original Academic Article Preparation

NAME OF ACADEMIC ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Academic Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management, Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt)

(16 pt).

Blank handwriting practice paper with horizontal dashed lines.

Content (18 pt)

(16 pt)

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions

Table 1 (Name of table) (if any)

Table explanation

Conclusion (18 pt)

(16 pt)

References (18 pt)

(1.6 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA) References in contents and at the end must be consistent.